

In der Bibl. Berlin, Halle,
Bonn und Königsberg

erschienen. 20
den wünschenswerthen Fortschritt

1579 A.D.

2712
WBP
Opole

Matru
DIVO MAXIMI-
LIANO SECVNDO RO-
MANORVM, ETC.

Regi, & Caesari semper

Augusto,

HARTMANNVS SCHOP.
perus Nouoforensis Noricus, à Deo
optimo maximoque felicitatem precatur.

WBP
Opole

SI pueris etiã vacat auris aperta Tonantis,
MAXIMILIANE mihi DIVE pa-
rumper ades,

DIVE parumper ades, post mille pericula
qualis

Nuper in Augusta Visus es Erbe mihi.

Nã licet haud fueris coram data copia fandi,
lunula sit aus dextra dextera nostra tua;

Maxime sufficiat te conspexisse Monarcha,
Quod laudi solum duco Poëta mihi.

Magnificos igitur bonus ad me i carmina Vni-

Dirige, perspicias Utile donec opus. (ind)

Ipse sciam quamuis te quanta negotia vexent,

Inq; tuis humeris quale recumbat onus,

Scilicet Ut regnis animo sis latior ipsis,

Imperijq; grauis sub statione gemas.

Bella sed imprimis hac tempestate remordent,

Ingenij sensus excruciantq; tui.

Gentibus in domitis dã Turca potentior Erget,

Belligerans terra, belligeransq; mari.

A 2 178

EPISTOLA

Ipse vel ut patria regionis amore perustus,
 Præstulerim studiis dulcibus arma sequi.
 Me populosa tuus cum navibus Austria videt
 Dulce Viennensis litus adire soli.
 Videt & accinctum Valido (quod abominor) ense,
 Militis hinc illinc currere more vagi.
 Degere nec medijs unquam piguisset in armis,
 Aut mala cum tanto Casare mille pati:
 Nostra valetudo nisi collabefacta fuisset,
 Insuper & febris me cruciasset atrox.
 Quippe salutaris tentavi omnia succis,
 Multaq; carminibus, pluraq; militia.
 Oribus aegrotis tamen haud depulsa recessit,
 Aut abiji mæsto corpore pestis edax.
 Ipsa quousq; suum Franciscus diu rursus ad annæ
 Sensit in affucto me properare gradu.
 Hic ubi non magno confecimus absq; labore,
 Quod tibi donamus, Maxime Casar, opus.
 Ergo remitte graues, & pectoris exue curas,
 Otia delectans non onerosa fero.
 Et licet ante tibi solatia dulcia præsent,
 Qualia multa sacer Casar habere solet,
 Nostra tibi certe modicum Vulpecula resum
 Non faciet, minimos parturietus sales.
 Quam ferus abijcias prima se fronte reuisam,
 Milibus abijcies quod placuisset opus.
 Quod mihi ne Verear Maestas incluta Vultus
 Suadet, & in Musas officiosus amor.
 Id mihi promittit candor tuus, aurea Virtus
 Id tua magnificis Regibus aqua iubet.
 Inducio talem quia te meliore notavi.
 Hospes in Augusta ciem miser Urbe fui.

Vidimus

DEDICATORIA.

Vidimus in dextra regalia sceptrâ tenentem,
 Testis ut ipse mihi proximus esse queam.
 Nec tantum vidi, tua sed mihi nobilis aula
 Præbuit aurato Vina bibenda scypho.
 Qua Veteres Schedius Charitum mihi propter
 Ore propinavit, quo prius ipse bibit. (amores
 Quod si mens varijs potuisset adusta procellis
 Ingenij factus exposuisse sui,
 Iam tibi tanta meo fecissem nomina Versu,
 Notus ut Eois, Hesperijq; fores.
 Ergo tua pulso quia limina serius aris,
 CAESAR id ignoscas MAXIMILIANE velim.
 In modico plures effundere tempore Versus
 Non mihi natura liberiore datur.
 Nec sine iudicio Vult carmen amabile scribi,
 Quale sequens atas euebat astrâ super.
 Carmina namq; fluunt de pectore ducta sereno,
 Vultq; metus numeris omnis abesse bonis.
 At mihi pauperies cruciatibus insit amaris,
 Meq; per aereas non finit ire vias.
 Ingenijq; potent ut mollibus eleuor alii,
 Sic per egestatis stebile mergor onus.
 Tandem manu CAESAR, de fluctibus eripe Vates,
 Ex animo Vates qui cupi esse tuus,
 Bestiolasq; meas hominum de more loquutes
 Exripe corde pio, do quia corde pio.
 Inuentes illic nostra fallacia Vulpsa
 Quanta sit, è reliquis qua placet Vna feru.
 Ingenium merito mirabere cuius acutum
 CAESAR, et in Capido pectore mille dolos.
 Omnibus in studijs elabitur hostis auari,
 Omnibus hac Vulpes impetiosa nocet.

A 3

Fallor?

EPISTOLA

Fallor? an aduerso mea carmina respuis ore
 Forsitan & nugax arguis esse leues:
 Non ego fabellas garrire peritus aniles,
 Casaris aut nugax esse poeta velim.
 Sed quis materia sumis mihi Verba iocosa
 Atq; Verecundo tingo lepore sales.
 Id sit & oblectrē, dulci quoq; carmine prosum,
 Quæ duo sunt & itis munera iusta boni.
 Artibus Oceanus cum mille poësis abundet
 Atq; vagis in gens sit velut aquor aquis.
 Artus id est magna vitare poemate docto
 Tadiā, nec vultus semper habere pares.
 Tentet & ille, ut anres operosa Voluptas,
 Et capiat Lector pectore plura suo.
 Inre sed egregijs homines Ergere ferarum
 Exemplis Vates ingeniosus amat.
 Equis enim, quicquid laudabile bellus fecit,
 Candidus in vitæ non imitetur homo? (sus
 Quod leo, quod vulpes memorabile gessit, et Er
 Aut lupus, aut asinus, qui sibi turpe putat:
 Nonne lupo pector, quous dementior Erso,
 Stultior & quous vulpe Vocandus erit
 Artibus innumeri nullis capiuntur acutis,
 Quos operosa iocū fabula sola capit.
 Fertur in hæc omni quis tempore prona iuuentus
 Atq; potest animos plus penetrare leues.
 Illa sed in primis qua nectare tincta Virili
 Blanda sub arcano cortice mella tegat.
 Illa regit vulgi sensus ignobilis omnes,
 Insuper in partes quaslibet illa rapit.
 Et quasi filiolo cum mat. r. amabilis agro
 Pharmica dat, dulci miscet amara bono,

Non

DEDICATORIA.

Non aliter populi cor mobile caprat hiantis
 Fabula iucundis ingeniosa iocis,
 Mulcet enim sensusq; iude s dulcedine quadā
 Lenit, & obscurus fert bene rebus, opem.
 Vnde Dei Vates, generosos atq; Prophetas
 Fabellis & os nouimus esse sacris.
 Vnde nec humana fons ipse salutis IESVS
 Talibus erubuit Verba docere Dei.
 Agricolaq; patrem nunc asimulauit amatū,
 Nunc iterum magnis regibus esse parem.
 Nō tamē illa placet nisi fabula digna relatu,
 Quæq; sit in laudes officiosa Dei.
 Arguit illicitos cuius sententia mones,
 Institaq; bonam monstrat aperta vitam.
 Sic olim Roma fabellis Linus Vna
 Sæculis horrendæ seditionis opus.
 Sic eques armatus flammante Georgius hasta, D. Georgius eques
 Immanis iaculum figit in ora fera.
 Reginamq; piæ de facibus eripit atris,
 Claraq; denicō gesta Dracone parit.
 Denotat infernas quod Marte subegerit arces
 Christus, & in cælum clara trophæa tulit.
 Christophorus mēbris in genib; exit in altum, S. Christo-
 Et frater fert Christum per violenta maris, phorus.
 Significat Christum qui pectore gessat amatū,
 Mille per arumnas Victor in asra venit.
 Sic Catharina pijs cōfundit Rhetoras armis, D. Catha-
 Est quibus inuentum maris in orbe nihil. rina.
 Horrida significat quod Damonis arma nocē.
 Exuperet, cælis & locet Vna fides. (is
 Sic fidib; blanda restudinis inelytus Orpheus Orpheus.
 Fertur inhumatas attonuisse feras.

A 4

CND

EPISTOLA

Cūr diuore viro, si quomodo, mōstrat, agendū
 Leniter & blandē, d. Ra quousq; capit.
 Ergo nec erubui mendaciatexere Vulpis,
 Carmine perpetuos & stabilire sales.
 Quos puto Saxonico Beuherius more loquentes
 Germano insit cultius ore loqui.
 Ast ego facundum cum nocte dieq; libellum
 Iudiciū legerem non sine mente mei.
 Atq; Sigismundus me fecit abendi ipse
 Acris & geret, & meditauer opus.
 Flurima cui certe Germania debet ob artem
 Eximia, qua vix conspici esse parem.
 Ipse libris quidē replet immortalibus orbem
 Cura Medusa's offitiosa virū.
 Pingit, & egregia sculpsit feliciter arte,
 Seq; bonis offert laudibus astra super.
 Dignus &. Aonidū sit honore Typographus am
 Et velut excelsa Dux habitare domo. (plo,
 Omnia scriptorū generosa volumina pulchris
 Augēt imaginibus, conspiciusq; notis.
 Id de nobilium certamine nuper equestri
 Quod dedit in lucem, restificatur opus.
 Linus Historia celeberrimus auctor id olim
 Quē remoriatur adhuc Vincula probabit idē.
 Carmē is ut facere memorabile, cōpulis vnu,
 Cum steriles vellem linguere penē Deas.
 Huic ferat accepiū pubes studiosa, quod olim
 Carmina difficile fuit al labore legat.
 Ergo, Sigismundū monuit, quē plēdida dudum
 Gloria commendat conspicuumq; facit,
 Ordior ipse breuem pugnacibus & suū lambis
 A quibus est aliā mens aliena, librum.

Ordior

DEDICATORIA.

Ordior ipse quidē, sed dulcia numina Phœbi
 Non finem scriptis imposuere leuē.
 Sed mea mens qualis ratione reliquerit artes
 Dicere te coram Casare longa pudet.
 Quippe tibi melius liber olim terius edet
 Ista, tibi vacuo fac modò pauca legi.
 Ad te nunc redeo, tu porrigē mitior aures
 CAESAR adhuc paulū, nō ego longus ero.
 Pauca sed adiiciam quibus vtilis iste libellus.
 Gratus & imprimis non onerosus erit.
 Non ego propterea tibi vtilis offero carmen,
 Te quasi praeceptis erudisse velim.
 Tule mihi nolim venerabile sumere munus,
 Iure quod ingenij diuinitus erit.
 Nā tua longinquū Sapientia perueniat orbem,
 Insuper Oceanū latus & circumq; ferit.
 Facta nec institui tua tollere laudibus ampliū.
 Nec patris, aut proauī cōmemorabo decus.
 Hac mihi Phœbus, n. meliores seruat in annos.
 Forte geram nitida cum noua festa coma.
 Tuq; triumphali curru super astra veheris,
 Et spolijs Geticis Caesar onustus eris.
 Nunc humilē nostris pro tempore fecimus aus,
 Nunc tibi sed Vulpis gloria rara datur.
 Qui mihi supremus currentibus ordine fuit
 Victor, & immensi Rex Orientis eris.
 Tunc Sacra magniloqui per rēpā scripta Ma
 Sanaq; terribili bella tonabo tuba, (ronis,
 Nunc dolus astutus, tibi nunc fallacia Vulpis,
 Fraus quasi sumoli, gaudia multa forat.
 Quē rogo ne tetrici ferus abijce more Catonis
 Carmen at attenta perlege mente prius.

A S Nam

Laut Si-
 gismundi
 Feyeraben-
 di Typo-
 graphi &
 ciuis Fran-
 cōfordien-
 sis.

EPISTOLA

Nam fator certe bona plurima continet in se
 Hac breuibus Vulpes ingeniosa modis.
 Fortè quis obijciat quasite Vulpescula fallax
 Ludere figmento liberiore velim.
 Ah procul a nostris id moribus absit amicos
 Fallere, vel reges ludificare dolis.
 Non decet ingenium fallacia subdola Vitem,
 Cædidi vs numeris sic quoq; corde micet.
 Huius at Vilitas quòd sit numerosa libelli,
 Carmine conabor nunc aperire meo.
 Conditor Historia quicunq; sit huius, is vnum
 Hoc tibi principio significare cupit. (chæ,
 Iure quòd in terris aliqui decet esse Monar-
 Qui velut acre caput, cætera mēbra regat:
 Qui sit et Heroū, Diuūq; suprema potestas,
 Difficiles fatis inueniatq; vias:
 Fortunamq; ferat sit Iuppiter omnibus idem,
 Iudicio leges discutiatq; graui:
 Aestuet aut fultum laudabile sorte potentis,
 Quodlibet aut iustis partibus æquet opus.
 Talem fulminei depingit forma Leonis,
 Qui gerat has inter fortia sepe aferas.
 Insuper egregijs Reges incumbere facili
 Imperat, & studijs inuigilare bonus:
 Ne minimis Princeps offendant iniqui hostes,
 Mortis feros animo concipiatq; dolos:
 Ad fera nec quæquā certamina prouocet ira,
 Viribus aut fidat, insue sub ense gerat.
 Omnia præterea rerum molimina trahat,
 Turpis & Gene Illecebrinis omne genus.
 Iudice damnentur ne quis delatus iniquo,
 Credat adulatib; vel maledicta Viri.

Reijcit

DEDICATORIA.

Reijcit argentum spectabile, reijcit aurum:
 Eius enim vitiat corda frequenter Amor.
 Regibus ostendit quàm bella potētibus ob sint,
 Indicat & populi pendeat vnde silus.
 Inde Magistratus regimè distinguit, & aquas
 Constituit paries, officiumq; docet.
 Omnibus vt iustū tribuatur & omnib; a quib;
 Subiaceant pænæ diues inopiq; pari.
 Partis vt excutiant causas vtinūq; forenses,
 Iudicio dirimant & scelus omne graui.
 Mādat & è medio quòd tollere fas sit iniquos,
 Et Virtute bonos nobilitate viros.
 Inde quòd innumeris pe decipiantur iniqui,
 Atria qui Regis celsi potentis amant.
 Magnificosq; Ducē venātur semper honores,
 Quale nec officijs commercuere decus.
 Iare sed ex aula grauius ambitionis amantes
 Præmia confusi dura referre solent.
 Vtplerunq; ruant grauius, tollantur in altū.
 Sic animi falsistras nocet ipsa sibi.
 Præcipit & Reges vt sepe Onathonicus erro
 Perdat, mandatis præcipiterq; dolis.
 Vtilius quare paucos & habere fideles
 Quam seruis cinctum pluribus esse malis.
 Nam sine consilio nil Principis aula valebit,
 Nullus vbi sapiens est, ibi nullus honor.
 Quòd neq; conueniat lare blātū loquētib; aureas,
 Sermo grauius quorum sanus ense fecat.
 Qui tonat, et verbis male se squipedalibus vsus
 Fulminat, & nugis perniciosis hi at.
 Sicut & hic vsus pes animalibus omnib; an dux,
 Tribub; illudat, sed tamen arte, dolis.

EPISTOLA

Damnat, adulatur, nocet, inuidet, oia fraudat,
 Inq; graui scelerum fluminemersa iacet.
 Et tunc officij, & honoribus aucta supremis
 Illa domum Vulpes insidio si redit.
 Insuper Augusta sit Cancellarius aula,
 Complacet & Regi deniq; quicquid agit.
 Sic Lupus immenso bona decoquit omni, i. luxu.
 Regis & absuim simplioris oper.
 Cui se comitem Bruno casus addit in omnes,
 Ut tendant auidam quod iuuat & q; gulam.
 Tales mille lopi nunc inueniuntur in aulis,
 Vix domus his & s'is turpibus Vlla vacat,
 Vnica curarum quos sollicitudo fuit gat,
 Ut famulum subigant in sua vota lucrum.
 Namq; voluntatem, nutusq; loquuntur ad oer
 Dum do turpe queant pascere & tris onus.
 Acrinus efugunt loculos hi Regis apertos,
 Et de ieiuni more leonis hiant.
 Quod magis accipiant, minus exantur auare.
 Ceu lupus imp. istus, ceu facit & s'us edax.
 Hic liber iste docet, tu Casar amabilis illum
 Suscipe, namq; tibi non graue pondus erit,
 Non mihi pugnaci perstringitur Vllus iambo.
 Sola sunt mores carpere cura malos.
 At sceni Vulpis fallacia displicet huius;
 Is merito Vulpes mira vocandus erit,
 Num mea propositi cum mens sibi conscia recti.
 Ignotas Vatis sitq; sequuta Vias,
 Huius amara libri si quem conuitia laidunt,
 Imputet auctori, qui dedit illa, suo.
 Respice nunc Vultu mea d. A. X. miliane benigno
 Carmina, qua vitio non tibi Casar erunt.

Esf.

DEDICATORIA.

Est, fateor, magnum regalia tangere cessat,
 Maius ab illustri Casare posse legi.
 Præmia difficili s'consequar ista labere,
 Atq; meo studio huius datur ista, sat est.
 Sicq; M. A. R. I. A. precor Regina beatius eum
 Saluifica tecum plena quietis agit.
 Qua nisi digna fuit te coniuge, nata fuisset
 Qua nisi, tu Vita calibe dignus eras.
 Sic precor eniteant, ut in astris nobile sydus,
 Filiolq; tui, filioloq; tua.
 Sic animosa tuus faueat Victoria castris,
 Sanaq; Turcarum sub pede collatas.
 Teg; sacris Getici spolijs Aquilonis onustum
 Gloria quadrifrons alba reducat equis.
 Hactenus Hartmanni te Maxmiliane Poëtam ma.
 Sufficiat Cyrbara detinuisse, Vale.

Diua Ma-
 ria Hispa-
 nia & Vn-
 garia Re-
 gina, & im-
 peratrix
 Serenissi-
 ma, D. Ma-
 ximiliani
 Caesaris,
 &c. Cōiunx
 ele&iss-

Datum Francoforti ad Mœnum, Anno
 1566. post natum Christum 20.
 Decembris die.

A 7 HART.

HARTMANNI SCHOPPE.
ri vulpes Reinike de se ipsa
loquitur.

*Fortuna Varios eludo Volubilis illius,
Sumq; Vastis Vulpes ingeniosi dotis.
Me licet opprobrijs perstringit mille Bruno.
Et lupus insidias, & Fruitore lepus: (nes,
Me tamen eximij Rex semper honorib. auget,
Tutelamq; mei nominis &sq; gerit.
Regalis maneo quoq; Cancellarius aula
Inuideant qu. unus Dñq; Deaq; mihi.*

LECTO-

LECTORI HARTMAN-
nus Schopperus Noricus
S. D.

NVper ex Austria reuersus, le-
ctor humanissime, cum om-
nia calamitosa & exitiabili
arderent bello, reliquias scripto-
rum meorum miserè hinc inde di-
stractas, non sine acerbo animi
perturbatissimi recollegi dolore.
Præsens hic quidem liber à me, an-
tequam studijs relictis militatum
abirem, inceptus, alteri in absen-
tia mea, qui eum perficeret, tradi-
tus est. Quem mihi superiori anno
Sigismundus Feyrabend Typo-
graphus & ciuis Francofurdien-
tis perficiendum, & ex vulgari aut
materno potius idiomate latinita-
te donandum, commiserat. Illum
cum diligentius perlegissem, uti-
litatemq; eius altius animo confi-
derassem, facile onus susceptum,
licet propter animi infirmitatem,
perturbationesq; varias, quas hic
recensere longum & molestum fo-
ret,

ret, depositum, sustinui. Iacundis-
simus enim & festiuissimus lectu
hic liber est: & ex illo, quo animo
erga hostes & amicos, & tam sum-
mā quam infimā conditionis, ho-
mines affectus esse debeas, vt & ho-
nori & salutis tue consulas, breui-
ter & artificiosè discitur. Præterea
etiam omnium flagitiorum scele-
ratissima colluies, ob oculos hic
posita ad virtutis studium animos
nostros incitat, vt planè, bestiarū
hæc exempla quem nō moueant
eum mentem habere ferream &
in omni malitia submersam existi-
mem. Nec affirmare dubitārim,
attento lectori, cuiuscunq; digni-
tatis aut fortunæ sit, si varios for-
tunæ casus ad textum sedulò ac-
commodarit, librum hunc ei the-
sauri instar preciosissimi fore, &
promptuarij instructissimi, quod
aduersus fucatos huius seculi mo-
res pharmaca exhibeat præsentis-
sima. Nam varios mundi huius
cursus multiplicesq; omnium ho-
minum machinationes graphicè
depictos

depictos nobis ostendit. Quibus
rectè cognitis innumera pericula
& fraudes vitare, vitamque dextrè
& prudenter instituere homini nō
prorsus stupido facilimum est.
Quapropter etiam laborem hunc
Aetna grauiorem facilius pertuli,
breuissimisq; Scholijs in margi-
ne apposis, tum etiam commen-
tarijs aliunde interdum petitis,
pro ratione temporis, libellum
hunc, tamen sine ipsius figmenti,
aut auctoris periculo locupletavi.
Quibus neminem, nisi qui male-
uolentia ieiunum animum, ijs-
demq; vitijs, quæ in hoc opusculo
taxantur, contaminatum habue-
rit, offendi posse persuasum habe-
mus. Docetur enim hic proxi-
mum vt quisque velut seipsum di-
ligat, Magistratui obediat, nemi-
ni iniuriam inferat, suo sedulò fun-
gatur munere. Deum in primis
colat, amet & veneretur. Quæ ta-
lia sunt, vt bonos omnes ad glo-
riam Dei Optimi Maximi potius
inflammare, quàm offendere pos-
sint.

sint. Quare si qui scioli ipsum auctorem reprehendere, aut emendare, & virus acerbitalis suæ euomere conitantur, habent professum Poetæ nomen, qui illis ea quæ noluerint, respondeat. Ego autorem libelli ubi cognouero, ab ipso libentissimè, si quid à me neglectum inconditumque allatum est, corrigi & emendari patiar. Inter ea omnibus integris, candidis, apertisque animis me hoc libello contractionibus his noctibus lucubrato, insinuatum commendatumque esse volo.

*Latrat nox, carum molestiorum
Omnes unus æstimamus assis.*

Tu vale Lector, & frueri, & breui, si Deus concesserit, meliora cultioraque à nobis expectato. Habemus enim certè quæ non solum tuas præsentis, verum etiam omnis futuræ demorentur aures posteritatis. Iterum vale & nos ama. Francofurti ad Moenū anno 1566. post natum Christū 20. Decembr.

NOMI-

NOMINA SINGVLO-
rum animantium, Latine
appellata.

Löw der König.	Leo, Rex Nobel.
Bäer.	Bruno, Ursus.
Wolff.	Isengrinus, Lupus.
Fuchs.	Reinike, Vulpes, Vulpecula.
Fuchsin.	Vxor vulpis Giremot.
Zwenjung	Reinhardinius & Ros
Fuchs.	felius duo filij Reinikes. (bardus.
Greninck.	Greninckius, vel Grim
Wild Bader.	Catus, felis, Muriceps,
	Ælurus, Hintzike,
	Hintz.
Aff.	Simius, Martinus.
Affin.	Regina vxor simij.
Rambock.	Bellinus.
Hase.	Lampus, lepusculus.
Kleinhund.	Catellus.
Hanc.	Gallus.
Zwenjung Ha-	Kreyantius & Canter
nen.	tius duo Galli filij.
Henne.	Krasseuot filia Galli oc
	cisa per Reiniken.

HART-

HARTMANNI SCHOP-
peri ad Typographos Epi-
gramma.

Si mibi res quātis stetit ista laboribus, olim
Præmia tot vobis mēsis opima feret,
Nōtibus hybernīs nō me vigilasse pigebit,
Carminē vel longas continuasse dies.
Vos nec opus p̄lo breue supposuisse pudebit,
Nam precium vestri grāde laboris erit.

Hoc genus Carminis quō in toto libo
Immo antea diuino: Dignetur,
Acatalectum, Lanne Quaternarium.

— — — — —
— — — — —

HARTMANNI
SCHOPPERI NOVOFO-
RENSIS NORICI DE AD.

mirabili fallacia & astutia Vul-
peculæ Reinickes,
Liber I.

CAPVT I

ARGVMENTVM.

Ad sua tectū genus Leo cōuocat omne ferarū,
Indicens festam pacis ubiq; nouum.
Sola sed exilio Vulpes mutauerat aulam,
Nec porro nūdebat Regis adire domum.

Dum facit asseruentium,
Molestasq; maximas,
Quas aula secum paraturit,

Propo-
tio.

Fere

2 DE ASTVT. VVLPEC.

Inuocatio. Ferè coactus profero,
Fauè fideli Delie,
Tuumq; sacrum dirige,
Et absq; felle lurido,
Quamuis ab his abhorream,
Acres lambos suffice:
Vt mirator Vulpacula
Fallacis ausa concinam,
Per orbis omnes incolas.

Narratio. Res ob stupenda contigit,
Trepente Vix tempore:
Amma prata cum Sirent
Colore fidrum plurimo,
Rosq; Virgo colligit.

Descriptio. Comas & arbor induit,
Veris causis
Amisq; carmen concinit,
Vel melle dulci dulcius.

Serena lucebat dies,
Et Sol micabat aureus.

Rex Leo Rex Imperator omnium
conuocat Leo ferarum septuaginta
bestias. Totius orbis bestias,
Festum per ingens conuocat.

Tum grex ferarum protinus,
Maior, minorq; conuenit.
Ad Regis aulam splendidam,
Venere cætus plurimi
Lupus, Bruno, Greninckius,
Potentiores cæteris.

Nam rex parabat omnibus
Solemne festum subditis,
Et sumptuosum prandium.

REINIKES, LIB. I. 5

inferre, nec innocentem profundere san-
guinem, peregrinos, viduas, orphanos &
pauperes defendere, eosq; paterno tra-
ctare affectu. Vnde Thebani, Viri pru-
dentissimi in Græcia, fixerunt simula-
rum pro-
chra quædam ante altaria Deorum seden-
tia, omnia manibus truncatis, præter su-
preum, manibus quidem integrum, sed
oculis captum. Expressere tali figura vo-
lentes, summæ potestatis atq; boni Sena-
tus exemplum. Sedent autem vel ided; quia
iudices graues, quietos & constan-
tes esse oportet, nec facile commoueri. vt
habetur apud Iureconsultos. Vel quia
semper obseruatum, vt Potestas seu iudi-
ces pro tribunali sederent, vt iuribus cla-
rè expressum, c. fin. de re iudic. lib. 6. l. qui
pro tribunali. ff. eod. tit. Sic etiam alibi, & decimo
in sacris Bibliis videri licet. Vbi legimus: Et
sedit Moyses, vt iudicaret populum, qui
ei assidebat à mane vsque ad vespem, cui
dixit Ietro, cur solus sedes, & omnis popu-
lus præstolatur, &c. Quin & nouo testa-
mento, Dicente Christo Apostolis suis: In
regeneratione cum sederit filius hominis,
in sede maiestatis sue, sedebitis & vos, iu-
dicantes duodecim tribus Israel. Carent
etiam manibus, ne videlicet ius dicen-
tes, vel Senatores accipiant munera, aut se pro-
missis quoquomodo corrumpi patiantur:
vt & hoc lex diuina vetat, Deuteron. Non
accipies munera, ea enim sapientum ex-
citant

Vim l. ple- cæcant oculos, & verba iustorum mutant.
bis curo. ff. Quod etiam iure ciuili grauissimis prohi-
do offic. becur poenis.

presid. Quod autem horum Princeps cæcus sit,
Et grauius significatur illum auribus tantum, absque
in authen. omni affectu seu personarum respectu, vel
scriptu est acceptione constanter, ac iuste Senatus de-
exemplar. creta iussa que peragere debere, sine gratia
S. quapro- iudicare, sine odio, amore, vel proprio com-
pier, in fi. modo causæ merita cognoscere & discer-
coll. 2. lux- nere. Extat hac de re Alciati emblema fe-
ta textum citium.

inc. sum- Effigies manibus trunca ante altaria diuim
mopere, Hic resilent, quarum lumine capta prior.
11. q. 3. Signa potestatis summa, singuliq; senatus
Thebanus fuerant ista reperi a viris.

Cur resideri quia mēte graues decet esse quicta
iuridicos, anima nec Variare leui.

Cur sine sunt manibus capiāt ne xenia, nec se
Pollicitis flecti, muneribus sue sinant.

Cæcus at est Princeps, quod solis auribus absq;
Affectu, constans inessa Senatus agit.

A quo non longè hoc nostrum dissidet
Epigramma.

Quattuor imperii muros habet omne potentes,
Turris at in medio tollit ad astra caput.

Primus iusticiam, sed munia iudicis alter
Denotat, officium qui sapienter agit.

Et cives inter pacem seruare laborat.
Alter Et aliterius portet amanter onus.

Tertius imperio quoq; cōmoda plurima gignit,
Constantis viduus quando tuetur ope.

Quartus

7.
Iusticia est
munus ci-
uitatis.

2.
Diligentia
iudicis.

Quartus est, poenis ubi conuenientib. omnes
Plectuntur, factis quas meruere suis.

Quattuor his muros Vrbs q̄ circumdata fulget
Hac bene stat tarris fula timore Des.

Rex Philippus Alexandri Magni illius
parens cuiusdam viduæ causam cum audi-
re resusaret: Respondit vidua. Rex meam
nisi audias causam, Rex esse non potes. Nā
Regem esse significat tam pauperū causas
quam diuitum ex equo audire & discernere.
Ad quod munus Magistratus à Deo de-
lectus est, cui si minus satis fecerit, terribi-
lius iudicium imminet, Deo nanque in-
spectore adhibito, causas proferet dirimen-
das. Vnde Salomon in Prouerbijs nostris
inquit,

Quando boni gremio Respublica nixa recūbit
Principis, humanum gaudet ubiq; genus.

Imperijs homines sed quando fruuntur iniqui,
Flebilibus populus sterq; gemiq; modis.

Et alibi.

Erigitur iusti monitis Respublica, prauū
Consilij populus mergitur, Vrbsq; viri.

In aulis hodie Principum, iusticia, om-
niumq; virtutū disciplina, exemplo quā
cæteris assidua exercitatione proponi de-
bebat. Verū illic nihil præter ambitio-
nē, perfidiam, avaritiā, quæ omnium ma-
lorum radix est, pleriq; omnes profitētur.
Et hodie, ex aula, si cupis ferre, feras illuc
necesse est, Absq; muneribus enim nihil om-
nino proficies, nec vilius tibi fauorem aut

3
Defensio

pupillorū.

4

Penarum

qualitas.

Turris ci-

uitatis est

timor Dei.

Quid sit

esse regē.

Vi patet l.

in rem non

notam. S.

cū igitur,

in fine. c.

de ludic.

Cap. 29.

Cap. 11.

Quid hodie

in aulis

trahetur.

3 DE ASTVT. VVLPEC.

amicitiā conſtabis Principis, Et iuxta verſum, ſemper

Claudunt oranti, ſed pandunt aulā ferēt.

Porro non immeritō quidam germani-
eis Rhythmis in aulicā inuehitur vitam,
quos ſic conuertere, non percuſum eſt.

Ius, Veritas, Modestia,

Pudor, Fides, & Humilitas,

Nunc exiunt ab omnibus

Conſtanter aulis Principum.

Horum ſed occupant locum

Fraus, Lior, & Mendacium,

Contemptus, Arrogantia,

Impunitas, Ignauia,

Riſus, Lucrum, Superbia,

Et inſolens Laſciua,

Luxuſq; ſordidiſſimus:

Potare noctes, & dies,

Ridere iuſtos quolibet,

Deum putare neminem

Humana facta cernere,

Nec ſempiterna credere

Caloſutura gaudia:

Sed in diem ſic viuere,

Ut bruta ſias beſtia.

Acclama-
tio. *o Chriſte clementiſſime,*

Quam ſecula ſunt hac perditā,

Quibus pecunie ſuis,

Faſtus ſimulas, Sclio,

Et pertinax procacitas

Obſedit omnes Principes.

Ad Principum mores (quia ſimile gau-
det

REINIKES. LIB. I. 9

det ſimili) omnes ij qui in aulis educantur *Qualis*
& nutriuntur, ſtudioſe ſe applicant. Vi: *Rex talis*
uunt & ipſi ſplendide, epulantur lautissi- *Grex.*
me, veſtiuntur magnifice, incedunt ſuper- *Regis ad*
be: verbis vtuntur ſesquipedalibus, prae- *exemplum*
ſumunt quaeque maxima: frauſq; ſublimi *totus com-*
regnat in aula: & vbicunq; alter alterum *ponitur*
inſidijs, dolo, contentione aut alia mala *orbis.*

voluntate occupare, quae preter expectatio-
nem circumuenire poterit, omnem certe
mouet lapidem. In conſpectu Principis *Adulato-*
officijs & fide omnibus modis omnes cer- *rum pro-*
tant, cum ramen ſpe ſuiſpius commodi *prieras,*
quiſque educatur: mellitis vtuntur verbis, *qui e ſtam*
quae Dominum nequaquam ad iracun- *ma cibum*
diam, etiamſi alicui iniuriam fieri videat, *petunt.*
irritare poſſint. In tales autem Gnatho- *γλωσσος*
nes & γλωσσος ἀπολαστέ apte hoc noſtrum *απὸ τοῦ*
quadrabit epigramma: *Δακτύλιος*
id de ſeipſo fatetur, quod Terraſtichon ſe- *culū ex lin-*
quens indicat. *γυναικὸς*

Regis in aſpectu didici ſeruare, ſuauem *ire compo-*
Viſi mihi blanditijs conciliare quae am. *ſita, id eſt*
Omne malū Domino clām mēs aliena peccatur, *qui ea lo-*
Dum facit officium lingua, manuſq; ſuū. *quitur,*

Hinc Ariſtoteles aliquando interroga- *quae ſentri*
tus ab amico, quae cauſa eſſet, quod regem *conducūt.*
adeo propitium haberet, reſpondit, ſe ra- *Autor In-*
ro cum Rege, & nihil quod eius auribus *linus Pollux*
abſonum foret loqui. Quod & ſequens *lib 2 de So-*
noſtrum carmen confirmare nititur. *cub. rer.*

10 DE ASTVT. VVLPEC.

Candidus ingenua Vir Simplicis amor,
Aulas ille diu non habitare solet.

Fortunatus is est potius qui degere vitam

Seruitijs Regum tristibus absq; potest.

In teneris auum qui dicit amabile syluis,

Atq; sui fructus mille laboris habet

Quisquis n. miseros annos cōsumpsit in aulis,

Donec adest fragili tarda senectape,

Se frustra curas arumnosq; labores

Ille nimis serò pertolerasse videt.

Fidelis ser Sunt tamen, qui fideliter seruiant: Sed
uus sem gratiam exiguam vel nullam reportant.

per asinus. Alius licet minus fidelis sit, opes honores.

Bona do que consequitur maximos. Bona enim

minoris ad Dominorum non ad benè demerentes, sed

quos potes eos quibus fortuna fauet, spectare viden-

simum tur. Domini autem quicquid faciunt, ex

primis gratia sit, quæ in donum volūtarium

non meritis cedit: hos ubi offenderis, mi-

sericordia laborem non debita mercede ti-

bi compensabunt. Quocirca omnes Auli-

cos hinc admonitos velim, ne cum se in gra-

tia Principis positos vident, plus æquo ef-

ferantur. Fautor enim iste aut beneuolen-

tia, quæ hereditario iure non conceditur,

facilimè in iram, odium atq; crudelitatem

conuertere potest, quod nos dilucidè hoc se-

quente terrasticho testamur.

Irus erit Si quis honorificas Virtutibus expleat Urbes,

subito, qui Fiat & vnus criminis inde reus:

modo Crax Tum Virtus amissa prior, tum gratia languet:

ius erat, Ponderat & modulo crimina quisq; pari.

Quare

REINIKES, LIB. I.

Quare beatus ille censendus; qui extra

Regum aulas se sustentare potest. Nullius

enim licet fidelissimum studium, aut ami-

citiam magnificiunt illi, amantque nemi-

nem, nisi cuius potentia bonisq; vicissim

perfrui possint, aut in quem eos vaga mens

instabilisque animi voluntas trahit atque

inclinat.

O fortuna
tos nemi
sua si bona
norint, A-
gricolas,

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

Coram Rege lupus misera mendacia Vulpis

Construit, innumeris in simulatq; malis.

Istud adhuc hodie multis scelus extit in aulis,

Trudat Et hic illum de statione sua,

Cum ceteri quiescerent,

Et facta iam silentia

Per regis essent atria,

Suam lupus sententiam

Mox explicabat talibus:

Rex o benigne, Rex bone,

Inter seras fortissime,

Te quaeso per potentiam,

Per iura, perq; gratiam:

Questus meos ut audias.

Suprema te necessitas,

Et tangat infelicitas,

Qua me, meosq; pregrauat.

Peruersus ille Reinike,

Iste omnium nequissimus,

I.
Accusatio
Isengrinij.
Capiat be-
neuolentiã
à persona
Regis, à mi-
seria luor-
um.

II.

B 4 hibi,

Mihi, meisq; fuyi;
Inurias tot intulit
Paritq; tot molestias:
Quot ore non percenscam
Vt conticescam cetera,

III.
In adulterio depre-
hensum
Reiniken
significat.

Is nuper uxorem meam
Perminxit, Et nil amplius
Viroque cernit lumine.
Et constituta cum dies
Dignum foret per iudicem,
Vt astimaret optimo
Hanc iure controuersam
Vocatus in ius noluit
Parere coram perfidus:
Munita sed velocius
Castella claudens obserat.
Probare possum plurimie
Id omne testimonij.

Nec ora si decem forent,
Complectar hac incommoda,

Qua

Qua multa quam breuissimo
Confecit ille tempore.

Quin totius si conferam
Chartas librosq; Gallia
Patentis Et Germania
Tamen nec omnes exequar
Dolosue scribam Reinikes.
Me probra vexant coniugis,
Anguntq; dilectissima.
Inulta qua non perferam.
Sic dicit, Et finem facit.

Post hac tenellam protinus
Vocem catellus extulit
Is indicabat Principi
germonem causum Gallico.

Totam, refert, substantiis,
Farcimen vnum scilicet
Mibi diu recondipum
Hac sustulit Vulpecula.
Felis secuta ceteros
Furore summo percita,
Rex, inquit, optatissime,
Plus callidam Vulpeculam,
Quam te verentur bestia.

Nam quod catellus indicat,
Annos id ante plurimos
Tyrannus hic deliquerat.
Farcimen id metum fuit,
Quod me parasse callida
Venatione gloriatur,
Cum nocte repsi per molam,
Audaxq; mecum detuli.

IIII.
Catellus
cufatio.

Accusatur vulpus
falsi.

Felis accu-
satio.

B 5

Sibp

Sibi catellus alter am
Quod iste partem vendicat:
Id debet acceptum mihi.

V.
Vrsus acer-
rime Reini-
ken repre-
hendit.

Vix hac catulus finiuerat:
Cum rancens Vrsus profilit,
Et criminatur Reiniken,
Modis sed indignissimis,
De rebus, inquit, paruulis
Quid multa frustra dicis?
Ego tibi Rex maxime,
Hunc Vinidius vulpeculam
Coloribus defintam,
Quod nequior sit Reinike
Non inter omnes furcifer.

Is natus ex quo tempore,
Vitale lumen carperet,
Prædas secutus impias,
Furtisq; vixit deditus.
Ferox, amarus, proditor,
Fur, luro, nequam, permanet
Ad vsq; vita terminum.
Quod restibus verissimis
Firmare possum plurima.

Te spernit inuictissime,
Tuamq; mortem feruidius
Optat precipitationibus.
Vi autem ille commodis,
Et maximis prouentibus
Regi tibi succederet.

Hæc scelus sic maximum
Commisit, inter cetera.
Huc ecce perfidissimus

Cum

Cum simplicem lepusculum,
In Vrbe Regis optimi,
Et commeatu libero
Sub pace sista comprimit,
Et pollicetur plurima:
Dicitq; Lampe si mihi
Artis perito musica
Obtemperare perplacet,
Inflare te dulcissimas
Docebo Voce tibi at:
Vi buccinarum cantibus
Tibicines excellere,
Omnesq; possis bestias
Et præter ista singula
Si forte concupueris
Sacros Sacerdos ordines,
De Vesperarum canticis,
Sacroq; mysta symbolo:
Præcepta tradam singula.

Hæc pollicetur omnia:
Vulpem tamen non exuens,
Miserrimum lepusculum
Mactare dextra nititur.

Tunc ipse Velox aduolans,
Nonosq; cantus audio:
Ambo silebant ocyus,
Et itq; prima lectio
Velominum breuissima.
Sed cum laterem clanculum,
Nec illico interromperem
Vulpecula negotium:
Vi protinus lepusculum

B 6

Aggressus

36 DE ASTVT. VVLPEC.

Aggressus audax Reinike
Mor facruentat impio:
Et dente collum vulnerat.

In hisce calamitatibus
Si non amico supplicis
Opem tulissem maximam:
Misellus hic lepusculus
In frustra mille, Reinikes
Disserptus esset dentibus.

Signum
manifestū. Adhuc in ore sauci,
Lethale vulnus cernitis.

Quapropter Angustissime
Rex, Principesq; splendidi,
Nidamina vindicabitis
Infantis Reinikes:
Nihil valebit amplius
Et vestra nil auctoritas

Mouebit illos subditos.
Post Verbum demum talia
Dicebat Isengrimus.
Superstes iste Reinike
Si vixerit diutius:
Nobis profecto singulis
Pericula mille construet.
Quare mea sententia,
Nihil foret consultius,
Quam merfusus atro funere
In morte vitam solueret.

QVLN.

REINIKES, LIB. I. 37
QVINQVE EX HOC

secundo capite obseruari
debent.

PRIMO, quod auari & potentes in aulis
Principum, prout lupus hic facit, qua-
dam inuidia inflammari frequenter causas
excogitent, quibus in proximum, qui in-
ferioris conditionis est, magnum conci-
tent odium, & ipsi sic digniora, quæ alijs
invident officia, consequantur. Diuitiæ
enim Principum non ad seruientes, aut
benè meritos, sed assentatione plurimum
valentes videntur pertinere.

Secundò, quod in aulis Principū quàm
plurimi degant Palatini, qui non modò
soli dominari volunt, & omnino primas
penes Principem partes obtinere contem-
dunt, sed & multorum debitam mercedem
& beneficium impedire, sibi quæ in bono-
rum perniciem per fas & nefas omnia ven-
dicare: & propemodum ipsum Principem
eiusque Rempublicam spoliare, exhaurire
& expilare summopere student. Præcipuè
autem eruditione excellentes, & virtuti-
bus illustres persequuntur, timentque ne Ingenio se
tales illis palmam, aut principis fauorem lebes non
præripiant. Nec ex re & dignitate sua esse amat aulis
putant aliquos in curia illa degere, qui opi- viros.
bus antecellant.

Tertio, inuidus, maleuolus & contu-
meliosus homo quo inimico plus noceat

B 7 & suæ

*Invidia Si
culi nō in-
uenere ty-
ranni
Maus tor-
mentum.
Nec telau-
daris, nec
te culpae
vis ipse.
Hoc faciūt
stulti, quos
gloria ve-
xat inanis.
Duplex a-
dulatorem
genus.*

& suae iniuriōse voluntati satisfaciat, ex-
stimationem proprii nominis & honoris
amittere non erubescit, sed quo certiore
iudici fidem faciat, odio incitatus tū quæ
sibi, cum quæ suis dedecori sunt, inaniter
effudit. Sicut & hoc loco lupus, quod faci-
lius querimonijs in vulpem effulis creda-
tur, certioremq; calumniæ fidē mereatur,
propriam vxorem coram iudice dehone-
stare, suamq; infamiam detegere non ex-
timefcit.

Quartò, Duplex genus assentatorum in
aulis inuenitur, quorum alterum infirmus,
ut si Parasitus gratia valens, calumnijs
aliū insectatur, & in discrimen vocare
studet. Alterum genus est potentiorum,
qui cū aliquem aulā extrudere conātur,
ilicet omnes quasi facto agmine in eum
impetum faciunt. Idem hīc contingit, quod
lupi querela regi acceptior fiat, pariter ca-
nis, felis, & lepus in lupi gratiam de vul-
pecula conqueruntur, eamq; afflictam ex-
tinguere conantur.

Quintò, notatur hīc etiam adulterium
quod Vulpes cum vxore lupi commiserat.
Id inter magnates iam adeo vulgare est, ut
omnes ferè cū honestam aliquam matro-
nam compresserunt, aut virginē vitiarunt
id laudi sibi ducendum existiment: iecirco
lenocinijs amorum illicitorū turpissimis
liberrimè exagitantur. Vnde quidam non
ineleganter inquit.

Hic

*Hic stultus est & desipit,
Quicumq; credit coniugi,
Visculetur alterum,
Et castanodem dormiat
In proximi cubilibus.
Talis fides per horridum
Est instituta damonem.*

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

*In istam Vulpis causam Greuincius orat,
Huic etenim patria stirpe propinquus erat:
Se tamen euinci vixit accusator acerbus,
Et renouat Vulpis facta priora lupus.*

A Micus inde Reinkes
Verbis tonat Greuincium,

Oransq;

*Grimbarr
qui & Gre-
uincius
dicitur.*

*Iniurias grauissimas,
Meo dedit quas proximo.
Porro lupi dementiam
Demiror &sq; maximam,
Sua quod ligna uisima
Vxoris alia detegit.
Nam quicquid ille fecerat,
Amoris ergo mutui
Lupus scit actum quod fuit.*

*Nec hoc peremta Reinikes
Est Vxor illa Vultere,
Expostulare nec cupit,
Aut Regis implorat fidem.
Vrsus quod inde protulit
Vilissimis iniurijs
Plenumq; contumelijs
Mentitur atque peierat.
Nam Reinikes Scholasticus
Fuitq; seruus hic lepus.
Cur non Magister audeat
Seruum procacem cadere,
Vt fiat eruditior?
Quod mente raptus ebrius
Catellus inde clamat
Se perdidisse maximum
Farcimen, id furtum fuit.
Quod iure parum pessimo*

*Est, pessime dubitatur.
Cum quisq; natus nobilis
Odisse fures debeat,
Quis inuidere nunc Voles
Vulpi, quid illud abstulit?*

Nō minor
est virtus,
quā quere-
re, paria
tueri.

*Perosa namq; milites,
Pradis abhorret omnibus,
Semelq; quouis vescitur
Dio cibus vilissimus,
Vitamq; ducit asperam,
Ceu frater esset ordinis
Pauperrimus monastici:
Arcem reliquit patriam,
Et canobitis extruit
Domum paternis sumtibus.
Famem, sitimq; maximam,
Vt omne crimen diluat,
Vel sponte ferre cogit ut.
Finitus & sermo fuit,
Gallus propinquus cum suis
Aulam subibat regiam.
Gallina fertur in super
Peremta morsu Reinikes.*

HOC IN CAPITULE TRIA notabilia occurrunt.

Primò, quā salutare & vtile sit habere in aula fidum aliquē amicum, à quo per adulatōres vanissimos quispiam traditus, fideliter defendatur, & excusetur. Quo circa sapientum consilijs admonemur, vt amicum syncerum gemmis & auro præferamus. Mundus enim perfidia cū plenus sit, & nusquam tuta fides, necesse est, vt quisque sibi bene prospiciat, nec omnibus facile credat. Vnde non ineleganter quidam dixit:

Laudat
Vulpem à
vita integritate.
A temperantia.
A Religio-
nis deuotione.

Perosa

Fide

14 DE ASTVT. VVLPEC.

*Fide parum, Valido constringe loquacia freno
Guttur, nam raro continuisse nocet.*
Nec raro tacuisse no-
cet, nocet
esse locu-
tum.

*Casibus aduersis cum te Fortuna fatigat,
Nullibus es socijs, Vix feret Vnus opem.*
Secundò, quod Lupus & Vulpes, per
occultas & abstrusas quasdam insidias,
fœdus iniuerint, vt suum emolumentum,
cum aliorum incommodo facerent, quod
tamen Lupus sua in accusatione artificio-
sè occultat.

*Fœdus quo
modo sit
faciendum.*
Verùm quicunq; fœdus cum altero i-
cere cogitat, aliam ob causam, nisi commu-
nis utilitatis ergo, id facere nō debet. Nam
illi qui proprium tantum cōmodum spe-
rare & promouere solent, non fœdus sed
conspirationem quandam sceleratam vi-
dentur consasse. Vbi res artissimis li-
rarum vinctulis confirmatur, manifestum
est, quod alter alteri diffidat, & ex talibus
obligationibus coniungitur. *Conspira-
tia*, & lites maxima; cū tamen causa con-
stituendæ pacis literæ initio factæ essent.
Integri & fidedigni homines, qui promissis
satisfacere conantur, huiusmodi literis
obstringentibus non indigent, sed fuitiles,
leues, & fraudulentæ, quibus nihil credi-
tur, operosis chirographorum cautelis se
inuicem deuinciunt.

*In quem
finē obli-
gare quis
se debeat.*
Obligatio in eum sanè finem dirigi de-
bebat, vt Pax cōseruaretur publica, verū
aliter vsu euenit, pactiones enim iam belli
excitandæ causa conficiuntur: nec vlla res
adeò

REINIKES, LIB. I. 24

adèd inhonestæ, & periculosa exoriri po-
test, quæ non ad pactiones istas detorta ex-
cusetur & stabilatur.

Tertiò, Notatur perfidia & infidelitas
quam hîc Lupus erga Vulpem exercet.
Nam quòd Vulpes lupi causa se periculis
exponit, & pisces Aurigæ è curru in vtri-
usq; commodum deicit, & tamen per in-
fidum comitem lupum turpiter decipitur:
Idem in aulis plerunq; contingit, vbi alter
laborem perfert, alter mercedem aufert.
Quicunq; autem tam malitiosè agit, isti
aliquandiu quidem fortuna blanditur, sed
quò serior èd grauior tacitis pœna venit
pedibus. Et lento ad vindictam sui gradu
diuina procedit ira, sed supplicij grauitate
tarditatem eam compensat.

*Tarditatē
supplicij
grauitate
Dena cons-
pensat.*
Achitophel, cuius consilia velut angeli
cuiusdam Dauid suspiciebat, Absoloni
suadebat vt bellum parenti indiceret, & re-
gnum vi occuparet, cui dum Absolon pa-
ret, arbori capillis inhaerens confoditur,
& Achitophel seipsum susciendens laqueo
vitam turpissimè finiebat, Itaque rectè di-
ctum est.

*Illasus illo permanet,
Sincerus esse qui studet.
Sed infidelis disperit.*

CAPVT

CAPVT IIII.

ARGVMENTVM.

*Saua dolens Regi Vulpis malefacta recenset
Et trepido Gallus supplicat vsq. genu.
Qui potes esse domi securior, atria Regum
Sperne, ferox Regū fulmen ab arce cadit.*

Tribunal ante regium
Iam Gallus audax constitit,
Duobus auctus filijs,
Quorum prior Kreyantius,
Vocatus a quo nomine,
Cui par nec in Brabantia
Reperitus est, nec Anglia:
Nec alter impar cantibus,
Cantertius qui nomine,
Facem ferebat igneam.
Et sicut alto murmure,

Cum

Cum maximis singulisque

Necem sororis impiam.

Pater sed orsus incipit

Orationem talibus:

Rex quem pauescunt bestia,

Te nostra lamentatio

Et luctus angat flumens.

Damnus medere plurimis,

Qua dirus infert Reinike

Mibi, meoq. parvulus,

Quos stare cernis filijs.

Quorum decem pulcherrimos

Et quattuordecim dedit

Destante forma filias

Vxor mihi charissima.

Omnes alebam splendido

Abbat in Collegio.

Ibi cines sex maximi

Meos amabant liberos,

Et a feris incursum

Vulpecularum fortium

Custodiebant sedulo.

Dolebat autem Reinike,

Se posse nullam prendere:

Nocturnus ergo mania

Obambulabat omnia,

Et saepe captus si canum,

Penas luebat debitas.

Demum velut cuculliger,

Legenda monstrat nuncia

Signo notata regio,

Illic legebam, quod tua.

Galli que-
rela.

1 Rex

ô Rex potestas inclita
 Pacem dedisset auream,
 Cunctis feris syluestribus,
 Cætanq; peruolantibus.
 Addebar istud in super,
Vita genus pauperrima
Legisse se vilissimum,
 Et canobis a calibis
Seruare duos ordines.

Ait, nec Enquam carnisibus,
 Nec vescar onis amplius,
 Deoq; soli seruiam,
 Agamq; penitentiam,
Err. u. s. desens omnia.

Qua certius quod crederem,
Astrum cucullum subleu. u.
Nonasq; monstrat literas
Prioris in Collegio:
Vestemq; Filii horridam.

P. 23

animaduerso gallinis ait, audite me fatua,
 vnâ cum ductore vestro ad necem pergitis.
 Si creditis, quod Vulpes aut Coruus quicquam boni in animum induxerint, nocte lucem, & luce noctem, quod impossibile est, expectatis. Nunquid audistis Sapientis dictum: Ad credendum tardus, ad audiendum velox esto. Nec mendaci aut adularo-
 ri fides adhibenda est, verba enim prius ponderanda & trutina quadam examinanda sunt. Deniq; videtis quam stultum sit fallaci coruo fidere: & quam ridiculum credere Vulpeculam mores exuisse, aut pellem Vulpinam peplo mutasse, & in templo more virginum cantare. Abest hoc ab ingenio, abest à moribus: naturam enim furca expellas, tamen vsque recurret. Hæc gallinæ cum audiissent relicto coruo gal-
 lum sequebantur.

Secundò, ne temerè quis inimico fidem tribuat, etiam si blandissimis vtatur verbis, eaq; sanctissimi Sacramenti sigillò stabiliat, sicut Vulpecula hic blandis & mendacibus dictis fideatq; sanctimonia Gallum allectu decipit. Veteres eum qui inimicis facile crederet, viro assimularunt serpentem sinu fouenti, qui nesciret, quado se inuenteret ipsumq; veneno inficeret. Nemo igitur sapiens inimico fidem habere; sed eum peius cane & angue deuotare debet.

Tertiò, cum Tyrannis per imperij infolètiā virib. abuti, & pro animi libidine,

C 2 VE

*Lupus pilæ
 mutat, non
 mentem.*

*Nulli ordini
 quæ voluntas
 ser.*

Ad generū ut hic Vulpecula inter Gallinas grassari
Cereris si- caperit: difficulter admodum à proposito
ne cade, et deterreri poterit. Per exercitationem enim
sanguine male agendi consuetudo & petulantia in-
pauci, De- tolerabilis gignitur. Ita vrludus ipsi iu-
scendant cundior esse non possit quàm nouis sub-
Reges, & inde grauaminibus pauperes opprimere,
sicca morte & in eorum innocentis sanguine quoddam
tyranni. quasi refrigerium quærere. Nec sperandum
 tales vnquam ab immani proposito auoca-
 ri posse, donec tandem in manus inimico-
 rum deueniant, & iustum luant suppli-
 cium. Exemplo sit Maximus ille Persarum
 Rex Cyrus, qui licet non insignem Tyran-
 ni & crudelitatis apud omnes occuparit
 titulum, tamen eum Scytharum Regina
 Tomyris deuictum regnoq; exutum capi-
 tis pœna multauit, saccoq; è corio confe-
 cto & sanguine humano impleto inuol-
 uit, contumeliosum hoc cum summa ex-
 probatione adijciens dictum: Satiâ te san-
 guine quem sitisti.

Quâquam Testatur Lucius Florus, quodd Germa-
Tacitus af- ni olim Quintilium Varum leges odiosas
firmat figentem, & inauditas iniuriasq; con-
Quintiliū stitutiones excogitantem, cum omnibus
hunc sibi suis trucidauerint, & mortuo abscissa lin-
gladio mor- gua, his verbis insultauerint, Tandem vi-
tem consci- pera sibilare desiste.
nisse.

Quapropter non minus verè quam ele-
 ganter Poëta inquit,

Sic

Sic Regum finitur honor, sic gloria langues:
Mersus in humano sanguine Cyrus obit.
Cæsar in toto quacumq; potentia mundo
Extitit, interitum fertur habere grauem,
Exitum crudele ferunt, quacumq; potestas
Esse putat varijs inuoluta modis.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

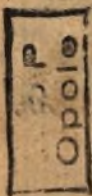
Rex pius instaurat Gallia funus amata,
Latroci pœnas constituitq; graues.
Scilicet id regem decet, ut tueatur egenos,
Atq; superborum sub pede colla premat.

Rex inquit huc charissime,
 Grimbartadesium percipe,
 Quid scurranofter Reinike
 Iam canobis faceret:

C 3

Profe-

*Profecto si vel vnicum
Superstes annum vixero,
Hunc pessimum Sicarium,
Cum stirpe per dum funditus.*

*Iam triste tempus postulat,
Humare Galli filiam.
Honore facto funeris
Nos colloquemur inuicem,
Et puniemus impium
Vt fas iubet, Veneticum.*

*Sed more quam dignissima,
Quantisq; caremoniis,
Solemnibusq; cantibus
Sepultus Galli filius
Sit, praterire per placet.
Num res foret prolixior,
Narrare cuncta si velim.*

*Stabat sepulchrum marmore
Sublime candidissimo
Quod enitebat maxime.
Incisa Verba grandibus
Notis sepulchri nomina
Sic indicabant omnibus.*

*Hoc nata galli Krasseno
Busto quiescit optima,
Parentis & simillima.
Qua singulis recentis
Diebus oua protulit:
Extincla dente Reinikes
Latronis est scissuram.
Vtator istud in chyte
Gallina scire te cupit.*

II.

Descriptio
sepulchri.

Epitaphiū
Gallinæ a
vulpe oc-
cisa.

*Abi, misertum sui scio.
Sed ante tu lenissimam
Precare terram pulueri.
Sedecce regni principes
Rex conuocabat ocyus,
Verendus inter bestias.
Et conferebant prouidi,
Non pauca Secretarj.
Quibus modis dignissimè
Vlscerentur Reiniken,
Decernit omnis illico
Cæsar ferarum maximus.
Rerum nouarum nuntius,
Cum literis fallacibus,
Ad Reiniken transmittere.
Vt obstupescens, ocyus
Augusti regis in chytē
Veniret ad palatia.*

III.

III.

V.

HOC IN CAPITE

*Quinto illustria quatuor ob-
seruari debent.*

PER illustrem Gallinæ huius sepulchrum & pompam magnificam admone-
mur, quod omnes illæ ceremoniæ, quæ in
exequias mortuorum conferuntur inuti-
les & vanæ sint: quod & meum Hende-
casyllabum subsequens comprobare niti-
tur.

*Magni magnificum Ducis sepulchrum
Quid sedes nisi vermium paratur?*

L

Abi,

C 4

12

Id multi Parijs tegunt lapillis,
Sub quo collauies, & Umbra dormit.
Suspendunt clypeos, & arma gentis:
Addunt, nobilis hic iacet sepultus.
Verum non clypeum vides autum:
Busto pinget cadauer, ossa, Vermes.
Dic, Ada genus hoc loco quiescit.
Hic qui conciliat Dei suorem
Caelum, cum moritur, beatus intrat.
Nil insignia, nil iuuant honores:
Omnes sole quiescimus sub Vno.

Legi olim in cœmetério quodam rhyt-
mos germanicos, quos latinitate donatos
à me subijcere non piger.

Est ubi nobilitas, honor, atq; potentia mundi?

Hic forma vultus conspicis esse pares.

Ecce quis hic pauper? quis diues, iure vocatus?

Qualibet offu. satus offibus æqua vides (gor:

Hec breue vita bonu nihil est, nisi luctus et an-

Præmia calicolum, qui bene vixit, habet.

Quisquis es, humana perpede nouissima vitas

Imminet heu terris illa suprema dies.

Iudicium statuet cum formidabile Christus

Mercedemq; ppi, exinumq; malis.

Secundò, cum ad iudicem aut Princi-
pem querele de ministro cuiuscunq; is sta-
tus sit, deferuntur: non statim ad iudican-
dum, cum impetu quodam, aut extemeri-
tate agetur, nisi & alteram partem audiue-
rit, vt hic leo Vulpem in ius vocat, nec te-
merè aut absq; deliberatione iudiciu pro-
nunciat. Nam Poëta teste,

Iudicio

Iudicis officium est, Si res, ita tempora rerum Ouid. lib. 4
Quærere, quas ito tempore tutus eris. Tristium,

Qualibet autem pars cum seorsim audi-
tur, suam quam splendidissimè potest exor-
nat causam, vt iudex nonnunquam etiam
inuitus consentiat. Porro cum & alterius
partis sententia discutitur, vera nocens aut
innocens sit, verius apparet, at is qui iudi-
cat antequam vtriusq; rationem aut disce-
pationem probè percipiat & dignoscat,
corruptissimi iudicis meretur nomen. Er-
rat enim à veritate sententia, inuertit cau-
sas, & iniustitiam defendit, dum funda-
mentum causæ non intelligit. Idcirco in-
uestigabilis illa Dei optimi Maximi Pro-
uidentia prætoribus & iudicibus duas au-
res dedit, quarum sinistra accusatori, de. Quære m-
xtera verò reo patens inferuiat, & delatio. dex duas
nes probè examinet. Nam si blandienti v. aures ha-
trang; aurem præbeant, iniqua sequentur beat.
iudicia, iusta causa opprimeretur, grauissi-
marumq; contentionum & inimicitiarum
semina spargentur.

Tertiò, nullius causam damnandam es-
se, nisi prius aliquis in ius citatus & testi-
bus certis conuictus sit. Defensio enim de Defensio
iure naturali omnibus liberè conceditur. nulli pro-
Quocirca necesse est, vt & delati responsio hibita.
audiatur, nec iudicium nisi vtriusq; causa
cognita pronuncietur.

Quartò, vt Reges, Principes, & ciuita-
tes habent consiliarios incorruptos, ho-

C. 5 nestos,

Causa in-
cognita ne
mo iudice-
tur.

Quales cō- nestos, prudentes, fideles, & multarum re-
siliarios rum peritos, qui veritatem ament, Deum
Reges ha- extimescant, & auariciam execrentur. Sic
bere de- feliciter imperare, & causas tā belli quā
beant. pacis etiam grauissimas discernere facili-
 mē poterunt. Regis enim salus, & amplifi-
 catio regni, honoris, & gloria, in manu &
 prouidentia consiliarijorum consistit. Vn-
 de Salomon in prouerbijis nostris Dilingē
 editis, inquit:

Cap. II.

*Quo plures consultores Respublica nutrit,
 Hoc etiam donis pluribus aucta viget.*

Fidelitas Porro sapientia sine fidelitate nihil va-
Sapientia let. Sunt enim Regum consilia & ardua &
coniuncta maxima, consiliarijorum verō fidelium nu-
plurimum merus perexiguus. Quocirca Rex diligen-
in rebus ge- tiores, & sui amantiores, prae ceteris eli-
rendis vau- get, amabit & colet, corruptis verō mori-
lat. bus & deprauata consuetudine infames à
 se repellere, & abigere conabitur. Bonos
 precio ad benè agendum irritabit, malos
 quē poenis compeſcet, & à mentis prau-
 tate deterrebit.

Prudentis Ad hæc senatus prudens vnus cuiusq;
senatus principum causā considerat, finem quē
aut fideles accuratius respicit, nihil boni maliūe Re-
consiliarij gem cælat, imò etiam ipsum malè agen-
afficiunt. tem redarguit, viam Iustitiæ declarat,
 eiusque omnibus rationibus non aliter,
 quam si sua res ageretur, prospicit atque
 consulit.

Quibus

Quibus autem fucis, machinis, præsti-
 gijs, hodie pleriq; aulici instructi bonos
 inuadant, vtq; ad diuitias, census, hono-
 res, inuidiam, inflammati auiditate ra-
 piantur, ne odium pariant, omittenda e-
 runt. Aula enim veritatem tolerare non
potest. Nec frustra dixit, qui sequentes
 protulit versiculos.

*Non intret aulas Principum,
 Ex corde qui Deum colit,
 Nam difficulter aulico,
 Relinquitur potentia,
 Cuius superba gloria
 Augetur indies magis.
 Hic regnat inconstantia
 Et sæpe peruersissimus
 Est idem minister Principi
 Acceptor filissimus,
 Proinde quisquis gloria
 Abhorret, & mendacijs.
 Quem nudat tantum Veritas
 Oblectat, atq; comitas,
 Non intret aulas Principum.*

Aula quidem, & Principū seruitia per *Seruitia*
 se mala non sunt. Multi præclari & gene- *Principum*
 rosi Viri, tum nobilitate generis tum eru- *per se ma-*
 ditione & virtutibus præstantiss. his ope- *lanō sunt.*
 ram nauarunt indefessam, & ramen vita
 integerrimè acta cogniti sunt. Sed hoc im-
 primis spectari oportet, quod aula pleros-
 que propter innumerabiles rerum distra-
 ctiones, & molesta operosaque negotia à
 sanctitate.

40 DE AST VT. VVLPEC.

sanctitate morum, & religionis pietate a-
uocat. Ibi enim pro cultu, & curatione cor-
poris, quæ Deo erat adhibenda, inconti-

Incontinen- nentia omnium perturbationum mater
tia omniū imperium tenet, omnes intemperatissimis
perturba- ferculis atq; perpotationibus iunt dediti.
tionum Quid autem inde promanet commodi, cu-
mater. ius ius iudicio, aut cogitationi liberum re-
linquitur. Dummodo enim aulici tales

Principis sui gratiam & fauorem conser-
uent, vel turpissima quæq; coram Deo &
mundo committere non erubescunt. Un-
de Aulicus quidam apud Poëtam de seipso
gloriat.

Quodcumq; Princeps expetit,
Mæusq; mandat: con sulo.
Quamuis id vrbes perderet,
Aut ciuium concordiam.
Et omnium Respublicas:
Tantum meam si consequor
Partem, vel omnes rideo.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Charta per hirsutum Vulpi transmittitur Pr-
Seria quæ Regis iussa Leonis habet. (sum,
Suscipiunt hodie sic res plerumq; gerendas,
Qui tumidi Veræ nil rationis habent.

Regale

REINIKES. LIB. I. 41

Regale sceptrum concutit
Rex & Brunonem seuocans: Rex Vrsum
ob Chære serue clamat: ablegat.
Perfer tabellas regias
Ad hostis arcem Reinikes,
Prædenter atq; sobrie
Subitis hanc provinciam:
Impossor ille callidus,
Molitur omnes machinas,
Et sæpe fallit infcios.

Post Verba Regis mox Bruno
Vocem sonorus extulit.
Obtestor omnes calites,
Tuamq; Rex potentiam:
Quod opto tellus Et mihi
Debiscat ante per dito,
Quam me sinam per Reinikes
Tam fraudulenter decipi.
Cape supergo protinus.

B 7

Reinikes

Iterq; longum conficit
 Per densa lustra, per nemus,
 Et montium cacumina:
 Cum venit altero die,
 Conspexit arcem splendidam,
 In qua latebat Reimike.
 Audacter ipse ianuam
 Impellit, & repagula,
 Clamatq; nunquid Reimike
 Prasens in arce visitat?

En nuncius ter maximo
 Derege missus adfero
 Peruiles Epistolas.
 Iurauit ille per deos
 Si Regis ad Palatia
 Non aduolabis illico,
 Et me sequere nuntium,
 Penas subibis asperas.
 Tormentanam grauissimam
 Minatur & crucem tibi.

Hac audiebat Reimike,
 In arce tutus permanens,
 Voluebat imo pectore,
 Quonempe patto debitum
 Haberet Vrso gratiam.
 Non ille me grauissimis
 Rumoribus momorderit
 Sic absq; causa nuncius,
 Inquit, potenter obserans.
 Vallata propugnacula,
 Hiatis squalentia,
 Et plena fossis maximis.

Descriptio
 arcis Reimikes.

In hac latebat Reimike,
 Si quando pradam fecerat,
 Vel omnium tutissimus.
 Has saepe fallacissimas,
 Intravit ades ocyus
 Qua nesciebat bestia.
 At quando vellet anxios
 Referre gressus, occidit,
 Nec hanc domum recurrere
 Est passus Vnquam Reimike:
 Sed deuorauit inogram.

DVO HOC EX CAPL
 te diligenter obseruari
 debent.

QVod tardioris naturæ & hebetioris ingenij homines, qui nullarum rerum experientiam aut vsum habent, se arduis saepe negotijs intrudunt, & molestijs importunis implicant, vnde se extricare cum volunt, in luto omnino hæsitant, aut altero pede euulso, altero altius immerguntur. Idcirco facilius ab acutioribus vfu & perspicacioribus natura hominibus decipiuntur: & in grauissima saepe coniunguntur pericula. Sicut crasso, rigido, atque infulso vrso hic vulpes imponit astutissima. At caveat rudibus ne quid committat a fellis, Geor. Sab.

Qui bene curatas res volet esse suas.

Monemur

44 DE ASTVT VVLPEC.

Monemur hic, ne quis temerè se muneri cuiuspiam immisceat, aut negotium sua spòtè susceptū expedire cogitet, nisi prius vires suas explorauerit, & se idoneum esse cognouerit. Is enim qui se difficilibus & minimè decentibus occupationibus implicat, licet bonè & honestè sint, tamen absq; incommodo se expedire ab illis non poterit, quod idem hic in temerario Vrso videre licet. Quare nemo inconsideratè ad periculofam conditionem vocari, aut temeritate quadam ad res arduas conficiendas se transmitti patiatur.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

*Callida solerti medratur pectore Vulpes,
Exciptat missum qua ratione Ducem.
Hec mihi quot numerant hac ferrea seculū
Vulpes,
Qui graue mellito virus ab ore vomunt.*

Brunonis utperceperat
Acerba Verba Reini-
Non credulum se prae-
Donec videret neminem,
Præter Brunonem nuncium.
Tunc exit arcem protinus,
Vrsusq; blandis excipit.

Salutatio

REINIKES, LIB. I. 45

*Salutat atq; Vocibus.
Aduentus hic precor tibi
Bruno sit optatissimus:
Non ante di-
Exire castrum de-
Quapropter ad sum tardius.*

Salutatio
qua bene-
uolentiam
captat.

*Sed huic agas quicquid minus:
Qui te coegit hanc viam
Vorare nobilissime.
Sudore manus anxio,
Labore fessus maximo.
Te credopræter neminem
Quem mitteret Rex nuncium
Sustentat arce regia.
Cum sis ferarum maximus,
Inter minores belluas
Parem nec aula iactet:
Misero felicesima,*

Occupatio

Eritq;

Eritq; commodissima
Brunonis hac profectio.
Nam subuenire fontibus,
In Regis aula plurimum:
Te consulendo nouimus.

Venire cras decreueram:
Profectus huc nisi fores,
Morbo licet grauissimo
Atte frangat imbecillitas
Et difficulter ambulem.
Cibis enim recentibus,
Dum plenius refercio
Latrans alui viscera,
Nunc omne corpus angitur
Et concepit molestias.

Bruno sed inquit Reinike
Dilecte quid comederas?
Quod ager esse ceperis.

Respondet acer Reinike.
Nos more vili pauperum
Qui vilitate cogimur,
Si carnibus non possumus,
Cibisne gratis perfrui
Tunc lacte, pane, caesio,
Vel melle stans, vescimur.
Id me grauis necessitas
Porare nuper compulso.
In status ecce sed mihi
Est melle venter turgidus.
Tument, dolentq; viscera.

Sed quando possum carnibus.
Quisq; vesci candidis.

Extenua-
tio qua ar-
tificeiosè
quidem
vititur vt o-
mnem no-
cendi suspi-
cionem a
se remo-
ueat.

Non mella propter surgerem.

Bruno quid iniquis optime,
Dicebat, hoc incognitum
Nisi fuisset haellenus,
Huc aduolassent arbitror,
Vel orbis omnes bestia.

An mella vobis aurea
Sordent in istis sinibus?
Qua piscibus, qua carnibus,
Cunctisq; pra cibarijs
Electa sponte sumerem.

Quod copiam si feceris
Mellis mihi largissimum,
In omne tempus maximas
Memor referrem gratias.
Ridere secum Reinike

Clam cepit astutissimus.
Et mox Brunonem credulissimum, vide pag. 77. l. 74.

Affatur his sermonibus.
Si mellis optas serio
Fauum tibi dulcissimum,
Et hoc libenter vesceris:
Froniosa villa culmina,
Scio coloni Ruste fecit.
Quotannis ille colligit,
Mellis fauos purissimi,
Quot te, vel illam bestiam
Vidisse nunquam suspicor,
Nec villa dicti rustici.
Plus distat illa millibus
Decem, vel octo passibus.
Brunonis os inuasit

L

a facillia

ardor,

II.

Ardor, cupiditas, & sitis,
 Vi mella votis Rustefelis
 Desideraret omnibus.
 Vulpem nec orat amplius,
 Sed postulat, sed imperat,
 Pergamus ergo Reinike
 Dicebat atq; per breuem
 Viam teramus ocyus.

Quamuis ob agritudinem
 Deambulatum non eam,
 Tamen Bruno charissime
 Nos inter ambos mutua

Infnuat se
 ab amici-
 ria.

Communitas antiquitas
 Conflata, ne iam concidat,
 Tecum lubenter ambulo.

Nam tu suore mectus
 Iunare rursus plurimum
 Apud Leonem prauales
 Aduersus infensissimos
 Hostesq; perfidissimos.
 Sic absq; diris fraudibus,
 Te melle iam refarciamus
 Amice delectabilis.

III.
 Credulitas
 Viti.

Bruno secutus Reiniken
 Ceu stultus ales aucupem
 Tollit moras velocius.
 Pro melle sed Vulpecula
 Putabat, in te conferam
 Bruno licenter Verbera.
 Et omnium stultissimum,
 Te fellis in forum traham.

Postquam Coloni Rustefelis,

Propin-

Propinquat altis sepibus,
 Gaudebat Vrsus intimo
 Ex corde dementissimus.
 Mellis tamen nec particeps,
 Factusue compos est feni.
 Aetate nostra sicuti
 Pleriq; stultis euenit.

Gaudium
 Viti.

TRIA HOC IN CAPI- te, obseruatione digna iudico.

Q Vbd inertes, ignaui & somniculosi
 facile a versutis & vaftris superentur, *non facilius quod
 decipitur, quam
 si deus in tale
 hunc aut prode
 hunc, prope hunc.*
 ærumnasq; laboriosas perpetiantur. Non
 solum cum a malitiosis impostoribus cal-
 lidè & indignè, quod adulatoribus pro-
 prium est, extolluntur atq; laudatur: Ve-
 rum etiam, cum illis præcipue ea, in quæ
 potissimum proclives incumbere consue-
 uerunt, vt superbo honores, gloria: avaro
 opes, pecunia: gulofo cibi potusque deli- *Sic habem.*
 cia proponuntur. Quemadmodum hic *dñ, in ami*
 ignauissimum vrsus indignis Vulpecula *citij's nulli*
 euehit laudibus, dum fucato ex animo in- *esse m. ore*
 ter loquendum ansam ipsum excoriandi pessem,
 quærit, mellisq; ad quod vrsus a natura quam adu- *quærit, mellisq;*
 inclinatus propender, mentionem facit. *lacionem,*
 Qui enim similitate aut inimicitias ex- *blāditas,*
 cent, non aperto Marte semper congredi. *assentatio-*
 untur, sed quodam clandestino consilio æmi.
 abstrusisq; insidijs, vt versuta Vulpes hac
 agit,

56 DE ASTVT. VVLPEC.

agit, se inuicem vlciscuntur. Quapropter prudentiores se consilijs munire contra versatiles istos homines, & quadam prouidentia armare debent.

II.

*Temerè
credere
plurimum
nocet.*

Cum aperti & simplices huiusmodi præstigijs, captionibus, & mellitis verbis ex infido corde profectis fidem adhibent, facillè seducuntur, & calamitatibus interdum turbulentissimis immerguntur, quod & vrsu Vulpi maleuolæ credenti contingit. Ideoq; prudenter Vetustas admonuit, cor hominis ad blandimenta inimici, qui plus de se quam præstare possit, pollicetur, inclinari non debere, ne blanda oratione decipiatur. In simultatibus enim atque odio nusquam tuta fides inuenitur.

*Nusquam
tuta fides.*

III.
*Cum bonis
bonus eris,
cum per-
uersis per-
uerteris.*

—Qui consilia fallacium & infidelium sequitur, facillè machinis circumscribitur, & ignominijs condemnatur. Nihil enim periculosius est, quam ijs fidem tribuere, in quibus fides non est, Qui bonis se confociat, is honorem & gloriam cōsequitur, at qui peruersis cōiungitur, ipsemet etiam perueritur. Quocirca summopere omnes caueant, ne se dolis aut populari assentatione circumueniri patiantur, & prauorū commercia, licet proximorum, aut consanguineorum etiam, æquè atq; angues deuent, omnia eorum consilia, quauis & prudentiæ & fidei plena videantur, suspecta habeant, & sub ijs latentes machinationes & fraudes exhorrescant: Ab illis verò, à quibus

*Comercia
praua si-
tunda.*

REINIKES, LIB. I.

quibus fidelitas & honoris quædam constantia proficiscitur, nunquam se segrengent, etiam si eorum ex consuetudine paulò minorem, aut nullum fructum percipiant, hoc solo contenti, quod talium fidem, & magnanimitatem honorificam experiantur.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

*Ecce per insidiam Vulpem deducitur Vrsus,
Vrapiat dulci condita mellis fano.
Ipse sed hospitij Vinculis religatus iniqui
Ingemuit, & captus Vincula scra videt.
Sic hodie dum mellis legunt pleriq; sub aulis,
Mortiferam lingunt sellis amarittem.*

*C*um noctis irent tempora, Chronographia.
Et astra cælo spargerent.
Essetq; certus Reimike,
Quod fissis membra languidus
Thoro dedisset Rustefeil.
Dulciq; somno corporis
Lenaret artus debiles.
Fores sed ante rustici,
Qui percolebat strenue
Artem fabri lignarij.
Quercus tacebat ardua
Nondum tamen securibus

Rustefeil
Faber li-
gnarius.

Vbiq;

*Vbiq; fissa ferreis.
Cuneos adhuc ubeneos
Fixos tenebat mordicus.*

I.

*Sit modus
in rebus,
sint cerit
denique fi-
nes, Quos
vltro citra-
que nequit
consistere
verum.*

*Vt ista vidit Reinike,
Hortatur Vrsus taliter.
Bruno quid obstat amplius.
Accurre velox, & Vola:
Plus mellis huius arboris
Fissura lata continet:
Quam fas sit illi credere.
Tu mella lambe dulcia,
Audacter imponens caput:
Sed plura ne voraueris,
Venter tuus quam digerat.
Edendo nam fastidium,
Et concitabis nauisam.
Dolebit alius in super
Et sordide luxabitur,*

Rumpetur

*Rumpetur aut voragine.
Respondet Vrsus horridus,
Amice nunquid Reinike
Voraciorem neminem
Brunone credis? qui modum
In rebus atq; singulis
Obferus continentiam.*

*Sic Vrsus indignissima
Se fraude passus decipi:
Rimas in altis arboris
Pedes priores intulit,
Auresq; mella Rustice
Fumante naso quaritans.*

*Tunc cogitabat Reinike,
Nunc Vrsus mella Rustici
Gustabis impiissimi,
Cuneosq; fixos arbore
Pedum mouebat viribus,
Et extrahebat Fortiter
Diffissa quercus clauditur,
Vrsusq; captum detinet,
In vinculis arctissimis.
Nihil iuuabant asperis
Cum iurgijs conuicia
Brunonis erga Reimken.
Nec robur ingens corporis
Hunc liberare carcere
Valebat, aut custodire.
Tendebat is virilibus
Pro partibus percurrere,
Quercusq; rimas scindere,
Et plorat alto murmure,*

D

*Stulta glo-
riatio.*

II.
*Stulta cre-
dulitas, &
Vrsi securi-
tas.*

*Astutia Rei-
nikes.*

*Captus est,
habet.*

Strepens

Sirepens aduiciu in quibus,
Rauciq; Voce gutturus,
Inflare lethum cogitat,
Salutis & spe decidit.
Quod audiens in horreo,
Colonus andax Rustefeil,
Armatus & securiger
Accurrit, Vrsus conspicit.
Tunc hospitem mordacibus
Ridens petit conuicijs
Versutus Vrsus Reinike.
Bruma saluti immemor,
Ne dulcibus cibarijs,
Et melle te sic repleas:
Ne forte rumpas viscera:
Satisne mella dulcis
Videntur huius Rustefeils?
En appropinquat oculus,
Fructum daturus optimum
Pro melle, pro conuiuio.
His lusit Vrsus cum satia,
Et pluribus conuicijs
Acutus ille Reinike,
Aulam profectus ad suam
Se se dolosus occulit.

DVO HOC IN CAPL.
te nobis notatissima esse
debent.

1.

QVod ijs, qui ex animi sententia viuere, & omnium periculorum expertes esse

esse contendunt, cum malis nullum omnino commercium habendum sit, qui autem talibus sese addiderint socios, isti ignominijs plerunque grauissimis afficiuntur, quod & Propheta Dauid testatur, cum bonis, inquit, bonus eris, cum peruersis, peruerteris. Qui consortio prudentum & electorum utitur, sapiens & electus euadit. Quare non nisi cum bonis & fidelibus ineunda est societas.

Quod cum acutum & prouidum esse oporteat, qui fallacium & veteratorum astutias effugere velit. Quibus non dextere intellectis, improuisis & repentinis periculis, facile homo insulsus inuoluitur, quibus non absque dedecore, aut infamia emergere queat. Nam qui se obscuris generare, aut infimæ confociat multitudini, etiam si ipsemet in res malas aut pestiferas ubique parit, animum non intendat, tamen vix summa cum industria sine vitæ opprobrio euadere poterit. Cuius rei præter alia infinita exempla breuitatis causa omissa, ab autore documentum per Vrsi credulitatem dissolutam proponitur, ut intelligamus, neruos atq; artus esse sapientiar, non remere credere.

D 2 CAPVT

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

*Captus ab Agricolis miserè tractatur iniquis
Extremam plagis Vrsus ad Vsq; necem.
Vixq; fugi celeri sibi consulit atq; cruento
Vulnere Vicinas faucibus intrat aquas.*

*Rustefell
ebrios cō-
gregat ru-
sticos.*

VT videt Vrsam Rustefell
Non Vincla posse rumpere:
Mox conuocabat ebrios,
Sed è taberna rusticos.
Adeste, dicit ad meam
Ligatus Vrsus ianuam,
Abire nesciū maximus.
Vos arma nunc capeſcite,
Et iuncta ferte spicula,
Vt necetur bellua.

Tunc

Tunc ira grandis omnibus

Ministrat arma rusticis.

Inſanus ille ſtipitem,

Raſtrum ſed alter, tertius

Furcam bicornem corripit.

Minifter adūs publica

Torrem prauſtum ſubleuat,

Quem non ſecuta tarditas,

Iniqua IVTTE ſæmina:

Colum ferebat lucemam,

Et omnibus crudelius

Spirabat ore ruſticis.

Vi eſſe ſe circumdatum

Bruno videbat hoſtibus

Tunc colligebat maximam

Vim, robur atq; corporis.

Et ora latis riſtibus,

Et crinibus deformia

Quercu coactis extrahit

Non abſq; multo ſanguine;

Villos tamen denſiſſimos

Vaguetq; iſtus horridos,

In rimulis biuitibus

Cava relinquit arboris,

Dolore præ grauiſſimo,

Vix ambulare nouerat.

Immanè ſpirans Ruſteſell

Is primus omnium ferro

Proſternit Vrsam vulnere.

Sequuntur illum cæteri,

Plagiq; multant aſperis

Tergum Brunonis ſaucium.

D 1

Haſta

*Furor
ma mi-
ſtrat.*

*Agreſtium
furor.*

*Iutte, con-
cubina Sa-
cerdotis.*

*Ingens te-
lum neces-
ſitas.*

Ruſteſell

Faber.

*Hastae Faber cum malleis
In ora mittit saucia
Brunonis afflictiſſimi.*

Ludolphus impar gressibus,
Aconq; laesus lumine,
Tityrus. Ruberq; crine Tityrus:
Omnes petebant auxilium.

Mulierum Quin & nurus agrestium
crudelitas. Conantur Vt sum tollere,
Fratres Ru. Pars laxatorquet aspera,
stefels. Pars instat & lagonibus.

*Adhuc acuto Rustefels
Cum fuisse frater aduolat,*

Furor iraq; Et sic Brunonem verberat,
mentem Vt totus expauesceret,
praeipitat. Inuaderetq; feminas,
Vrsus inua- Ira metusq; percitus,
dit formi- Fragore cunctas terruit,
nas. Et moribus lethalibus,

*Vt currebant in proximam
Ripam palustrem femina.*

Pastorville

*Sed Pastor adu Vt sacra
In amne mare coniugem
Conspexit, omnes innocat
o filij, charissima
Nunc subuenite coniugi
Ne merſa lymphis occidat
Sum namq; vobis optimi
Vini daturus dolium.*

*Vrſo relicto Rustici,
Ripam subintrant ocyus,
Opem ferentes feminis.*

*Quas dum potenter extrahunt,
Ex sordidis paludibus:
Bruno capeſſit obuij
Ripam cruentius fluminis:
Et cum labore maximo,
Vrgebat Vt neceſſitas:
Iter per amnem conficit.*

*Tunc in recentes quilibet
Exarsit iras Rusticus.
In feminas culpam ferens:
Quod Vrsus his grauissimū
Elapsus esset vinculis.
Vngues adhuc in arbore,
Videre villis cum nigris.
Et Vrſe nobis clamitant:
Quid linques aures, & cutem.
En chirothecas accipe,
Pedesq; confer horridos.*

*Nihil Brunonem commouere
Agrestium conuictis,
Secus sed Vndaſ brachijs,
Calumniatur arborem;
Et criminatur Reiniken:
Demum potius litorē,
Ex ore sordidissimā
Paludis Vndaſ euomit.*

DVO EX HOC CAPI.

*te lector vigilans annotare
poteſt.*

A Vtor huius libelli occultis quibus-
dam verbis innuit, quod in vulgi im-
perio

Bruno vna
Rusticorū
effugit.
Necessitas
ignauiam
acuit.
Agrestium
indignatio.

Quod fa-
ctum est, fe-
ras, non
culpes.

*Vulgi impe-
rium qua-
le sit.
Nihil Vul-
go incon-
stantius.*

periti imperio, nec modus, nec ratio, nec
discrimen, nec diligentia esse solear. Nihil
enim incertius nihil vulgò inconstantius
appareret, multiplex est, & capita tot, quot
sensus habet: nunquam in eodem propo-
sito aut sententia vna permanet, nec a men-
dacijs sibi temperat, & omnibus modis
confusum nouatur. Hec est illa hominum
multitudo quæ furore quodam, & impor-
tunissima petulantia vitatur, neque mode-
stiam aut prudentiam animaduertit, sed
dissoluta quadam consuetudine, & licen-
tia immoderata omnia aggreditur.

II. Quod nulla delectatio, læticia aut Vo-
Nihil in luptas mundi integra existat, sed dolori-
modo ex bus, ærumnis acerbitatibusq; varijs per-
omni par- mixta sit. Terra enim plena est calamitati-
te beatum, bus, & miserijs, voluptatumq; affeclas aspi-
cuis fortuna inuoluit turbinibus, varieg;
distorquer, nec facile est sine tristitia quen-
Quem Di quam viuere mortalium. Exemplis Poeta-
am int, mo rumq; testimonijs hac super re plena sunt
ritur in. omnia. Vide Chiliad Erasmi: Homo bul-
uentis. la. Optimum non nasci. Ausonij Eclogam
de vita humana. Reuolue & hos nostros
subsequentes versiculos.

*Conceptus agro semine,
Mortalis infans editus:
Dolens gemenq; nascitur:
Diesq; quo suis conseris,
In maximis molestijs.*

Nihilq;

*Nihilq; morte certius,
Incertusq; tempore:
Vitam per omnem cogitat.*

CAPVT X.

ARGVMENTVM.

*Horrifici auctum Vulpecula luctibus Vrsum
Inter arenos strepperit amnis aquas:
Insuper illudens Verbis mordacibus illum
Stringit, & omnino non perijisse dolet.*

*C*onsiderabat Reinike
Fraudes, dolos, & machinas:
Quantas Brunoni struxerat:
Et latus intra viscera
Sese rapinis praparat,
Et carnibus pinguisimis.

D. 5.

Omnesq;

62 DE ASTVT. VVLPEC.

I. titia
Vulpis quā
cōcipit ex
calamitate
inimici.

Onisq; puris vestitur,
Et inde ripam fluminis
Ad limpida[m] decambulat
Sutimq; duram subleuat:
Dicimq; iure gaudeo
Meum quod hostem talibus
Exceperim fallacijs,
Non est quod illius mina
Nunc amplius me terreat.
Sublatus atro funere,
Mugis nec ille nuncij,
Aut proditoris exiges
Crudele munus impij.

Parumper itq; progredit
Ad flumen alium cōperat,
Lucere putri faucium
Ripa Brunonem conficit,
Fractumq; vix sanabile
Percussione vulnere.

Vexator ergo Reinike,
Insultat his Vrso modis.
Quid hostes, inquit, Rustescit
Rerum geritūnum perfidus
Pro melle vestem careo
Detrahit? & pecuniam
Sic postulauit improbus?
Rictus Bruno quis horridas
Tam rite pinxit sanguine
Interfuisse te reor
Agrestium conuiuijs.
Adhucne mel desideras?
Est alter illic Rusticus,

REINIKES, LIB. I. 69

Qui plura vendat, si voles.
Ingressus ecquid ordinem?
Aut Doctor artis es nouat
Ruber quid iste pileus
Insigne clarum denotat?
Electus Abbas forsitan
Gaudes nouis honoribus?
Tonfor profecto contegit
Aures tuas nouacula,
Rasitq; crimes optimē.
Cum Vulpis Vrsum perfida
Audiret atra scommata,
Et asperas calumnias:
Dolore prae tristissimo
Verbum loqui nec vnicum
Valebat, animum transfurans
Latus petebat alterum.
Et garrulis cum questibus
Aulam subibat regiam
Lux quartā cum luce sceret,

Vexatio
dat intelle
ctum.
Ne gry
quidem.

DVO HOC EX CAPITE
in vsum vite quotidianum
collige.

QUod plerumq; is, qui damni quippiā
ab altero accepit, ludibrio & despe-
ctui omnibus esse solet.

Ne illi, qui ioculari irrisione deludun-
tur, se verbis sesquipedalibus excusare &
defendere cogitent, cum plūs tacendo
D 6 quam

I.

II.

quàm conuitia regeſcēdo proficere poſſint.
Silentij tu Qui enim commeruit vt ab inimicis ſuis
sum pra- irideatur, meritò illuſiones perpetitur:
miunt. Sed qui iniuriam innocentī ſibi illatam
 placidè tolerat, iſ præclaram & generoſam
 oſtentat patientiam, acrius quē vexatorem
 taciturnitate remordet, quam ſi acri con-
 tentione partes ſuas tueatur. Quod ſe-
 quentes Iambi, quos è germanico Idioma,
 te ſic vertimus, teſtantur.

Abſtine &
 ſuſcipe.

Tu multa dura ſuſtine,
 Et abſtine quæ implurimū.
 Nec omnibus nuda uerū,
 Qua te premunt moleſtia.
 Deo nec ſiquam maximo
 Diffiſſe, qui ſcel omnibus
 Horis beare te poſeſt.
 Nam cuius hic fiducia
 In rebus arētis eſt Deus,
 Vitaq; ſtat integer
 Impura quiſq; crimina,
 Is per reſceſſus ſtultos,
 Securus orbis ambulat.
 Emergit & pericu-
 loſum grauiſſimū.
 Nec p.ine ſemen illius
 Antrebus & illud indiget.

CAPVT

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

Tristia sanguinea Lumbebat *Vulnera lingua,*
Cum miser intraret regia tella Bruno.
Tractandus meritis sic quilibet esse videtur.
Viribus aggreditur qui grauiora suis.

REx cum miniſtris omnibus,
 Brunonis aduentum ſuſcepit.
 Ipſumq; ſix ſatellites
 Agnoſcit inter ceteros.
 Hinc ſciſcitur omnium
 Cauſam caputq; vulnere.
 Bruno ſcd inquit, omnium
 Rex bellarum maxime,
 Laborioſus aſpice,
 Quas exhibet moleſtias
 Mihiq; ſemper parſurit,
 Sed innocentī, Reinike.
 Rex incitatus imperū
 Reſponſa reddit talia.
 Commiſſa praua Reinike
 Vlſcar abſq; gratia,
 An audet hic antiſſite
 Tanto notas inurere?
 Teſtor coronam ſplendidam,
 Per ſceptra iure regia,
 Quod pendet huius criminis
 Punitas mihi grauiſſimas.

Regis eſt
 omnia fide
 liter inquē
 ſcio.

Obſeratio

D 7 Hae

66 DE ASTVT. VVLPEC.

*Hac dicit, & ter aureum
Potenter ensem concutit,
Cumliuq; secretarijs
Mandat atradit seria.
Vt iura verbis indicent,
Et explicent breuissimis
Pana genus quod & lima
Lucratu esset Reinike.
Senatus ergo prospicit
Secumq; sic deliberat:
Regi molestum ni foret,
Vt aduocaret Reiniken,
Per literas aut nuncium,
Et ipse praesens audiat
Edicta iuris aspera.
Felix sed hanc Epistolam
Ad Vulpis arcem perferat.*

Vnus ocu-
lus non o-
mnia videt

Ablegatur
felis.

DVO IN HOC CAPITE animaduerte.

L

Quamuis magistratus & constituti iu-
dices, cuiusvis querelas & accusatio-
nes audire, & secundum iustitiam decide-
re teneantur omnesq; reos ad horrorem &
formidinem aliorum punire, attamen ne-
minem absque responsione aut defensio-
ne audita iudicare, sed reum die indicto
in iudicium accersere, & excusationem
eius prudenter examinare debent. Sic
enim communis hominum parens, ne cui-
quam iniuria fieret, aut innocens temere in
vitas

Nemo abs-
que respon-
sione iudi-
candus est.

REINIKES, LIB. I. 67

vita discrimen veniret, natura ordinauit.

Ne Principes, & magnates & quicunq;
sua autoritate tempub. moderantur, fide-
lium consiliatorum decreta aut consulta-
tiones aspernentur, easq; bene ponderent,
vnus enim oculus omnia non videt. Non-
nunquam etiam vnus deliberatione aut
consilio tota Principis Respublica salu-
berrime conseruatur. Quocirca inprimis
eos quorum opera vtuntur, intus & extra
nouerint, fidi simorumq; tantum sequan-
tur consilia, ceteris autem, quos auersos
aut alienos a Republica cognouerint, nun-
quam obtemperant.

Natura or-
dinatio.
II.

Res sacra
consultor
bonus.

Nihil autem salubrius viro Principi
hac in rerum perturbatione aut humana
miseria contingere potest, quam si inte-
gros, fidos, & taciturnos habeat consilia-
rios. Ipsi enim arcana aut consilia cum
non reticentur, sed peruagata vulgo inno-
tescunt, in grauisimum discrimen voca-
tur Respub. & per sepe tumultus seditio-
netque importunissimae inde exoriuntur.
Taciturnitatis autem praemium testantur
hi versiculi.

Saluber-
rima Prin-
cipi res fi-
delis consi-
liarius.

*Quicunq; linguam temperans
Gubernat arte garrulam
Illi beato serior
Continget atq; & bonis
Senectus aucta plurimis.*

Taciturni-
tatis prae-
mium.

Et Salomon in Prouerbijs per nos car-
mine redditus capite 18. inquit.

Ingens

DE ASTVT. VVLPEC.

*In gē lingua bonū, sed damnu' grādius, omniū
Arbitrium Vita, ius habet omne neci.
Hanc qui temporib. freno constrinxerit aptis,
Accipiet labijs premia digna suis.*

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

*Regis Epistolum Vulpis de port. ut ad arcem
Felis, in auditu decipiturq; dolis.
Regibus in seruis quicunq; potentibus, ipsum
Admoneo finem respice, quicquid agis.*

Hinz appellat
Iam hic
felis ab
appellatio-
ne germal-
morum.

REX cum suis conclus erat,
Vi Hinz viam capefferet,
Vulpisq; ferret literas.
Tunc is refert subristior,
Non esse consilium mihi

Videtur.

REINIKES, LIB. I. 69

*Videtur o Satellites,
Et administri regij,
Periculosus nuncij
Quod mi vices imponitis,
En corporis breuissima
Qui sum statura praedictus.
Si nec Bruno fortissimus.
Confecit hoc negotium:
Quid ipse munus nuncij
Nunc expedire moliar?
Tum Rex ait, refert nihil,
Nam saepe Virtus maxima,
Et alta providentia
Vili latei sub corpore.
Dedere fati si tibi
Imbelle corpus, provide
Repende damnum pectore.
Fiat Voluntas Regia
Respondet Hinz, lubentius
Nunc iussa Regis exequar.
Si nunc Volatu dextero
Firmaret omen Iupiter,
Ausq; felix praeinat
Ister, lubenter exeam,
Vix ante portam venerat,
Volare Coruum garrulum
Sed ad sinistram conspexit.
Abominabilis catius
Est ominis perterrita
Pronunciationibus:
Captis tamen nec destitit,
Sed pergit audacter viam*

*Felis recu-
sat munus,
Non robu-
stus erat,
sed erat fa-
cundus
Vlysses.
Hinz ob-
temperat
Regi.*

*Imbecill
animi faci-
le supersti-
tiosa concl-
piunt.
Vana ario-
latio.*

ad

70 DE ASTVT. VVLPEC.

Ad vsq; castrum Reinikes,
Quem cernit ante ianuam,
Salutat atq; salubus.

Felis salu- Salute multa Reiniken
tar Rein- Impertit Hintz charissimum.
ken. Necem minatur asperam.
Penasq; Rex tibi graues,
Mecum nisi te conferas
Ad Regis ades protinus.
Quod hac docebit litera.

Responsio o Hintz Viciſſim plurimum
Reinikes. Tibi salutem comprecor
Fraus inde Ex corde, dicit Reinike:
fessa Reini Sed plenus ipse fr. audibus
kes. Iam cogitabat machinas,
Et qualibus fallacijs,
Traclares hospitem nouum,
Auctumq; contumelijs
Rursum Leoni mitteret.

Interroga- Rogabat ergo sapius,
tio, quae Dic hospes optatissime
neuolen- Quibus cibus libentius
tia captat. Vescaris, aut frequentius.

Cras donec orta proferas
Aurora lucem candidam,
Primoq; Regis ad domum
Eamus v. diluculo.

Nox, & a- Nam noctis air a tempore
mor vinu. Securus ecquis ambulat
que nihil Serena quamuis lumine
moderabi- Iam luna claro fulgeat.
le suadent. Noctem per hanc mecum bone

REINIKES, LIB. I. 71

Amice si quicueris,
Sunt mella nobis rosida,
Et dulcora neclare:
Edenda qua tibi dabo.
Aclurus inquit: dulcia
Nil melle curans pinguioribus
Delector vsq; muribus.
Non ueclur illis praefero,
Nec caescos mollissimos.

Si muribus salacibus
Libenter atq; gliribus
Pra melle pinguis vescleris.
Dicebat audax Reinike.
Quidam Sacerdos incolis
Vicinus ades proximas,
In cuius altis horreis
Vel mille currunt musculi,
Cum gliribus rodentibus.
Aerulus hac perceperat.
Hortatur atq; Reiniken.
Ostende, dicit, aream
Hanc hospes optatissimam.
Pra carnibus vel omnibus
Mures edaces denoro.

Tunc ille per Vulpeculam
Ad horreum deducitur.
Dies sed ante quattuor
Ex omnibus pinguisimum
Vulpes in hoc necauerat
Gallum, Sacerdos quod videns
Quasdam plagas tetenderat.
Si nocte forſus altera

Pollicita-
tio hospita
litis.

Amico

Redireq

Rediret huc Vulpecula,
Detenta duris Vinculis
Panam grauem per solucres.
Nec id latebat Reinken:
Ad dignitatis hospitum
Gradus potentis promouet.

Callida
Vulpis per
suasio.

Hospitis
habenda
est cura.

Aelure, dicis callide,
Foramen istud obuium,
Quod intueris lumine,
Te muribus refarciet.
Quin crede nobis maximos
Glives in hoc venaberis.
Aures tuas accomoda,
Mitrare mox intelliges.
Hic ante limen peruigil
Custos morabor adium,
Tu mille pradae interim,
Pradator atrox collige.

Saturq;

Saturq; post reuertere,
Vi ambo luce crastina,
Petamus ades regias.
Impune nunquid horrentum
Subibo? felis quare?
Certè Sacerdos impijs.
Est quisq; plenus fraudibus,
Aelure, dicit Reinke:
Imbellis ergo qualibet
Circumspicit pericula?
Quid obstat, ambo coniugem
Quin ad meam reuertimur,
Quae lata nos laetissimis
Tractare scit cibarijs.
Nec astimemus quoslibet
Mures vel assu vnus.
Credatur ut robustior,
Felis laborem suscipit:
In tecta foris insilit,
Arbosq; casses incidit.
Astuta sic Vulpecula,
Tractabat omnes hospites.

10
11
Hara autē
bonus Sa-
cerdos.
atimēdita-
tate arguit

Felis vult
videri.

QUATVOR HOC IN
capite quae deuitemus, pro-
ponuntur.

R Eperiuntur hodie multi, qui ad di-
gnitatem aliquam, aut honestius offi-
cium vocati, non aliam ob causam respuē-

tes

74 DE ASTVT. VVLPEC.

res subire recusant, quam vt aliquot testes sapientia suæ domestico præconio colligant, talibus nonnunquam imponere facili-
cilimum.

11. Quicunque augurijs, Aruspici-
busque confidit, aut præstigijs dæmonum se con-
secrat in Deum grauitèr delinquit, ver-
bumque diuinum aspernatur. Quod Deum
omnia secundum voluntatem suam sem-
piternam, inuestigabilemque prouiden-
tiam creare & gubernare testatur. Proin-
de prodigijs, ominibus, aut portentis fi-
dem adhibere, cuiusmodi sunt, aium vo-
*Superstitio pernicio-
sa* latus, cantus, leporum occurfus, vinum,
aut sal profundere, superstitione non ca-
rer, imò peccatum horribile & pertimescè-
dum esse videtur, cui cōsonat illud in Epi-
grammatibus nostris.

Qui Dæmonum præstigijs
Credidit Dei dulcissima
Privatur ille gratia.
Lector licet sanctissimis
Confide ne sententijs,
Quibus Sacerdos impius,
Ad res prophanas trahitur.
Si, quicquid optat, impetrat,
Fit dæmonis præludio,
Deus frequenter optimus,
Concedit illi talia,
Vt fallatis sanctissima
Per signa stultos augures.

Sequitur.

REINIKES, LIB. I. 75

*Sequuntur hinc incommodes
Peccata mixta maximis.
Exempli possum plurima
In Biblijs sunt obuia.*

Vt vir prudens in honesto proposito
imperterritus permaneat, nec alicuius mi-
nis aut terrore se commoueri sinat, ne pru-
dentia suæ oblitus vitam aliqua turpitu-
dine violet, imò res aduersas & quasuis ca-
lamitates æquo & infracto perferat animo,
silentioque prætereat. Ne inimici harum
auctores exulare aut Voluptate immode-
rata gestire possint.

Gnarus & magni consilij vir, non se to-
tum exemplò omnibus patefacere, aut de-
clarare debet, quibusnam potissimum ob-
lectetur rebus; sed grauitate & constantia
se illustrem exhibebit, nec familiarem om-
nibus præbebit, aut cuiusque leuissimi
hominis consilium sequetur; sed graui con-
iectura res omnes perscrutabit, nec vlli fi-
dem adhibebit, nisi omnia prius accurate
ponderarit, & excusserit, supremum
que finem, quo felicem res for-
tiatur euentum, re-
spexerit.

III.

*Prudentis
Viri officium.*

*III. vide p. 76
et lib. 2. cap. 1.*

CAPVT

CAPVT XIII.

ARGVMENTVM.

*Vt Catulus inciderit laqueos circumspice sanos
More suo mures dum iugulare cupit,
Fallacem quemcunque, semel cognoueris hoste,
Huc posthac debes non adhibere fidem.*

Vix horreum subiuerat
Aclerus aud. ix. ferrea
Collo gerebat vincula
Ploransq; casum, cum suo
Expostulabat hospite.
Sed is triumphans gaudio
His deuonebat vocibus:
Felix grauem dementiam.
Dic Hospes, inquit, splendidum
Sapine iucundissime
Hoc murum conuiuium?
Profecto si praesentiam
Tuam Sacerdos praesciat:
Ipsius hic in horreo
Carnem ferream quod voras,
Tibi sinapi mitteret,
Quo ferula mensa condas.
Canora Vocis murmura,
Cantusq; dulcis indicat.
Te summo sis ferculus,
Lantq; cena perfrui.
An sic in aula viuimus?

Expostula-
tio felis cu
Vulpe.

Amarulen-
ta expro-
batio.

*At quando felem Reinike
Amarulentioribus
Satis modis deriserat,
Adulter impurissimus
Abibat. Isengrinus
Lupi vocatam Gremut
Vt Visitaret coniugem:
Cum qua pudenda qualibet
Is perpetrabat crimina,
Ius omne matrimonij
Foedusq; lecti polluens.*

Malitia
Reinikes.

TRIA DOCET NOS hoc Caput.

VT praecauamus nobis a consortio
prauorum, neque, ut res subeamus pe-
riculosas, nobis persuaderi patiamur.

I.

Qui semel est malus, semper praesumi-
tur malus, quapropter nemini vnquam,
qui semel verecundiae fines transierit, & im-
pudens esse coeperit, confidito.

II.

Quam abominabile & execrandum de-
lictum sit adulterium, quod Deus non so-
lum temporalibus, verum etiam sempiter-
nis puniat supplicijs, apertius ac luculen-
gramma.

III.

David Propheta sanctior,
Deoq; summo charior

E

Quo

Adulteriū
detestabile,
Paulus.
Honorabi-
le apud oēs
impollutū
coniugium.

78 DE ASTVT. VVLP EC.

Quo nemo vixit & spiam,
Postquam scelus grauissimum
Adulteri commiserat,
Panas luebat horridas.
Deiq; rursus optimi
Hec difficulter pristina
Est consecutus gratiam.

Saxis olim
obruerantur adul-
teri.

Olim Deus praeceperat,
Hos nempe saxis obrui:
Promissa qui connubia,
Fidemq; matrimonij
Dissoluerent adulteri.

Machos putabant Ethnici
Abiectiones furibus,
Et puniendos acriter:
Vt expiarent ignibus

Combure-
bantur Machi apud
gentes olim

Illata stupra per viros.
Nunc ligna defuncti arida,
Machantur omnes liberè,
Donec perennes desuper
Ignes Olympus depluat,
Deusq; penas maximas,
Ab impijs adulteris,
Sed sempiternas exigit.

CAPVT XIII.

ARGVMENTVM.

Non sine lethali ira discrimine felix
Regis magnamini telus Leonis adit.

Vita

REINIKES, LIB. I. 79

Vita nihil prater dubios habet antica casus,
Hanc fugias quisquis tutior esse voles.

Catum Sacerdos anxiam
Questus graues effundere
In horreo perceperat,
Corpus grabato subleuit,
Vestigat atq; stipite
Fumante prunas in foco,
Ignemq; crebris excitat
Et lumen ingens flatibus,
Domusq; seruos conuocat
Et callidam denunciat
Cepisse se Vulpeculam,
Tum congregantur ocyus
Pedisse qui domestici,
Catumq; virgo verberant
Et fustibus grauissime.

Sacerdos
audit Ca-
tum.

Felis cala-
mitas.

Postquam necem felis sibi
Instare vidit & ultimam:
Totis in ipsam viribus

E 2

Irata

80. DE ASTVT. VVLPEC.

Irata fertur aucupem.

*Timenda curuis in quibus
Sacerdos à Virile membrum corripit,
fele graui- Nudumq; penem vulnerat,
ter vulne- Lethaliterq; sauciat.
ratur.*

*Ictus velut tonitribus,
Grauiq; tactus fulmine
In horreum prolabitur
Instar Sacerdos mortui.
Tunc concubina clamat,
Incusat atq; demonem,
Quod autor is Tragedia
Sit huius infestissimus.
Defertur ergo saucius
Ab anxijis pedissequis
In proximum cubiculum.*

*Aclurus audax interim
Corrodit arcta vincula,
Discerpit atq; dentibus,
Perrumpit inde carcerem,
Antroq; rursus exilit:
Penatibusq; regij,
Aurora cum rubesceret,
Succedit infeliciter,
Vtroq; laesa lumine.*

*Rex plenus iracundia
Regis ira- Exarsit, Et vidit catum,
cundia. Recolligit satellites
Vt consulant prudentius,
Technis quibus Vulpecula
Persuadeant, Et ocys
Ad regis ades aduolent.*

Tunc

REINIKES, LIB. I. 81

*Tunc inter omnes regios
Seruos ait Greuincius.*

Oratio
Greuincij

*Virtute multa pradii,
Leonis o pedissequi,
Dabo meam sententiam:
Quamuis sit absens Reinike,
Relatus inter noxios,
Reus nocensq; criminum
Vocetur auctor omnium.
Non hunc tamen pratoris
Damnare iure possumus.
Nec illud, alma gentium
Quod ius honestas sancijt,
Transire Regem conuenit.
Absens is est; Et forsitan
Leone coram maximo
Partes tuebitur suas.
Quare citetur tertio,
Quod si venire negligat:
Licebit omne frangere
Ius, Et res decernere
Pœnam licet deterrimam.*

Non decet
regem vio-
lare ius
gent.

Tertio cite-
tur Reini-
ke.

*Furore plenus igneo
Rex Verba reddit talia.
Vexator iste Reinike
Est omnium nequissimus.
Quis huic magis consideret?
Qui la sit omnes nuncios,
Quis amplectus sceleribus
Exponeret periculis?
Post ora Regis auxij,
Hac edidit Greuincius.*

Rex diffi-
dit vulpi.

Greuinc-
cius.

E 3

Si

*Si perplacere optimo
Regi, tabellas deferam.
Ipsumq; fallacissimum
In ius citabo Reimiken.
Nec curo quicquid asperum
Malit nobis accidat.*

*Rex perge, dicit, gratias
Nihil mihi confeceris.
Tantum caueto ne tibi
Imponas ille, ceteris
Vt fecit incautissimis.*

*Nec fraudibus Greuincium,
Dolisue totis terris
Ad Reimikes audentior
Festinat arcem perfidi.
Quem foris primi luminis*

Oratio
Greuinc-
kij ad Rei-
nikem.

*In poste stantem repperis,
Compellat atq; talibus.
Rex ipse vestram maximus*

CLAVS

*Cum ceteris pedissequis,
Miratur impudentiam.
Proteruus omnes impijs.
Quod machinis deciperet,
Quas misit ipse nuncios,
Mandata Regis insuper
Abomineris omnia.*

*Prae mentis iracundia
Rugire regem cerneret,
Tusq; nuper omnibus
Promisit aduersarijs,
Si iam venire negligas
Quod omnibus cum viribus
Omniq; cum potentia
Castrum tuum subnere
Et obsidere cogitet.*

*Ne differ ergo crastinum
In tempus, aduentum tuum,
Insiste sed Vestigijs
Meis amice Reimike
Ad limen Vestigij regium.*

*Omnes tua prudentia
Astutiaq; nobili
Spero potes confundere
Vt innocens appareas,
Rursusq; liber auoles.*

COMMENTARIA.

PER Sacerdotē autor huius libelli Cle-
ri libidinem redarguit, qui scortatio-
nes matrimonio praeferre solet. Multi
enim impune hodie fatentur melius esse

E 4 fideiq;

fideiq; Christianæ magis consonum multas alere meretrices, quàm honestam ducere uxorem. Quod ex D. Pauli scriptis non hauserunt. Qui Episcopos non adulteros, sed vnus vxoris viros esse voluit, singulisque ad scortationem euitandam, suas vt habeant, imperauit. Sed hoc in loco sacra Scriptura eos sollicitè non angit. Nam eò iam (proh dolor) res redijt vt plerique voluptatum illecebris illaqueati Deum, ritus Ecclesiæ, patrumque concilia fugiant, respuant, & detestentur.

Porro Canones antiqui approbarunt coniugium, vbi legitur: Episcopus aut Sacerdos meretricia vita infamis, libertatis beneficijque fructu priuari debet. Nemo illius, qui sciens volensque concubinam sustentat, sacrum Sacerdotis audiat. Taceo quàm multi ex antiquis Doctoribus & Apostolis sibi vxores adiunxerint, sed nostri qui vitæ incorruptæ esse debebant, absque omnium libidinum intemperantia scortorumque commercio viuere nesciunt.

II. Obseruari hic debet, quòd nemo, et si capitalibus de rebus delatus, causa incognita capitis condemnandus sit. Princeps enim melius aut tutius imperare nequeunt, quàm si furore aut ira se precipitari non patiantur.

Sapiens prætor Proinde sapiens prætor, iudexque incorruptus neminem per iudiciorum iniquitatem offender, beneuolentiam leuitate audiendi

audiendi adiunget: non muneribus, ira, fauore, aut amicitia ad malè agendum cõpelletur, nec quẽquam nisi re iterum atque iterum præiudicata condemnabit. Sæpè enim vir bonus per simulationem ab adulteribus nefariè proditur, & tanta indignatio Principis sui in eum concitatur: vt in pristinam nunquam restitui possit gratiam. Idque nulla alia ex re quàm adulterum blanditijs oritur: Qui nihil ad veritatem, sed omnia ad Dominorum voluntatem loquuntur, quibus dum altera parte inaudita facillè creditur, sæpè Principes ex altissimo dignitatis præcipitantur gradu.

*Adulatio-
nis Pessis.*

CAPVT XV.

ARGVMENTVM.

*Innumeros quãuis sibi Vulpes audiat hostes,
Omne penes Regem præripuisse decus:
Inuida mordacis continens murmura turba,
Corde tamen casus fert superante graue.*

Aldacior Vulpecula
Grimharde dixit, regium
Tecum petam palatium.
Spero salutem: si modo
Cum Rege possim colloqui,
Graves quod iras eximet.

Spes quā-
uis fallax,
sed tamen
apta dea
est.

Nec quem sibi fidissimum
Cognouit esse perperum.
Aut falsa propter murmur
Linoris infestissimi:
Me crimen ob leuissimum,
Damnationis aspera
Reumue mortis arguet.
Licet ministros regia
Sustinet aulæ plurimos,
Qui diligenter optimi
Regis salutem feruida
Cura tueri debeant.

Minatur
aduersarijs
suis Reini-
ke.

Quorum sit infidelitas
In Principem quam maxima.
Lux spero grata deteget,
Et panitebit plurimos.
Qui nunc obumbrant noxij
Nephandæ facta fraudibus.
Et mentiuntur omnia
Finguntq; de me turpia.
Ipsiq; dura vincula,
Constructa nobis, perferent.
Mea quibus prudentia
Nil omnibus concesserim.
Cum me receptum nouerint
In Regis esse gratiam.

Inuidia ex
Fauore
Principū.
Tandem
Veritas e-
mergit.

Id propter omnes inuidet.
Et innocentem deuocent.
Sed nubibus tristissimis
Emerget istis Veritas.
Ad recta quare regia
Grimharde tecum commeo.

Et dignitatis inclutam
Mea tuebor gloriam.
Licet potestas deficit,
Et omnibus resistere
Vix detur aduersarijs:
Tamen voluntas strenua
Encomium merebitur.

Cedendum
multitudi-
ni.
Vt desint vi-
res: tamen
est laudan-
da volun-
tas.

COMMENTARIA.

QVod aulæ Principum assentatoribus
carere non possint, qui omnibus con-
silijs & colloquijs inter-
sint.

Et Notantur hic omnes malitiosi, a-
stuti, callidi, Adulatores, mimi, vanilo-
qui, multiplices, versipelles, balatrones, *Parasitorij*
qui periculosa & pestifera consilia, dum *improbi-*
modò ad voluntatem Domini loquan-
tur, sine fide & religione dare audent:
quibus non solum pacem communem ci-
uiumque concordiam perturbent, ve-
rum etiam vniuersam Rempubicam, i-
psamque Principem detestabili violentia
pellunt.

Demonstratur cum gentilium, rum
Christianorum exemplis, quod aduato-
rum seditionibus & pestilentia ciuitates
concitatae, & prouinciæ solo fuerint ad-
æquatae.

Prouideant itaque Principes ne eos
pro fidelibus consiliarijs agnoscant, quæ
E 6 assenta-

assentatiunculis continuis gratiam aucupantur, & non modò ad sensum voluntatemq; sed etiam vultum atq; nutum conuersi omnia loquuntur: ament potius apertos, & precio coëmant candidos, qui ipsos labantes sanare & confirmare, lapsos erigere, peccâtes arguere seridè auiunt, quorum admonitiones salutare placato leni- que suscipiant animo. Is autem qui ad suū arbitrium libidinemque viuere, omniaque quæ suus escificere cupit, consiliorum opera nihil indiget.

Porro nonnulli Principes assentatorum blandiloquentia se eò redigi patiuntur, vt delirare, aut repuerascere quodammodo videantur, suisq; Parasitis principatu tradito ipsi venatū aut lūsum eant.

Peſſilentia Vnde urbium euerſiones, regnorumq; ex-
Gnathoni. cidia erumpere ſolent. Illi enim tanquam mercenarij Reipublicæ salutem non perpendunt, nec ruinas instantes sarcire aut auertere cupiunt. Imò sub prætextu Principum subditos miserabiliter perdunt, & excoriant, quas fœdissimè crudelitatis notas nec ipsi Domini subirent, si imperium tenerent, & sapientum gubernatione regerentur. Nam & liberorum suorum respectum habere cogentur: vt nimirum & ijs imperium, euentibus ordine satis, obtenturis viam ad opes suas amplificandas, & populi fauorem conciliandum patefacerent.

Fidissimè

Fidissimi autem hodie consiliarij, si er. *Fidelitas*
rores Principum verbis etiam leuissimis *consiliario*
reprehendant, & beneuolentia quadam *rum hodie*
fideliter corrigant, contemnuntur: aulisq; *in aulis ca*
extemplo ab insidiosis sycophantis extru- *ret fructu.*
duntur, quibus Reinike tanquam principalis, cæterisq; præstantior succedit.

Colligitur ex sermone Reinikes, qui *II.*
bus blandimentis versipelles isti adulato-
res suas orationes condire atque illustrare soleant.

Cum fallaces isti homines in nos men- *III.*
tiuntur, ne statim languescamus, aut animum infringi debilitarique patiamur. *Mendacia*
Dūmodo enim factum ipsum deuitemus, *per se eunt*
mendacia per se euaneſcunt: Et vis tanta *nescunt.*
veritatis est, vt contra hominum ingenia, *Veritatis*
calliditatem, soletiam facili se per seipsam *ſui quanta.*
defendat.

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM.

Dum puro Vulpes malefacta ſatetur amico,
Nequitiam pulchrè diſſimulare ſolet.
At licet occultent homines ſua crimina mūdo,
Nulla tamen poterunt ſuſta latere Denm. *cc*

*C*um liberis chariſſimis
Virem, domumq; coniugi
Laborioſa credidit;

E 7

Vulpes

Vulpes ait Greuincio:

Reinike al Amice te Velum me
loquitur a- Doloris esse conscium.
micum.

*Ad sanus atrum pergere
Et futa me scis aspera.
Nam multa feci turpia.
Qua diffiteri non licet.
Proinde quaeso crimina*

Reinike lam consentis audias.
vult por- Non perferam diutius
rentiam a- Onus malorum grandium.
gere.

Confessio Er spero, quod confessio
criminum Cruditatis impia
expiatio. Eritq; vita sordida

Salubris expiatio.

Dilecte Frater Reinike
Grimhardus dicitur Grimhardus inquit gaudet
alias Gre- Vita prioris impia
uincius, Deslere te fallacias.
item Grim Nam tempus est ut exuas
hart.

*Cutem malam Vulpecula,
Nonosq; mores induas.
Agasq; penitentiam
Vite prioris optimam.*

*Quod si fidem dabis mihi
Te nolle fraudes amplius,
Dolos, rapinas, machinas
Latronis astu persequi,
Dirasq; cades omnibus.
Vitare peius angustias,
Casteq; velle vinere.*

Iam mille conscientia

Te liberabo Vermibus.

Tum confectur Reinike

Exorsus istis Vocibus.

Primo sateri cogimur,

Magnis quod omnes bestias

Affecerim molestijs.

Quapropter illis supplico,

Dignentur se remittere et

Et penitenti parere.

Sic nuper Visum duximus

Lethale mellis in forum,

Plagus ubi miserrime

Exceptus est grauisissimis,

Vi mella felle lurida

Amariora diceret.

Adhac in antiquissimo

Catum docebam credulam,

Captare mures horreo.

Ad vsq; crudelissimum

Incauta venit carcerem.

Colloq; Vincla perferens,

Secuta multo Verbere,

Et hausta plagis milibus,

Fuitq; penè mortua.

Sed multa feci talia

Qua propter angor peccatore,

Fecisset adet omnia,

Et criminum me penitentia,

Feramq; penitentiam

Quam das, licet grauisissimam.

I.

II.

III.

COMMENTARIA.

I. **P**ARENTES liberis suis curam adhibebunt maximam, vt liberaliter honesteque educantur, bonisq; moribus & disciplinis ad laudabiles inflammentur virtutes. Ab ineunte igitur pueritia, quia consuescere multum est, nō verbis solum, verum etiam verberibus moderatē castigandi erunt, a-
Quo semel est imbuta recens, seruit odor rem Testa diu.
 has enim inglorios ignobilesq; cum ignominia & dedecore nutrient liberos. Hinc est, quod Salomon inquit.

Prouerb.
cap. 13.

*Filiolum, Virga genitor quem negligit, odit:
Sed quem mater amat, cadere sepe solet.*

Proinde ab initio etatis dum molles anni patiuntur, à parentibus præceptoribusque obiurgandi, & honestiora ad virtutum officia compellendi esse videntur. Hoc qui negligunt, eosque ad arbitrium errare & vagari patiuntur, hi liberis suis anfas dant, vt omnium scelerum libidinumque maculis notatissimi, omnes foedissimæ turpitudinis notas, nonnunquam etiam ipsam subeant carnificinam. Quamobrem quoniam præstat flere liberos quam parentes, nemo filium tam perditè amet, vt inplorando omnem illi libertatem licetiamque concedat, eumque flagitiosis libidinibus sceleribusque deprauata quadam consuetudine affuefaciat.

II.

Rectè dicitur, conscientia mille testes, qui enim se reum agnoscit, plus alio innocente

cente expauescit: Integer autem vitæ sce-
*Innocens non curat accusatio-
mes.*
 lerisq; purus accusationes etiam grauissimas parui pendit, seq; innocentia sua, vitæque integritate consolatur, nam secundum Poëtam,

Consciamens recti, fama mendacia ridet. Ouid.

Et hinc animaduertere licet, quod nullum scelus aut flagitium perpetuò celari occultariq; possit. Auctor enim sceleris ipsomet terrore conscientia impulsus, aut temeritate quadam, seu iactatione delictum suum ne incognitum perpetuò lateat, patefacere cogitur.

Omnes, quos scelerum suorum poenitet, commissæ Deo optimo Maximo confiteantur, ipsius gratiam supplici oratione aucupantes, quoad vitæ turpitudinem, scelerumq; magnitudinem continentia & integritate emendare possint: hæc nisi intimo ex animo fiant, absolutæ à confessione nihil disidet.

III.

*Confessio
confusa
fucata
nilis.*

Superstitiosa enarratio peccatorum superuacanea est, & ea tantum quibus conscientia potissimum grauatur, vulnera indicasse sufficit. Deus enim si confessa saltem delicta remittere velit, quis illis erroribus, quorum oblitus in pueritia es, quis cogitationibus prophanis, quas recordari, aut in memoriam reducere non licet, veniam dabit? Præterea cruciatus & remorsus perpetuos tua conscientia sentiet, semperq; te labes aliquas negligenter præterijsses, &

IIII.

*Superstio-
sior enar-
ratio in co-
frendo su-
peruacua-
nea est.*

se, &

se, & in recitatione omisisse cogitabis. Pro-
indè confitere Deo ex animo peccata tua,
de aperi cogitationes tuas, id pluris est,
quam si proprium scribam errores tuos
annotantem aleres, aut te magis numero
peccatorum, quam seueritate confessionis
excruciores.

CAPVT XVII.

ARGVMENTVM.

Plura inuentus recitat commissæ prociat,
Oculis Vulpes infidosa dolis.
Iudice supremo coram confessio pura
Optima peccantis sit medicina viri.

Pergit in
cōfessione
Reinike.

Quod cuncta si recogitem
Hem mille fraudes edidi,
Gallumq; nuper regium
In maximas angustias,

Gravemq;

Gravemq; cladem compuli,
Crudelis Isengrinio
Iniurias tot intuli.

Me namq; lustrî tempora
Vnius ante lubrica
Abbatis Elemarij
Conuenit in Collegio,
Deliberasse nuncios
Se canobita cælibis
Intrare Velle regulam.
Instabat ergo supplici
Oratione plurimum,
Vt dignitatis istius,
Per me gradum conscenderet.

Quod abnegare nolui,
Eiusq; plantis maximos
Viriq; funes alligi.
Pulsaret Vt sublimibus
In turribus campanulas,
Mox turba venit rustica,
Armata sanis fustibus,
Novaq; fratrem regula
Non absq; plagis excipit:
Vt deuoueret ordines
Quos ante concupierat,
Vinclis Vt his emerferat,
Hunc rustici pradiuisti
In rella duxi sumida:
Vbi suam pinguis simam
Dum deuoramus innicem:
Accurrit ordo rusticorum,
Lupumq; pressum verberat:

Conuiuiumq;

Narratio
de Lupo.

IL

*Conuiuiumq; postulat
Vt are soluat, aut bona
Relinquat illis pignora.*

*Subduco me clam protinus,
Lupiq; pulchram contingem
Accedo, cum qua feruidam
Mox expleo libidinem.*

III.

*Postquam Lupus molestias
Agrestium conuicerat,
Merurusus audax conuenit,
Et diligenter supplicat.
Et se grani ieiunio
Fameq; dicit confici.*

*Tunc aio, Gallos plurimos
In horreo cognouimus
Hoc proximo, quod si uoles
Fossas profundas ingredi,
Famem leuabis asperam.
Angustat rabs in are.*

Stabat

*Stabat ruinam nuncians:
Conscendit illum protinus
Gallosq; quarens anxie
Cum turbini vertigine
In horreum delabitur.*

*Exaudiens id Rusticus
Cum fuste magno profluit,
Lupum salutat hospitem,
Et mulctat illum verbere
Plus millies durissimo.
Huiusmodi quamplurima
Peccata cum commiserim,
Grimharde te iam supplici
Oratione deprecor.*

*Nobis ut optatissima
A te viro sanctissimo
Contingat absolutio.*

*Promitto sic in posterum
Integritatem candidam
Vitaq; continentiam.*

*Tum callidis Greuinchius
Motus precationibus,
Mox ista verba subiicit:*

*Si confiteris serio
Errata, site perditæ
Vita prioris panitet:
Culpas remitto quaslibet,
Et te nefandis omnibus
Absoluo lapsionibus:
Sed lege tali, compleas
Vi ipse penitentiam,
Quam sum datorus etilem.*

Lupi infelicitas.

Concludit
cum promissione
emendationis.

Responsio
Greuinckij.

Sic

Sic dicit, atq; Virgulam

Ex obuia ramosculis

Vi detruhebas arboris,

Vulpiq; tradit improba:

Hac cade terga Reinike,

Hac ipsemet ter verbera,

Cutemq; tande fortiter,

Post, quo iubebo, projice.

Poenitētia

imponitur

Vulpi.

Ipsamq; ter, nil murmurans

Cum transilire caperis,

Exosculare Virgulam.

Signum tua certissimum

Quod est obedientia.

Qua cuncta cum perfeceris,

Grimhardus inquit, Reinike,

Nefarijs erroribus,

Omnig; mole criminum

Te liberum pronuncio.

Integrior nunc exue

Procacitatem pessimam,

Absolutio

Greuincij

Et luceas modestior

Inter benignas bestias.

Vt prosit ista plurimum

Peracta penitentia,

Te macerabis interim

Frequentibus ieiunijs,

Et visitabis languidos,

Inuabis omnes pauperes:

Orabis atq; perpetim:

Sic impetrabis gratiam.

Tum pauca fatur Reinike,

Studebo iam virtutibus,

Scelusq; quodvis exuam.

COM.

COMMENTARIA.

DOcentur hinc Principes, ut suos consiliarios omni cura obseruent & sedulo animaduertant, quid agant, aut quomodo, & quamobrem hoc fecerint, illud omiserint. Quas per res, penitus omnium mentes introspicere & a maliciosis sibi praeuere poterunt, ne ab illis simili ratione decipiantur, ut hinc Vulpes astutia sua regijs se consiliarijs imposuisse manifestè gloriatur.

Ex avaritia Lupi multa animaduerte-
re licet, præcipuè autem arguuntur aulici, qui bonis, honoribus, dignitatibusque exaturari nequeunt. Accusantur etiam hinc avari illi homines, qui inflammati ad diuitias auiditate rapiuntur. Et præ iniuriosa appetitione alienorum in foueam repunt, hoc est peccatis se turpissimis onerant, infinitisque implicati sceleribus altitè, callidè & impudenter proximi bona deuorant & ad uncis vnguibus subtrahunt, pecuniæque cupiditate sic exacantur, ut è fouea peccatorum nec ad extremum usque spiritum emergere possint. Postea quales inueniuntur, tales etiam a Christo iudicantur. Quare facilius est Camelum acus foramen pertransire, quam diuitem intrare Regnum cælorum. Cuius rei horribile de Lazaro & diuite extat testimonium.

Tertio

II.

*Auaritia
detestabili.*

III. Tertiò monemur quòd blandienti ami-
co facile credendum non sit, sed prius ora-
tio eius benè examinanda: & attenta men-
te uidendum, an tibi tale quid proponat,
quod ipsemet nunquam subiret, qui enim
leuiter credit, leuiter decipitur, prout hic
lupo, vt trabem conscendat, Vulpes per-
suadet.

IIII. Quòd nemo quotidiani victus causa se
in tantas angustias conijcere debeat, vnde
sine corporis, animæque periculo euadere
non possit. Plerumq; enim tales in turpissi-
ma quæq; prolabantur vitia. Quocirca,
Quicquid ages, prudenter agas, & respice finem.

Cap. 22. Salomon in Prouerbijis inquit,
Splendor, & inuicta nomē memorabile fama,
Attalicas censu diuite vincit opes.

Fatum red Quamobrem studeant honestæ virgi-
dit opes, re nes & matronæ, ne famam existimatio-
paratur at nemq; nominis aut virginittis amittant,
aureanul- vel à quoquam stuprum sibi inferri pa-
lo tiantur. Sep̃ enim raptore pudicitia, qui
Tempore eas constuprârunt, vt hic Vulpes de Lupo
Virgini- gloriatur, vitia aperiunt, omnibusque pa-
tas, est ubi refaciunt. Prudens itaque paterfamilias
lafa semel, nec uxorem, nec filias, vt honestatem de-
cusque conseruent, conuiuia, ludos inho-
nestos, Theatra, & commestationes fre-
quentare patiarur, semperq; nostri huius
meminerit Epigrammatis.

Nefesta bacchanalia
Sinas adire coningem,

Honesti

Honestioris corporis
Habere qui desideras,
Aut si frequentas, illico
Huic tu comes coniungere,
Periculosi cogitans
Res quam sit atq; lubrica,
Quem Lupo committere,
Caprog; vites credere.

CAPVT XVIII.

ARGVMENTVM.

Gallinam Vulpes conspexit & inter eundem,
Vnguibus inuadens hinc iugulare cupit.
Aurea similis gestans insignia, mores
Exunt haud veteres similiolusq; manet.

D Vm Regis ad palatium
Grimhardus atq; Reinike
Non ambulare segniter
A parte dextra cernitur,

F Constructis

Constructa solitarijs
 Arx monte celsa fratribus.
 Quin de via deflestimus
 Grimharde, dicit Reinike.
 Castella verus obuia,
 Hoc est iter planissimum,
 Nec lubricum, sed proximum.
 Ad claustra solitaria
 Villaq; septa venerant.
 Sed ecce galli faminam

Naturā ex-
 pellas fur-
 ca, tamen
 vsq; recur-
 ret.

Vi vidit audax Reinike,
 Totis in illam viribus,
 Acriq; fertur impetu.
 Quid Reinike, Greuincius
 Ait, facis nequissime?
 Hac signa penitentia
 Qua polliceris improbe
 Ostendis impijsima?
 Videtur hac suspensio
 Condigna penitentia.

Excusat acta Reinike,
 Tuetur atq; talibus.
 Huc vana cogitatio
 Motusq; mentis impulit,
 Nec amplius consenserim
 Pravius erroribus.
 Nam sorte nobis accidit,
 Omnis voluntas defuit.
 Sic dicit, atq; proxima
 Ad claustra sepe respicit,
 Gallosq; gallinaceos.

Olitro, sum Greuincius

Clamabit,

Clamabat, impiissime,
 Quous Lupo venior.
 Quousq; differs vtilem
 Quam trade, penitentiam?
 Gallos vacillans cogitas
 Ad hos, ocellos dirigis,
 Pradaq; semper sordidas
 Et fructuosas cogitas.

Quid dicis? inquit Reinike
 Nunquid mei tu pectoris
 Scrutaris omnes arcus?
 Meoq; cor de libera
 Qua sit voluntas conspicias?
 Me desinas calumnijs
 Mordacibus laceffere,
 Precationes & meas
 Contutis perumpere,
 Permite longioribus
 Virogationibus:
 Vi anseres quos prodidi
 Et denorauis sapius,
 Nunc perscrutantur ocio
 Querus optatissimo.

Ambo viam confecerant.
 Sed Regis & pilatum
 Versuta Vulpes conspiciet
 Perfunditur grauisimo
 Horrore conscientia.

Pura atque
 integra
 mens est, q;
 nullius si-
 bicriminis
 cōficia est.

COMMENTARIA.

DE vita solitaria aut monastica extant
 Germani cuiusdam rythmi, non in-

F 2 concinni,

concinni, per Musas, neque fastidiendi,
quos sic conuertimus.

*Clam cœnobita perditus
Quam sapè mecum conqueror,
Quod more degens cœlibis,
Vxoris & sum negligam.
Si lata fata propriam
Mihi dicassent coniugem,
Mea peracta puriter
Nossem inuenta premia,
Meisq; possem liberis
Augere regna cœlitum.*

*Niger, nephandus, innidus
Nunc claudor hic durissimo
Mœrore plenus carcere.
Sensus vagantur liberi
Totumq; mundum peruolant:
Et implicata gaudijs
Mens carnis est & amissimis.
Deus preces, suspiria,
Nostrasq; caremonias
An laudet, optet, comprobet,
Exaudi, nec, nescio.
Nam fa ditare pruriens
Vitam trahomiserimam.
Huius repertor ordinis
Quicumq; princeps extitit,
Hunc noxijs abominor
Diris, modisq; pessimis.*

Eateri omnes cogimur, quod olim adolescentia, quæ in libidines quasq; prœnior est, cœnobijs plerūq; se deuouerit. Nū aut affectio

affectio illius aut studium Deo complacuerit, facile homines morari & benè instituti, qui omnia ad cultū Dei synceriorē spectantia pertractare solēt, cōiungere possunt.

Multi inueniuntur, qui prædicatione suam fidē, probitatem, deuotionemq; efferrant, & intolerantissimè de religione cū irrisione audientium gloriētur, quos tamen nuda fides deinde cōfusus redarguit. Quāobrem nemo fide aut probitate sua nixus confidat, se salutem animæ proprijs consecuturum esse operibus, nisi se ad bona opera cupiditate ardentissima inflammari intra seipsum depræhendat. Videmus autem maiorem hominum turbam, qui religioni conueniētia disputare, subtilibusq; rationibus conquisitis argutè disserere & sophari solent, non aliter quàm si verbum & omnia Biblia cum sacris literis decocta deuorassent: Nihilominus interea pecunias xenerari, coartari, mœchari, & in colluione sceleratissima omnium flagitiorum volutari. Qui persuasum habent si coram mundo seueræ frontis integumento tanta vitia occultare & obumbrare possint, coram Deo quoque flagitia sua abscondita esse. Quorum vanitatem hora tandem mortis, ubi aduenerit, redarguet.

Naturæ sequitur semina quisq; suæ. Ad quodcunq; vitæ genus homo nascitur aut natura inclinatur, idq; exercitatione nutrit & confirmet, id exuere nunquam pōt.

F 3 Consue.

II.

*Qui de suis
bonis operi-
bus glori-
antur, ne-
quistimi
sunt.*

III.

106 DE ASTVT. VVLPEC.

Cōsuetudo enim altera natura est, ut in
est altera Vulpescula videre licet, quam nec minar,
natura. verbera, aut capitis poena à venatione gal-
Apologus linarum vnquam absterruit. Huc pertinet
de fele. apologus non absimilis de fele, quam Ve-
nus bellè adornatam in pedisequarum or-
dinem ascuerat, ac satis apta seruitio erat,
donec mure è cauo quopiam in medium
procurrente, ostendit sese nihil aliud esse,
quàm felem.

IIII. Animaduerte Vulpis inconstantia, que
Inconstan- primò quidem integritatem innocentiam.
tia Vulpis. que vitæ suæ magnificè iactat & ostentar,
verùm conspecto regio palatio statim lan-
guescit, & animosa illa spes extinguitur.
Nunc est quod omnes in secunda prospe-
ræ, & tunc constituti, de nostra probita-
te bonisq; gloriamur operibus, verùm cū
miseria afficimur, & cum rebus incommo-
dis constitamur, testesq; certissimi aduer-
sum nos excitantur, tum desperationi lu-
mus proximi.

V. Quicunq; peccata sua confitetur, viteq;
Animus antea tæ non aliter, quam Vulpes hic fa-
anceps. cit, pœnitet, animoq; semper ancipiti va-
cillat, nurat atq; fluctuat, & erroribus con-
sentit antiquis, is nūquam se veniam apud
Deum mereri posse confidat, Christo enim
teste, is qui manus aratro applicat, & re-
trò vider, aptus regno Dei non est. Proin-
dè confessio & pœnitentia ex intimo cor-
dis affectu procedere debent.

CAPVT

REINIKES, LIB. I. 107

CAPVT XIX.

ARGVMENTVM.

*Cum nitidam fallax Vulpescula venit in aulā,
Regales supplex voluitur ante pedes.
Ac velut Orator sermone potentior esset,
Ipsa suam causam tam sapienter agit.*

Rumor per aulam spargitur,
Malus quod adsit Reinike.
Omnes quecuntur illico
De fraude Vulpis aulicæ.
Quæ cuncta frater Reinike
Vnius assis æstimat.
Iniurias cœu perferas
Is bestijs ab omnibus:
Et absq; turpitudine
Damnatus esset innocens
Erectus, acer, incipit
Audaciorq; progredi

Securitas
Reinikes.

Capitat beneuolentia à persona Regis.

Ab aequitate.

à fidelitate.

à inuidia aduersariorum.

*Tribunal anteregium
Flexoq; futur poplite.*

Rex gratiose per tuam

Tibi coronam supplico:

Ne iura nobis deroges,

Aut aequitatem deneges:

Meam sed innocentiam

Et audias sententiam.

Fideliozem me quia

In regiam Rempublicam

Fuisse constat neminem.

Et Vestra semper commoda

Adhuc tuebor sedulo,

Meisq; rebus praferam.

Nil ergo te delatio

Monere debet hostium,

In me scelus qui conferunt

Meumq; nomen deferunt,

Reos Et inter collocant,

lactationem regiam,

Tuamq; propter gratiam

Me criminantur inuidia.

Fideliter quod consulo,

Prosumq; vobis plurimis

In occupationibus,

Iniurias tot inferunt.

Quod si meam cognoueris

Causamq; Rex discussis,

Auresq; mites praebeas,

(Nam dicitur prouerbio,

Patere debent regis

Aures querelis omnium.)

Delatio.

Delationes hostium

Et capiones comprimam.

Rex inquit, o nequissime

Voces Et ora supprime:

Nam te latronem debita

Pena haq; maxima manent.

Et vindicabo singula

Peccata iuris legibus.

Non furcifer scelestior

Delatus inquam talibus

Aulam querelis contigis.

Nec signa defunt tristitia

Iniuriarum sis nocens

Quod omnium sicarins.

Brunonis infortunia

Felisq; sana vulnere a

Testantur, Et satellites

Tractaris hospes regios.

Iam sine dempto desines

Servos meos laceffere.

Nam tanta si remitterem

Tibi nefanda crimina,

Me prouocare singulis

Impune Vellent aulici.

Brunonis, inquit Reinike

Catig; plagas, an mihi

Rex impugabis hosti,

Ad me nihil qua pertinent?

Quis error, aut dementia

Stultum Brunonem compulit

Vorare mella Rusticis,

Catumq; furta persequi.

Regis responsio.

Minatur vindictam.

à magnitudine scelestis.
à signis manifestis.

Defendit te Reinike.

E 5

Quid

110 DE ASTVT. VVLPEG.

Quid obstitit cur non meis
Ambo manerent adibus?
Cur belluati gurgites
Sic denorant cupedi?
Peruersiones qui petia
Quaritur; plagas, inuenit.
Istius insolentia
Nunc fabricator arguat
Es perferam calumnias
Id dignitati Regia
Graues notas mureret.
Proinde Rex amplissime,
Ex cuius omnis gratia
Salusq; pendet legibus.
Benignitate fulcior,
Es in tua clementia
Spem pono vita maximam.
Quasiq; panas irrogas
Regis potestas, perferam.
Parere nanq; debeo.
Vel ergo me comburite,
Vel in crucem suffollite
Sed spero, tu me as prius
Responsiones audies.
Hoc cetera cum senserant
Audierantq; bestiae:
Capere rursus conueri,
Deturpis ausis Reimkes.
Vi morte dura perderent,
Perstringit illum quilibet,
Recentibus conuulsi.

REINIKES, LIB. I. 111
QUATVOR EX HOC
capite obseruabis.

VIr prudens, fortis & animosus licet
Herculeas aruminas laboresq; perpe- *Fortitudo*
tiatur, tamen animo cadere aut debilitari *Gens & bē*
non debet. Fortitudo enim vera in pericu- *confistat.*
lorum considerata susceptione miseria-
rumq; perpeffione consistit. Quamobrem
quod murari non potest, id plorare aut do-
lere, timidi, inertis, & demissi videtur esse
pectoris. Magnitudinis autem animi & *Magnitudo*
fortitudinis proprium est nihil extimesce- *do animi*
re, mortem omniaque humana despiciere, *quid sit,*
nec quicquam quod homini accidere pos-
sit, intolerandum putare.

Ne Principes aut iudices nimis asperè *II.*
ferociterque accusatos alloquantur. Pau- *ne*
peres enim qui in familiaritate aut con- *Principes aut iudi-*
gressu potentum rariis aut nunquam ver- *ces non nimis*
santur, timore perculsi, citubant, ut in- *asperè, sed eleu-*
nocentiam suam aperire non possint. *quantur.*
Quapropter humaniter circuitionibus &
anfractibus quibusdam vrerur, ut ipsa de- *Sola Deos*
fensionis fundamenta, quibus nituntur, *agunt ele-*
potissimum, deprehendant. Et sic euiden- *mentia no-*
tissima veritas elucet, quia reus respon- *bis.*
dendo & excusando seipsum plerunque
præcipitat, culpamque patefacit, ut iudex
utraque ex parte honorem consequatur.
Accusatus enim si innocens inueniatur,
Iudicis aequitatem extollit, si nocens, lau-

—datur præses, quod consilio potius, quam violentia iustitiam expiscatus sit.

III. Omnes Magistratui obedientiam, honorem, vectigal, tributum, portorium diuino ex instituto conferre debent. Deus e-

*Magistra-
tus a prin-
cipio rerū
ordinatus
fuit.* nim a principio rerum reges, Principes lu-
—dicesq; ordinauit, & magistratus designa-
uit, vt leges seruarent & iura describerent.

Humana etiam prouidentia & communis omnium natura negare non potest, quod imperia ad vsum vitæ nobis maximè sint necessaria, sine quibus nec in patria, nec apud exterarum nationes securitas vlla extabit.

*Magistra-
tus est sol
mundi.* Vnde insignis illa Philosophi nata videtur sententia, Tolle magistratum & mundo, & solè sustuleris, id est: Sicut sol Dux, Princeps moderatorq; reliquorum luminum cuncta sua luce illustrat & complet, Sic & Principum officijs potestatibusque omnia æquiora, clariora & illustriora fiunt.

*Omniū sce-
lerum gur-
ges per ma-
gistratum
coercetur.* Quapropter insaniūt illi, qui magistratum aspernantur, eiusque potestati derogant, per quam gurgēs omnium scelerum, vt sunt homicidia, adulteria, stupra, furta, exilio, vinculis, aut morte coercetur atque reprimatur. Multi quidem obstrepunt, nihil nos indigere Magistratu, si vitæ pietatem & integritatem amplectentes, nobis ipsis pietate benivolentiæq; mutua deuincti satisfaciamus. Haud quidem reprobanda hæc esset sententia, si quis concione hac omnes ad religionem excitare & inflammare posset,

posset, vt officia charitatis conseruarent & exequerentur. Sed quia id in nostram potestatem non cadit, nec prædes habemus, qui sponsonem faciant, non fore amplius fures, qui domos furacissimè scrutentur, bonisq; alienis manus afferant, nec latrones, qui ferro coniugem, liberosque trucidant, nec adulteros, qui vxorem filiasq; in stupra illiciant, frustra sine omni auctoritate imperij tales obloquuntur. Nec dubito quin hic probra & principatus flagitia aliquis obiecturus sit, quodd eius iniquitate & iniuria multa euenire turpissima soleant. Id sic refellimus.

Magistratus si ea quæ suæ fidei commissa sunt, minus animo suo perpendit, nullamq; officij sui rationem habens non attendit se personam gerere ciuitatis, debereque eius dignitatem sustinere: tui idcirco muneris non est eum condemnare; sed illius, nimirum Dei Opt. Maximi, a quo creatus, & ordinatus est, cui & ipse tantam seuerissimo iudici suo tempore rationem omnium gestarum rerum redditurus est. Nihilominus autem tibi, non vt solum obtemperes obediasque Magistratibus, sed etiam eos colas diligasque, præscribitur. Si verò vim ipsi iniuriasq; pauperibus inferunt, sanguinem innocentem profundunt, tributa iniusta exigunt, subditos miserrimè affligunt, tua id nihil refert, Deo vindicta relinquenda erit, qui

*Magistra-
tus & ipse
Dominum
in cælis ha-
bet, quem
reueren-
tur.*

*Choreb,
Dathan &
Abyron.
Absolon.*

*Bellum
Rusticum.*

ipsis omnia ex merito retribuet. Quocirca nemo temerè seditionem aut discordiam concitare aduersus magistratum, aut adulescentes, vt turbulenti perniciosiq; ciues esse velint, adhortari in animum inducat. Tales enim plerunq; temeritatis suæ pœnas grauissimas dederunt. Vbiq; extant huius rei tam in sacris quàm prophanis literis expressa exempla. Sic Choreb, Dathan & Abyron tumultuosi cùm essent, tellus ad horrendum altitudinem desedit, eosq; absumpsit. Absolon cùm parentem per seditionem regno eiecisset, inultrato fati genere periit. Quid? nonne ante paucos annos agrestium motus concursusq; temerarius cruentos habuit exitus? adeo, vt intra menses ferè tres supra centena milia Rusticorum in conflictu, non aliter atque pecora trucidati conciderint. Hæc ea de causa adduxi, ne quis de nobis suspicetur nos contra magistratum subditos irritare, aut ad arma seditioso animo capessenda inflammare velle, dum aulicæ vitæ ipsiusq; magistratus passim in hoc libello mentionem facimus. Nec enim, dum sui officij, qui ad reipub. gubernacula sedent, admonentur, vlli ansa præbetur aduersus magistratum insurgendi. Omnes generali hac tenentur regula. Omnis anima potestatibus supereminentibus subdita sit. Nō enim est potestas nisi à Deo.

IIII.

Iudex tam accusatoris querelis, quam accusati

accusati defensionibus vtetur, ne in errorem inducatur: Nec solum quid possit, sed etiam quid deceat, animo suo volutabit, singulaq; verba, tam accusatoris, quàm rei, graui cum iudicio examinabit.

CAPVT XX.

ARGVMENTVM.

*Iudicis hic Vulpem damnat censura senectus,
In cruce dependens vt maleficia luit.
Sortis ab iniusta qui turbine liber habetur
Vult, iter antiquæ simplicitatis eat.*

*I*am post querelas hostium,
Defensiones Reinike
Sua iniquus incipit,
Vagisq; captionibus
Obiecta mirè crimina
Refellit & redarguit,
Omnes vt obstupescerent.
Sed restitutum frequentis
Conuictus est communium.
Rex ergo rursus conuocatus
Et iudices examinat,
Qua vindicare Reiniken
Acerbitate debeat:
Senatus inde indicat
Vt expiet suspendij

Reinike cō
demnatur.

Inimicus

Quod de bonis Herodibus
Et literis Baronibus
Genus trahentem nobile
Adeptus esset carnifex.

Amici propter igno-
minia Rein-
nikes à re-
ge petunt
abeundi li-
centiam.
Rex trista-
tur propter
discessum
amicorum
Reinikes.

Hac dum geruntur, interim
Felis, Brunoq; squallidus,
Trahunt ligatum Reiniken.
Clamore quorum maximo
Vrgetur & conuulsi.

Lupi infolentia.

Sed omnibus veniens
Et petor Isengrinus
Festinat ad suspendium,
Morasq; clamat, rumpites
Differre namq; longius
Nobis nocebit omnibus.
Quapropter alter ocyus
Apponet arcta vincula.
Vos interim satellites
Tenete nequam fortiter.
Si iam suis, quod cogitat,
Elaberetur hostibus,
Inureret vel omnibus

Perenne nobis dedecus.
Nec fiet absq; maximis,
Id quicquid est, incommodis.

Quid stitis ignauissimi
Hoc tempus optatissimum
Procrastinare nolumus.
In arduis negocijs
Vitanda semper tarditas
Est diligenter omnibus.
Proinde ferre compedes,
Vt sortiatur exitum
Res nostra felicissimum.

Sed ecce quamuis Reinike
Ligatus arctis funibus
Instare mortem cerne; et,
Tamen remor det, asperis
Non abstinens conuicijs,
Clamatq; frater Hintzike
Oblitus ecquid horrei
Illius es, quod incolit
Tibi sacerdos cognitus,
Glres ubi pinguisimos
Venata nuper credoris?
Transcurre iam velociter
Est funis illic maximus,
Huc adfer illum, nam tibi
Amicus ille candidus
Nihil Sacerdos abnegat.

Hac dum loquuntur intuscom,
Regina rege cum suo
Festinat ad spectaculum,
Istius & Tragedia

as
ac
as
Tolle mo-
ras, semper
nocuit dif-
ferre para-
tis.

Reinike
nec in vlti-
ma vita ne-
cessitate ab-
stinet con-
uictijs.

Videre possit exitum.

Lupus. ma-
ximè folli-
citatur, ne
enadat Rei-
nike.

Tum rursus omnes inuidos

Lupus sodales admonet,

Ut diligenter Reiniken

Custodiant, ne forsitan

Elaberetur vinculis.

Hortatur ergo coniugem:

Constringe furem firmitus,

Gravesq; contumelias,

Lum tempus est, elciscere.

Si lapsus è custodia

Fuga salutem quæreret:

Versuta Vulpes omnibus

Turbas daret gravissimas,

Quare Bruno fidissime

Illata nobis crimina

Nunc qualibet recollige.

Iam punientes acriter

Eum remunerabimur,

Notale posthac audeat.

Manus virasq; stringite,

Et acriter comprehendite:

Vindictam conceditur

Et ultio gratissimæ.

Hæc usq; commodissimè

Scalas ego locauero:

Vos interim viriliter

Tenete furem perfidum.

Vos cura torquet maxima,

Dicebat audax Reinike:

Ne Vestrarumpam vincula.

Non pariet damatio

Malo male
euenit.

Probræ

Probræ Vos amiculit

Quem sanguis & cognatio,

Usq; iunxit optimus

Vobis sed indignissimis,

Hunc morte vultis perderet

Si nil moratur aquitas,

Aut laudis æstimatio,

Meaq; stirpis gloria:

At tale quaeso dedecus

Agente Vestra tollite,

Ipsiq; vobis parcite.

Lupus quid in me coniugem

Furore raptus incitat?

Quam nostra liberalitas

Deiunxit, & benignitas:

Ut ipsa iure debeat

Mihi perennes gratias.

Sed imminet miserrimo

Fatalis hac necessitas,

Meamq; vitam flagitat

Mors illa qua charissimum

Præparentem sustulit.

Quapropter affirmauero

Vos omnium stultissimos,

Si negligatis istius

Occasionem temporis.

Tunc clamor alta sidera

Ferit Brunonis horridi.

Quis spem reponet amplius

In hoc latroce perditore?

Qui fretus in solentia

Conniciatur omnibus.

Fatum in-
cuitabile.

Brunonis
exaggera-
tio.

Tn

I. Tu perge Grex satellitum,
 Salomon Quid ad crucis suspendium
 Pron. 25. Cessas? Ut impudentie,
 Personum Crudelitatis & sua
 iudex qui Patnas luat dignissimas.
 respicit an
 te tribu-
 nal,

COMMENTARIA.

Nō satis of- **N**E Iudex personas respiciat, nec vllius
 ficio iudi- potentiam, diuitias, amicitiasue expa-
 cis ille fa- uescat, modò ipse officio omnibus cæteris
 cit. negotijs intermissis respondeat, & iudi-
 Munerib. cium purum, syncerum pronunciet. Nam
 quoniam si quis sine amore & sine cupiditate, & rur-
 parnis cor- sus sine odio, & sine inuidia iudicat: iudi-
 rumpitur, cium non ipsi, sed iuris constitutionibus
 omni imputatur: porrò etiam diuina fauente
 Posthabito clementia ab omnibus defenditur pericu-
 Violans lu lis. Idem nostro hoc exprimitur Epigram-
 restatuta mare.
 Dei. Officium peragit qui iudicis & iure puri,
 Salomon Alius ille malis, exierit acre caput.
 Pron. 29. Nam nec amicitias probat Stilitate potentum,
 Iudicat in Corda nec in domitu plena furoris habet.
 solio qui Non rixis, non ipse minis, non are mouetur,
 conuenien Nec luor solida de ratione quatit.
 ter egeñt Quodd nulli reo damnatoue calamitas
 ille diu fe- sua exprobanda sit, debemus enim potius
 lux, Rexq; tales grata aliqua consolatione permulce-
 beatus erit re, eorumq; molestias subleuare, homines
 II. vt & nos esse meminerimus, ea lege natos,
 Omnibus vt omnibus telis fortuna exposita sit vita
 nostra.

nostra. Nec iudex eo animo affectus esse fortuna te
 velit, vt ex damnatione amarissima reorū, lis exposi-
 volupratem quandam concipiat, aut ani- ta est vita
 mum refrigeret. nostra.

Damnati non rectà ad supplicij locum III.
 deducendi, sed verbo prius diuino erudien-
 di cōsolandiq; erunt. Quod si quis simpli-
 cioris aut hebetioris ingenij fuerit, si aut
 ex longa carceris custodia de mente & sa-
 nitate deturbatus delirabit, aut inconfide-
 ratiū loqueretur. Spacio aliquot dierum de-
 tinendus, & per fideles sacrarum literarum
 Doctores sanitati restituendus erit. Iusti-
 tia enim ipsi corpus non animum damna-
 uit, & hoc in primis Magistratui curae esse
 debet. Non tamen de quouis malicioso, aut
 veteratore dictum velim, qui ex versuta Quid in pri-
 quadam calliditate, aut alia fallaci nocen- mis magi-
 di ratione intelligentiam simulatione stul- stratu cu-
 ritia tegere velit, vt ipsi ad arbitrium suum re esse de-
 tempus eligere queat. Proinde commune. beat.
 faciant eos pij concionatores, vt omnibus
 omisiss cogitationibus rebusque mortali-
 bus se Deo reconcilient: Et quia fatalis il-
 la necessitas inflecti nequeat, Deo di-
 uinisque meditationibus se
 totos tradant,

CAPVT XXII.

ARGVMENTVM.

In cruce stans causus inuellit risu morandi,
 Et mira Vulpes conseruit arte dolos.
 Tutus ubiq; manes, qui calliditate valebis,
 Mutat Simplicitas digna favore locum.

Ouid.
 Sæpe aliq;
 pendens
 in cruce vo
 ta facit.

Cum triste tempus funeris
 Instare Vulpes cerneret:
 Fallaciam mirabilem
 Excogitando repperit,
 Secumq; clam submurmurat,
 Si Rege coram strenuo
 Fandi daretur copia,
 Hac luce non suspenderet.
 Dicebat ergo, cernitis

Astare

Astare coram perditum,
 Nec liberari maximo
 Me posse iam periculo.
 Quapropter omnes inuoco,
 Dignentur Et succurrere
 In morte nobis Vltima:
 Regiq; summo supplicent,
 In tempus Etque crastinum
 Ut differat suspendium.

Quo diligenter omnibus
 Possim repletam sordibus
 Purgare conscientiam.
 Ut actiones quaslibet
 Meas sciatis, alteri
 Nec imputetur Vnicum
 Scelus, quod ipse fecerim.
 Precatione supplici,
 Votisq; motus omnium
 Rex, confiteri Reiniken
 Sinit, doli sed inscius.

Tum Spes labantem sustinet,
 Et sur salutem cogitat,
 Dicmq; Verbis protrahens
 Resoluit ora talibus:

O principes lectissimi,
 Non turpe mortis horrida
 Genus recusare petiti:
 Sed perlubenter occidam,
 Saltem reo miserrimo
 Iniurias, quas intuli,
 Donate, nec plus postulo,
 Vos maximus offenderim

Reinikes
 ad iudices
 deprecatio

à causa ho-
 nestà.

Ab utili.

Ouid.
 Viuere spe
 vidi, qui
 moriturus
 erat
 Confessio
 Reinikes.

à facili.

G

Cum

Cum saepe iam molestus.
 Vix namq; cunis egredi
 Tenellus olim ceperam,
 Iam molebar anseri,
 Agnis vel imbecillibus,
 Aut haudulis periculum.
 Hinc furta consuetudine
 Vsq; sic nutriuimus:
 Vripe cum perdicibus
 Prædaret omnes alites,
 Picas, columbas, noctuas,
 Hirundines, ciconias,
 Coruos, palumbes, passerer,
 Et anseres aquatiles.

Vsus artem
 facit.

Conspira-
 tio sceler-
 tata.

Post hac ad Isengrinium
 Sors me sinistra compulsi:
 Mox inuicem coniungimur
 Amoris arctio fœdere:
 Constat ut atque pactio,
 Vt fidus alter alteri
 In rebus esset omnibus.
 Per densa lustra vadimus,
 Prædasq; mille fecimus:
 Ego minores bestias,
 Is compilabat maximas:
 Et farta nobis omnia
 Erant tamen communia.
 Partem rapina debitam
 Sed conseq̃uebar rariis,
 Nam diuidebat omnia
 Impunitate libera.

Et

Et quando porcum Rustico
 Taurumue clam necauerat,
 Torum videbat illicet.
 Suffusa flammis lumina,
 Parua mihi Vulpecula
 Metus dedere plurimos.
 Tum rictus atro sanguine,
 Spumisq; crassus oblitus
 Me nauseare compulsi.

Si forte Vaccam ceperat,
 Mox coniungem cum liberis
 Inuitat ad coniugium,
 Vt vix mihi vilissimum
 Relinqueretur frustulum.

Sic semper infideliter
 Partus est is omnia.
 Magnæc astimauimus
 Lupumq; flocci fecimus.
 Plus me inuabat maximus
 Thesaurus auri splendori,
 Adhuc in arca conditus,
 Quem nullus oculo curritus
 Equisq; centum deferat.

Nam quicquid aut neceßitas,
 Vita vel usus postulat:
 Auro parabam diuite.

Proteruius auri Reinike
 Cum mentionem fecerat,
 (Nam torquet & sique regia
 Auri cupido pectora)
 Rex clamat, heus dic ocyus

Lupi perfidia & voracitas,

Facit narrationem probabilem.

Auro pulsa fides, auro venalia iura.

G 2

Hic

*Hic Unde vobis nobilis
Thesaurus auri venerit.*

*Respondet illi Reinike,
O Rex ferarum maxime,*

Infinuatio

Id iure vobis detegam:

Iam quando nempe viximus,

Vitaq; cursus ultimos,

Quos fata dant, peregimus:

Me nil iuuabit amplius

Id pondus auri maximum,

Astutia mirabili

Quod turba compilauerat,

Qua propter hanc pecuniam,

Rex, in tuum periculum

Necemq; conspirauerat.

Acerius ille dicitur

Meo parenti proxima

Fuisse causa funeris.

Libenter est is mortuus,

Vt expiaret regij

Nece sitates exitus.

DVO HINC OBSERVA.

1. **V**T quisq; in extremo spiritu libenter
Inimicis i- & ex animo omnibus suis inimicis
gnoscentiū maleuolisq; ignoscat, tum etiam ab a-
lijs, vt ipsi ignoscere dignentur, veniam de-
precerur. Non enim frustra in Oratione
Dominica oramus, Remitte nobis debita
nostra, sicut & nos dimittimus debitori-
bus nostris, Vbi nos ipsos iniuriarum con-
demna-

demnamus, flagellumq; quo vapulemus,
connectimus, ne videlicet celestis pater
nos venia dignari velit, nisi & nos proxi-
mo nostro, ex animo sua peccata condo-
nauerimus. Proinde hortatur nos Chri-
stus vt singulis diebus erranti fratri parca-
mus, cum enim à Petro interrogaretur,
quoties peccanti fratri suo remittere de-
beret, num septies? Respondit: non dico ti-
bi septies, sed septuagesies septies. Inprimis
autem in extremo vitæ spacio quisque at-
tendat, ne conscientiam suam hac in parte
excruciet, aut oneratam relinquat. Proin-
de consultissimum est, vt quotidie aliquis
offendenti culpam condonet, quia nihil
incertius mortis hora existit: nec quisquā
certus est, num in extrema mortis hora
eam gratiam habentur sit, vt proximo of-
fensas condonare & velit & possit. Omnes
autem caueant, ne se ipsos fallant, aut fu-
cata poenitentia Deo se imponere posse co-
gitent. Is enim non verba respicit, sed ar-
cana cordis scrutatur.

Præcaueri oportet apud Reges hoc ma-
lum, ne in iudicio corruptos, sed acres, re-
ctos, atque immotos habeant oculos. Ne
animos ab honesto huc atque illuc desle-
ctant, aut gratia muneribusue commoti
minus seuerè iudicent. Non enim quid
verba magnifica polliceantur, aut præten-
dant, attendendum, sed causæ potius fun-
damentum respiciendum, & inde veritas

G 3 cruen-

Matth. 18.

11.
Quid in iu-
dicio pra-
torib. obser-
uandum sit.

130 DE ASTVT. VVLPEC.

eruenda & dijudicanda, à qua nullis promissis aut muneribus iudex se detorqueri patietur, sed in id sedulo incumbet, vt eundem se & inopi & diuiti praebeat, nelo- cum coram ipsius tribunali habeat illud

Iuuenalis.

Dat veniam Coruū, vexat censura Colūm.

Vt illis qui leges araneorum telis similes faciunt. Verum ed res iam redijt, vt pecunia ipsa quoque iudicia obediant. Vt autem illis, qui iustitiam pecuniae postponunt, legesque araneorum telis adsimiles faciūt, in quas si quid leuius aut imbecillum incurrit, haret, sin maius aliquid, dissecat & fugit.

CAPVT XXIII.

ARGVMENTVM.

Quanta fames auri proceres plerumq; superbi Torqueat, & quauis cogat iniqua pati E stolidis auida Regina collige verbis, Vulpis & ex astu callidiora Vido.

Sed appetens pecunia Interrogabat Reini ken Regina callidissimum: Dic, inquit, absque fraudibus, Quantumq; simplex simplici Concedit ipsa Veritas.

REINIKES, LIB. I. 131

Re mens grauetur anxio Timore post suspensum.

Dolus repletus omnibus Nugator inquit Reinike: Metas quod ami contrige, Ecquid velim miserrima Mendacj Vanissimis Gramare conscientiam, Vi sempiternas cogerer Post fata pennis pendere?

Quare mihi salubrius Videtur, ac consultius, Vi huius omnes indicem Reos nocentes criminis. Licet mihi sint proximo Conplutatis sanguine, Vi sit nefas hos prodere. Sed preparatas horreo Penas paludis infera: Quare coactus proferam.

Rex territus rumoribus Spei inter haret, & metus, Dicitq; nequam Reinike Tu veritatis optima Non cultor esse crederis.

Demiror, inquit Reinike Rex gratiose simplici Quod de me a sententia Orationis ambigas. Inuaret ecquid amplius, Si proferam mendacium? Hac cum vel hora protinus

Malus est se simulat bonum, est pessimus.

32. DE ASTVT. VVLPEC.

Vitale lumen deferam,
Cur mortis in discrimine
Non veritatem detegam?
Essem profecto stultior
Et omnibus dementior.

Commota Verbis callidis

Regina mi Regina dicit, per mei
seretur Rei Iuro coronam verticis,
nikes.

Me Vulpis huius panitet:
Rex ergo cum miserrima
In gratiam reducere,
Crudele vel suspendium
Fac quaeso atrox carnifex
In tempus hora differat.
Vt omnis hac certissimo
Res explicetur ordine,
Et quisque Vocem supprimat,
Vi audiatur aptius.

Hinc Voce Regis omnibus
Inducitur silentium.

Non concionis infans,
Orditur arte Reimike
Mendaciorum copiam.

Si Regis Vxor optima
Hac scire iam desiderat,
Impunè cuncta dixero,
Nec auribus pepercero
Vllius hostis impij.

Mibiq; nulli sanguine,
In sede Vallis abdita,
Noctis silentis tempore,
Inuenit olim regium

Nova nar-
ratio.

REINTIKES, LIB. I. 19

Parens meus stipendium,
Et pondus auri maximum.
The saurus hic Emmerici
Fuisse Regis dicitur,
Fons cladis infestissima.
Nam cum pater succesibus
His auarus esset floridis,
Auroq; Crasum vinceret,
Superbus, asper, arrogans,
Fastidiosus, insolens,
Nixusq; contumacia,
Magnaq; Si pecunia
Effertur alto spirite,
Et regna mente concipit:
Nec amplius desiderat
Pars esse vulgi nobilis,
Statim sed are comparat
Insigne Regis aureum,
Regemq; sese nuncupat:
Et nuncios in horridam
Cum fele mittit Ardiam.
Qui cum Brunonem repperit,
Huic inissa patris explicat.
Te nempe, dicit protinus
In Flandriam transcurrere
His literis clam postulat:
Diebus istis proximis
Qui regna vult capessere.
Incepit ergo perfrui
Vterq; maioris gaudijs,
Sperant & ipsi commodum
E dignitate regis,

Signa mali
animi qui
nec paren-
te, consan-
guineosq;
ignomi-
nijs affice-
re veretur.

Tyranus in didulo.

Parens

G f Et

Et patrii astu maximo.

Nec impedit cunctatio,
Se conferunt in Flindriam:

Parens virumq; splendidis
Non absque donis excipit.

Scribuntur inde literæ,

Errur suus ad Greuinchium,
Lupumq; mittunt nuncios.

Nec ceteris hi tardius

Ad tellus Regis aduolunt.

Tunc orta consultatio

Est inter omnes maxima.

Quibus pater fallacis,

Aut machinationibus,

Regem neci demitteret,

Regnumq; si subuerteret.

Hi quinque fœdus icerant.

In futa regis Gluma,

At si quis è regalium

Conuentibus satellitum,

Vel stirpe natus nobili

Per arma, vimq; militum

Hos vindicare cogitet,

Pars copias conscriberent,

Et fortiter resisterent:

Pars tenderent Aquigranum,

Et destinarent maximo

Sceptrum Brunoni regium,

Quod ceteris robustior

Esset atque fortior.

Cui dignitate proxima

Parens meus succederet.

Sic cuncta designauerant.

Audite nunc qua machina

Expertus explorauerim,

Aut ista scire quiverim.

Nam Vina quondam largius

Cum sumeret Greuinchius,

Et ebriosus cum sua

Communicaret coniuge

Licentiusq; luderet,

Fatale crimen detegit:

Nec alma Vino creditur

Inesse frustra Veritas.

Tacebat Vxor credita,

Dum sola deliresceret:

Quisq; venit ad meam

De more prisco coniugem,

Tunc proinus Greuinchij

(Solent Et omnes femine)

Coniunx resignat abdita,

Et instituta dissipat.

Tamen rogat fideliter

Meam subinde coniugem,

Vi nemini negocium

Istud recludat arduum,

Quod ipsa calat integra

Per noctis horas Vnica,

Quosque mane surgerem.

Sed ista cum perceperam,

Turbabar amens maximo

Dolore Vita nescius.

Recogitabam fabulas,

Et alta prisce temporis.

Pro rege quando Iuppiter
Olim trabem roganibus
Ranis Olympo mitteret:
Nec instar illam Principis
Vellent tamen cognoscere,
Crudeliorem postea
Ipsas dedit Ciconiam,

*Tyrannus in exil.
alio.*

Qua cum Tyrannus impio
Grassata totis finibus
Suos vorauit subditos.

Ne forte tam contingeret *Felis, quem facient ali.*
Idem, Verebar anxius. *na pericula cantum.*

Tunc ergo soles condidi
Excogitando plurimos,
Has arte quam mirabiles
Retruderem praestigias.

Quapropter ipse maximis
Nitebar visque viribus,

Ut pondus auri praegrave
Auferre possem conditi,

Tanti caput discriminis.

Quare sequebar omnia
Patri mei Vestigia:

Seu rura culta carperet,
Cum Sol micaret aestuas,

Sylvasue clum capefferet,
Cum luna fulger aueat,

Per solis aestus ignei,
Nivesq; frigidissimas:

Quocumq; pressum poneret,
Hunc in sequebar scindulo.

COMMENTARIA.

Vide quibus Reinike nitatur funda-
mentis constituenda fidei, nimisum
duobus firmissimis. Alterum est, quod non
solum consanguineos suos, verum ipsum
etiam parentem accusat, & in summum
capitis periculum arcescit. Alterum quod
Sicariorum quorundam insidias aperit,
qui Regem ipsum trucidare, & de Regiae
dignitatis gradu deicere conati sunt, qui-
bus suspicionibus Rex, ut fidem orationi
habeat, bifariam persuadetur.

Nemo enim facile sanguine iunctos aut
parentem suum in vitae discrimen vocat.
Adhuc plerique omnes ad studia gloriae in-
cendimur, & cupiditate regnandi torque-
mur, unde in suspensionem regni appeten-
di si qui delati fuerint, incidere facillime so-
lent. Proinde animaduertat iudex, ne ora-
tioni ad speciem veritatis adumbrata credat.
Inquisitio enim & investigatio vera
propria iudicis esse debet, ut finem semper,
in quem dicuntur omnia, respiciat & con-
sideret.

Nemo pecuniam, quae est effectrix mul-
tarum & magnarum calamitarum, tanti
aestimare velit, ut in ea fiduciam dignitatis
suae aut omnium rerum spem reponere,
eiusque causa maleficium etiam minimum
admittere conetur. Pecunia enim fugax,
fragilis & caduca cum sit, ab inconstantia

& temeritate seiungi non potest. Oportet etiam facultatesque, quas per vitæ totius curriculum sæpe studiosissimè cumulasti maximas, & ferreis sepfisti cauernis, harum vpius horæ spacio iacturam facere, & in vitæ genus contemptissimè incidere potes. Dei enim opera, poenæque admirabiles intelligentiæ nostræ vim ac notionem fugiunt.

III.
ἐπὶ οἴνῳ
ἀλγίστα.

Explicantur hic opera ebrietatis propria. Prouerbialis extat sententia, In vino Veritas. Significat autem ebrietatem animi fucum tollere, & quicquid in pectore conditum est, in apertum proferre. Vnde etiam diuinæ literæ vetant Regibus vinum dari, quod ibi nullum sit arcanum, ubi regnet ebrietas. Vnde Salomon in Prouerbis à me carmine redditus sic ait.

Cap. 31.

Quod prius exitio Reges dedit optime fili,
Hoc rabida canes aspside petuiter.
Pocula Principib. neq; pone capacia, magnos
Obreue nec Reges exhib. rante mero.
Vincula diuini ne iuris honestare soluant,
Pectora cum nimio sunt madefacta mero.
Et miseros durū cruciātibus vrere pergant,
Atque malos spretio iure lenire viros.
Sunt arumnosi quicunq; laboribus hausti,
Nectar, & huius vinum prabibe dulce puer.
Pecunia mala curarū tormenta relinquere possint;
Pectoris arumnas excutiantq; granes.
Hinc est quod Plinius scripsit vinum
vsq;

Lib. 14.
Cap. 22.

vsq; aded mentis arcana prodere, vrmortifera etiam inter pocula loquantur homines, & ne per iugulum quidem redituras voces contineant, vulgoque, inquit, vino attributa est Veritas. Celebratur etiam Persæ cuiusdam Apophthegma, qui negauit tormentis opus esse ad exquirendum verum, vino enim rectius elici, quod Horatius approbat.

Horatius
in odis.

Tu lenè, inquit, tormentum ingenio admones,
Plerumque duro, tu sapientium
Curas & Garganium tocofo
Consilium retegis lyao.

Idem.

Reges dicuntur multis vrere culullis, In arte
Et torquere mero, quem profluxisse laborant, Poëtica.
An sit amicitia dignus.

Rursum alibi.

Quid non ebrietas designat? opera recludit,
Spei subest esse ratas, in praelia trudit inermē.
Et certum est quod largius poti non tantum effutiant sua arcana, verum etiam audacius in alios loquantur, quod enim in corde sobrii, id in lingua ebrii. Vnde etiam iactatur ad agium, non audiri verum, nisi à tribus hominum generibus, pueris, ebrijs, & insanis. Sed nihil pestilentius, quam impunitas garriendi, aut Senatus ad garriendum optimus, ad loquendum ineptissimus, & nihil salutaris fide & taciturnitate Reipublicæ accidere potest.

Sed

Sed iam experientia docuit, vsusq; quod
tidianus confirmauit, quod remulenti li-
berè & tutò, quicquid in buccam veniat,
loquantur, quin etiam incircumspectè, &
quicquid fortè fortuna in animum inci-
derit, impunè nugentur. Perinde quasi ser-
mo illis non in pectore, sed in faucibus na-
scatur. Vnde nò solum semetipsos, verùm
etiam alios infinitis immergunt calamita-
tibus, quod sobrij certè nunquam aggre-
derentur. Homines itaque frugi, qui par-
cè, continenter, & sobriè viuunt, auro
Princeps sibi comparare debebat maximo.
Quid multis? innumera remulentiæ mala
& immensa continentiae commoda, nec li-
ber Iliade prolixior complecteretur. Vi-
nolentiæ detrimenta quotidie ob oculos
versantur, quod ipsa non solum vitæ, aut
corporis, honoris aut rei domesticæ dam-
na, verum etiam animæ ipsius incommoda
pariat. Sed ad eam iam, proh dolor, nos
Germani redacti sumus demerentiam, vt il-
lum quem amiciorum cæteris honorificen-
tius excipere aut tractare volumus, vini
copiâ sic obnuamus, vt neq; pes, neq; mens
officium suum faciat. Hæc autem quæ a-
micitia, quæ familiaritas, aut beneuolen-
tia? quod hominum firum & sobrium de-
mente & sanitate deturbo, viram illi bre-
uiorem facio, sensus obnubilo, ad malefi-
cium impello, vt se non solum indecenter
gerat, verum etiam sæpè ea effutiat, quæ
mihi

mihi & illi incommodo esse possint? Vn-
de non immeritò Ebrietas mater & radix
omnium malorum, causa & origo damna-
tionis æternæ, prædatrix vitæ humanæ, ve-
nenum bonæ valetudinis, omnium arca-
norum reuelatrix, honestatis, & omnis re-
cti expultrix, intelligentiæ, sensuum, me-
moriæ, morum, totiusq; humanæ naturæ
& ordinis perturbatrix appellatur.

Quicquid reticere volueris, id si mulieris
credas, idem feceris ac si aquam cribro hau-
rires. Matronæ quidem, & aliæ honestæ
virgines omni laude sunt dignissimæ, in-
ueniuntur etiam illustriores scæminæ quæ
fidelius viris, præsertim ebriosis commissæ
possunt abscondere.

Sed quia rarissimæ sunt hæ mulieres,
nigrisq; similis Cygnis, cautè hac in re
agendum est. Pluræque enim scæminæ lo-
quacitatis vitio laborant. Proindè si quid
occultum, reconditumque esse volueris, ne
viro quidem, nisi summa necessitate & vr-
genre occasione coactus aperias, nedum
scæminæ credideris.

Honestæ autem matrona res graues, &
ponderosas, ad se nihil spectantes expisca-
ri non debet. Nec mihi quisquam rem
gratam præstiterit, si ea quorum mea non
refert, dilucidè mihi explanet atq; recitet,
tamet si enim explorata habeam, nihil ra-
men commodi meis inde rebus accedit.
Quod si res percubuerit, & in sermone
omnium

omnium esse coeperit, æquè mihi ac alteri culpa imputabitur, vnde plus detrimenti, quàm commodi emanare solet.

Docet nos exemplum aut fabula Rana- rum, ne faciliè peregrinos concupiscamus Dominos, sed eum, quem Deus & fortuna obtulit Magistratum, siue asperum, siue benignum, patienter feramus, eiq; in omnibus obtemperemus, à Deo enim conceditur, cui frequentius deterior, quàm clementior succedere solet. Optandum quidem est mansuetum potius & clementem dari Principem, qui suos subditos, quasi pater patriæ fideliter tueatur, & humaniter tractet, quàm Tyrannum reuereri multiplicesque ab ipso illatas perferre iniurias: Veruntamen quia & bonus & malus à Deo ad hanc dignitatem ordinatur, tolerandi ambo erunt. Tui enim officij est Magistratui obedire, eumque reuereri, qui si peccat, & ipse pœnas temeritatis suæ à Deo constituendas dabit.

CAPVT XXIII.

ARGVMENTVM.

De patre Vana suo mendacia dicere pergit,

Se miris Vulpes insinuatq; dolis.

Qui semel ingenio conceperit esse dolosus,

Deseret haud faciliè perditionis iter.

Semel iacebam clanculum,
In Vallis antro denia,

REINIKES

Deus

Sensus & aures erigens:
Parentis & Vestigia,
Et Angulos reconditos
Intelligens cognoscerem.
Nec fors amica defuit,

Venerat ipsa
Audaces fortuna iuvat
timidos repellit.

Qua mater est audacium,
Repellit atque debiles.
Vix tempus horæ perbreue
Vnius auscultaueram,
Conualis è cubilibus,
Antroq; rupis humido
Furtim parens se proripis
Sursum, retroq; respicit.
At rura circum frondea
Postquam latere neminem,
In colle celso conspicit:
Multas arenas congerit
In montis antra, concaui,

Pedumq;

*Pedumq; signa salubris
Planis adaequat omnia.
Hinc elanculum se subtrahit,
Et cum nemus reliquerat,
Domumq; se se contulit:
Per saxa montis ambulo,
Terraq; scrutor viscera,
In antra repens frigida:
Aurumq; lucror maximum,
Opesq; patris consequor:
Quae ore non percenseam.*

*Deferre capsi protinus
Pecuniarum pondera,
In lustra sylua proxima,
Fossaq; sit notabili
Recondidi sub arbore.*

*Cunctis diebus interire
Pater meus conuivia
Hic instruebat splendida,
Qui regis indignissima
In fura conturuerant:*

*Adhuc Brutonis asserit
Auctoritas ignobilis,
Cum literis in exteris
Ablegat vrbes nuncios,
Ut aduolarent ocyus,
Quicumq; iam stipendia
Vellent mereri militum:
Bruno ferarum maximus,
Hac omnibus decerneret
Exercitus consortijs.*

Onustus ergo literis

PATENT

*Patens meus benignior
Mox ciuitates plurimas
Non absque vita maximo
Perambulat periculo,
Sed sortis huius incens,
Quod perdidisset optimum
Regis leuamen pauperis,
Aurique pondus maximum.*

COMMENTARIA

NON est indicium bonae indolis, aut hominis integri, pluribus & praeputè amicis suis malè loqui eosque indignissimis calumniari modis. Homo cui nunquam defunt spicula, qui semper cibi aut ventris gratia huic applaudit, illi maledicit, credentem decipit, absentem rodit, & mordet, is odiosum se reddit, & perditionem sibi ipsi acquirit. Et què admodum ex cantu aus cognoscitur, sic facillè ex sermone coniecturam facimus cuiusmodi vnusquisq; esse solet.

Nemo vnquam tam malitiosus, aut impius fuisse creditur, qui non seipsum defendere, animique malitiam sermone, aut aliqua probitatis specie adumbrare conatus sit, quemadmodum Vulpes ista, quae aurum defoderat, summa cum diligentia omnia sua vestigia occultare nitebatur, veruntamen aliquod signum apertius semper remanet. Ideoque dicitur, quod nec

ipse
diaboli non potest
se/a iolamē cōmūderet
re.

ipse diabolus vel mille doctor artium in
eam se transfigurare substantiam possit, in
qua penitus sic mutetur, vt cognosci ne-
queat. Semper enim pars aliqua remanet
(aut cauda, aut per) quæ diabolum esse o-
stendat. Sic etiam rarissimum, si attendas,
quod non sit mancum & mutilum, & ali-
qua ex parte claudicet, pfertur mēdaciū.

CAPVT XXV.

ARGVMENTVM.

Vltima fata patris, mortēq; exponit amarā,
Terminat & Vulpes ingeniosa dolos.
Pistillo reprobis si contundatur abeno,
Non tamen insidias exuet ille suas.

PER dura Rheni frigora,
Et murmurantis Albidos
Trans flumen Urbes plurimas
Parens meus lustrauit:
Exercitus & militum
Vim maximam conduxerat,
Ad tempus optatissimum
Aetatis huius proxima.
Post hac domum reuertitur
Cetumq; mox sodalium,
Lupumq; quare anxius,
Vrsuq; Regis amulum.
Quos in tabernis ebrios

Tumultuosus inuenit.

Hu ergo mores gentium,
Casusq; narrat asperos,
Vt mille tot pericula,
In oppidis eniceret,
Canumq; tot latantium
Vires graues effugeret.

Quam sæpe celsis montibus
Venator illum persequens
Non quiverit deprehendere.

Post dicit admirantibus,
Quot milites conscripseris:
Vt copiam subduxerant,
Apparet esse milites,
Plus mille quam certissimos,
Qui belluce iurauerant
In militarem gloriam:
Vellent quidam omnes strenuē
Loco Brunonem Principis
Habere perpetim sui.

Dei per amplam gratiam
Id impedui sedulo,
Et sum moratus gnauiter.
Dum destinantur cetera,
In antra sylua protinus
Oculi migrat proxima,
Auri sepulsi maximam
Auferret vrsu pecuniam.
Primo parens sub rupibus
Specus odorat sedulo,
Cubile nec non vndique
Vestigat antri frondum.

*Hicortalis, & maxima
Acerbitas est omnibus.
Ablata sentit omnia,
Nec vnicum teruncium
Tot inter auri pondera
Quasitor & quam repperit.
Tum questibus cacumina
Implebat alta montium,
Et cor querelis anxium
Rumpebat, et singultibus.
Patremq; desperatio
Tunc occupauit pessima,
Abi, ligatq; guttura,
Et colla & uelut implicat.
Hinc proxima rannusculis,
Spe destitutus & ltima,
Ab arboris suspenditur.*

*Sic bestium regalium
Hoc institutum pessimum
Dolo meo compescui,
Et impediui callide.
Hic error omnes fascinat,
Vt me velint extinguere:
Caputq; nostrum deuouent,
Et innocentem luidis
Abominantur vocibus.
Nec innocentem tradere,
Regiq; vitam sistere,
Non esse virtus creditur,
Nec liberat suspendio.
Vt ecce coram cernitur.*

COMMENTARIA.

*S*cientia & Virtus rei militaris & ca-
strensis militum ratio hic attingitur,
adumbraturque quam turbulentum illud
importunum & temerarium genus homi-
num sit. Quippe qui pecuniae gratia, quam
velut alteram animam venerantur, vel i-
psam caelum, duce diabolo, expugnare, su-
perisque Iouem detrudere regnis conaren-
tur. Nemo vnquam tam iniquus, inuere-
cundus, aut malus in rerum natura extitit
qui non pecunia omnia, quae voluit, com-
parare sibi potuerit. Quocirca tam omni-
bus nationibus in ore fuisse haec videtur
sententia, quam nunc etiam omnibus est
in vfu. Pecuniae obediunt omnia. Vnde
Graecus Poeta inquit.

*Mortalibus nil charius pecunia,
Atq; inter homines vna plurimum valet.* Euripid. in
Phoenissis.

Item Aristophanes,

*Proh vt nihil sanum reperi as & spiam,
Sed pariter omnes seruiunt vlti lucro.* In Pluto.

Idem facetissimè persequitur, quicquid
rerum vel bonarum, vel malarum geritur
inter mortales, id pecuniarum gratia fieri,
quin etiam Dijs ipsis non aliam ob causam
rem diuinam fieri, atque inter alia multa
refert.

*Si quid eximium est, aut splendidum:
Si quid vniu'sis hominib; abs te vno vnto
Siquidem opibus vniu'rsis simul obediunt.*

H Huc

Huc pertinent & versus è Comœdia quidam,

*Argentū & anima & sanguis est mortalibus
Hoc qui caret, nec sibi parauit sedulo,
Vinos hic inter mortuus circumambulauit.*

Proinde Horatius pecuniam Reginam appellat dicens:

*Scilicet uxorem cum dote, fidemq; & amicos,
Et genus, & formam, Regina pecunia donat.*

Sed nemo festiuius pecuniæ Tyrannidem descripsit, quàm Euripides Bellerophonem ad hunc modum loquentem faciens. Referuntur autem à Seneca versus aliquot, fabula ipsa non extat.

*Sine me vocari pessimum, Et diues vocer,
Nemo an bonus, an diues omnes quarimus.
Non quare, & unde, quid habeas, tantū rogā
Vbiq; tanti quisq; quantum habuit, fuit,
Quid habere nobis turpe sit, nihil
An diues, omnes quarimus, nemo an bonus,
Aut diues opto viuere, aut pauper mori.
Bene moritur, quisquis moritur, dū lucrū fa-
Pecunia ingens generis humani bonum. (cui)
Cui non voluptas matris, aut blanda potest
Par esse prolis, non sutor meritis parens,
Tam dulce siquid Veneris in vultu micat,
Merito illa amores cœlitū atq; hominū mater.*

Cum hi, inquit, nouissimi versus in Tragœdia pronuntiati essent, totus populus ad eiiciendum & actorem & carmen confurrexit, vno impetu, donec Euripides in medium ipse profiliijt, petens vt expectarent

rent, viderentque quem admirator auri exitum haberet. Ex hoc admirari interim licet peruersum præposterumque mortaliū ingenium, sententiam improbam in ficta fabula, sub persona improba ab histione recitatam in theatro non ferunt, ac pertumultum eiiciunt, sibi quisque domi ignoscit. Quotus enim quisq; est qui studio vitæ; non loquitur, quod illic histrio sonabat? Horrent voces in theatro & non horrent rem in omni vita. Quid infamius, quid execratius, apud omnes, mendacij vocabulo? quid ipsa re in moribus hominum vitatius? Quid periurio detestabilius? ex-cute vitam hominum, periurij plena sunt omnia. Vide quid populo iurēt Principes, quid Episcopi, quid Abbates, imò quid in Baptismo Christiani omnes. Confer mores, quātā inuenies periuriorū *μυγεμνίας*? Quam abominantur furis nomen, at in vita nihil aliud inuenies. Nisi fortè furtum non est, accipere pecuniā mutuam animo non reddendi, negare depositum, mala fide inuadere hæreditatem aut possessionem alienam, imponere emptori, suffurari non nihil de ijs quæ tibi concredita sunt, pro gemmis vitrum obtrudere, aliud vini genus pro alio vendere: Deniq; nullā præter mittere occasionem fraudandi proximum.

Honesti autem & strenui milites non causa pecuniæ omnib. suum corpus prostituēt, sed ijs tantūm Principibus operam

H 2 locabunt,

locabunt, quos ob amorem patriæ, pietatis, Religionis, aut aliam honestiorem causam bellum suscepisse cognouerint: Tyrannos verò, qui sitientes Christianum sanguinem ad abolendam gloriam Dei capestunt arma, angue peius, & cane rabiente deuitabunt, & potius medicitatem perpetientur, quàm talibus inferuant.

Animaduerte hic, quidnam potissimùm ad belli apparatus requiratur, nimirum pecuniæ ingens & grandis acervus. Quæ semel amissa atque exhausta non solum bellum finitum, verùm & tu ipse qui bellum facere atque instruere conaris, postea nullus eris. Quamobrem in bello mouendo Imperator summa cura perpendet & secum ponderabit, quidnam emolumentum aut detrimenti inde consequi possit, ararium enim publicum interdum plus spacio trium aut quatuor mensium alendo paucos milites exhauritur, quàm si præposituras, Ducatus, aut officia aliquot Palatina cõmisset. Ita vt maiorem pecuniæ iacturam faciat, quàm bello adipisci aut recuperare possit. Quodd si tandem etiam gloriosam consequatur victoriam, nihilominus pecunias facultatesque suas amittit, inimicitias non solum sibi, verùm etiam omnibus successoribus suis conseruit immortales, vt hostium extimescens minas non absq; magnis sumptibus ciuitatem denuò præfidijs, custodijs, vigilijsq; munire

munire cogatur, ita nihil præter molestias, egestatem, curas & calamitates ea ex re accipiet. Deinde cùm prouinciã ipsam obinuet, deuastatã eam, & fame attenuatã inuenit, in qua modestia honorque exulant: Adulteria omnisque improbitas regnant, grauisimisque peccatis Deus optimè offenditur, cuius omnis rei ipse autor extitit. Ad hæc populi indomiti, rebelles, impotentes, legibus subijci nolunt, sed tanquam in gyrum rationis, quod effrenata & furiosa cupiditas impellit, arripiuntur. Postremò ararium cùm ipse sit depeculatus, nouas quasdam conficiendæ pecuniæ machinas excogitare, subditorumque exspilatione & direptione opes perditas recuperare cogitur. Vnde sibi iram, inuidiam, & tantum vulgi odium conciliat, vt illum quem prius hostem licet infestissimum habuerunt, si rediret, omnes expansis vlnis amplecterentur.

Ex his alijsque multis incommodis facile colligi potest, quodd nulla Regio sumptibus maximis in bellum collatis respondere possit, vt taceam quas violentia militum ciuib; iniurias, & incommoda inferat cùm dimittuntur exercitus: ita vt nihil pestilentius aut detestabilius bello esse possit. Qgod & Poëta testatur exclamans. *Virg. lib. II.*

Nulla salus bello, pacẽ te poscimus omnes. Aeneid.

Tertiò monemur hic, ne quis Principum fauori se totum committat, aut in

Eobanus

Hessius in

Psal.

Pecunia bo

na Vanas et

caduca.

facultatibus suis, rerumq; copijs confidat.

Nam vt Poëta inquit,

Tutus est, prastatq; Deo confidere soli,

Quam se principibus credere mille viris.

Caduca enim pecuniæ bona cum sint,
 & repente euanescent, teque non solum in
 molestias, miseræq; animi cruces, verum,
 etiam extremam in desperationem conij-
 ciat, stultum profectò est in auro aliquem
 spem dignitatis aut salutis suæ collocare
 maximam: Nam vt Poëta testatur,

Sæpe solent auro multa subesse mala:

Et Seneca,

Dij immortales, obsecro aurum quid valeat

Venenum in auro bibitur, expertus loquor.

Sed quis elegantius Iuuenale, cum ait,

Tantis parta malis, cura maiore, metusq;

seruantur, miseræ se magni custodia census:

Sed plures nimia congesta pecunia cura

Strangulat, & cuncta exuperans patrimonium

Idem alibi: (census,

Nec plura venena

Miscuit, nus ferro grassatur sapiens & illum

Humana mentis vitium, quæ sana cupido

Indomiti census.

Libet his adijcere elegantissimum Au-

sonij Epigramma de Croëso & Diogene.

Effigiem rex Croëse tuam diuissime Regum

Vidit apud manes Diogenes Cynicus.

Constitit, atq; procul soluto maiore cachinno

Concessus dixit, quid tibi diuitia

Nunc profunt, Regu Rex o diuissime cum sis

Sicut

Sicut ego nudus, me quoq; pauperior:

Nam quacumq; habui mecū sero, cū nihil ipse

Ex tantis tecum Croëse feras opibus.

Itaq; cum fortunæ ornatur muneribus *Fortuna tæ*
amplissimis, & ad gloriæ erigimur, eam sta. prospera
 bilem esse nequaquā nobis persuadeamus. *quam ad-*
 Nihil, n. tam contrariū est rationi atq; cō- *uersa pru-*
 stitiæ quā fortuna. Quare eius tam prospera *dentia re-*
 ros quā aduersos, quantū humano cōsilio *genda est.*

effici poterit, motus prudentia quadam

gubernabimus, non ilicò, cum ea q̄ largita

est repetit, desperabimus, sed potius Diuū

Iobum adhortantem nos, audiemus,

Cū bona de Domini susceperis omnia dextera,

Cur mala non itidem sustinuisse velis?

Qua tibi cuncta Deus dedit, hæc Deus abstulit

idem,

Fecit is ad placitum cuncta creata suum.

Quisquis es ergo graui fortuna pressus ab Au-

Laudib; extollas nomen ad astra Dei. (stro,

Proponitur hic illustre exemplum pro-

uerbij illius quo dicitur, malè partū malè

disperit, quæ enim occasione fraudandi bo-

na tua cōparaueris, eadem amittes. Idcirco

etiam orta est vulgaris illa sententia,

Lucrum malum æquale dispendio.

Quod Hesiodus sic effert:

Μὴ λυγὰ λὺπ' ἀρίων, λυγὰ λῆς δὲ ἀϊσὰ δ-

ΤΡΩΠ.

Ne malè lucreris, mala lucra aequalia damnis.

Vtinam autem hanc sententiam cum

H 4

mor.

166 DE ASTVT. VVLPEC.

mortales omnes, tūm præcipuè negociato,
res, non scrinijs, sed pectori inculperent
suo, ducerentque non esse lucrum, quod
iactura bonæ mentis comparatur: neque
quicquam utile esse, quod non idem sit ho-
nestum. Verū illis magis arridet illud

Ennius.

Ennianum,

Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere.

Sophocles.

Sed contrā Sophocles,

Non vnde cunq; lucra gaude quærere,

Plerosq; siquidem turpibus de quæstibus

Auferre damnum, non salutem videris.

Hinc proverbiales quoq; aliquot Sena-

rij nati videntur.

Κέρδος πονηρὸν συμφέρον ἀεὶ φέρετ.

Dissendium affert fraude qua situm lucrum.

Et,

Τὰ δ' αἰσχρὰ κέρδη συμφορὰς ἐργάζεται.

At turpe lucrum adducit infortunium.

Pindarus.

Huc item pertinet Pindari sententia:

Τὸ δ' ὅτι παρ' Ἀλκυὸν γλυκὺν πιπρωτάτα μοῖρα
τελὺται.

Quod præter iustum est dulce, exitum ha-
bet amarissimum.

Res malè
parta, ma-
lè dilabi-
tur.

Qui enim furtis, rapinis, aut alio quo-
vis malo dolo res & facultates suas ampli-
ficant, horum possessio nunquam heredi-
tario iure ad tertium heredem pervenit,
cuius rei exempla quotidie videre licet.

CAPVT

REINIKES, LIB. I. 167
CAPVT XXVI.

ARGVMENTVM.

Spe Reginalensis Vulpis iactatur inani,
Dum promittit opes rupe latere caua.

Credere turpe nimis nulli, Verū omnia cuiq;
Credere, tam stultū quam nocet illud erit.

Regina lucris maxima
Spe capta more femina,
De plebe Vulpem senocat,
Dicitq; nobis indica,
Qua valle sereconditum
Tam pontus auri diuitis.

Tunc ille quid stultissimus
Narrabo surdo fabulam?
Opesne vel pecunias
Tantas in hostem conferam?

Callida o-
ratio Rei-
nikes.

H 5 Meaq;

Meaq; fiet particeps
 Hæreditatis Carnifex
 Quid me iuuabit amplius
 Monstrare vobis talia,
 Qui mortis indignissima
 Desideratis exitum,
 Meaq; pelle luditis,
 Et furibus nequissimis,
 Plus quam mihi confiditis?

Regina cō-
 solatur Rei
 nikæ.

Regina dicit asperas
 Amice curas exue,
 Viriq; pectus in due:
 En omne quod te perdidisti
 Crimen tibi mitissimus
 Remittet, et Rex optimus.

Astuta contra protinus
 Hac verba dat Vulpicula:
 O Regis vxor præpotens,
 Et gratiosa famina:
 Si rebus his in arduis
 Ausim tibi confidere,
 Et bastationibus
 Cunctis remotis credere,
 Quod crimen hoc ignoscere,
 Culpamq; Rex dimittere,
 Velutq; Regiam suam
 Præstare gratiam mihi;
 Ipsum beare protinus
 Præ Regibus mortalibus
 In orbe iam degentibus.

Hac quando fallacissimus
 Præfatus esset Reinikæ,

Rex,

Rex inquit, vxor optima
 Verbis latronis improbi
 Confide ne mendacibus:
 Impostor iste fallere,
 Furtimq; rem subducere,
 Et polliceri finola
 Hac arte nouit omnia:
 Hac scito Vulpis propria
 Fallacis esse munia:
 Nugator is vanissimus,
 Est omniumq; pessimus.

Tum verba contra regia
 Regma dicit garrula.
 Confide Rex clarissime,
 Vitamq; dones perditio,
 Iam quippe mores impios
 Vita prioris exuere:

Nam criminis redarguens
 Culpauit affines suos,
 Nec non amicos proprios.
 Quibuslibet nec intimis
 Parcens suis sodalibus,
 Seni parenti nec suo,
 Omnes nefandas omnium
 Retexit vltro machinas.
 Quæ credo nunquam diceret,
 Si vellet aut mendacis
 Vitæ contumelijs.

Rex inquit, imis charior
 Si credis vxor sensibus,
 Id esse consultiissimum,
 Ne fortè plus incommodis

Virtutes
 Reinikes.

Proprium
 vulpium
 est fallere.

Regina sup-
 plicat regi
 pro salute
 Vulpis.

Regis est
 non facile
 credere.

H 6

Hinc

Hinc exoriri sentiam,
 Hunc liberabo Vinculis
 Et auolare liberum
 Cunctis sinam praesentibus:
 Rei licet miserrimi
 Sit error & grauissimus,
 Et omnium deterrimus:
 Sed interim tamen mei
 Huius supremi Verticis
 Insigne testor Regium,
 Si non volet desistere
 Factis suis ab impijs,
 Aut in ministros quoslibet,
 Quicquam meos vel nuncios,
 In posterum commiserit,
 Maius luet suspendium,
 Quam iam paratum viderit:
 Quin vltor omnes proximis
 Visceribus atq; punitam:
 Et quicquid eius & spiam
 Amiculi deliquerint,
 Regis sue plagiarij,
 Quos indicant Reinike,
 Id omne vindicabitur
 Sed legibus durissimis:
 Agentur omnes exules
 In orbis oras vltimas.
 Hac audiens Vulpecula
 Mox gaudio persunditur,
 Viresq; mentis ardore,
 Et spem recentem concipit,
 Atq; rex misissime,

Minatur
 rex Vulpi
 nisi vitio-
 sam emen-
 det con-
 suetudinē.

Minatur
 poenam e-
 xilij.

Et

Et omnium charissime,
 Quacunq; vobis spondeo,
 Servabo cuncta sedulo:
 Nam facta nunquam talia
 Laudem merentur inclytam:
 Et est quidem magnum nefas
 Et dedecus turpissimum,
 Magnatibus promittere
 Praestare quae non cogites.
 Rex arbitratu omnia
 Hac esse vera, protinus
 Iubet resolu Vincula,
 Et liberè Vulpecula
 Peccata donat omnia.

Reinke
 promittit
 se fidē ser-
 uaturum.

Turpe qui-
 dem dictu,
 iam fallere
 nouimus
 omnis.

COMMENTARIA.

Hoc vnicum praecipue ex hoc capite v-
 xorij discant, quid foeminam in consilium
 adhibere conducat. Qua nihil pestilentius
 esse Homerus affirmat, inquit enim:

ἄνδρ' αἰὲν ὁ πόρ' ἔχει λυσιτελοῦν ἀλλοτρίων
 νῶς. Odyss. 4.

Vsq; adeo nihil improbius, mulierq; peius.

Frequenter autem apud antiquos Poë-
 tas malè audit mulierum genus, quae qui-
 dem & nostro saeculo strenuè dant ope-
 ram, ne Poëtae vaniloqui fuisse videantur.
 Euripides apud Planudem in Aesopi vita
 inter omnia mala principatum Mulieri
 tribuit cum inquit:

H 7 πολλαί

Enripides. πονηρὰ μὲν ὄργῳ λυμάρων θαλάσσιον,
 πονηρὰ δὲ πονηρῶν καὶ πονηρὸς θερμὸς
 πονηρὸς,

Λεινὸν ἢ πονία, λεινὰ δὲ ἄλλα μύρια,
 πολλὸν δὲ πονηρὸν ἢ πονηρὸν ὡς γυνὴ λεινὴ.

*Nihil mala muliere pe-
 ius, sed &
 cōtrarium
 intelligen-
 dum, nihil
 bona me-
 lius.*

*Furore multo sanis iratum mare,
 Proniq; fluuij, & ignis acris impetus,
 Inopia acerba, acerba alia quā plurima:
 Sed nil tam acerbū & noxiū, & mulier mala.*

Mulierem autem malam esse perquam
 venustē Lacon quidam significauit: Qui
 cum vxorem perpussillam duxisset, dicebat
 ē malis, quod minimum esset, eligendum.

*Mulieres
 omniū ca-
 lamitatum
 multis au-
 tores exti-
 tere.*

*Quare fe-
 ra ple-
 runq; sint
 loquacio-
 res viris.*

ex osibus compactas esse fœminas cōstat:
 ossa autem nimis crepitant & perstrepunt,
 eam ob causam illis à natura propemodum
 inesse garrulitatem existimamus. Est enim
 mulier

*Mantua-
 nus in Bu-
 colicis.*

*Mobilis, inconstans, & garrula, & auidi-
 lingua,*

*Qua varium & mutabile semper
 Puls, nō vult, secumq; sibi contraria pugnat.*

Præsen-

Præsentit, ut arbitror, & hoc ingenio. *Phidia ex-*
 sus ille Phidias, fœminam nimirum esse *emplum,*
 animal admodum loquax, sagax ac versa-
 tile, Nam si huc illuc discurrere & circum-
 uagari (quod plurimum desiderat) prohi-
 beatur, saltem speculum aut fenestram a-
 liquam, ut dilectam amicam, frequentat &
 amplectitur diligentissimè. Omitto per-
 petuum ornatum faciei, atque vestium
 compositionem, rerumque fortuitarum
 appetitionem, quæ omnia mihi difficilem
 & dubiam probitatis opinionem pariunt.
Phidiam autem Venerē hoc modo fabri-
 casse, ut testudinem calcarer, autor est *Plu-*
tarchus. Porro fœminæ loquaces à mere-
 trice *Leæna* tacere discant, cuius fœminæ, *in Præcep-*
 præsertim scorti taciturnitas non imme-
 ritò admirabilis apud Athenienses, & *Nuptialib.*
 summæ dignitatis extitit: Exemplum e-
 ritò admirabilis apud Athenienses, & *Meretrix*
 summæ dignitatis extitit: Exemplum e-
 ritò admirabilis apud Athenienses, & *Leæna si-*
 nim, quia sanè illustre est; percensere hîc
 non grauabor. *Harmodius, & Aristogiton*
 iuuenes fortissimi, ciues Athenienses de
 Republica optimè meriti: nam libertatis
 recuperandæ, ac Reipublicæ conservandæ
 gratia de Tyranno interficiendo coniu-
 rare, atque id aggredi ausi fuere, ideoque in
 eorum honorum à ciuibus publico De-
 creto constitutum & sancitum, ne vnquā
 ipsorum nomina seruis indere liceret. Hi
 scortum eius lyræ cantu, & beneuolentiæ
 officio maximè coniunctum & familiare
 habebant, nomine *Leæna*, quæ à Tyranno
 capta,

*Gellii lib.
 9. cap. 2.*

capta, torta, & ad mortem vsque excrucia,
ta, eorum tamen de Tyrannicidio confi-
lia, & conspirationem prodere, nec aperire
voluit quin potius præcisam dentibus lin-
guam in Hippiae Tyranni faciem expuit.

Plin. lib. 7. Idcirco Athenienses ei quoque quid hono-
cap. 23. Idē ris tribuere volentes, nec tamen vt scortum
lib. 34. ca. 8 celebrare animal eius nominis in arce Ce-
Petrus Cri cropia, à Cecrope rege conditore appellata,
nitus lib. 9. per Iphicratem eximium artificem, affabre
cap. 8. de sculptum statuere, vtque clarius honoris
honesti di causa id factum esse intelligeretur, in ope-
sciplina. re Læonæ linguam non addiderunt. Quod
De mulie. taciturnitatis exemplum fœminæ pectori
rum studio benè insculpant, cū præter naturam
et malitia, mulierum sit cohibere linguam: Vtque ad.
Vide Ter. ed enim loquaces, obstreperæ, & garrulæ
in Hecyra. sunt, vt cuidam serio quamobrem mulie.

res imberbes essent querenti, quidam re-
sponderit, quia tantum temporis flere,
immotisque persistere labris non possent,
quousque barba eis abraderetur. Plura de
fœminatum malitia & furore eaque innu-
mera & mira adducere, nisi prolixiorē,
quā par sit, me futurum vererer. Mulie-
rum quoque astutiam & nequitiam pas-
sim detestantur Poëtæ: sic Seneca:

*Sed dux malorum fœmina, & scelerum
art. fœx.*

Sic & Pamphilus poëta:

Callax, improba, sauis, tristis, amens,

Infirmā,

*Infirmā, instabilis, procax, petulca,
Quaq; est fœminā.*

Idem alio in loco.

*Labilis, inconstans, princeps, mutabilis, ar-
dens,*

Impetuosā, ferox, insulsa, &c.

Et Terentius:

*Censens te posse vllam reperire mulierem
quæ careat culpa?*

Iuuenalis:

*Nil non permittit mulier sibi, turpe putas
nil,*

*Cum virides gemmas collo circumdedit, &
cum*

Aurib. extensis magnos emittit elenchor.

Item Horatius:

Intolerabilius nihil est quā fœmina dices.

Quocirca Principes qui alijs imperant *Mulierum
cautiores prudentioresq; esse debēt, quam consiljs
vt mulierum consiljs vtantur, aut earum principes
precationibus locum dent. Et cū fœmi-
na nihil instabilius appareat, vir constan-
tia præditus se illius blanditijs perturba-
ri haud patietur, sed singula pro magnitu-
dine rerum ponderabit atque discutiet,
antequā temere vxoris suæ verbis fidem
habeat. Id quidem non reprehenderim si
maritus vxori aliquando domesticis in ne-
gocijs obediat: Verū in rebus magnis
aut capi talibus consilio vt mulieris, tam
stultum quā vanum esse nemo sapiens
ignorat.*

CAPVT XXVII.

ARGVMENTVM.

*Pollicitis diues Vulpes in gentibus aurum
Isclat, Et irato spondet, Et ante, Ducit.
Plurima nobilitas nostro promittitur auro,
Rusticitas seruat religioſa fidem.*

Gratiarum
actio Rei-
nikes pro
accepto be-
neficio.

ab impossi-
bili.

Tunc rursus audax Reinike
Coram profatur omnibus:
Toti iure Regi nobili,
Eiusq; mansuetissima
Et coniugi clarissima,
Ago perennes gratias,
Celo quot vnquam lucida
Micant in alto sidera.
Iunguntur antè Gryphibz
Equi fauore mutuo,

Canemq;

*Canemq; Dama diliger,
Quam dicar indignissime
Humanitatis istius
Oblitus illo seculo,
Aut immemor redarguari
Omnes Et auri maxime
Pecunias habebitis,
Quas diues auri Flandria
Terra sepultas oculis.
Sint Sylus densa rusticis
Qua iam vocatur Hustelo:
In parte dextra limpidus
Dulces aquas fons emittit:
Nec desit illic humida
Spelunca pendens pumice,
Implemq; cælum dulcibus
Aues vbiq; cantibus.
Hic quercus antiquissima,
Procera qua cacumine
Excedit omnes arbores,
Comas in auras erigit:
Sub hac sepultus excubat
Theſaurus auri maximus.
Quapropter ipsum consulo
Te conferas in Flandriam
Iterq; mox accingere:
Sed nemini mortalium
Fidas nisi vni coniugi.
Hic ponderosam maximo
Auro coronam regiam
Grauemq; gemmis erues.
Hanc Rex potens Emmericus*

Remune-
rationis be-
neficij pol-
licitatio.

Crede
quod inter
dum mul-
tis menda-
cia pluat.

Descriptio
loci.

Ceſſaſſe

Tretiosam
coronā esse
ait, vt regē
& reginam
tanto au-
diōres red-
dat.

Ingens pre-
cium notē.

De:
in hoc opere Astu-
tus & Vulpes val-
de abile est.

Gestasse quondam dicitur,
Cum Vesceretur integer
Auris adhuc Vitalibus:
Plus postulauit milies
Illam Bruno stultissimus:
Hanc margaritis vndiq;
Videbis auctam splendidis,
Gemmisq; tot miraberis
Illuminatam grandibus:

Hac aestimantur omnia
Centum talentis milibus,
Sed Atticis maioribus.

At quando Rex clarissime
Opes habebis maximas,
Erisq; factus dior:
Tunc ipse demum laudibus
Summis mea constantiam
Fidelitatis euehes,
Nulliq; gratiosior
Studebis esse, quam mihi.
Laudabis atq; Reimikes,
Et fausta comprecaberis,
Quod te beaurim ceteris
Pra Regibus mortalium.
Vt omnium ditissimus
Sis atq; praestantissimus.

COMMENTARIA.

Admirari licet hic quomodo adula-
res verbis coquinarijs Principum animos
demulcere, & spe commodi ablandiri
eosque

eosque in admirationem rapere possint.

Animaduerte enim quā iucunda, fal-
lax, fucata & artificio simulationis erudi-
ta sit vulpeculæ oratio: quā dolosē Re-
gem circumueniat, & ingeniosē mentiri
pergat, vt eius verbis sine vllō fuco color
veritatis inesse videatur, ita vt lethale mul-
sum eius verba non incommodē quis ap-
pellare possit. Vnde tales adulationes ad
gratiam comparatæ, auriumq; pruriturum,
melleæ sunt Principum praefocationes: as-
sentatione enim delectant, cæterum men-
dacio admittentem strangulant. Impossi-
bile quidem est omnes adulatorum effu-
gere insidias, & ne semel quidem fucata
nebulonum istorum specie decipi, tamen
qui non facili credit, nec facili decipitur.
Quas ob causas Principes & Magnates
hoc Homericum carmen tanquam phar-
macon aduersus adulationis venenum in
promptu semper habeant.

ὅστις ἐγὼ θεὸς εἰμι. τί μ' ἀδανὰ τοιοῦτο
πίσται;

Hoc est,

Nullum ego sum numen, quid me immor-
talibus aequas?
& talem parasitorum blandiloquen-
tiam bene examinent, singula verba
trutinent, quid, cur, quomodo & quem
in finem dicantur, quo consilio, aut pro-
posito nouitates, aut nugas istas inaudi-
tas euomant, ne rei magnitudine percussi
in

Assentari
nunc qua-
sus est om-
nium & be-
nignitas
inquit Te-
rent. in
Eunuch.
Oratio Rei
nikes qua-
lis sit osten-
ditur.
Adulatio-
nes magna-
rum sunt
praefocatio-
nes.
Singulari
parasitorū
verba bene
examinant
da & pon-
deranda
sunt.

in errorem inducantur, & fidelissimos su-
pè à leuissimis scurris vanissimè accusa-
tos ministros amicosque dimittant, quo-
rum loco perniciosus alitur adulator, &
sustentatur fama solummodò populi, in-
hiansque cuncta deuorat, & superioris sui
nigros vitiososque mores facilimè mellito
ore turpissima & exitiali adulatione imi-
tatur, ab albis verò & rubris, id est labe ca-
rentibus totus est alienus, id quod Alciati
emblemata in tales doctissimum exprimit:
Semper hiat, semper tenuè, qua vescitur aurà
Reciprocant Chamaleon,

Et mutat faciem, Varios sumitque colores,
Præter rubrum vel candidum.

Sic & adulator populari vescitur aura
Hiansque cuncta deuorat,

Et solum mores imitatur principis atros
Albi & pudici nescius.

Quare diuus Hieronymus callidam, in-
fidiosam illaudatamque semper esse adula-
tionem affirmat.

Vide diuum Hieronymum in Pelagium inue-
hentem.

CAPVT XXVIII.

ARGVMENTVM.

Insidiis rursus Vulpes stabilire laborat
Et fabricare graues incipit ore dolos.

Qui

Qui citò Vaniloquis confidit Vbiq; susurris,
Fallitur, & culpa non vacat ille grani.

REx è meris fallacis
Mendacisq; Reiniken
Constare totum sentiens,
Dic, inquit, ô Vulpescula
An non viderur vtile,
Et esse consultissimum
Si te ministrum prabeas,
Viamque mecum conteras?
Nam Flandriam nec vidimus,
Nec huius ora tam viam
Longam prius tentauimus.
Tot Urbium præstantium
Audiuimus cognomina,
Antuerpiam, Coloniam,
Bononiam, Lutetiam,
Romamque mundi Principem,

Rex comi-
tem vix po-
stulat Rei-
niken.

Qua

Quas sæpè vulgus nominat
 Vrbes celebres & graves:
 Sed Sylua, mons, vel oppidum,
 Quod nominatur Huselo,
 Nullius unquam Principis
 Aures puto percrebuit,
 Et vera si fatebimur,
 Nemus nec istud omnium
 Natura rerum continet:
 Quapropter hoc, Vulpecula,
 Te credo nomen fingere.

Terrorem
 Rex Vulpi
 suis verbis
 inquit.

Hæc verba callidus lubens
 Non audiebat Reinike:
 Pergit tamen mendacia
 Ornare verbis improba:
 Quid cogitabis maxime
 Rex, inquit, illis dixero
 De montibus si gentium,
 Quas sol propinquus excoquit,
 Et te vel orbis ultimas
 Lustrare partes iussit?
 Quid Flandria vicinior?
 Nec verba permutauero,
 Aut facta mendax duxero.
 Lubetq; coram sistere,
 Cui Sylua non incognita
 Sit, qua vocatur Huselo.

Lampi te-
 stimonio
 mendacia
 sua confir-
 mat Reini-
 ke.

Sic fatum ipsum Regia
 Ex arce Lampen aduocat
 Sermonibusq; territum
 Compellit andax talibus:
 Hic sede coram Regia,

Caput

Caput tuum testaberis,
 In orbe nunquid Flindrico
 Nemus vocatur nomine
 Quod Huselo cognoueris?
 Tunc ille, testimonijs
 Restatis ecquid indigeret
 Et Sylua plena sentibus,
 Et densa dumis horridis,
 Qua nominatur Huselo:
 Olim suas Vanissimas
 Rumore teste Syluius,
 Vtrog; gressu claudicans
 Cudebat hic pecunias,
 Quibus per omnes Flandria,
 Deceperat vrbes rusticos:
 Hic mille tot molestias,
 Aestus, geluq; maximum,
 Canumq; morsus pertulit,
 Sic dicit atq; conticet.

Cur ergo Vulpes amplius,
 Rex inquit, æquum te mihi
 Ducem negas adiungere,
 Et maximum pecunie
 Monstrare pondus abditæ?

Sermonibus cautissima
 Respondet his Vulpecula:
 Si sita Vitam ducere
 Mihi meo concederent
 Arbitrio liberrimo
 Res nec mihi iucundior
 Aut gravior contingeret,
 Quam Rex tibi per Flandriam

Lāpus hic
 mendacia
 Reinikes
 confirmat.

Excusat se
 Reinike
 quare regē
 comitari
 in Flandriā
 non liceat.

I

Præbe.

Præbere me pedistequum,
Cum regenam fortissimo
Quis ambulare perneges?
Sed id vetat nunc temporis
Et sortis opportunitas,
Nec ordo dat licentiam
Rerum mearum multiplex,
Statusq; commutabilis,
Quia cuncta vobis ordine
Nunc explicabo perlubens:
Quod si deinde per placet
Rebus relictis omnibus
Non me pigebit Flandria
In Regnatecum tendere.

Narrat lupū aliquando factum monachū suāq; opere ab onera monasti-
ca vitæ liberatum.
Olim recisis calcæis
Cucullus superbiens,
Et fune cingens illic
Mundo videri sanctulus
Cum vellet Isengrinus
Frequentibus ieiunijs
Exhaustus, & molestiss,
Cibiq; vilis ferculis
Confectus est macerrimus,
Et ager, & iam debilis
Mibi (velut charissimo
Vita sua stultissimas
Leges solebat conqueri)
Recensuit præ cæteris
Quod nempe solitudine
Mendicitatis affecta,
Grauiq; noctis frigore,
Inediaq; maxima

Periret, & tabesceret.

Ob hos dolores sanctulus
Mouebar Isengrinij,
Vt condolerem perditio
Effunderemq; lachrymas:
Quapropter astutissimam
Excogitavi machinam,
Et illicet monasticis

Hunc liberaui vinculis.

Expertus istud Pontifex
Hypocritam me nominat,
Et viator excommunicat,
Me clamat insectum hæresi
Et catibus fidelium
Me separat mox omnium:
Quid ergo vulgus diceret
Aduerte, si Rex maxime
Tecum viator ambulem,
Qui pulsus ex Ecclesia
Sum Christiani Principis,
Quem tu volebas perdere,
Et in crucem suspendere?

Non Regia potentia
Leues notas inurerem.
Si plenus atro crimine
Vitiq; turpitudine,
Libidinumq; sordibus
Vel omnium notabilis,
Cum Rege nobiliss. mo
In Flandriam discederem:
Quare videris vile,
Et sortis id necessitas

Defensionis iniquitatem

Excommuni-
cationem
causā esse
dicit quo-
minus cū
Rege profi-
cisci queat

Non vult
Regi inure
re turpitu-
dinis notā
Reinike.

*Requiris immutabilis,
Ne dignitati Regia
Aspergerem labeculam,
Aut dedecus turpissimum,
Vt autē sordes expiem,
Infamiamq; maximam,
Summamq; conscientia
Curem salutem terris,
Magnumq; Romae Praesulem
Et deprecor sanctissimum
Episcoporum Principem,
Quin pronus augustissimis
Supplexq; patris optimi
Exosculer Vestigia,
Pastoris huius pristinam
Et sanctoris Caelici,
Ex arte penitentia
Vt gratiam recolligam:
Nam ritē penitentibus
Is donat indulgentias
Reis salubres omnibus:
Trans aequor inde currerem,
Fretiq; vasta littora,
Et antequam reuerterer
Tot executus dicerer
Fuisse penitentias,
Hinc fama lata spargeret,
Quod Rege cum dignissimo
Vir Reinike prosperrime
Rerum peritus omnium,
In Flandriam discederet.
Rex dicit ista Reinike*

*Si veranarras omnia,
Auctoritatis Regia
Illustris aestimatio
Hac nostra contumelijs
Offenderetur maximis:
Quapropter ad negotium
Praesens mihi Lepusculum,
Vieligam Greuinchium:
Profecto Vestrum consulo,
Et institutum comprobo,
Vt nempe vitam perditam,
Tuosq; mores corrigas.
Malum bonumq; sustine
Et abstine quamplurimum:
Nam sola temperantia
Laudatur in negocijs
Vel omnibus Mortalium,
Virtutis atq; maximus
Thesaurus esse dicitur.
Ergo tuam sententiam
Extollo summis laudibus,
Vita quod indignissima
A peste declinaueris
Et rectam semitam
In posterum desideres:
Quapropter ipse comprecor
Vt assequaris omnia
Vita tua salubria,
Deoq; quamgratissima.*

Rex senten-
tia Rein-
ikes astipu-
latur & in-
stitutum e-
ius probat.

COMMENTARIA.

Obserua ex hoc capite.

I 3

Quam

Quàm periculosum sit aliquem, cuius-
cunque etiam dignitatis aut fortunæ ho-
minem prodere, infamare, & apud viros
Principes clanculum deferre. Is enim cur-
renter rota fortunæ; cuius tu famam prius
ignominiosè lacerasti, vel honesto aliquo
facinore, vel Parasitica blandiloquentia,
vel fucatis quibusdam mendacijs se ita in-
sinuare, perditumq; fauorem reparare po-
rerit, vt ad maximos euectus honores, tibi
amicisq; terrore periculoq; nonnunquam
mortis nocere & obesse possit.

II. Norunt omnes ij, qui honestè rem mer-
Circūscri-
ptio. caturis faciendis hodie quærunt, quanta
fraus, quanta infidelitas in pecunijs mo-
Moneta ra-
no habēda
est. netisq; exponendis per totum orbem ter-
rarum admittatur. Quare monetæ vt ma-
ximam habeamus rationem hic modestè
admonemur.

III. Constat olim excommunicationem a-
Excommuni-
catio apud pū Pontificios multorum inauditorum
Pontificios se. Quæ freti pontifices imperatorum exi-
quid olim stimulationi & potētia, regum principumq;
fuerit. opibus, omnium denique hominum cu-
iuscunq; conditionis fuerint facultatibus
& salutis, malitiosè insidias struxerunt, vt
omnes legum periculis illaqueati ea, quam
ipsi deligerent chorda oberrarent, nec con-
tra eos saltem mutire auderent. Cæsares
& Principes secundum arbitrium libidi-
nemq; suam exulerunt & deiecerunt.

Christi

Christi vicarij dici & appellari volūt, cūm
tamen ille talibus se nunquam implicuerit
negocijs.

Veram quidem Christianorum excommu-
nicationem maximi ponderis & mo-
menti esse nemo dubitauerit. Nimirū cūm
ministri Ecclesiæ aliquem, in apertis degen-
ter flagitijs, vt sunt adulteria, latrocinia,
rapina, quotidianæ comestationes, contu-
macies hæresis opiniones, nec post frequen-
tes & salubres admonitiones meliora am-
plecti volentem, ex communi fidelium con-
gregatione excludunt, & à baptisimi ca-
terorumq; sacramentorum administra-
tione arcant. Talis vel vilissimi alicuius
pastoris simplex excommunicatio plus in
oculis Dei valet, & coram omnibus mor-
talibus valere debebat, quàm superstitiosa
Pontificum, Episcoporum, monachorum,
reliquorumq; sacerdotum excommunica-
tio, quæ plerisq; pecuniæ causa, aut alia-
rum apud tales vilitatissimarum consuetu-
dinum gratia imponitur.

Quartò innuit hic autòr non minus
solidas, quàm abominabiles & impias, IIII.
ad castella peregrina, olim Diuis confe-
rata, fuisse peregrinationes: Cūm ni-
mirum posthabita vxore, liberis, omni-
busq; domesticis actionibus, multi par-
tim Romam, visendi studio summum
Pontificem, alij ad D. Iacobi insulas, spe-
rantes, imò pro certo habentes se omnium

I 4 pecca-

peccatorum relaxationem, nec non vita
sempiternæ præmium consecuturos, cur-
sitarunt. Grauius quidem illi miserrimi &
obsecrati homines aduersus summam fidei
Christianæ peccarunt constitutionem.
Quandoquidem proprijs innixi viribus,
sux pietati confidebant, merita & benefi-
cia Christi abijcientes, suis venabantur
gratiam operibus. Quod autem quidam
hic obijciant, non paucos per inuocatio-
nem sanctorum pristinam recuperasse va-
letudinem, talesque peregrinationes non-
nullis cæcis visum, surdis auditum, claudis
ingressum restituisse, maximeque salutare
extitisse: Non equidem omnino id negaue-
rim: Verum ideone superstitiones illas
probabimus? Et quis affirmauerit ope il-
lud diuinæ & non potius satanæ fascina-
tionibus & præstigijs confectum fuisse?

Historia en Narratur super hac re historia de errone
iusdam & a quodam scholastico, qui vetulæ febrici-
gabundi tantis collo cum appendisset chartam, ex
scholastici templo febris decessit, mulierque incom-
moda emerfit valetudine.

Quam, vt aliorum quoque infirmitati
consuleretur, cum vetula illa describi cu-
rasset, execrandis Dæmoniorum nomini-
bus refertam esse compertum fuit. Istasne
Satanæ præstigias diuinæ virtuti adscri-
bemus? Sic hodie præstigiatores & Magi
nonnulli consecrationibus, alijsque dolo-
ris captionibus plerunque Trinitatis no-

mine

mine obumbratis multis auxiliantur &
nocent. Cum omnia Diabolorum auspi-
cij agant, horrendisq; inauditis & porten-
tosis nominibus & vocibus diabolorum
cætui quadrantibus vtantur, adeoq; ipsi-
met nesciant, quid illa, quibus vtuntur, pe-
regrina velint vocabula. Infelix interim i-
gnaraq; harum omnium rerum plebs, non
Satanam, sed Deum per huiusmodi con-
secrationes suppetias tulisse anguratur &
credit. Verum omnes qui huiusmodi arti-
bus dediti sunt, damnatione ignominiaq;
sempiterna afficientur. Hac de re multa,
varia, & vtilia in sererem, nisi plures eadem
copiosius pertractassent.

Ergo caueo tibi Domine forte relicto

leble sceleris perditionis iter.

Vitam monasticam omnium scelerum
colluione imbutam, infinitorumq; ma-
lorum causam extitisse affirmat. Qua de re
cum alibi plura agantur, copiosius quic-
quam addere iam nolo.

CAPVT XXIX.

ARGVMENTVM.

Magnificum Vulpi Rex conciliatus honorem

Exhibet; opprobrij exoneratq; nouis.

Vidua nec Pietas; reprobi tolluntur in altum.

Sed tamen hic clapsu quo grauiore ruunt.

I. 5. Rex:

Rex occupans sub sellum,
 Subnixus altis sedibus
 Residet arcis Regia.
 Et conditorem stirpium,
 Rerumq; naturalium
 Praefatus in sit omnium.
 Magnusq; cunctis bestiis,
 Auditus est silentio,
 Omnesq; sponte regijs
 Obtemperabant vocibus,
 Pratiq; floridissimo,
 (Sed quisq; nobilissimi
 Pro dignitate stemmatis.)
 Confederant in gramine.

Reinike
 digniorem
 locū apud
 regem oc-
 cupat.

Oratio Re-
 gis, ad cate-
 ra animan-
 tia.

Hic subleuatus Reinike
 Superbiebat, liuidi
 Non hostis absq; maxima
 Suspirijs, & luctibus,
 Iuxtaq; Regis coniugem
 Locum tenebat splendidum.
 Affatur ergo bestias,
 Et ore rursus incipit,
 Per scepra vobis omniū
 Rex impero silentium,
 Quot hic adestis bestia,
 Qua membra cunq; corporis
 Ritus ferarum perferunt.
 Aut peruolantes aërem
 Nituntur alis fortibus,
 Vos amplas seu potentius,
 Honorue magni stemmatis,
 Opumue reddit copias.

Praecateris spectabiles
 Rerum vel indigentia,
 Exosa terris omnibus,
 Mendicitasq; deprimit,
 Sinitq; sordidissima
 E plebe non emergere,
 Quacumq; nostris dedit a-
 lam subiacent prouincijs,
 Mentes pias aduertite,
 Imis & omnes sensibus
 Mandata nostra figite.

Coram videris Reiniken
 Affare vinclis liberum,
 Qui vinclus ante compede
 Erat leuandus in cruce.
 Precatione supplicij,
 Meamq; sponfionibus
 Is impetrauit gratiam.
 Huic iure quod peperecerim,
 Et commeatum liberum
 Mea per vrbes quaslibet
 Prouincia concesserim.

Et si quis hunc in Reiniken
 In posterum leuissimas
 Iniurias immiserit:
 In se, suosq; liberos
 Offensionem Regiam
 Licentabit maximam,
 Multabiturq; vinculis.
 Et morte crudelissima:
 Quapropter ipsum Reiniken
 Cum filijs & caninge

Reinikē in
 gratiam se
 recepisse
 Rex cōme-
 morat, &
 idcirco ab
 omnibus
 vult hono-
 re affici.

Rex cōm-
 natur om-
 nibus Rei-
 nikē offen-
 dentibus
 poenas.

Honore dignabimini,
 Amplissimiq; laudibus
 Frequenter obseruabitis,
 Et gloriam pulcherrimā
 Virtutis huic praeſtabitis.
 Ad &sq; vita terminum.
 Nec est quod illius amplius
 De fraudibus Vulpesula
 Ad me querelam deferat.

Excusat Reiniken
 quod impe-
 tu quodam
 iuuenili
 peccauerit

Nam quicquid ante Vulpium
 Iniqua per commercia
 Seductus vnquam fecerit,
 Aetatis aut infirmitas,
 Et insalens infantia
 Peccare quondam iusserat,
 Id expiare cogitat:
 Et propter hoc grauiſſima
 Via per infortia,
 Roma ter Augustissimum
 Adibit vrbis Praesulem.
 Hinc Vela Ventis linteis
 Praebet optatissimis,
 Et nauigabit arduis
 Aquas per altas aquoris.
 Nec gurgitem vastissimum
 Externus hospes deseret.
 Redibit aut rursus domum
 Donec suis iam singulis
 Sit expiatus sordibus.

Emendatio-
 nem Rein-
 kes polli-
 cetur.

COM.

COMMENTARIA.

Quod superius capitulum de prodito-
 ribus innuebat, id in sequenti hoc planius
 exprimitur & confirmatur. Omnibus enim
 serio & imperiosè Rex mandat, vt Rei-
 niken, quem prius ignominiosè diffama-
 uerant, & prodiderant, denud omni ho-
 nore & obseruantia prosequantur. Quam-
 uis absurdum & stultum erat regem tam
 facile reo varijs & infinitis modis delato,
 antequam suam declararet integritatem &
 testimonijs confirmaret innocentiam, igno-
 scere. Quare nemo fortunæ inconstantia
 vnquam confidere debet.

Qua si quando Volet, fies de Rhetore Consul,
 Si Volet hac eadem, fies de consule Rhetor.

De peregrinatione Romana superius II. no.
 dictum satis arbitror. Noui quendam, qui Iustitia
 bis homicidij reus factus pro interfectis Romanis
 vnum atq; alterum aureum numum Ro. exemplum
 mam detulit, tantasque indulgentias inde
 secum reportauit, vt à nullo vnquam, licet
 Sacerdos foret, animarumque curam ge-
 reret, ob commissà homicidia malè audie-
 rit. Porro de iniquitate & perfidia Roma-
 ni Pontificis extant Hutteri rythmi, ex
 Germanico idiomate sic latinitate à me
 donati.

Venale ius, & gratiam
 Habet supremus Pontifex,
 Christi; partem flebili
 Vendit salutem finire.

I 71

Maiores

Maiores qui fert muneris,
 Maiores tollit premis.
 Quare necis Vicarius,
 Potestue Christi clauiger
 Aplo vocari nomine.
 Christus nec auri ponderis
 Requirit aut pecunias,
 Et vima nobis optima,
 Prabetq; dona lactea:
 Gratis ministrans omnia
 Et sponte cunctis imperat
 Ad sempiternas optima
 Nos sonus vnda currere.
 Ipsi voluntas candida,
 Vitaq; turpis sordida
 Cor absq; labe sufficit,
 Qui nostra mente crimina
 Delenit, & placabilem
 Deum patrem mortuibus
 Suis cruore reddidit.
 Hac sponte quamuis omnia
 Christus benignus fecerit,
 Ab omnibus tamen Viris
 Romanus aureum Pontifex,
 Pecuniamq; flagitat.
 Nam Romanum mis inuida
 Nos exisset omnibus,
 Ni res miseratus turbidas
 Opem tulisset vtilem
 Deus decorum maximus,
 Subarg; verbi nabilis
 Quod exisset aureum.

In astra quod certissimam
 Viam recludit omnibus.
 Per patris haud Vestigia,
 Vrbis quo superbit Romuli.
 Vni ut per gratiam
 Christi patet credentibus
 Superna caeli ianua.

CAPVT XXX.

ARGVMENTVM.

Carcere rex claudi Vulpis iubet occisus hostes,
 Quos lenis extulerat regina ante furor.
 Iudice saepe nocens absoluitur auctor iniquo,
 Mortis & innocuus fata dolenda subit.

Ciem fumaiam prauuntia
 Diffundit et per compita,

Virgilius. Et nunciaret incolis
 Fama ma- Omnes per Erbes Regias,
 lū quo non Quod Reimike sicarius
 aliud velo Ex mortis atra faucibus,
 cius vllū, In Regis opratiſſimam
 Mobilitate Receptus eſſet gratiam.
 viget, vi- Is hoſtibus Vulpecula:
 resq; acq- Non rumor acceptus fuit.
 rit eundo. Omnes dolebant acrimus,
 Felis timi- At nullus ſen grinio,
 ditas.

Velet Brunone triſtior,
Cui felis inquit terror:
Si Verarumor nuncia
Per noſtra ſparſit oppida.
Omnes perimus ilicer.
Arborq; nobis omnibus
Legetur ad ſuſpēdium.
Si Regis illa gratiam
Eſt conſecrata maximi.
Vbiq; iam Vulpecula
Omnis lapis mouebitur,
Vi ladere contumelijs,
Iniurijsq; perſequi
Nos poſſit indigniſſimis.
Hac ante lumen alterum
Mibi ſuis fallacijs,
Et abſtulit praſtigijs,
Nec machinari deſinet,
Quouq; lumen alterum
Et ipſa ſtammis exuat,
Et cecitate puniat.
Tunc maſtus ſen grinius

O ſumme, clamat, Iuppiter.
Qui nunc ſalubre phar macum,
Et vtilem ſententiam
Nobis miniſtret omnibus?
Qui propter ibant ocyus
Ad Regis arcem ſplendidam.
Coramq; Rege plurima
Narrant recentioribus
De fraudibus Vulpecula.
Rex vota ſupplicantiū
Contempſit, atq; reſpuit,
Auresq; conquerentiū
Præbere molles noluit.
Omnesq; claudi carcere
Iubebat obſcuriſſimo.
Non immemor tot criminū
Recogitabas omnium
Fraudes inexpiabiles,
Quas falſa coram ſingulis
Vulgauerat Vulpecula.
Fortuna ſic volubilis
Vagatur, in conſtantiū
Obambulatq; paſſibus.
Hac ante quem depreſſerat,
Nunc magnā rerum Reimike
Extollit ad ſaſtigia,
Tantamq; Regis gratiam
Aſſert, ſi vnus omnia
Quacūq; poſcat, impetret.
De pelle portiunculam
Brunonis orans accipit,
Cui literas inuolueret,

Lupus &
 Bruno quo
 dam rursus
 odio inflā-
 mati de
 Vulpis in-
 iuria con-
 queruntur

Rex non
 vult accu-
 satores au-
 duc,

Fortunæ in
 conſtantia.

Huberet atq; sacculum,

Quali viator vitur.

Post supplicabit femina,

Reinike Leonis atq; coniugi,

regina cal- Tuncq; dicit optima

ecios petit. Regina, dicor aduena.

Nec te latere suspicor,

Quas ipse propter crimina

Vias graues suscepim.

Et hospites pauperrimos

Scis indigere calceis.

Sed nosser Isengrimus

En calciatus optimis

Est quatuor peronibus.

Quis frigoris repellerem

Geluq; vires frangerem.

His indigerem maximè

Dariq; nobis posulo.

His tum nec Isengrimus,

Nec vxor eius vitur,

Qua rarius deambulat

Domiq; semper haret.

Reginz re- Respondet vxor Regia

sponsio. Vitam licet cum corpore

Vel vtrinq; postules,

Tibi dabuntur omnia.

Regina vobis gratias

Reginz a- Habebo dicit Reinike,

git gratias Vel omnium dignissimas,

Reinike. Quod nempe vita supplicem

Donastis & peronibus.

Mecq; semper spondeo

Orationis

Orationis particeps,

Erunt; penitentia.

Nam iura poscunt hospitum

Qui nationes exteras

Con peruagantur aduena,

Eos precationibus

Omnes suis includere,

Quos omnium fidissimos

Suis patronos partibus

Fuisse semper viderint.

Iura hospi-
tum.

COMMENTARIA.

Plurima cum in presenti, tum in duobus antecedentibus capitulis, dicenda hinc de infinitis aulicorum essent incommodis, sed de eis in sequentibus, nisi prius hoc vnum Reges & principes monuero: ne adulatoribus facile aures patentes praebeant. Præterea etiam serui, qui aliena quadra victuri sunt admoneantur exemplis, qui sunt, & quales debeant se sub alieno imperio conuictuque gerere. Considerent etiam quod abiectissimi nonnunquam, obscuroque loco nati ad summos maximosque honores euecti fuerint, inque amplissimum gradum dignitatis collocati. Seneca

Serui principum in aulis quomodo se gerere debeant.

Senec. lib. 2. de ira. quendam aulicum iniuriarum Palatinarum patientissimum in cultu Regum consensuisse scribit. Qui cum ab aliquo rogaretur, quomodo rarissimam rem in aula consecutus esset? Iniurias (inquit) accipiendo,

202 DE ASTVT. VVLPEC.

*Amicitia
regū qua-
lis sit.*

endo, & gratias agendo. Sic Ptolemæus
rex Arati virtutem admiratus, ad se illum
allexit, decreuitque in omnibus vti adole-
scente. Exorti mox inuidi criminatum A-
rati Regi omnino alienauerunt. Amicia
tiam enim Regum repentinæ sunt amorisq;
ardore subito accenduntur: sed expugnari
labefactariq; facile possunt, ait Plutarch.
Præterea gratia principum, fauorque Re-
gum nulli hæreditario iure innascitur.
Quod sequentes nostri confirmant verifi-
culi:

*incomposita,
delectabilia.*

*Regum, potentum gratia,
Aprilis & clementia,
Amorq; dulcis Virginum,
Rosa voluptas candida,
Odorq; delectabilis,
Fallaxq; lusus ressera,
Hæc cuncta puncto temporis,
Mutantur in breuissimo.*

Fauor & inuidia, odium & gratia, for-
tuna item prospera & aduersa eadem cir-
cumuoluuntur rota, atque ambigüe nunc
sursum, nunc deorsum, nunc in medium,
nunc in infimum exagitatür locum. Qua-
re omnes ita suo officio correspon-
deant, vt facilem vrgente neces-
sitate rationem redde-
re valeant.

CAPVT

REINIKES, LIB. I. 203

CAPVT XXXI.

ARGVMENTVM.

*Rege iubente lupus perones exuit & natos,
Quos grauis haud Vulpes induit absq; loco
Principibus quisquis studio confidit inani,
Disce minas fortis, disce timere Vices.*

Malignus hospes Reinike
Dolus suis effecerat,
Vt Rex Virroq; calceos
Lupo iuberet extrahi:
Eiusq; binos coniugi,
Scinditq; protinunculas
De tristis & si pellibus,
Quæ cum teneret Reinike,
Suos in hostes in super

Reinike in
dutus exu-
uijs hostiū,
ipsis insu-
per illudit.

Amara il-
lusio.

Vxor lupi
ad cōiicia
Reinikes
respondet.

*Ab ore mordax talis
Mox euomit conuiua:
Amiculi pulcherrimi,
Hostes sed implacabiles:
Vestrum bonum qui sperniis
Et deuouetis Reiniken,
Quid cogitetis, dicite:
Vestris quod Vri calcetis
Nunc cogar & peronibus?
Promitto certè singulis,
Meas quod indulgentias
Sic vniuersas partiar,
Vt possit esse particeps
Profectionis Vtilis:
Quicunq; stirpe de mea
Et ortus est origine.
Dolentis Isengrinij
Vxor vocata Giremut,
Nam conticere nesciunt
Passim loquaces femina,
Tumultuosa Reinikes
Respondet ad conuiua.
Deus, precor, ter Maximus
Has puniat fallacias,
Tuasq; contumelias,
Quibus cruentas omnia.
Lupus tacebat anxius
Nec misistat amplius
Dolore plenus aspero,
Constrictus arcta compede,
Grauiq; laesus vulnere.
Nec rursus ausus tum fuit*

*Mutire contra Reiniken.
Quamuis eum procacibus
Iniurijs, improbis,
Et prorsus insolentibus
Incesseret dilectis
Sifelis hic ex squalido
Praesens fuisset carcere,
Hanc cantionem Reinikes
Et cantitare cum suis
Coactus esset fratribus.*

COMMENTARIA.

Facile hic Lector diligens animaduertat, neminem in summo rerum omnium discrimine constitutum à probris & scommatibus, quæ inimici & hostes in eum iaciunt, immunem esse. Interim autem homini prudenti conuenit, multa superando ferre, & dissimulando graues illas animi miseras, quibus circumdatur, euincere. Quo enim erga inimicos nostros fortunæ, quæ impetus intolerantiores fuerimus, tanto magis ab omnibus deridebimur. Quæ res acrius animum, quam cæteræ omnes iniuriæ, penetrare & mordere solet.

Quod in tribus prioribus capitulis auctor huius libri innuit, illud ipsum in hoc præsentis rursus aulicis inculcare cogitat: Ne principum elementariæ, aut fauori nimium confidamus, nèue maiora quam par est potentie dominioq; nostro tribuamus, atque

Lupus &
Bruno gra-
uissime à
vulpe vexā-
tur, nec re-
spondere
audent.

atque ita nulla urgente necessitate, aut do-
minorum ad id compellente utilitate, no-
bis quamplurimorum odium, inuidiamq;
constemus acerbissimam. Sed de his intel-
ligenti dixisse sufficiat.

CAPVT XXXII.

ARGVMENTVM.

*Mystra Vaser Sathana Vulpem commendat
euntem*

Ad loca Romani religioſa patris.

*Mille sacerdotes hoc inueniuntur in auro,
Cuncta solent animo qui simulante loqui.*

Reinike vn-
git calceos
suos.

Sed luce fulgens altera,
*Aurora cum rubesceret:
Professione ſeparat,
Et illinis pinguedinem
Peronibus Vulpecula,
Quos hoſtibus detraxerat,
Conclauē poſthac regium
Ingreſſus inquit talia:*

Reinike re-
gem allo-
quitur, &
benedictio-
nem à Sa-
cerdote ſi-
bi dari po-
ſtulat.

*Nunc ex tua prouincia
Rex cogito diſcedere.
Quapropter abnixè rogo:
Tuus Sacerdos ſit mihi
Verbis eunti proſperis
Viam precetur vtilem,
Impertiatq; gratiam,*

Acerba ne forſ accidat.

Idimperaret illico

Cum Rex, Sacerdos reſpuit,

Caſatur atq; Praſulis

Quod lex veter ſicario,

Et ſeparato de pio

Fidelium conſortio,

Quicquam precari proſperi.

Rex inquit, ad me Praſulis

Quid error aut in ſania?

Andisne quod Vulpecula

Adire Romam cogitet,

Prauiamq; conſuetudinem

Emendet, atq; corrigat?

Quare Sacerdos protinus

Mandata noſtra perſice.

Regis miniſter publicus

Libros reuoluit abdito,

Viamq; Vulpis ſalibus

Verbis precatur proſperam:

Impoſtor improbiſſime,

Nequamq; peruerſiſſime

Vel omnium deterrimo

Commendo te Diabolo.

Sacerdos
benedictio-
nem excō-
municato-
dare recu-
ſat.

Cogitur à
Rege ſacer-
dos.

COMMENTARIA.

Suprà etiam profeſſionis Romanæ
mentio facta eſt. Caterum in hoc capitulo
arguuntur & taxantur concionatores,
qui Dei miniſtros cum agere velint & de-
beant, tamen potentiam hominum plus,
K quàm

quàm Dei grauiſſimum iudiciū reſor-
midant & expauſcunt. Sed dummodò an-
nuos prouentus accipiant, ſtipendijsque
ornentur ſplendidis, ad cuiusuis etiam
dementiſſimi hominis choreas & libidi-

*Hiſtoria de
quodã Pa-
rocho.*

nem canere non erubescunt. Vir quidam
magno nominis cum Parochum illius,
cuius ipse dominus erat, pagi conueniſ-
ſet, ſerioque & fraternè admonuiſſet, vt re-
liſto tandem miſſæ ſacrificio, reliquisque
quibus abuteretur ritibus, cœnam iuxta
ipſius authoris filij Dei institutionem,
ſub vtraque ſpecie adminiſtraret, Pſalmos
que, quibus ieiuna & miſera plebecula ad
veram deuotionem & obſeruantiam diui-
næ maiestatis inflammaretur, publicè in
Eccleſia cantaret, relictoque vulgari ſcor-
to, honeſtam in matrimonium duceret v-

*Vt Paulus
docet 1. Co-
rinth. 1. &
1. ad Tim. 3.*

xorem, Populo rudi Decalogum, Symbo-
lum Apoſtolicum, orationem Dominicâ,
uſum Baptiſmi reliquorumque Sacramen-
torum concederet, crebriusque iterando in
iuniores precipuè infunderet, Denique ſi-
etis illis & commenticijs ſublatis ſabulis
purum & ſimplicem Euangelij textum
candidè interpretaretur: Sine vlla mora
reſpondit ſacerdos iſte, Cùm hanc tuam
mentem eſſe cognoſcam mi Domine, id fa-
cere haud renuo, quin imò omnia pro
tuo arbitratu exequi paratus ſum. Face-
tè, ſepide, lautè reſponſum, nihil ſuprà.
Sic enim inter Pontificios uſuuenire ſolet,

vt

vt plerunque concionatores ad volunta-
tem Episcoporum ſuorum vultum & ſer-
monem commutent. Verùm quàm ſeuere
cùm ab ipſis præſulibus, tùm mini-
ſtris factorum dictorumque omnium Deus
in nouiſſimo die rationem ſic repetiturus,
Scriptura hinc inde multis in locis diluci-
dè admodum declarat. Deo potiſſimùm
inferuire debebant, verùm illi magis ſuis
commodis, ventris voluptatibus, Satha-
næque operam nouant aſſiduam. Verùm
æternus Deus mercedem laborum ipſis tri-
buet digniſſimam, ouiumque ſanguinem
innocentem è manibus, talium luporū po-
ſtulabit. Nec ſtultitiæ ſue & impietatis ex-
cuſationem aut ſatiſfactionem vllam inue-
nient, licet ſe vi humana ad id compulſos,
ſingularique Dominorum conſilio indu-
ctos fuiſſe oſtenderint. Conſultor & trãſ-
greſſor pares ſcleris exoluent pœnas. Hic
quicunque aures audiendi habes, audias, &
intellectum intelligendi, intelligas. Sin au-
tem tuas facultates, annuoſque prouentus,
tuæ ipſius ſaluti, ouiumque tuarum com-
modo, imò & ſempiternæ beatitudinĩ an-
teponis, præſtabilioresque putas: aut Epi-
ſcopi tui indignationem maioris, quàm Dei
omnipotentis iram damnationemque for-
midabilem facis, atque æſtimas: Agè ſerue
nequam & infidelis, apage te hinc in ob-
ſcuriſſimas Auerni tenebras, faucesque in-
ſeni profundiffimas, Quamobrè iam ſin-

*Diuitia fra-
giles an-
ima ſaluti
non ſunt
preferenda*

*Adhorta-
tur ad pœ-
nitentiam.*

210 DE ASTVT. VVLPEC.

guli officio suo satisfacere debebant, eā quæ docere, quæ veritati consentanea, in primisque Deo accepta esse certò scirent. Magistratus autem, qui hætenus concionatoribus, vt Christo abnegato, verbum Dei fallaciter adulterarent, scripturamq; vt dicitur, careo naso suspensam ternerent, causam præbuit, contraq; veritatem concionari coëgit, suam & ipse in terribili illo die, quando cœli & terra commouebuntur, horrendi iudicii audiet sententiam, cum nimirum formidolosissimus ille iudex dicet: Age, quandoquidem tua potentia & potestate, quam tibi in gratiam meæ augendæ dignitatis, recteq; imperandi, iudicandi, moderandiq; Remp. traderam, malitiosè & nefariè abusus es, & non solum plurimos ad pessimè agendum compuleris, verum etiam flagitiosis exemplis ad inferos præcipitados, æternis supplicij viuos mortuosq; mactaueris: Vade nunc, omniq; cum impetu in tartara irruè, machinisue admotis ea expugna, tuosq; fideles ministros expulsos eripe, imò ipsis abside, voluntatemq; mutua, societatem, memoremq; præsta beneuolentiam, in sempiternis angustijs, doloribusq; constitutus infinitis. Hæc tibi, tuisq; debetur merces. Præterea de Episcoporum concionatorumq; officij plurima hic commemoranda & inferenda essent, verum ipsi omnes paternas castigationes,

*Sententia
supremi iu-
dicij aduer-
sus Magi-
stratum
impium.*

fidasq;

REINIKES, LIB. I. 211

fidasq; admonitiones velut anserum clamores respuunt & floccipendunt. Imò nec cœlum, nec Tartara, nec Christi aduentum, aut horribile iudicium credunt, aliàs tam oscitantes, desides, negligentes atque socordes in pietatis singuli officio non inuenirentur. Sed alterum nimirum ipsis voluptas exitiosa, alterum honor fragilis & caducus eripuit oculum, vt animi acies excata erroribus, falsisque mundi illecebris, beatitatem illam cœli gloriosam nec videre, nec æstimare possit, sed vanissimas mortalium spes sempiternis illis anteponat gaudijs. De quibus iam abunde satis, in præclarissimorum virorum voluminibus tractatum fuit.

*Cacitas E-
piscoporum.*

CAPVT XXXIII.

ARGVMENTVM.

*Innumeris comitata feris, Vulpecula tandem
More Viatoris carpit egentis iter.
Turpis hoc Virijs quicunq; grauat in auo,
Sortis ab aduersa turbine liber abit.*

VT expedit omnia:
Premittit dolorem pectore,
Necunq; fingit confcios.
Et orat inde bestias,
Pro sanitate corporis,
Necnon Via successibus,

K 3

Apud

Reinike p
successu iti
neris, reli-
quarum be-
stiarum vo-
ta implo-
rat.

Apud beatitudinem
Vt sempiterni numinis
Dignentur intercedere.
Tum Rex ait, Vulpecula
Maturitas quid denotat,

Qui nō est
hodie cras
minus a-
ptus erit.

Pauca sunt verba differenda.

Et tanta festinatio?
Rex dicit illa, maxime,
Qui factitare vult bonum,
Et sanctiorem penitentis
Vitam sequi desiderat,
Non praeferre lubrica
Permittit ille tempora,
Sed congerendis fructibus
Et rebus instet calicis:
Opusq; felix ergeat:
Ne forsan absq; commodo,
Fugacis anni mobilem
Horam vel vnam conterat.

Quapro-

Quapropter illustrissimo
Professione ultimam
Concede Rex licentiam.
Id exectus ocyus,
Mandat seris Rex omnibus,
Vt consequantur Reinikem,
Tam penitente cum viro
Et ante portas ambulent.
In rura ventum cum fuit:

O Rex, ait Vulpecula:
Constringe quam durissimam
Vrsam, lupumq; Vinculis.
Si carcerem perumperent
Aliam siluae de mea
Foret, quod vnicū scio.
Sic inquit atq; singulis
Relinquit Oleumum & alio.
Dolore capti Reinikes,
Dolusq; Ver satissimus,
Ramboc sacerdos, paruulus
Lepusculusq; commens,
Sequuntur atq; Reinikem
Ad limen aule patriae.

Ramboc &
Lampus ad
domū pro-
pria comi-
tantur Rei-
niken.

COMMENTARIA.

Hoc capitulum redarguit simulatores
& maliciosos illos hypocritas, quorum a-
nimi sub fucata quadam pietatis umbra
extrinsecus candidi, simplices, poenitentes,
que apparent: at intus veneno & felle sus-
sus, auaritia, inuidia, odioque abomina-
bili

*Hypocrita
re simula-
ta & fuc-
sa probita-
is species.*

bili polluti deformantur. Ex quorum grege Reiniken hunc esse, cætera non sine vitæ discrimine extremo, ac dimicatione fortu. na, animalia experiuntur. Hac simulata & fucosa probitatis specie homines quidem faciliè, verùm Deus nullo pacto, qui intima cordis sensa rimatur, falli atq; defraudari poterit.

Deus decipi non potest.

II.

Notantur ij, qui exemplo huius Reinikes, sceleratas ad Deum preces & nefaria effundunt vota, Deum quodammodo pro ludibrio habentes. Tandem autem iustifimas dementiæ & temeritatis suæ launt poenas. Nimirum in rebus arduis, & maximis angustiis, cùm seriò Deum orant atque obsecrant, similiter & ipsi ludificantur, nec vllò vnquam exaudiuntur tempore. Quare eleganter & sanctè Hestus nostro lufit:

(in Solom. Ecclef.)

*Sacra salutariferi subiturnis limina templi,
Ne tuus incipias per titubare caue.
Et dociles adhibe dictis presentibus aures,
Gratior est ipsi Victimæ nulla Deo.
Grata Deo non sunt pingues holocausta per
aras,
Nec sacra qua stulti per soluere manus.
Cumq; Deum timida Venerabere Voce precatus,
Huc te audire, tibi huc semper adesse putas.
Huic ne diuinis multis oneraueris aures
Vocibus, immodicas non amant ille preces.*

Nam

Nam qui nulla suis precibus moderamina ponunt,

*Aut raro, aut nunquā quod petiere, ferunt.
Ante Deum quis enim cupiat facundius haberi,*

*Aut nimia inflato gutturo Verba loquit
Ipse etenim cæli solio sublimis ab alto,
Omnia cælesti lumine nostra videt.*

Viq; videt, sic qua gerimus Deus omnia novit,

*Qua ratione huic tu garrulus esse soles
Sicut enim nimia gignunt in somnia cura,
Sic adimunt precibus plurima Verba fidem.
Si tamē orando quicquam promiseris, ipsum
Absq; mora studeas persoluisse vide.*

Nec tanquam insipiens promittere multa paratus,

Hac ipsa offendas conditione Deum.

CAPVT XXXIIII.

ARGVMENTVM.

*Bellinus expectat foris ante palatia, Vulpes
Dum natis Lampum maculat in arce suis.
Tuta fides toto nusquam reperitur in orbe,
Cunctaq; per filia sunt violata gravi.*

*C*um Venit ante ianuam
Arcis paternæ Reinike,
In atrium leprosculum
Repente discens, ostium

N.

*Lāpus cum
vulpe arcem
ingreditur.*

K. S.

Subli.

Sublimis ante regia
Iubet manere Bellinum.
At Vulpis Vxor Ermele
Postquam maritum Reiniken
Tectum galero conspiciit

Quod & bacillum conferat,
(Vt porcat is longinquus,
Qui nauigare per mare
Vel ambulare cogitat.)
Perculsa re nouissima,
Mox sciscitatur anxius
Vestitus iste quid velit.
Respondet ergo Reiniker
A rege captus maximo,
Eram ligatus vinculis:
Tamen meis praestigijs
Regis favorem callide
Et aucupabar gratiam

Vt liberum dimitteret,
Mibiq; penitentiam
Iniungeret lenissimum.
In Veste tali scilicet
Romam Viator ambulem
Pro me spondit cum lupo,
Et obligatus est Bruno.
Rex insuper pijsimus
Donauit hunc lepusculum,
Eum neci demittere
Cuiusq; nobis perplacet.
Dixitq; perfidissimus
Quod is sit ille proditor,
Qui me meosq; tradidit.
Quapropter ipse iudice
Me morte dignus est truci.

Postquam stupore territus
Audiret hac lepusculus,
Cursu pedum celerrimo
Cupit salutem quare.
Mansit illud corripit,
Latro cruentus Reinike,
Et innocentem Bellini
Opem supremam strangulat,
Durusq; colla fauciat,
Demordet atq; dentibus.

Aitq; coniunx optima,
Et liberi charissimi,
Quin ocyus consumitis
Voratis & lepusculum?
Vltus graues iniurias
Ab hostibus diuissimas

Reinike
tanquā pro
ditorem
Lampū poe
na mortis
dignum in
dicat.

Fugam mo
litur Lam
pus quem
cōprehen
sum Reini
ke occidit.

*Panas recepti vindices,
Vt conuenit Vulpecula.*

At Vxor ipsa Reinikes

*Expiscatur Super Brunone plurima
Vxor quomodo hostium euasit poten-
tiam.*

*Euasit potentiam,
Ecquid nouare me cupis,
Aut dolorem Reinikes
Primi dies defecerit,
Quam mille tot Vanissimas
Recenscam fallacias:
Hac collacircum carnifex*

*Narrat vxori quibus è manu Re-
gis emer-
sit fallacijs Ereptus indignissimo.*

*Creteusibus mendacione
Iocatus impudentibus.
Anilibusq; fabulis:
Delira tot mendacia;
Nugasq; commentitias
In omnium praesentia
Effutiebam Principum.
Miratus es sem maxime,
Quod Iuppiter me fulmine
Ad Inferos nec egerit,
Nec arx ruinae flebilem
Conuulsa Regia traxerit.
Sermocinabar maximum*

*Quod pondus auri nobilis,
Midaq; Gazis annulas,
Loco sepultas abdito
Congesserim pecunias.
Et has libenter maximo
Regi daturus offeram.
Qui cum profectus in locum
Denominatum Veneris
Et se meris praestigijs
Mendacibusq; subulis:
Sic esse lusum videris
Et innocentem senseris
Necesse me lepisculum,
Profecto fraudes omnibus
Meus parabit maximas
Et durior, quam prius
Panas luam suspendior:*

*Quare petamus Sueciam,
Qua terra plena fructibus
Est omnium dulcissimis.
Hic anseres aquatiles,
Gallorq; gallinaceos:
Cum gemmis pauonibus,
Cuniculisq; paruulis
Per aruacernes ludere.*

*Cum dactylis amygdala,
Legesq; ficu carulas.
Hic iusculis frequentibus,
Bonisq; vesca piscibus
Licebit, Et sarcimina
Vorare semper pingua.
His perfruebar ordine.*

II.

*Reinike si-
bi male co-
scius locu
cum vxore
sibi comu-
tandum ex-
istimat.
Descriptio
& Encomi-
um Sueciae*

*Chartusiani cum forem,
St possis ergo iuuor
In pace continx viuere,
Tuis fugam cum liberis
Periculoſam ſuſcipe.*

Conſilium
& propoſi-
tum Reſni-
kes vxor
ſummo pe-
re diſſua-
det.

*Tunc illi, vir chariſſime
Non iſtud, inquit, conſulo,
Vt deſeramus omnibus
Cum rebus arcem patriam,
Et nunc petamus hoſpites
Ignoratur a mobiles,
Vbi ſuperba ruſticiſ
Nudis egeſſas imperat,
Non patria grauiſſimam
Ignobili dulcedinem
Mutare terra conuenit,
Hic viuatur ſecurius:
Quod noſtra ſi moleſti-
Rex obſidere mania
Conetur, aut ſubuertere,
Hanc fulciemus ianuam,
Seruq; poſſes ferrea.
Ferroq; decerabimus.*

III.

*Non ille Victor impioſ
Impune nos calcauerit:
Arx noſtra plena flexibus
Ambagibusq; plurimis
Abundat obſcuriſſimis,
Vt error huius Regie
Sit hic inextricabilis,
Latere tuo poſſumus.*

IIII.

*Ne qua ſo, dicis Reſni-
ke*

Angaria

*Angaria Vxor optima,
In vrbe quondam proxima
Prudens mihi vir dixerat:
In verba quiſquis impia
Iurare lingua cogitur:
Illud Deum ter maximum
Odiſſe ceu periculum.
Qua vera ſi ſunt, antius
In patria manebimus,
Nihilq; Roma perdidit:
Multas quid vrbes proderit
Erroribus ſi compleam
Et corporis pericula,
Rerumq; tot diſcrimina
Nullis neceſſitatibus
Inopſeram cogentibus?*

*Quod arma ſi Rex inferat,
Et caſtra noſtra ſubruat:
Excogitabo machinam,
Qua ruſſus huic oppedere
Barbamq; poſſim vellere.*

COMMENTARIA.

Admonet, quod praua & vitioſa ſint
maximè deuitanda conſortia, nec vlli, qui
ſemel malitioſus & fallax repertus eſt, ſi-
des adhibenda. Præcipue autem illi, quem
tibi antehac aduerſarium & capitalem
animaduertiſti inimicum. Quare in pri-
mis cauendum eſt, ne mellitis improborum
hominum blandiloquijs ſe quis ſeduci
patia-

Coactum
raementum
Deo diſpli-
cet.

Aſtutia ſua
confidit
Reinike.
V.

patiat, ut eorum, de quibus nunquam virtutis aut honestatis integra mentio facta est, familiaritate utatur.

77. Periculosam esse assiduam loci commutationem, præsertim illi, qui in honesta & tolerabili constitutus conditione, ea quæ ad usum quotidianæ vitæ requiruntur, sufficienter habet. Verus enim apud Germanos extat proverbium, ita à me latinitate donatum, nimisque mihi verè cognitum,

*Quacumq; mundi per loca
Egens Viator ambulat:
Vbiq; fraudes hospitum
Spectatis admirabiles:
Cibi nec ulla portio
Gratis tibi donabitur.
Et ni crumenam conferas
Auri refert ampondere,
Vbiq; contemptissimus
Iacebis ante tannam.*

Quare nunc in hunc, nunc in alterum proficisci locum difficile est, nec angustius, vitæque extremis caret periculis. Maneat igitur quem fatalis non compellit abire necessitas, talemque se erga omnes exhibeat, ut amari & tolerari à quouis possit. Præterea etiam suum diligenter exequatur munus, Deoque se consecrans neminem damno, incommodo aut iniuria afficiat ignominiosa. Et sic nunquam egenus compulsus panem ostiarii querat.

Atta.

Attamen nemo facultatibus ita addictus erit, ut propter eas vitam suam in discrimen vocet. Vita enim longè antecellit opibus.

Dementissimum esse aduersus fortiorē & potentiorē insurgere aut bellum capessere, cum enim formidolosum sit cum aduersari decertare, eumque sibi subijcere, quid quæso is præstiterit, qui impar hosti suo animi magnitudine, virumque potentia non aliter atque musca vel culex Camelo ingenti assimilari & conferri potest. Porro quomodo in pace omnia floreant, bello verò collabantur, supra satis ostendimus.

Nemo tantam spem & fiduciam, in arce vel castro, licet munitissimum sit, & inexpugnabile videatur, collocare debet, ut potentiorē ad arma irritare, bellumque gerendum prouocare connitatur. Tot enim fraudes excogitantur, tot machinæ adhibentur. Tot proditores, tot exploratores, præstigiatores iam inveniuntur, ut nulla arx tam præceps & excelsa, nulla tam profundis vrbs fossis aggeribusque circumdata, in orbe terrarum appareat, quæ non incursionibus alijsque militariibus consilij expugnari & diripi possit. Et licet potentiores nobis nonnunquam parum fortunæ habeant, & cum militum tantum pecuniarum aliarumque rerum suarum iacturam faciant, ab illorum tamen par-

111.

*Periculosum
est aduer-
sus poten-
tiores in-
surgere.*

1111.

partibus quis non stare malit? Etiam
onim plus detrimenti damniq; , quam no
illis longè inferiores acceperimus, perpe
si sint, abundanter nihilominus ipsis om
nia, quæ ad victum, familiamque alendam
exquiruntur, superfluit. Nos verò cum
supellestilem illam, quam valdè exiguum
curramq; habemus, amiserimus, Iro pau
periores manus atro applicare cogimur.

V. Nemo iuxta Davidis admonitionem in
Psalm. 51. malicia sua gloriari, aut superbire debet,
Quid glo. Præsertim cum ipsa Fortuna nihil incon
ruis in stantius, aut fallacius inueniatur, neque
malicia, quisquam mortalium sciat, quàm diu con
qui potens sistat, aut eodem loco perduret. Præterea
es iniqui vix aliquis in rerum natura tam fortis, in
ide? geniosus, audax, doctus, versutus, pru
densque inuenitur, aut viuit, qui non si
milem, aut inuentis suis longè excellentio
rem habere possit.

CAPVT XXXV.

ARGVMENTVM.

Bellinus ante fores oclusas, temporis Vltra
Pollicitas Lampium dicit abesse moras.
Hinc ita se dicit Vulpes purgat iniquis,
Humanos supra mirer Et ista dolor.

*I*N arcis a'to lumine
Stans operitur Bellinus,
Et nominat lepusculum,
Mora quousq; desidis
Hic da nna, clamat, perferam?

Si certa fiat sententia
Totum manendi per diem
Domum reuertar ad meum.
Id audiens Vulpesula:
Relinquit arcem protinus,
Tibiq; , dicit, Belline
Renunciat lepusculus:
Si forsitan molestior
Hac fuit expectatio,
In pace pergas quod lubet.
Exultat ille cum meis
Latatur atq; liberis,
Et nostra sumptuosius

Bellinus
morā Lam
pi increpat

Vulpes cun
stationem
Lampi ex
cusat.

Nunc

Nunc vxor huic coniunium
Parauit, ire non potest.
Sed clamor inquit Bellinus
Quid denotabat flebilis
Ad vsq; sparsus sidera,
Quod innocaret lachrymans
Opem meam lepuscule?

Respondet audax Reinike:

Cusus renarro dum meos,
Et coniungi denuncio,
Quod arua per Neptunia
Mox nauigare cogitem,
Incepit heu procumbere
Prostrata fufis crinibus,
Et morte sensus ponere
Optauit omnes efferre.
Amens dolore maximo
Cum vidit hoc lepuscule,
Dilecte, clamat, Belline
Opem fer atq; subueni:
Ne Parcatrux Gimpia
Meam sororem deleat.

Qua dicis, inquit Bellinus
Credam libenter omnia:
Sed pertimescens auguror,
Quod clamor iste maximus
Secum mali quid adferet.
Affirmo, dicit Reinike
Crotone quod salubrior
Et pisce sit lepuscule,
Illius atq; gratia
Non ipsemet periculum

Callide re
mouet à se
suspicionē
Reinke.

Bellinus
veretur, ne
quid cla-
mor Lam-
pi adpor-
tet mali.
De croto-
ne vide Chi-
liad. Eras.

Quoduis

Quoduis recusem perpesi.

COMMENTARIA.

Quæ perfidia infidelitasque inter no-
stros hodie regnet & dominetur passim
Cyclopa facile iambi subsequentes nostri
apertius ostendunt.

Quod omne crimen horridum
In orbe regnet ultimo,
Lunoris insansissimi
Effecit infidelitas,
Nam lumen alter alteri
Sic inuidet spirabile,
Vt proximum felicibus
Frui veter successibus:
Fortuna si quem prospera
Beet benigna vultibus,
Illius ante ianuam
Mox ater osor excubat,
Omnesq; fraudes applicat,
Blanditur horis omnibus,
Rudem quousq; decipit,
Bonumq; sortis abstrahit.
Verbisq; blandientibus
Explorat, hinc & hinc rogat,
Secreta donec omnia
Rimetur atq; pectoris
Commisissanoris intimi.
Hinc vnde cumq; cognitum
Calumniatur, denouet,
Et ore mordet improbo

Invidia Si-
culi non in-
uenere Ty-
ranni
Maius tor-
mentum.

Leibalis

Lethalis virg; Scorpio
 Ictu latenti vulnerat
 Plenamq; pestilentia
 Non ante linguam supprimit,
 Quousq; coram singulis
 Efficit execrabilem.
 Hic fructus infidelium
 Nunc quastus est & verrimus.

CAPVT XXXVI.

ARGVMENTVM.

Insutum sacco caput bene miserabile Lampi,
 Fert simplex Regis Bellinus ante pedes.

*Vulpe simile dicitur
 plura in silicibus
 Eugeni cetera de se cum
 de coniugia &
 probas bio & 2.*

Reinike
 committit
 Bellino E-
 pistolium,
 regi offe-
 rendum.

Dumq; putat se ferre datas à Vulpe tabellat
 Fert sibi perniciem nescius ipse suam.

Cum Bellino Vulpecula
 Astuta pergit colloqui,
 Scis nocte dicit altera,
 Quod ipse regi litteras
 Promiserim transmittere,
 Quas oro tecum deferas:
 Nam Regis ex negotio
 Hoc consequere gratiam.
 Amice, dicit Bellinus,
 Id quicquid est negotij
 Peregerim lubentius,
 Crumena nobis si foret
 Cui literas inuoluerem.
 Tunc oculus fallaciam

Exco.

Excogitabat Reinike,
 En de Brunonis pellibus
 Donabo portuunculam:
 Hac optime custodies
 Epistolam, ne turbida
 Rumpatur Austri viribus,
 Illam vel imber hauriat:
 Tantum cauto Bellino,
 Ne literarum forsit in
 Arcana soluas Vancula,
 Secreta Regis omnia,
 Res feriasq; continent.

Hac dicit, inde Reinike

Intrabat in palatium,
 Caputq; mox lepiscula
 Inuoluit & si pellibus,
 Imponit atq; Bellino,
 Atq; sicaueris
 Has diligenter literas,
 Epistolamq; dixeris
 Suasore quod te scripserim:
 Confecta miris artibus
 Qua spirat eloquentiam,
 Et Atticam facundiam,
 Regis siuorem maximum
 In te, tuosq; colliges.
 Quam & tuam prudentiam
 Rex ipse demirabitur
 Et te deosculabitur.

Hac verba postquam Reinike
 Audiret optatissima
 Mox concipit spem Bellinus

Astutia mi-
 ra Reinike
 in dolis ex-
 cogitadis.

Reinike
 pro literis
 caput occi-
 si Lapi Bru-
 nonis in-
 voluit pel-
 libus.

Ab utilita-
 te comen-
 dat Bellino
 negotium.

IL

Polatq;

Rex cū fac- *Volatq; cur su prapere,*
culum quē *Vt circiter crepusculum*
vulpi Ro- *Noctem ferentis Hesperii,*
mam profi- *Subiret aulam regiam.*
cis ei volen- *Cum Bellinum Rex conspicit,*
ti donaue- *Dic inquit istius noua*
rat Bellino *Que causa sit Tragœdia*
impositum *Quod sacculum Vulpecula*
conspicit, *Peramq; rursus adferat*
admiratur.

III.

Simplex *Rex magne, dicit Bellinum,*
Bellini ex- *Pro iure coniunctissima*
cusatio. *Sodalitatis mutuo,*
Bellinus *Id flagitauit Reinike,*
fraudis in- *Vt Rex tibi fucundiam*
scius sei- *Istas olentes Atticam*
psum reum *Transfere vellem litteras,*
efficit & o- *Quas pellis arcta continet.*
se proprio *Nam me iubente Reinike*
condenat. *Non absq; summa viribus*
Rex sinistri *Confecit eloquentia:*
quidpiam *Ex his acumen nobile*
suspiciens *Sagaxq; mentis erues.*
torue in- *Rex angue quouis sanius*
tuetur Bel- *Mox inuener Bellinum:*
linum.

IIII.

Castor scri- *Suosq; mittit ocyus*
ba Regius *Ad Castorem satellites.*
vt litteras *(Is scriba Regis optumus*
Reinikes *In arduis negotijs*
aperiat, ad *Eratq; Cancellarius)*
uocatur. *Epistolam qui sedulo*
Exoluit istam Bellini,
Summaq; cura perlegat.

Hic

Hic est malorum grandium
Exorta grandis Ilias.

COMMENTARIA.

Quam periculosum sit quasuis episto-
las, præcipuè ad viros principes & magni-
ficos conscriptas, recipere. Sæpè enim vsu-
uenit, vt in eis huiusmodi contineantur,
quæ plus damni incommodiq; quàm emo-
lumenti tibi parturiant. Potest & fieri vt
tanti ponderis sint, si eas fortè amitteres,
aut constituto tempore non offerres, gra-
uissima interdum inde erumpat tēpestas,
tibiq; tanquā omnis doli fabricatori mul-
ta accumulēt infortunia. Quamobrē ho-
mo sapiens literarum in negotijs suscipien-
dis sibi benè prospiciat & caueat, nec cui-
uis epistolam res serias arcanas quæ conti-
nentē temerè cōmittat. Horribilia n. & for-
midolosissima quæq; per litteras cōficiuntur.

Quod demētissimi meritò omnes ij vo-
candi sint, qui se earum rerum, quarū neq;
principiū, medium aut finem perspectum
habent, participes facere audēt. Quamob-
rem, siue quis scribat, siue loquatur aut ag-
grediatur aliquid, tu repertori suo, quicquid
id fuerit, soli perficiendū relinque. Si malè
deinde rem confecerit, tibi quod imputari
possit, reliquū nihil est. Sin benè & dextrè
manus suam compleuerit, ex illo tibi ex-
empla ad imitandum propone, quin & ipse
ad illustre tale aliquod negotium, vnde
gloriam

I.

*valde periculosum
est alterum exis-
las perferre ad pro-
cipue & potentiores*

II.

*Incognitis
Es peregrini
nis non o-
portet se
immiscere
negotijs.*

gloriam adipiscaris eximiam, conficiendum magno conatu studioq; adnitere.

II.
*Ambitio
est miser-
rima.*

Quam detestabilis & perniciofa sit ambitio, honorūq; miserrima contentio. Bellinus hic ob epistolam à vulpe acceptam quam ingeniosè & eruditè confectam arbitrabatur, non modò à Rege gratiam consecuturum, verùm etiam splendidum ali- quod munus se aucupaturū planè cōfidit. Quam tamen pro salutari conscriptā, perniciosissimam sibi, imò mortiferam, nimirò postea experitur. Quamobrem nemo vnquam se præstantiorē, quàm ipsa se probare possit, iudicare aut prædicare debet. Sed illa potiùs consuetudine exercitatio- neq; vtatur, quam gloriosè ad finem perducere possit.

III.
*Functio cā-
cellarij nō
cuius ido-
neae est.
Quid ad of-
ficium cā-
cellarij pro-
priè requi-
ratur.*

Quod nō cuius functio cancellarij cōue- niat, quare nemo molestis operosisq; eius modi negotijs, quibus nec dignus nec idoneus est, se implicari patiatur. Ad tantum n. onus plus, quam literas exarare & cognoscere posse requiritur. Oportet enim hunc singulari cum industria iudicioq; grauissimò singula in scribēdis literis ponderare verba, tū ad interrogata scriptaq; omnia acutè argutèq; respondere, interdum et occul- tis quibusdam maledicta improborum hostulis pingere & refutare. Deniq; singulas res ita illuminare, collustrare & ornare, vt & sui principis honorē tueatur, & Reipub. cōmoda modis omnibus promoue- at.

neat. Fidei atque erudito Cancellario & Fidei Principes & ipsa Respub. nihil habent præ- eruditus stantius, tanto enim susceprarum rerum cācellariis onere is premitur, vt pōdus Aetna grauius nullo auro molestiusq; sustinere videatur. Imò totius persulsi saepenumero Prouinciae salus atq; exitium potest. in eo consistat & recumbat.

CAPVT XXXVII.

ARGVMENTVM.

*Bellinus aduersus hic irascitur hostib. Et Rex
Sarcinulis Lampi videt inesse caput.
Hac obdurata sunt debita pramia mentis,
Hac tumida merces ambitionis erat.*

*Cum Rege coram Bellino
Resolueretur succulus,
Apparet atro sanguinis
Taboq; squallens lurido
Mollis caput leproseculi.*

*Tum bilis est acerrimè
Furore tactus noxio,
Eiastra Rex rugitibus
Complent indignissimis,
Cum mentis ad dementia
Redactus esset & lunam.*

*De stirpe natu regq;
Tum Pardus inquit sanguinis
Quid Rex dolore in luctibus
Testatur insanabilem?
Acerba quid suspiria,
Cum mollis edis femina?*

*Rex apertè
sacculo
Lampi ca-
put cum vi-
det, Belli-
no graui-
ter irasci-
tur & suc-
cenlet.*

*Pardus Re-
gem iratū
demulcet
& consola-
tur.*

Hellus in Non commoueri Principem
 Psal. Ira a- Ob viliores conuenit
 nimis mors Res hostis abiectissimi:
 est, iram fu- Quia tu ferarum maximus
 ge mitte fu- Absconditas Vulpecula
 rorem. Iniuurias viles cere.

Rectè cum O Parde coniunctissime,
 valemus, Dicit leo, facillimè
 facile agro Tu sanus agro consulis.
 tis consiliū Non luctus ossa torqueat,
 damus. Dolore mentem conterat
 Rex excu- Sermocinator insolens,
 sat se Par- Fallacibus quod fraudibus
 do, quod Dolusq; plenus omnibus
 nō temere Fur iste sic, & trux latro
 aut imme- Fefellerit me Reinikes:
 rito Vulpi Et machinis coegerit
 succenseat Meos amicos optimos
 I. Inclusim quod carcere,
 Vrsus superbum cum Lupo,
 Id me remorder anxium
 Et penitebit maximè
 Adusq; summum spiritum.

II. Sed Vxor huius impia
 Est nostra claudis auis ex,
 Et prima dux incommodi.

III. Ne propter hoc irascere,
 Rex in Vxo Rex, Pardus inquit, inclute,
 rem culpā Dirempta si coniunctio
 omnem Vos inter est arctissima
 transfert. Per Reinikes mendacia.
 Hos charitate mutua

Rursum tibi denuncias.
 Quapropter I sen grinio
 Nec non Brunoni, perfidi
 Da pingue corpus Bellini,
 Vi arduum ieiunium
 Pellant, & alium repleant,
 Et persuantur gaudio.
 Nam confitetur Bellinus
 Quod cadis hanc iniuriam
 Impulsor vnus fecerit:

Deinde cum mitissimè
 Nos inuenerit concordia,
 Omnes inextricabiles,
 Et machinas absconditas
 Audacter admonebimus
 Ad hostis arcem Reinikes,
 Captusq; mox suspendij
 Patnas atroces hauriet.
 Nec audiemus amplius
 Nugas Vomentum futiliter.
 Disto sed ocyus truce
 Necnon latronem perfidum
 Captabit in suas manus
 Et strangulabit carnifex.

COMMENTARIA.

Quod Magistratus ex animo dolere & I.
 penitere debeat, cum aliquem præter me- Quando
 ritum & spem se iniurijs affecisse recogno- magistra-
 uerit: Quocirca vt superius admonuimus, tus præci-
 nō omnium delationibus temerè aures pa- pue punire
 refutare debet, imprimisque perpendere & debeat.
 L 3 considerare

Rursum

Delatorib. considerare an inuidia, ira, aut odio quonon est te- dam accensus delator calumnias enomat, merè cre- aut num reus ant hac quoq; , ignominia, dendum. aut infamia aliqua scelerumq; maculis con- taminatus fuerit. Nam cum princeps pro- pter maleuoli cuiusdam assentatoris confi- etiam calumniam se eò induci patitur, vt fi- delem ministrum reiiciat ignominijq; lã- dat, reliqui certè omnes id animaduerten- res ad Domini voluntatem sensumq; om- nia loquuntur & assentantur, nec quisquã fideliter aut candidè quicquam consulit. Verùm omnes ne fortè Dominum offen- dant, veriti, & principem & patriam suis consilijs pessundant.

II. Princeps iracundia vehementius non exardescere, sed animum cohibere, nec in- sania locum relinquere debet: cum enim i- pse potissimum de consilio, de ratione, de mente exeat, nemini maiorem quam sibi i- psi inurit dolorem, itaque ardorem irarum prohibere, lenitque ad vindictam gradu procedere decorum & utile videtur. Cum autem reum iam certè nocentem cogno- uerit, omniaq; exactè & accuratè expisca- tus fuerit, tum deniq; oēs abruptet mo- ras, & tarditatem supplicij cõpensabit gra- nitate seuerissima. Iuxta vulgi. n. sententiã, pauperrimus est hospes, qui vnius cœnso- lutione ad dies aliquos differre nō possit.

III. Quod fœminæ consilijs publicis nō ad- miscendæ sint, & suprà fufius dictum est, & in.

& infrà quoque nonnulla repetentur.

Prudenti viro se omnibus immiscere nō IIII. conuenit actionibus. Quia de re in præce. *Prudentis* dentibus, cum sæpè monuerimus, dixisse *Viri offi-* iam sufficiat. *cium.*

CAPVT XXXVIII.

ARGVMENTVM.

Ducitur ex atro lupus & Bruno carceris an-
tro,

Delitiosa quibus Bellinus escadatur.
Pontius Herodi cum conciliatur iniquo,
Christus inops pendens in cruce vota facit.

R Ex fufius ergo lenior
Par di probat sententiam
Autq; stat sententia
Id exequi velocius,
Quodcumq; Par de. consulu:

Quapropter atro carcere
Reconditos educito,
Nunc bestijs ab omnibus
Vt excolantur denuo,
Palamq; fiat omnibus
Qua fraude latro Reinike
Occiderit lepuleculum.

Pardus I-
fengrinu
& Brunone
consolatur
& carcere
educit.

Accedit ergo carcerem
Captosq; Pardus euocat:
Solatur atq; talibus:

Gaudete fratres optimi:
Nam dulce vobis adfero,
Solatiumq; nobile,
Et commicatum regium.

Licet furore percitus
Rex nuper ambos conijci
In vincula sanauisset,
Vos cogitat concordiam
In pristinam reducere.

Quare Leoni maximo
Præbere vos placabiles.
Sic pingue corpus Bellini
Cum fratre, cum sororibus
Illius atq; filijs,
Rex sponte vobis offeret
Hoc licet omnibus,
In rure passim florido
Possessiones illius
Et filios inuadere.

Tum dissipare Reinikes
Vulpecula substantiam:
Qui vos ter indignissimis

Notare probis ausus est.
Vos dignitati regia
Nuncambo saltem pectore
Placabiles ostendite:

Hoc fœdus ansam præbuit.
Agno adhuc imbellibus,
Quod omnibus prouincijs
Tendunt lupi liberrime
Dolos, plagas, & retia,
Frenq; pastionibus,
Et Regis isto fœdere
Impune lustrant omnia
Errant ouilia,
Omnesq; mites denorant.

COMMENTARIA.

Nemo Principum alteri tantum de suo *Nō temerē*
iure concedet, vt ei contra subditos & in *Principa-*
opes sœuire liceat, sed cautē, & prouidē de- *tus aut do-*
spiciet, quid cui, & quātum permittat. Eo *minus alie*
enim mehercle plæriq; omnes morbo gra- *ri cōmitti*
uicertē & mortifero sunt affecti, vt licen- *debet.*
tia & potestate sibi in alios animaduerten-
di facta abusi, per fas & nefas absq; modo
& discrimine quosuis opprimāt, pupillos,
viduas, subditos miserē affligant, eorum
opes & fortunas ad se rapiant, suaq; sœui-
tia *omnibus & formidabiles & intolera-*
biles *sint.* Vnde subditorū gemitus, que-
relæ & ploratus oriuntur, omnem culpam
in Dominiū ipsum transferentiū, quem

ne,
Causa qua
re lupi oui
bus in ho-
diernū vlq;
diem ini-
micissimi
inhiætiur.

Subditi in exitium bonis miserasque & calamitates Principes has peperisse existimant. Inde seditiones, plerumque; quibus non solum prouincię, regiones, vrbes, verum & domus priuatae funditus eueruntur, concitationesque infinitae emergere solent. Et quanquam tales auari importuniq; Cyclopes ab officio nonnunquam remoueantur, Dominiq; ipsi sibi consulere partesq; suas gerere & administrare cogatur, nihilominus tamen inopem plebem prouinciamque sumptibus exhausterunt infinitis, pecuniasque inopum, quibus ad complures annos vtantur, concumularunt amplissimas.

Plurima hic etiam de inconstantia, de mobilitate & lenitate fortunę inferenda forent, tum de proverbio, quo dicitur: ab ipso facto si tibi caueas, aduersus mendacia, infamiamq; vulgi facile remedium inuenies. Porro etiam de constantia in aduersis, grauitate atque perseuerantia, tum etiam mediocritate in prosperis rebus seruanda. Verum hæc iam sæpè & tractata sunt & inferius tractabuntur. Quare hunc primum librum pro exiguo temporis spacio absolutum æquo beneuolę Le-

tori discutiendum relin-

quimus.

Finis libri primi.

DIVO

DIVO MAXIMILIANO
secundo Romanorum, &c. Re-
gi & Cæsari, semper Augusto, Hartman-
nus Schopperus Nouoforensis No-
ricus, a Deo optimo maximō
que felicitatem pre-
catur.

Gloria magnanimi, Rex MAXIMILIA-
NE, parentis,
Laudib. haud toto, quem regis, orbe minor,
Nemo fuit Validis quo Rege potentior armis
Nullus & hoc nostro tempore sceptrā gerit,
Tanta quid infelix meditor praecordia, laudes
• Duere quid cupio, Rex generose, tuas?
Te duces cantent, fortunatq; Poete,
Inclita quos caelo Musa beare solet.
Largis itas quos Permessi spaciatur ad undas
Plenaq; de sacro pocula fonte bibunt,
Horū scripta legas, grauiora negotia quamuis
Sint maiestati consocienda tua,
Talia nonnunquam votis puerilibus ausim
Pescere, quæ misero fata superba negunt.
Nam contentus ero, si carmina nostra legan-
tur,
Cum graue non patria te remoratur onus.
Anxia curarum cum mens neq; fluctuat a sinu,
Nec ubi implacidis inuigilare malis,
Tunc querulis placidas poteris dare Vocibus
aures,
Tunc mea, sed, ita carmine mente legas.
L 6 Ergo

Ergò benigne librum Rex Maximiliane secun-
dum

Excipe placato quo tibi corde fero,
Non Veneris turpes hic laudo fueris amoris,
Non docet hoc Vestitus carmen amare vocat,
Clara sed innocua recitat præconia Vulpis,
Et Varias animi, quas parit aula, cruces.
Fallor? in hoc releges, Rex clementissime, Ver-
sus,

Fallor? an Es solues talibus ora modis:
Quisquis is est, præstet cui sic indulget Apollo,
Virtibus egregijs annumer. indus erit,
Atq; nouo lauri mihi nobilit. indus honore.
Hoc omnes Vinam dijq; deaq; Velint.
Nam licet haud tantos mea mens afficeret ho-
nores,

Ore nec ausu dei præmia tanta roget,
Spontè tamèn Verbis hæc ornamenta fletur
In studijs ingens calcar habere bonis.
Hactenus hæc tu Viue diu Rex optime, regni
Amplior accedat sic tibi semper honos.
Eximio saltem defen. de fauore Camænas,
Atq; ruinosis auxiliare scholis.
Nec tibi turpe puta miseros releuare Poetas.
Regibus hæc cura res fuit vsq; bonis.
Sic precor Et Solyma referens de gētetrium-
phum

Sul iustas sceptris omnia regna tuis.
Impetum terris, inimicos Et adæquet Olympo
Teutona præsidio terra beata tuo.
Datum Francofurti ad Mœnum, An-
no 1566. Decemb. 15.

HART.

Nouoforensis Norici, de admirabili
fallacia & astutia vulpeculæ
Reinikes, Liber II.

CAPVT I.

ARGVMENTVM.

Ore graues Vno rursum de Vulpe querelas
Euomit alituum, quadrupedumq; genus.
Ingenium furca depellere sæpe licebit,
Vsq; tamen ceptum rursus adibit opus.

Promissa cum solennitas
Et lux statuta Venerat:
Ex omnibus Prouincijs
Grex bestiarum maximus,
Et multitudo præpetuum.

L 7

Ad

Secundum
auium, &
quadrupe-
dum con-
cilium.

L

Miseria Rei
nikes.

Ad alta Regis atria
Auicularum confluit.
Beata incundissimis
Domus fremebat gaudij
Et lusuibus procacibus
Omnes terebant tempora.
Miser sed vnus absuit,
Extinctus albo Reimike
Regalium satellitum.
Iam fiderum coegerat
Ostans agmen Lucifer.
Et sat superq; poculis
Ludis, chorus spectaculis
Indulserantq; cantibus.
Locis relictis omnibus
Aggressus est Rex seria,
Omnemq; rem Vulpecula
Amplissimis rectoribus
Custodibusq; deuitis.
Quare senatus maximi
Postquam patres confederant
Superuenit Cuniculus
Et praesides dignissimos
Compellit ore taliter:
Rex gloriose conqueror
Hoc de latrone Reimike,
Quod m. me nobis accidit.
Ad Vestradum palatia
Accedo, me necessitas
Transire cogit hospitii
Fallacis ades Reimikes.
Hunc implicatum candido

Cuniculi
oratio ad
Regis pro-
ceres.

II.

Nuper

III.

Nuper cucullo conspicor:
Terrebar ergo plurimum.
Sed cogitabam pectora,
Moresq; Vulpis impios
Mutauis istis Vestibus.
Et ambulatorem maximis
In comitatu Principis
Audebit haud inuadere.
Sed quando me cognouerat:
Mox appropinquat proximè.
Rebar quod ipse plurimam
Mibi fideli candido
Vellet salutem dicere.
At ille me crudeliter
Armatu8 Vinctis Vnguibus
Confixit, & circumdedit,
Confectus alto Vulnere,
Foremq; diris moribus
Occisus a sicario:
Sed corporis Velocitas
Metram suolare compulit,
Pedes coegi currere.
Tamen reliqui dexteram
Aurem meam Vulpecula
Lethale Vulnus in super
Accepimus, quod suavia
In fronte nostra conspicis.
Nunc praeprata per Virentia
Quis tutus ibit amplius
Securus aut vagabimur,
Si iura contra regis
Sic conuinctus rumpitur?

Remonet
suspicionē
à se.

Violentia
Reinikes.

Probat ac-
cusationē
manifestis
signis.

Hec

Corui ora-
tio. *Hacium profatus conices.*
Tunc cornu ora garrulus

III. *Modis resoluisti talibus:*
O rex tuae Provinciae,
Et principatus gloria
Omni profecto corruct,
Si non Voles sicarios
Panis feroces plectere.
Cum manè nuper exij
Domo mea cum coniuge

Narrat cor-
nus nequi-
tiam Rein-
ikes.

In ruris Vdocepsite,
Par putrido cadaueri
Latro iacebat, Reinike
Obstruisti ori spiritus.
Vocis viam praecluserat.
Monstro nouo perterritus
Saxo fui similimus.
Vi inuocare numina,
Testarer atq; cœlites,
Præ frigida timoribus.
Raptum dolebam funderi
Verbisq; flebam tristibus
Quis te mihi sodalium
Casus peremit optime?
Dic qua sorte charissimum

Reinike si-
mulat se
mortuū vt
facilus
corui vxor
rem appra-
hendat.

Ales vocat Phœbeus?
Sed ille quercu durior,
Marisq; fluctu fur dior:
Iacebat hic immobilis.
Mox nostra conuix intimum
Scrutator ori spiritum,
At Vllu vius corporis

Depren-

Deprenderet Vestigia.
Rostroq; Vulpis admonens
O iungit ori proximè.
Senti dolum Vulpecula,
Erumpit atq; coniugem
Meam cruentans morsibus,
Discerptit audax dentibus.

Maritus instar aquoris
Exhorruì Neptunij:
Opemq; supplex maximi
Mox inuocavi numinis.
Aliq; velocissimis
In arborem me sustuli,
Præsens coactus cernere
Cruenta fata coniugis.

Iam Rex precor iustissime,
Acerbius considera,
Ad hunc dolorem maximum,
Quem nulla lux emollet,
Quid accidisse debuit?
Quod si scelesti Reinikes
Hac saltan non Vlcisceris,
Tibi proterua quilibet
Serui canent conuiuia.
Quicumq; debet asperis
Panis latrones plectere,
Et illud omne negligit,
Hortator est iniuria
Et criminis sit particeps:
Quapropter hunc sicarium
Compesce Rex viriliter:
Ne principatus gloria

Reinike
corui vxor
discerpi
VI.

VII.

Tuaq;

*Tuaq; fama dignitas
Probris notata concidit.*

COMMENTARIA.

I. Ex hoc capitulo obserua, Primò, cum homini fallaci, vafro & veteratori, qui semel se maliciosius gesserit, indulgentiam tribuis, beneuolentia magis magisque deprauabitur. Ideoque vbi turpitudinis aliqua macula penitus infedit & inueterauit in obdurato alicuius pectore, nūquam ea eluitur. Qui autem casu, fortuna aut vi aliqua compulsi paulò grauius peccarint, eorum imbecillitati ignoscendum esse videtur.

II. Quod conscientia nocentis & natura *Natura re improbi hominis semper timeat, & lucem, quoad fieri potest, exhorrescat. Et quamuis interdum in lucem is prodeat, tamen prudens vir facile quo sub prætextu faciat, cognoscere & discernere poterit. Diabolus enim, in quamcunq; figuram habitumque se transfundat, semper aut ex pedis, aut caudæ signo deprehenditur.*

III. Aequum & bonum est reges, principes, eosq; qui magnis imperijs & prouincijs præfunt, interdum lætari, hilariusque viuere: epulis, choreis, spectaculis, alijsque ludis honestioribus sese recreare, variasq; curarum & temporis molestias pellere. Non enim ipsi leuibus curis, aut domesti-

cala.

calaborant difficultate. Sed nunc partem in illam, nunc in alteram prouinciam curæ cogitationisque suæ deriuare, Reip. salutem sustinere, subditosque magna cum fidelitate defendere coguntur. Vnde tantum onus ipsis incumbit, vt non mirum videri possit, Imperatorem, qui diligentius suas regiones imperijq; fines administrat, nimio labore & sollicitudine sic confici, vt in ipsa araris viriditate mortem occumbat, nisi laboriosas animi ægritudines iucundarum rerum delectatione moliret.

Laudabilius nihil in magistratus persona existit, quam se attentum suis præbere auditorem. Nam si id alienis saltem committitur officium, cum leges plerisque pro gratia feruntur: Pauper verò ubique iacet, & ex egestate iniuriosus æstimatur, vnde rursum aliud ex alio exoritur malum. Summa autem perfecta que gloria amplissimis viris, iudicibusq; hac ex re constat, vt ipsos serui, & non ipsi seruos, reuerentur atque extimescant. Vnde Theopompus Laconicus, dicente quodam, Spartam idè seruati, quod reges scirèt imperare: Minimè, inquit, sed quia ciues parère. Quare principem minimè decet, aut ob auri copiam aliudue leue munusculum à iuris via deflectere. Nam cum ex equo & bono iudicat, non solum sua dignitate iustos ad rectè faciendū allicere, sed & malos metu à foedissimis factis potest

III.

lib. 6. Inſt. poteſt auocare. Verùm cùm prauè & diſſolurè iudicat, iniuſtos emolumento ca- prar, bonos verò à ſe abalienat. Quapropter non illepidè Quintilian, inquit: Cùm irarſci iudices, fatuere, odiſſe, miſereri coeperunt, agi in rem ſuam exiſtimant. Et ſicue amantes de forma iudicare non poſſunt, quia ſenſum oculorum premit amor, ita omnem inquirendæ veritatis rationem iudex amittit, occupatus affectibus.

F. Quem verſipellem & in omni ſemper malitia exercitatum eſſe cognoueris, de illius fucato candore morum aut verborum nihil vnquam tibi boni perſuadeas. Natura enim ſemel ſtudio atque artificio malitię condita, nunquam aut rariſſimè expellitur.

Historia de quodam Aegyptio. Narratur de Aegyptio quodam, qui ſumias aliquot ad ſaltationem inſtituerat, adductæ igitur cùm in conſpectum eſſent ad ſaltationem perſonatæ, è ſpectatoribus quiſpiam facero ingenio, ſaltantibus ſimij nuces obijcit. Illæ relietæ ſaltatione ad nubes conuerſæ ſunt, proq; nucibus inter ſe depugnarunt.

PI. Summa adhibita ſeueritate iudex in ea animaduertit, quæ plebis concitationem & ſeditionem erga magiſtratum, & Reip. concordiam conſilare ſolent. Qualia ſunt, pacem propter auaritiã eripere, inſidias facere, commeatum intercludere, mandata principum infringere. Nam ſi eò res deveniat, vt vulgus nulli amplius mandato Cæſarum

Cæſarum obedire velit, omneſq; fidem publicam, pœnas, ſenatusq; totius placita reſpuant atq; contemnunt, extrema indere. Commodum erumpet confuſio: nemo in domo tuâ fenestra proſpicere, nedum domo egredi poterit. Ad hæc tanta inde exardeſcet perturbatio, vt grauiffimo Dei ſupplicio vita tam vicioſa & flagitioſa per barbariſſimos atq; crudeliſſimos punienda ſit populos. Inprimis igitur proſpiciat magiſtratus ſibi hac in re, ne ſua priuetur auctoritate, aut ſpolietur exiſtimatione. Quod fiet, ſi contemptores ſui, maleficos præcipue, latrones, prædones, ſicarios, ſeditioſos ſeueriſſimis afficiat ſupplicijs.

Vir bonus & honeſtatis amans vxorem ſuam quam in legitimo matrimonio habet, amore perpetuo diligat, mirificeq; colat. Nec ſecus illius atq; ſui ipſius mœnore, luſtuq; affici, ipſam tueri, defendere, & quoduis pro ipſa ſubire periculum, & ab omni quantum fieri poteſt, arcere debet iniuria. Si enim virum ſe præſtare, imperiũq; in eam iuxta verbum Dei, exercere vult: omne illi viciffim obſequium, beneuolentiam animiq; alacritatem exoluere cogitur.

Is qui flagitium aliquod auertere & punire poteſt & debet, nec facit, ipſius ſe facinoris reum efficit. Vnde Seneca in proverb. ait: Iudicem damnari, cùm nocens abſoluitur.

CAPVT II.

ARCVMENTVM.

Sidera testatur Leo, regalemq; coronam,
 Vlciſci Vulpis quòd maleſulta velit,
 Scilicet iniuſtos punire bonosq; tueri,
 Hoc decet, hoc Regem ſuiq; piumq; iubent.

Cvm cauſam cuniculi,
 Eſſeq; corui cognita.

Regis in-
 dignatio.

Rex noxia libidine
 Iraq; dicit concitus,
 En iuro per monilia,
 Et per coronam gemmeam:
Barbamq; reſtor huſpidam,
 Graui quòd has iniurias
 Seueritate puniam,

Officiũ re-
 gis qd ſit,
 explicat.

Vi quiſq; poſſit dicere,
 Sacra iuris optimi
 Decreta me defendere:
 Et diligenter omnium
 Habere curam pauperum,
 Probos tueri ſerid,
 Et irrogare ſontibus
 Penas Viris iuſtiſſimas,
 Pacemq; rebus publicam
 Iuuare coner omnibus.
 Nam me licet mendacia
 Peſſellerint vulpecula,

Id. amjò

Errare hu-
 manum.

Mane multus accidet.

Nec primum is, nec omnium

Fuiſſe dicar Vltimus:

Quem credulum decoperint

Lingua prociſis murmurat:

Auſe mina dementia, Fortem Sampſonem, Regem David & Salomonem

Et ſolens prociſitas, Tenuior decipit.

Non ille me fallacter

In poſterum fraudauerit.

Quare fideles inuicem

Deliberate Principes,

Panis quibus digniſſimis

Not vindicemus Reiniken.

COMMENTARIA.

Obſeruabis ex hoc capite.

Quod pia matrona dignitas id præci. I.
 pueriſſe requirat, ne ſit improuida aut ſtulta, Virtus ho-
 ſed perpendat ſedulo, quid marito ſuo con neſte ma-
 ſulat. Ne cùm res minus feliciter ceſſerit, irona qua
 probri plena ſtultitiæ ſuæ pœnas luat. ſit.
 Quare inprimis rem domesticam procu-
 ret, viro ſuam nudis declaret verbis ſen-
 tentiam, aliudque monenti obtemperet:
 grauioribus autem ſe nò ingerat negotijs.
 Nec quicquam ſanè matronarum digni-
 tati detrahatur, ſi viri prudētiorum quàm
 ſuarum coniugum in rebus arduis vtatur
 cõſilio. Præclare apud Liuium M. Portius
 Cato in oratione, quã habuit in Mulieres
 ornatum priſtinum ex lege Oppia ſubla-

tum

Veteres nec tum reposcentes: Maiores quidem nostri, priuatis re ait, nullam ne priuatam quidem rem foebus faminae sine autore agere voluerunt: in manas admi- nu esse parentum, fratrum, virorum: nos si serunt.

Hectoris magnanimitas.
Lib. 4.
 dijs placet, iam Rempubicam etiam capefere eas patimur. Date frenos impotenti naturæ & indomito animali. Sic Hector Andromachæ vxori ne concederet ad pugnam dissuadenti: Tu verò, quod ad teatinet, ait, abi domum, & quæ tibi curanda sunt, cura, telam, & colum, ancillasq; exerce. Menon apud Platonem, Mulieris, inquit, virtus est domum rectè gubernare, dum custodit domestica, viroq; obedit.

II.
Magistratus pœnis non à subditis, sed à Deo exigi debet.
 Quodnam magistratus officium sit, de quo superius clarius dictum est, id autem si minus exequitur, nihilominus suam retinet dignitatem, nec quicquam subditis, quo ipsum reprehendant aut puniant, conceditur. Is enim à Deo, per quem gubernationem accepit, puniendus est.

III.
Subditorum officium.
 Omnes subditi, præcipuè ditiores semper parati & prompti existant, vt magistratum sua vitia, omnesque iniurias propulsantem, piorumq; virtutes & gloriam defendentem summa cum industria, & animi fortitudine protegāt: quò felicius Reipublicæ salus, tranquillitas ciuium, honestasque publica morum procedat, & conferuetur.

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

*Obsidione cupit Rex mania cingere Vulpis,
 Hinc Lupus, hinc gaudens induit arma
 Bruno.*

*Osuge, latitiam neq; pectore concipe turpem,
 Lapsus in arumnas cum tuus hostis erit.
 Quomodo Crassus erat, cito fit pauperrimus
 Iruis:*

Crassus & est subito, qui prius Iruis erat,

G Audebat Isengrinus,
 Brunoq; villis horridus,
 Punire quod Rex cogitet
 Crudelitatem Reinikes,
 Ipsumq; verbis asperis
 In ultionem concitant.

*Tunc Regis Vxor florida,
 Perpende, dicit optime
 Rex atq; splendidissime,
 Quod æquitati Regia
 Tuæq; summa conuenit.
 Nementis iracundiam
 Exerceas in Reiniken,
 Rei has priusquam cognitor
 Planissime perspexeris,
 Et quaslibet Vulpecula,
 Iruis secundum Regulam,
 Responsiones audias.*

Regina
 prouide
 Regi com-
 sulit.

Nam furor
 ira; men-
 tem præci-
 pitant.

In Reimkes praesentia
 Hi credo conquiescerent,
 Et forsitan intermitterent,
 Quas nunc querelas enomunt.
 Si vera dicunt omnia,
 Iniurias Vulpecula
 Iniurijs facillime
 Tu vindicare prauales,
 Qui Rex es; atq; belluis
 Per maximam provinciam
 Cunctis potenter imperas.
 Quis regiam potentiam
 De plebe natus infima,
 Aut vim potest euadere?
 Hac ipsa Pardo maxime
 Regis voluntas complacet,
 Vt Rex peritus omnia
 Die citato callide
 Responsum Vulpis audiat,
 Et rem prius praedictet:
 Quod se nisi purgauerit,
 Culpamq; liberauerit,
 Pannas amaras hauriat.
 Post verba Pardi, linidus
 Sic inquit Isengrimius,
 Ad arma regem concitans:
 Quia Pardu insit, omnibus
 His corde toto congruo,
 Quod in ira damnet neminem
 Praedicta non prius
 Causa atq; plane cognita.
 Sed ecce cornu ludicras

An nescis
 longas Re-
 gibus esse
 manus?

Violentia
 Isengrimij
 qua Regē
 ad bellum
 contra Rei
 niken fufci-
 piendum
 instigat.

Omitte

Omitte Velenniuli
 Quas deserunt iniurias.
 Crucis tamen Vulpecula
 Panam meretur horridam
 Prioribus mendacijs.
 Quod ipsa detestabile
 Nuper scelus consinxerit:
 Bonog, Regi feceris
 Fraudes inexpiabiles,
 Et innocentes iusseris
 In carcerem nos conjici.
 Si cogitares Reinike
 Adire tecta regia:
 Iam sapē fallus certior
 Dies is ante plurimos
 Huc commensisset ocyus.
 Rex, miror, inquit, futilis
 Quid prolix hac loquacitas.
 Quin arma cuncta sumitis,
 Et iuncta tela promittis?
 Quin machinas abeneas
 Satellites capeſite:
 Belli graui certamine
 Laffabimus Vulpeculam,
 Ipsamq; castigabimus,
 Quae nostra turpi nomina
 Habet sibi ludibrio.
 Omnes proinde corneis
 Armate vos hastilibus,
 Vt in sibus micantibus,
 Aususq; telis fortibus
 (Cum sexta pulchro sparserit

Enumerat
 lupus flagi-
 tia Reini-
 kes.

Rex subdi-
 tos omnes
 ad arma ca-
 penda ca-
 hortatur.

Decernit
 diem qua
 simul oēs
 cōpareant.

Aurora calum lumine)

Grex totus hic compareat.

Tum Vulpis obsidebimus,

Et diruemus mania:

Et Reinken ientacula

Parata degustabimus.

Hac omnibus sententia

Probatur, atq; perplacet.

OBSERVA EX HOC CAPITE.

I. Ne quis alterius incōmodo triumphet
Ouid. 5. aut gaudeat, iuxta Poëtam enim:
Trist. Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
Et manet in nullo certa tenaxq; loco.

Cras tibi id, quod hodie vicino tuo eue-
nit, contingere potest, cum sis itaq; homo,
communis memineris fortunæ, quæ celer-
rimè ea, quæ modò dedit, reposcit.

II. Probæ, ingenuæ honestæque conuenit
Officium matrifamiliæ, ut se libenter ab errore per
proba hone maritum suum auerti sinat, nec asperis,
stq; ma. sed lenissimis vtens verbis errorem placi-
tristfami- de excuset, & ijs de rebus, quæ marito in-
liæ. utiles videntur, demissius loquatur. Viro
autem obstrepere, eumque reprehendere,
discindere, obiurgare, conuiciari, maledi-
ctis laceßere, exagitare, dictis fulminare &
pertinaciter se tanquam innocentem de-
fendere, non honestis matronis, verum
peßimis, maledicis, scelerosis sagis & vene-
ficis fœdissimis congruit, & talia capita
sunt

sunt Anticyris tribus Helloboroque pur-
ganda. Hæc si non sufficiant, addantur co-
liaphi, fustes, furcæ, coli, pugni, & id genus
similia, quibus perunctæ & benè crebroq;
multatæ repelluntur tales sibilantes aspi-
des & compescuntur. Bonæ autem quæ per
se officio suo non defunt, pharmacis his
non indigebunt.

Senatoribus perpetuò hoc dictum in
judicijs & pœnis adhibendis ob oculos
versari debet, quo inferitur, ut & altera sem
per audiat pars, quemadmodum Alexan-
der Macedo, orante accusatore alteram
manu aurem solebat occludere, ut ipsa reo
conseruaretur.

Vt sæpè iam monui, ne quis facili ver-
bis malitiosis aut inimico & liuido ex ani-
mo profectis credat. Nullo enim os inimi-
ci nititur fundamento. Sed atra hominum,
teste Plinio, ceu serpentium lingua vibrat
labesque animi contrectata adurit culpan-
tium omnia.

Quod iam crebrius dictum, ut magistra-
tus præcipuè in vitia publica, ut sunt la-
trocinia, depopulationes, seditiones, pœ-
nas grauiore constituat: quæ si minus cor-
riguntur, tandem profectò tota prouincia,
aut Dei grauißimo supplicio aut admira-
bili perturbatione funditus eueritur, atq;
solo æquatur.

Ut magistratum suum subditi in Rei-
publicæ administratione & iustitia con-

M 3 seruanda

Mala mu-
lieres qui-
bus phar-
macis sint
cōpescenda.

III.
Alexandri
virtus in
audiendis
causis.

IIII.

V.

VI.

seruanda indefessè subleuent, atq; defendant.

CAPVT IIII.

ARGVMENTVM.

Nuntius insauis Vulpem rumoribus implet,
Quod fera Rex illi bella parare velit.
Scilicet officium fidos decet illud amicos,
Rebus Et alterius porrigat alter opem.

Greninkius ad Reiniken profectionem suscipit, ut eum de indignatione Regis certior faciat.

Hanc quando Rex sententiam
Cum subditis concluserat,
Quod cogitet subuolare.
Palatium Vulpes:
Lumen Senatus Regij
Profectionem suscipit,
Festinat Et Greninckius

Ad

Ad Vulpis arcem callide.
Huic cuncta Regis indicat
Erinstituta deregit,
Hac in super submurmurat.
Amice chare Reinike,
Nunc machinis grauissimam
Afflictus oppugnabere.
Osima nostri stemmatis,
Caputq; nobilissimum,
Quam me grauius nece sitas
Tuaq; gentis exitus,
Casusq; detestabilis
Et angit infelicitas?
Qua iure semper conuerat.

Vix ista cum finierat,
Aedes anhelis passibus
In introib. Reinikes,
Patente stans in area,
Qui tempus ante perbreue
Duas columbas ceperat,
Qua non habebant undiq;
Vestita pennis corpora,
Sed ante tempus debitum
Nidos tepentes liquerant.
Quas deserit Vulpescula,
Saluat Et Greninckium:
Ipsamq; blande suscipit.
Amice, dicit, can dider:
Institutum quid refers,
Praterq; consuetudinem?
Dolens, ait Greninckius,
Tua salutis gratia

Amici amico decet condolare.

Greninkius in egregio Reinike deprehendit opere.

84 4

Huc

Greulinki- Huc chare Veni Reinike,
us Vulpi à V indicarem pessimas
Rege infidias bellias
cas fieri cō A Rege feruidissimo.
memorat. Eit rebus actum de tuis:

Rex nuper omnes Principes
Per astraturans omnia
Ad arma congregauerat,
Discrimen atq; militum
Habere caput omnium,
Et luce sexta protinus
Exercitum huc adducere,
Et vestra magnis copijs
Vult obsidere manta.
Votis quod omnes expetunt.

Brunonis Sed primus Ursus omnium
& Isengri- Et gaudet Isengrinus:
nij singula In arce quicquid regia
re ostendit Ipsi Leoni consulunt,
odium. Id exequuntur cateri.

Proinde vobis auguror
Instare casus ultimos.

Reinike Vt auribus perceperat
Greulinkiu Renunciantis Reinike
deridet o Sententiam Greulinkij,
mniaque Dulci cachinno diffundit:
ipsi ludibrio sunt. Totusq; risu gestiens,
Hoc, inquit, an negotium
Tibi videtur arduum,
Ob quod manum non verterem?
Eamus in palatium
Et splendido convivio

Nos

Nos recreemus inuicem.
Huiusnamq; mox prospexero
Meumq; rebus consulam.
Res quando septem, vel nouem
Procrastinatur in dies.
Cras astra pellens omnia
Aurora cum surrexerit
Petemus aulam Regiam.
Quod si mihi succurrere
Opemq; ferre cogitas:
Meamq; causam proteges,
Non asstimabo singulos
Vniuersis Principes,
Qui me volunt extinguere.

Tunc dicta reddit mutua,
Respondet & Greulinkius:
Amice iocundissime,
In rebus artium optimum
Opem lubenter conferam
Fratremq; sicut alterum
Fide tuebor integra.
Nam rex tuam, quod audio,
Mirabitur praesentiam:
Nec si Tyrannus impius,
Te vindicabit illicet.
Tuas sed ante sedulo
Responsiones audire.

Animus
Reinikes
nō in bel-
lo, sed in
patinis po-
tius haeret.

Greulinki-
us suā po-
licetur Vul-
pi fidē atq;
operam.

COMMENTARIA.

Cum de aliquo consilium aut iudicium
exquiritur: inconsultum & perniciosum

M 5 videtur

videtur si amici eius aut consanguinei adhibeantur.

II. Inter fidos amicos alter alterum amicis. finè admonebit de futuro incommodo, & quiduis prius ob fidem & egregium amicum sustinebit, adeoq; animam relinquet potius quam eum deserat.

III. Quod nihil viro magno sit aptius, nihil præstantius, quam ut nullis fortune irascens ictibus, nullis rursus arridentis successibus exagitari se patiat, sed semper sui sit similis. Atque huc alludit Horatius, ubi fortem virum his versibus scitè descripsit:

*Iustum & tenacem propositi virum,
Non ciuium ardor praua tubentium,
Non vultus instantis Tyranni
Mente quatit solida: neq; Ausfer
Dux iniqui turbidus Adria:
Nec fulminantis magna manus Iouis:
Si fractus illibatur orbis,
Impavidum serient ruina.*

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

*Laudibus extollit proprios Vulpeculanator,
Quod patrios norint fingere mente dolos,
Hec male filiis patrius in dulgentia parit,
Maturè erudas, qui cupis esse bonos.*

*In adibus confederant,
Cum filios Greuinkio
Monstrat suos Vulpecula.
Amice dicit optime,
An hac meorum liberum*

Reinike
Greuinkio
interrogat,
quidnam
sentiat de
libertis suis

*Natura vobis perplacere
Quid quæso Reinhardemij
De moribus recolligas,
Audaciq; nobilis,
Dic sentias Rosselij.
Parentis hos simillimos
Fuisse dicent posteri.
Vix namq; parius Vagieus
Vixq; cunis exijt.
Es ambo tam cibaria
In rure quarunt stranuc,
Pullosq; gallinaceos,
Et pinguiorcs anseres,*

Reinike
laudes fi-
liorū suo-
rum, quas
honestius
tacuisset,
explicat.
Verg. A te-
neris cōsue-
scere mul-
tum est,

Auiculisq; prendere
Norunt paternis fraudibus,
Et copiosa pabula
Hinc sãpe per mirabilem
Sibi parant industriam.

At non tamen per omnia
Debent vagari libere,
Aut ambulare pasuis,
Quousq; norint omnia
Venantium Gestiã,
Canumq; vim compescere:
Omnesq; casses rumpere,
Et machinas enadere.

Tum singulis terrestrium
Vt exhibere bestiis
Possint honorem debitum:

Grimbar das inquit, omnibus
Debat sã parentibus,
Et esse cura matribus,
Suos honeste scilicet

Vt educarent liberos.
Nam sempiternam gloriam,
Paritq; duleg. iudium:
Præclara nempe filij
Præstantis educatio.

Reinike cū
Gruinkio
conferunt
se cubitum

Qua dum loquuntur inuicem,
Sua dent soporem sidera,
Proinde dulci languida
Dant ambo somno corpora,
Quousq; manet Lucifer
Os extulisset aureum.

Murus ergo Reinike

Hortatur

Hortatur ipsam coniugem:
Vt rem vigil domesticam
Procuret, atq; liberos:
Iterq; cum Gruinkio,
Ad Regis aulam suscipit.

Reinike ad
Regē pro-
fecturus re
familiarē
liberosque
Vxori com-
mendat.

DOCEMYR IN HOC CAPITE,

Quam iucundum & honorabile sit pi-
os, obediētes, modestos, & benē educa-
tos habere liberos. Id tamen in primis ab-
surdum & indecorum parenti, si filiorum
suorum virtutes ipsis præsentibus & au-
dientibus commemorat. Nam id quod hic
Reinike in filiis suis commendat, hone-
stius tacendo præterijssit. Tēra sanē æ-
tas instar mollis ceræ ad quidvis, siue bo-
num siue malum sit, facili mē flecti potest.
Qui ergo liberos nactus fuerit, omnem
lapidem moueat, quo in primis ad gloriam
Dei inflammentur, Deinde ad sui ipsius
commodum, proximiq; vtilitatem eorum
dirigantur actiones. Ad pietatem verò eos
accendat, si à teneris statim vnguiculis ad
preces, timorem Dei, omnemque Ecclesiæ
cultum assidua exercitatione eos assue-
cerit. Et hinc purus, apertus, simplex &
castus in ipsis excitabitur animus. Cau-
eat porro ne in ocio, quod Sathanæ pului-
nar est, eos nutriet, sed artibus instruat,
& laboribus exerceat continuis: quo di-
scant inopem defendere vitam, nec men-

Qua ratio-
ne liberi à
parentibus
educandi
sint.

licitatem perpetiantur, aut furtum faci-
ant. Et huc quidem omnem curam, ope-
ram, studium & industriam dirigent. Na-
tura enim cum in vitum semper nitatur,
cupiatque negata; per se parum, aut nihil
præstare potest. Idcirco in prima ætate vir-
gis sæpè emendandi & corrigendi sunt pue-
ri: ne in senectute carnificinam subeant,
aut alia tormentorum, perfectant genera.
Parenti autem quid in hoc sæculo hope-
rabilius, aut magnificentius cōtingere po-
test, quàm si gloriosos in grandiori ævo &
magnificis virtutibus ornatos suos con-
spiciat liberos? Quod sine diligentia, assi-
dua, aut frequentibus ad Deum effusis pre-
cibus, raro aut nunquam consequentur.
Heroum enim filij (vt proverbio dicitur)
plerumq; noxæ sunt. Et quam difficile sit
oriri bonos filios à magnis viris, ostendit
Africani filius, scædæ à paruulo Antiochi
præsidio captus: isq;

*Exempli
liberorū qui
à magnis
ortu paren-
tibus, dege-
nerarunt.*

Qui etiam præturam petiturus candi-
dam togam turpitudinis maculis obsole-
factam in campum detulit. Sic Q. Max.
Fabij filius tam perditæ fuit luxuria, mo-
rumq; scædorum, vt Q. Pompeius prætor
urbanus paternis bonis ei interdixit: pu-
bliceq; sit exheredatus. Sic Clodij Pulcri
filius eneruè frigidamque vitam sub me-
retricijs imperio egit. Minerua, 2. Homer.
Odyssæit, paucos filios honestos nasci ex
honestis parentibus: sed sequentem sem-

per

per peiorem esse priore ætate, Vnde Ho-
ratiu inquit:

*Damnosa quid non imminuit dies?
Ætas parentum peior aut, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosorem.*

*Lib. 3. Car-
minum.*

Sed verba Spartiani super ea visum est
reponere. Ea enim sunt in vita Seueri
in hunc modum: Et reputanti mihi Dio-
cletiane Auguste, neminem propè magnò-
rum virorum optimum & vtilem filium
reliquisse satis claret. Denique aut sine li-
beris viri interierunt: aut tales habuere
pleriq; vt melius fuerit de rebus humanis
sine posteritate discedere. Et vt ordiamur
à Romulo, hic nihil liberorum reliquit. *Spartiani
hæc de re
sententia.*
Nihil Numa Pompilius, quod vtile pos-
set esse Reipub. Quid Camillus? num sui
similes liberos habuit? Quid Scipio, quid
Catones qui magni fuerunt? iam verò de
Homero, Demosthene, Vergilio, Crispo,
Terentio, Plauto, Quidio, cæterisque alijs
quid loquar? quid de Cæsare? quid de
Tullio? cui soli melius fuerat non habe-
re. Quid de Augusto, qui nec adoptiuum
bonum filium habuit: cum illi eligendi
potestas fuisset ex omnibus. Falsus est et-
iam ipse Traianus in suo munice ac ne-
pote deligendo, Sed vt omittamus adopti-
uos, veniamus ad genitos. Quid Marco
felicius fuisset, si Commodum non reli-
quisset

*Augustus
nec adopti-
uum bonū
habuit se-
linum.*

quisset hæredem? Quid Seuero Septimio,
si Bassianum non genuisset? hæc ille. Sic
Demosthenes dicebar, à viris bonis quasi
fatis voluentibus filios improbos nasci.
Sed de his satis.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

*Turpia narratis commissis Greuincius audit
Vulpis, & hac memori singula corde notat.
Cum res iratos sit habere grauisima Diuos,
Omnibus hos horis conciliare stude.*

PER arua riuus humida
Cum Vulpe, dum Greuincius
Non ambularet segniter,
Astutus inquit Reinike:

Cum

*Cum nesciam profectio
Quid portet hac incommodis,
Num largiantur prosperam
Reuersionem numina,
Proinde Vobis omnia
Iam confitebor crimina:
Vinter antiquissimas,
Recentiores sedulo
Offensiones colloces.
Non te latent fallacia,
Qua nuper Isengrimio,
Eiusq; feci coniugi,
Tum quomodo se fellerim,
Regiq; mira finxerim,
Auroq; vano luserim,
Caputq; Lampi mortui
Cum Bellino transmiserim.
Et mortis in periculum
Coniecerim grauisimum,
Vix super Cuniculum
Acerbius compresserim,
Ad vsq; Vita spiritum,
Coruiq; nuper coniugem
In rure deprehenderim,
Prensamq; deuorauerim.*

*Hac hæcenus consecimus,
Prioris à nouissimo
Confessionis tempore.
Malis relictis omnibus,
Qua non recorder amplius,
Sic nuper Isengrimum,
Mecum profectum longius*

Ad

*Reinike i-
terum sibi
male con-
fatus secle-
ra sua Gre-
uincio e-
narrare in-
cipit.*

*I.
Scelus di-
cit se in Lu-
pum eius-
que coniugē
deliquisse.*

*II.
Mendacijs
Regi illu-
sit turpissi-
mis.*

*III.
Innocentē
trucidauit
Lampum.*

*IIII.
Bellino
causa mor-
tis exstitit.*

*V.
Cuniculū
sermē strā-
gulauerat.*

VI.

Corni Vxo
rem deuo-
rauit.

VII.

Adhuc alla
fraude isen-
grino se fe-
cisse recen-
set,

Abi, refert, equam roga:
Quanti velut pinguisimum
Hunc filium dinendere.

Reinike o-
minum ma-
lorum fa-
bricator.

Accedo matrem proximam
Et diligenter sciscitor:
Num inuiorem vendere
Equum velut ferociora
Ipsam Lupus pecunia
Quod cogitet persolvere.
Respondet illa, si placet:
Asserto mox pecuniam.
Proscriptiones Engula
Quibus velim dinendere:
Pedis sinistri continet.

Reinike do-
lum equa
animadu-
erit, raro e-
nim anno-
sa capitur
laqueo
Vulpes.
Atrogatia
Isenguinij.

Concede, si vis perlege.
Praesentens fallaciam,
Me literas cognoscere
Humiliores pernego.
Et mox ad Isengrinum
Responsiones defero
Ipsiq; dico singula.
Tunc ille, quid stultissime?
Non literas cognoscerem,
Graecas, Latinas, Gallicas,
Germanicas, Hebraicas.

Erphordia

Ephordia qui temporis
Tam multa cultor omnibus
In artibus contriverim.
Hic opperire Reinike
Quomq; scriptum perlegam.
Abit, rogatq; feminam,
Quanti velut dinendere.
Pedis, sed illa, corneam
Attolle, dicit, Engulam.
Hic scipionem perlege.
Lupus propinquat ocyus,
Et os fumescentis admonet:

Hinc literas in Engula
Proscriptionis quaritat.
Mox impetitus tibi
Equa tribus grauisimis,
Humicruentus sternitur,
Cen tacitas esset fulmine,

Cuncta fo-
mes cogit
durisq; in
rebus ege-
stas.

Lupus ita
eque pro-
stratus in
terram cadit.

Suaq;

*Suaq; vita nescius,
Inanis atq; sanguinis,
Horam tacebat integram.
Equam videbam currere,
Fugaq; vitam quærere:
Et vulneratus acriter,
Rigabat ora fletibus:
Et eiulabat turpiter.*

Supinus Isengrinus.

Astutia
Reinikes
qua Isen-
grinio fa-
tis amaru-
lèten illudic-

*Accedo blandis in super
Adulor illi sociis,
Virumq; dico nobilem:
Tum quaro, num per soluerit,
Equumq; deuorauerit
Mihiq; portiuiculam
Insidius abnegauerit,*

Ironia.
Responsio
Isengrinij
qua ad mi-
seratione
sui Reini-
kè induce-
re conatur.

*Num leniter dormit, it,
Cibo refectus optimo.
Respondet Isengrinus:
Quid faucio lethaliter
Conuenari Reinike?
Tam grandis infelicitas
Surdas moueret arbores,
Crudelis hac Venesica
Pedis potenter ungula
Improvidum crudeliter
Percussit, si profferneret,
Essemq; penè mortuus.*

*Sic noster Isengrinus
Ferè peremptus fraudibus
Meis fuisse innocens.*

Nunc ergo prouidentior,

Viam

*Viam relinquam perditam:
Nec tale crimen horridum
Vnam deinceps fecero,
Malumq; consuetudinem
Hanc diligenter corrigam.*

Pro mittit
emendatio
nè Reinike

HINC DISCENDVM,

*Vt suo quisq; se pede metiri discat, nec
de gestis proprijs impudenter gloriari au-*
fit, ne cum res factis testanda est, turpiter
atque ignominiose confundatur. Notatur
hic etiam arrogantia studiosorum, qui
pretiosum & irreparabile omnino tempus
in Academijs sæpè illustribus inutiliter
deperdunt, parentesq; sumptibus exhau-
riunt infinitis, domumq; reuersi cum fru-
ctus, quos ex literis percepere, depromen-
di sunt, ipsi scientia inflati, cristas erigunt,
omniumq; rerum scientiam sibi arrogant.
Verùm ubi examinantur, imperiti rerum
omnium, rudesq; ignariq; erubescunt, ex-
pallent, & titubant. Quibus sanè consule-
rem, si studijs ad immortalem nominis
gloriam contendere nollent, operam ta-
men darent, ne quasi extremi scabie occu-
parentur, aut tempestiuè satis fastum istud
ex animo expuerent & proijcerent. Preter-
ea autem de arrogantiae vitio nonnulla
in medium proferre lubet. Si itaq; princi-
pium inuisibilis sapientiæ esse considera-
uerit homo non obliuisci sui ipsius, & sem-
per

Arrogantia
studiosorum
ignauorum
hic nota-
tur.

Arrogantia
vitii quod
le sit osten-
datur.

Principiū per ante oculos habere originem suam: *omnia sapi* cogitauerit se puluerem & umbrā, aquam
entia est; & cinerem iam inde à creationis suæ ex-
nosse se ordijs, per crimen arrogantia nunquam
metipsum inflabitur: quæ est (vt inquit Salomon)
Arrogantia abominatio Domini, & à qua semper hæ-
omnis ha- reses omnes exortæ sunt. Hæresis autē ni-
resis prim- hil aliud, quàm propria opinionis electio,
cipium. contra sanctam determinationem Ecclesie,
Hæresis quæ sanè absque arrogantia esse non po-
quid pro- test. Et hereticus est diuisus, ac separatus à
priest. fide catholica. Arrogantia modestiæ cōtra-
Hæreticus ria est, ex impudentia, vanam auctoritatem
idem est sibi comparat, superbiæ filia: hæc verò am-
quod sepa- bitionis comes, rapietis etiam homines ad
ratus ab honores, nec quicquā pensi habētis, quid
Ecclesia sit eūdum vel quod. Quocirca ne hominum
Catholica. inuidiam vel odium incurramus summo.
Epaminū- pere ea vitanda est, vel saltem, si eam aliquo
das arrogā- modo contraxerimus, castiganda: Vt Epa-
tiā timuit. minūdas minundas fecit, qui solitus erat lauto cot-
 tore, hilariq; vultu prodire in publicum.
 Quicq; postridie eius diei, quo feliciter pu-
 gnatum fuerat in Leuctris, processit squa-
 lidus ac summissus, amicis verò sciscitan-
 tibus, num sibi molesti aliquid accidisset,
 nihil inquit, sed heri sensi me plus æquo
 mihi placuisse, hodie (ad eū arrogantia me-
 tuit) illius gaudij insolentia castigo. Haud
Solus Deus quaquā ergo sapientiā sibi aliquis arroga-
est sapiens, bit, quoniā solus Deus sapiens est. Thales,
 cū Mileti inuētā aureā mensam iussisset
 Apollo

Apollo sapientissimo donari, ciuitasq;ue
 eidem dari decreuisset, magnitudinem hu-
 ius laudis non agnoscens, oraculi senten-
 tiam interpretatus est, Apollini mensam
 ostendendam esse docens, quod Deus hoc
 verborum inuolucro significasset, nemi-
 nem mortalium scilicet, sed solum Deum
 (vt diximus) sapientem esse. Ex quo fit vt
 aliquando riserint Ephesij Heracitum, *Ephesij He-*
 qui iam senjum ingressus, se neminem au- *racitum,*
 diuissē, sed à seipso didicisse omnia & nihil *quia oīa sē*
 denique ignorare affirmabat. Maiori lau- *lus sibi ut-*
 dedignus videtur Socrates, qui frequen- *tribueret,*
 tissimē dicebat, tamet si oraculo Delphico *deriserūt.*
 sapientissimus fuisset iudicatus, se nihil *Socrates*
 scire, nisi hoc vnum, quod nihil sciret. Py- *laudatur.*
 thagoras vt crimen hoc vitaret, non sapi- *Pythago-*
 ens, sed Philosophus, id est, sapientiæ ama- *ras nō sa-*
 tor appellari voluit. Sapiens enim verē sei- *piens, sed*
 p̄sententus est, extra se verō nihil appe- *tantum a-*
 te, nihil querit aut curat, similis mundo, *mator sa-*
 qui vndique teres est, quicq; rotundus tan- *piencia di-*
 tum sibi constat. Moses vt arrogantiam *ci soluit.*
 vitaret, de se loquens, quasi de alio loqui- *Sapiēs quā*
 tur. Hæc sunt, inquit, verba quæ locu- *verē sit.*
 tus est Moses. Sic Iob, Vir erat in terra
 Hus, nomine Iob. Sic Ioannes, hic est disci-
 pulus ille qui testimoniū perhibet de his.
 Nec arrogantia vitio est ascribendū, quod
 aliquando Paulus se habere S. S. professus
 sit, Augustinus verō se parem prophetis
 esse

esse dixerit, & istorum exemplo etiam se laudaret Imperator noster Iustinianus, quia illud ipsum nō inanis gloria fuit, sed veritas & virtus loquentium longē maxima & excellentissima. Sed infrā de arrogantiae vitio plura dicemus.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

*Motus per exemplum Vulpesula Regis & aulae
se praecasse refert idq; licere putat.
Scilicet Empedocles ardentē frigidus Aetnam
Insiliat, stupida cur ego mente sequar?*

Tunc Reiniken Greuinchius
Compellat his sermonibus:
Amice quo nec charior,

Ad

*Aui Vllus est incundior:
Vita tua nequissima
Commissi sunt gravissima,
Culpi tamen te liberum
Ab omnibus pronuncio.
Sed nil periculosius,
Nihilq; pestilentius,
Quam simplicem lepusculum
Quod per fidē necaueris:
Caputq; Lampi mortui
Ad Regis arcem miseris:
Hac insolens audacia,
Feroxq; contumacia
Vita tibi periculum
Longe facesset maximum.
Dolosus inquit Reinike,
Nos ista parvupendimus,
Semperq; floccifecimus.
Hoc namq; cautus saculo
Audacter affirmaverim,
Quicumq; se negotijs
Nunc implicat mortalium,
Is purus execrabili
Non viuet absq; crimine.
Siquippe coram, suspicor,
Lasciuens lepusculus,
Et pinguis hic assisteret,
Facetiq; luderet,
Amor profecto mutius
Extingueretur ilicet,
Vel ipse Lampi pinguis
Non abstineres carnibus,*

Reinike omnia floccifacit.
Reinike in seculo hoc neminem pie vivere posse affirmat.

N

Occa.

Occasio fa Occasione fertili
cit furem. Mens arctior diffunditur,
Reinike vl Et pura conscientia.
timum (z lum tempus admittibile,
culum re- Et appropinquat ultimum.
darguit. Hoc namq; seclo princeps,

Ab exēplis Exempla qui laudabilis
principum Præbere continentia
malè agen Debent, & innocentia,
tiū orditur Vel omnium grauisimè
Appetitus In cuncta peccant numina.
& avaritia sacerdotū Interq; mystas impios,
arguitur. Qui sancta patrimonialia,
Inuidia Aurumq; Christi decoquunt,
Officiorū Nunc regnat appetitio
contēptus. Iniurijs censum,
Luxuria. Lituorq; detestabilis,
Contemptus atq; maximus
Scholasticorum munerum,
Et principatum sordidus
Vbiq; luxu obtrinet.

Reinike de At præter hac in principum
palatijs Vt viuatur palatijs;
principum Non ipse Bacchanalijs
loquitur. Indulget impijsimū,
A regis ex- Omniq; Rex libidini
emplo. Quicunq; portat munera,
Dicit regē Licet sit ille pessimus,
manerib. Et omnium nequissimus,
corrumpi. Hinc parcat, atq; maximas
Culpas remittit illis.
Quis ergo peruersissimè

Non

Non rebus hū seducitur,
Cum nempe liberaliter
Peccare cernit principes?
Exempla quamuis talia
Nos haud mouere debeant.
Summis proinde viribus
Conabor atq; sensibus:
Ne dicar esse pessimus,
Aut omnium renuncier
Mortalium nequissimus.

Exemplis
enim ne-
mo excusa-
bitur.
Reinike
vult tantum
operam na-
uare ne sit
pessimus.

COMMENTARIA.

Monemur hic quàm graue & intolera-
bile, vt præcedenti etiam monuimus capi-
tulo, sit arrogantiae crimen. Audacia qui-
dem sine temeritate viro forti cōuenit, sed
ostentatio, aut vanæ gloriæ præsumptio
stultorum & improborum sic est propria,
vt apud prudentes locum habere non possit. *Ostentatio*
fit. Non enim videtur audacia, sed incredi-
bili armatus insolentia, qui confusus impo-
tunitate sua sese contra longè fortio-
rem aut potentio-rem effert, & longius quàm
deceat digreditur. Quæ res felicem raro
fortitur euentum. Quicunque igitur au-
dacia ad gloriam aspirat sempiternam, be-
nè caueat ne temeraria exagitetur cupidi-
tate. Nam cū pedem offenderit, risum
potius inde, quàm plausum populi aut ho-
norem consequetur optatum. Nam iuxta *Secun-*
Poëtam

N 2 Non

*Non habet euentus plucidos temeraria
Virtus.*

*Arrogans
sibi in om-
nib. blandi-
tur.
Epicurus.
Palamon.
Gorgias
Leontinus.
Menecra-
tes.
Satanas
arrogans.
um pater.
Cato Maior
Sathanas i-
mitator.*

Sic arrogantes blandiuntur sibi pluri-
mum, & suæ eruditionis opinione ita in-
solescunt, vt in ea sibi renati videantur.
Quemadmodum Epicurus, qui se solum
sapientem professus est, quicq; à discipulis
adorari voluit, cum Præceptores suos pe-
culanter contemneret. Vel sicut Palamon
ille Grammaticus, qui iactabat secum na-
tas & perituras literas, & qui rursus om-
nes æui sui quanquam doctissimos habe-
bat contemtui, adeo vt M. Varronem Por-
cum appellaret. Vel Gorgias Leontinus
qui in maximo literatorum hominum
conuentu poscere ausus est, de quouis subiecto ser-
mone differere. Vel Menecrates medicus,
qui Iouis cognomento delectabatur, qui-
que Agesilao regi sic scribere, Menecrates
Iupiter Agesilao regi salutem, non eru-
buit. Vel & vltimò Satanas, qui regi regū,
& domino dominantium, dicere ausus est,
si cadens adoraueris me, tibi dabo omnia
regna mundi, cum tamen Domini fiteri-
ra, & plenitudo eius. Cuius imitatores
non modò fuerunt ij, quos paulò antè re-
tulimus, verum alij multo plures, præse-
tim Cato Maior, qui dicebat populum
Romanum longè maiora Catoni debere,
quam populo Romano Catonem. Nec nò
Chrysippus qui se omnia scire solus pro-
fitebatur,

fittebatur, atque adeò, vt vulgus Ironicè di-
ceret sapere, solus Chrysippus sapit, cæteri *Chrysippi*
velut vmbrae agitantur. Quod & Hippas *Stulticia*,
tota Græcia audiente de se prædicare ausus Hippas.
est. Quid quod Sextus Pompeius, Magni Pompeius
filius, victoria nautica elatus, Neptuni fi-
lius vocari voluerit. Deq; militari discipli-
na coram Hannibale Phormio delirus se. *Phormio*
nec disputare nil veritus sit. Qua mentis e-
cora Hanni-
brietate cæca profanos effascinante spiri-
tus, nec caruit egregius ille pictor Zeuxis *Zeuxis*
Heracleotes, quæ, cum athletam depinxisset, *putare au-*
ferri inuisurum potius pictorem quàm imi-
taturum, subscripsisse ferunt. Helenamq;
adeo eleganter, vt talem nec partu Lædam
edere potuisse affirmaret, nec Homerum
diuino ingenio suo verbum exprimere.
Imò quod opera donabat dicens, ea ratione
se id facere, quoniam parem non inuenirèt
emptorem. Nec Parrhasius se artis princi-
pem esse prædicans. Nec ex recentioribus, *us se princi-*
Donatus Florentinus sculptor, facile cum *pem picto-*
antiquis comparandus, prodigiosa hac am-
rum dixit.
bitione ardens. Qui cum Florentiæ in sub-
limi parte maioris templi D. Mariæ statuam *Donatus*
sculpsisset, & mirum in modum sibi pla-
cuisse, eidem colaphum impegit, exclamās,
loquere, quasi viuam effecisset, nec aliud
maius posset ab ea desiderari. Et vsque in
diem præsentem vocatur, Il Zuccone di
Donatello.

Dicebat rursus Democritus à nullo ia

N 3 ostend.

ostendendis lineis se victum fuisse. Atrila vocabat se flagellum Dei. Tamerlanus Scytharum gentium terrorem. Optimum erit igitur nomen arrogantis non subire (vt diximus) hanc infamiam notam effugere, & cum Lycida Vergiliano potius canere:

Me quoq; dicunt

Vitem pastores: sed non ego credulus illis.

Nā nec adhuc Varo videor, nec discere Cinna Digna, sed argutos inter strepere anser olores.

II.

Voluptas contraria fit, huius mundi voluptas: quæ boni est imitatrix, is imitatricem quidem boni, sed malorum mater. Se matrem habet omnium. Virtus enim, teste eo omnium Palingenio, aut salua conscientia in voluntate. 16. pratis regno consistit non potest, cum de 3. fol. 43. lo voluptate,

cū diligens Principio, non est, & forsan creditis, inquit lector in me Hac Dea: nec prorsus diuinum de sanguine cre-
niet, quem

ostendisse. *Ad quam nunc itis, cuius vos iungere castris
hic suffi-* *O caci cupitis: sed dira est pessima Erinys,*
stat. *Incantans blanda semper sub imagine ludens:*

Promittensq; fauos, aloen infida ministrat.
*Neu vos decipiat facies quod pulchra, quid
extra*

*Tota nitet gemmis atq; auro. namq; sub ipsa
Nescitis quā sit turpis, quā sordida Vestis.*
*Intus mille latent menda, perditq; clientes
Ipsa suos, falsa capros dulcedine, sicut
Perduntur pisces quos fallit arundine longa*

Piscator,

*Piscator, dum littoreas demittis in undas
Fila, sedēs scopulo: atq; hamas tenet esculentum
Illi concurrunt avidi, rapiuntq; tenaces res.
Ore cibos, sed mox harent, ac fila sequuntur.
Nō tantū Libya Syrtis, vel tellus nefandi (bātis
Antiphata, vel Scylla vorax, vel sana Chary-
vel quodcunq; aliud, quantum est fugienda
Voluptas.*

Cauendum igitur, & summa cum industria enitendum, ne ratio domina omnium & Regina illaudabilibus & inhonestis illis animi vnquam succumbat affectibus. Nam ruinam istam plerumque peccata, paupertas, & quævis sequuntur ignominia. Sen- sus voluptatis nostræ si quis est, ad breue exiguumq; horæ tēpus durat: Et quamuis illam impunitus per totum vitæ curriculum, quod tibi natura circumscripsit breuissimum, exerceas, vix quadraginta (quod ipsum rarissimum est) in illis gaudijs transactos habebis annos. Quod si iam illam fragilem infirmamq; æternæ damnationi con- feras iucunditatem: quāto tibi emptæ con- stabit dolore? Considera gaudium vnius momenti & aspice pœnam integri anni, & videbis quā iniquissima inter se distent proportionē. Nam æterna felicitas huic breuissimo vitæ studio, velut umbra soli comparata apparet, quod certè omnibus modis iudicioq; indefesso ponderandum, nec populari, sed diuina examinandum trutinā videtur.

III.

Id certissimum est, quod nemo in hoc exulceratissimo seculo absq; vitij viuere facile possit.

Vt merito aliquis cum Terentiano illo Demea exclamet: *ô coelum, ô terra, ô maria Neptuni, ô tempora, ô mores.* Quam misere illa antiqua integritas, fides, probitasq; refriguit. Iam nisi quis omnis plenus flagitij, dedecorisque sit, contemptissimus despectissimusque ab omnibus reputabitur.

H. S.
*In ista & bi-
que facit,
contemni-
tur & indignus.*

Ed pro dolor, res redijt, vt si quem videant, qui nihil atrox, nihil maliciosum, animo concipiat, vitamque puram & simplicem sine omni ad decipiendum astutia honestissime sanctissimeque degere exoptet: illico exclament omnes, eum hominem nec mundo, nec Deo inseruire, nec villo officio, cōditioneue honestiore dignum esse. Id certē multos commouet, vt amicorum causa grauissimos in errores se interdum sua sponte præcipitent atque demergant. Sed vir bonus ad hæc nequaquam respiciet, sed potius in animum reuocabit seculuram veloci pede immedicabilem Dei irati vltionem. Certē communis illa hominum rerumque parens Natura constituta in librā, fluctuare videtur. Et iuxta verbum celeberrimi nostri Poætæ P. Lotichij Secundi verē de hac mundi senecta dicere licet.

Voluimus huc illuc, veluti spoliata magistro.

Cymba per Aegeas naufragafertur aquas.

Immi-

Imminet dies iræ, dies calamitatis appropinquat, sicut fur in nocte hora Domini. Pereat quod mihi concessum non est, si non in supremo, in infimo apparebo splendoris gradu, minusq; periculi curaque ex eo ipso nascetur. Si enim alto in Imperij domicilio collocatus non sum, aliter cadere non possum. Interea me licet laboriosissimæ ita satisfaciam vocationi, vt repositenti Deo optimo maximo rationem reddere atque exponere possim. Forsitan *Nulla est de ipsi mihi meum sufficere demensum, excusatio ne mendicitatis pastu cogar viuere.* Vnus peccati, si quisque enim pro se, Deus pro omnibus. *amici causa.* Iniquitas autem mundi, aut multitudo et *sa peccantium* non excusat delictum. Nec si *ueris*, quis in conspectu meo se in puteum aut amnem præcipitaret, sequi eum villo modo velim.

Reprehenditur Ecclesiasticarum personarum dissoluta & flagitiosa vita, qua o. *Sacerdotum* omnibus scandalo sunt, ita vt suæ ipsius auctoritatis flagitiosa toritati omnem dignitatem detrahant. Il. *reprehendunt* ipsi enim qui debebant docendo verbum Dei, & vita sanctissimis moribus imbuta populo præire, viamq; iustitiæ ignaris præparare. Hi omnes eorum exempla doctrinamq; sequutos miserrimè deperdunt, & Abysso in speluncam sulphure igniq; inextinguibili ardentem coniiciunt. Nam id omnibus apertum est, hætenus tam sceleratam omnium scelerum colluuiem

N 5 inter

inter Pontificios regnasse, vt non mirum
fuisse, si *repentinis* eos terra *hiatibus* ab-
sumpsisset. Ibi nihil nisi omnes volupta-
tum libidinumque illecebræ colebantur,
quas qui aspernabantur, sine periculo ca-
pitis euadere talium manus vix poterant.

Luxus mo- Cuiusmodi adhuc hodie infinita reperi-
maioriorū untur monasteria, quæ luxu diffuunt in-
adhuc in- satiabili, quod vnicum certè multos in de-
ter plerof- testationem & contemptum Ecclesiæ inci-
que abba- tauit, & nostro adhuc instigat tempore,
res. Quod & ipsum detestabile abominan-

Doctrina dumque est, doctrinæ enim potius quam
magis quā malis eorum operibus adhærere tales de-
operibus in bebant. Si enim aliquid animaduertis
sistendum quod maximè eos dedecet, tibi ab illo præ-
est. caueas malo. Tuum non est rationem vi-

Si malum tæ ab altero reposcere, sed vide vt tuæ pos-
vides & sis reddere. Si peccauerint, tu pro ijs non
scis, cur se- respondebis nec satisfacies: Ipsimet onus
querunt Aetna grauius sustinent, eorumque socie-

tas aut familiaritas tibi in inferno nihil
proderit. Quapropter hominum istorum
turpitudine te ab impia vita abstertere debe-
bit, tuque Deum, vt à populari lapsu mul-
to varioque tuam continere temeritatem
possis, etiam atque etiam indefinenter præ-
caberis.

P. Admonetur hic etiam officij sui Magi-
stratus, vt non solum omnibus subditis,
verum etiam posteris suis sint vita candi-
dissime peracta omnis nobilitatis initium
& vita.

& virtutis exemplum. Nam cum Abbas ipse
telleras mensæ apponit, fratribus colludere
in concessum non est. Quis enim eum se-
ret, qui quod ipse facit, in alijs reprehendit
Vnde rectè Cato inquit:

Qua culpæ soles eam tu feceris ipse:

Turpe est doctori, cum culpa redarguit
ipsum.

Inexcusabilis propterea est Magistra. Bene dicitur,
qui de alterius errore, in quo ipse ver-
satur, iudicat. Nam bene dicere, & malè o-
perari, nihil aliud est, quàm propria se da-
mnare voce, quod stultis conuenit.

Et sanè difficulter vulgus superiorum
malefacta conspiciens se corrigi aut emen-
dari patitur: Et sic priuatis omnium sce-
lerum magnitudo crescit inimicitijs.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

*Quod mala seducant exēpla Volubile Vulgus,
Pluribus hic Vulpes testificata docet.*

*Cur Procures, cur me Romana palatia vexet?
Si faciam, quod me lexque pudorque iubent.*

*G*rimharde, dicit Reinike,
Considera quid Principum
Exempla sapē fecerint,
Et Vulgus ut seduxerunt.

Rursus ab
exemplis
Principum
orditur Rei-
nike narra-
tionem.

Licet nec omnes quispiam
 Vocare possit improbos,
 Tamen mihi probatius
 Videtur atq; certius,
 Quod prater admirabiles
 Mortalium fallacias,
 Nefanda supra coniugum,
 Excursiones impias,
 Fraudes, dolos, mendacia,
 Praestigias, perurias,
 Nihil locis in omnibus
 Supermanere cernimus.

Omnium se-
 lerum col-
 luuium hoc
 tempore
 regnat.

Rapina, feneratio,
 Et omnium permissio,
 Ferocitasq; criminum,
 Et liquor ater imperat.
 In omnibus turpissimis
 Malis iuuentus nascitur,
 Et educatur sedulo.
 Ut nemo sancte, vel probe
 In orbe possit vivere.

Probitas
 laudatur &
 alget.

Aut forte si quis integrā
 Sectatur innocentiam,
 Vbiq; spretum sentiet
 Se mille damnis affici,
 Vulgiq; crudelissima
 Irasummebit scommata,
 Ut longa vita tempora
 Optare nemo debeat.

Nec dignus orbis amplius
 Bono videtur Principe,
 Vulgus potentes respicit,

Et

Et quando delirauerint,
 Illos sequuntur illicet
 De plebe nati sordida
 Et vitionem postulant,
 Cui more fingit amula
 Humana facta simius.
 Quod si quis vnum puniat,
 Accusat ille protinus
 Dei ministros publicos.
 Scortum Sacerdos nobile
 Iam quisq; nutrit impius,
 Omnes, & horum liberos
 Superiores omnibus
 Tu iure summo dixeris.
 Bonis abusi sordido
 Pleriq; luxu diffuunt,
 Et omne Christi maximi
 Caeleste patrimonium
 Malos in usus collocant.

Grimbardus inquit, Reinike
 Status quid ad te pertinet
 Aut Clericorum crimina?
 Quicunq; Mystica persequi
 Munus suum neglexerit,
 Penas luctu dignissimas.
 Hic sine facto conticent,
 Et Regis intrant limina.

Sacerdotū
 Vita deseri-
 bitur.

Greuinki-
 us Reinike
 aliorum vi-
 tia expro-
 brantem
 arguit.

COMMENTARIA.

Nemini incognitum absconditū me
 reor mundum hūc omni perfidia malitiā.
 N 7 que

Calumniato que esse plenissimum: sed singulariter hic
rum pesti- calumniatores reprehenduntur. Nam licet
lentissimū hoc in seculo Polypi mentem induas, om-
genus de- niumque te moribus quam prudentissimè
scribitur. accommodes, calumniam hominum euita.
Exēpla cla- re non potes. Sed quia pestis hæc ubiq; sem-
risimarū per inualuit, suoq; tempore quisq; detra.
Verorū, qui ctiores habuit: Homerus Sagarim, Xeno.
inuidia pe- phontem & Zoilum: Hesiodus Cecrope,
stē effuge- & Xenophanem: Simonides Thimocreon.
re non po- tem, Pindarus Amphimenem: Alcibiades
merenti. Hyperbolum: Thales Pherecidem, Anaxa-
 goras Sosybiū, Cicero Clodium, Scipio
 Carbonem, Plato Aristotelem, & Eubili-
 dem: ipse denique non magni calumniæ fa-
 ciendæ sunt. Maximè quia sic obtrectat et
 iam Luscinia cuculus. Et quia regium est
 (dicebat Alexander) cū benè feceris, ma-
 le audire. Nostri fusiū, maledictum si ex
 leuitate processerit, contemnendum, si ex
 insania, miseratione dignum fore, si verò
 ab iniuria, remittendum. Verū quod ef-
 frænati oris, atque iniustæ amentia finis
 sit infelicitas, tum quæ detractorum mer-
 ces, visum est ijs Ronchis, Sifennis, Barris.
 que ostendere sequentibus exemplis.

Zoilus So- Zoilus quidem Sophista, ausus pluri-
phista Ho- bus commentarijs Homerum lacerare,
meroma- Ptolomæo Regi Aegypti eos obtulit, in-
lyx. gens se sperans munus à Rege asscutorū.
 Cū verò nihil mitteretur, penuria coa-
 Aus

Aus misit, qui peteret. Ibi Ptolomæus se mi-
 rari ait, cūm Homerus iam olim vita de-
 functus, tot millia hominū pasceret, Zoi-
 lum Homero doctiorem egere, eumq; oc-
 casione oblata supplicio affecit, atq; is Ho-
 meromastyx dictus est. Memnon pro Da-
 rius contra Alexandrum pugnans, cum mi-
 litem è suis vnum nefaria contra Alexan-
 drum obloquentem audiret, lancea illum
 percussit, addiditq; ego te pascō vt pugnes
 contra Alexandrum, non vt maledicas. Da-
 phitas Grammaticus, cum versibus reges
 incessest, ab illis crucifixus est in monte,
 qui Chorax appellabatur. Xenophanes
 Colophonius Homeromastyx, cūm apud
 Hieronem Sicilia regem, suam lamentare
 tur paupertatem, quod vix à se duo famu-
 li possent nutriri, At Homerus, inquit, cui
 tu detrahis, plus quam decem millia homi-
 num alit vel mortuus. Opilius Macrinus
 imperator delatores, si non probarent, ca-
 pitis supplicio afficiebat: si probarent, de-
 lato pecuniæ præmio infames dimittebat.
 Martianus Non tantum ait, delator pu-
 nitur, si non probauerit: sed & mandator,
 quem ipse exhibere debet delator. Martia-
 lis in Mamercum maledicum scripsit hoc
 epigramma ad Anlum:

*Vt benè loquatur sentiatq; Mamercus,
 Efficere nullis Aule moribus possis:
 Pietate fratres Curios licet vincas,*

Quicquid

Memnon.

*Daphitas
Gramma-
ticus.*

*Xenophan-
tes Colo-
phonius.*

*Opilius
Macrinus
Imperator.
lib. 49. de
gestorum.*

*Martialis
in maledi-
cum epi-
gramma.*

*Quiete Nervus, comitate Drusus,
Probitate Marcus, aguitate Mauricus,
Oratione Regulus, totus Paulus,
Rtubi ginosis cuncta dentibus rodit,
Hominem malignum fors an esse tu credis,
Ego esse miserum credo cui placet nemo.*

Agelilai in Agelilaus maiori odio calumniantes,
calumnian quàm fures insectabatur. Aduersus calu-
tes odium. niatoris morsum non esse remedium,
ait Aristophanes in Plut. Et quidem adeo
iniquo sunt animo calumniatores isti, ut
putent etiam, obrectatione alienæ scien-
tiæ, famam & gloriæ fumum, veluti tem-
pli Ephesini incensor ille, sibi posse aucu-
pari. Vnde Hippasus Metapontinus Py-
thagoricus detractorum calumnias veri-
tus, scriptum nihil reliquit silentioq; per-
petuo tacuit. Pyrrho eodem pudore percus-
tus, compluresq; alij doctissimi & præ-
stantissimi viri. Præsertim quia eorum na-
tura est, laudabilia tacere, calumnias qua-
rere, Theonino dente ledere, nec cominus
cum vllo congregi, sed à tergo sparsis pro-
bris hominem contaminare. Sed hoc ho-
minum genus (ut dixi) contemnamus &
cum Plinio dicamus: Optima quæque ma-
lunt contemnere pleriq; quàm discere, re-
perient aliquando similes labra lactucas,
continget malo nodo malus cuneus. Pu-
temus autem semper nobis nec animum
nec ocium esse, cum hac luctari scabie,
quodq; reprehensiones vitare non potest,
nisi

*Calumnia
tores con-
temnendi
plane sunt*

nisi qui omnino nihil dicit aut scribit. *Quod nobis*
Quare nobilissimum quidem est in homi- *lissimū sic*
ne, de omnibus bene & placidè loqui om. in homine
niæque candido & beneuolo interpretari remediū
animo. Oblique autem diffamati hac nos contra et-
consolatione sustentabimus, ut ab ipso no- *lumniam*
bis caueamus flagitio, mendacia enim per *ostenditur.*
se euanescent. Scripsi super hac re elapso
anno ad Episcopum Viennensem, D. Vr-
banum, cum & ipse inter calumniatores
medios agerem, Dialogum de infamia, in
quo prolixius paulò de hoc hominum ge-
nere tractatum fuit. Dicendum hic etiam
de alijs notabilib. flagitijs esset, ut de adul-
terio, latrocinio, scortatione, odio, inuidia,
vsura, ira, mendacio. Sed quia singula sa-
cris literis satis diffusè tractantur Ecclē-
siæ ministris, pijsq; concionatoribus dis-
cutienda latius hæc relinquo.

Notatur scurrilitas & inconstantia ple-
bis, quodcunq; enim proximum ipsi arri-
det, in id toto rationis fertur impetu. Ra-
ri autem paucorum honesta & bona imi-
tantur exempla. Idcirco non ea, quæ pluri-
mi aut penè omnes, sed illa quæ pauci fa-
ciunt, exprimere atq; consèctari debemus.
Nam id quod plerique agunt, plerumque
etiam vitiosum est, Quare si totum mun-
dum videres ruere ad infernum, eò magis
extimescendum tibi considerandumq; fo-
ret, poenam diuinam non procul abesse, sed
tempus instare, quo vitæ emendatio requi-

ratur,

II.
Non illa,
quæ multi
sed quæ
pauci poti-
us faciunt
imitanda
sunt.

ratur, vt certam officij tui rationem eterni iudici reddere valeas.

Nihil mul- Quandoquidem autem multitudinem po-
titudine er pulari nihil infipientius, insolentiusque
rantiu stul inuenitur, sine consilio enim præcept, tor-
tus est. renti similima ruit, iudicium eius omnino
Ex plebis contemni debet. Vulgus enim haud imme-
semper bo- ritò connumeratur inter malas bestias, fer-
nos odio que plebis est, quæ semper bonos odit, sui
prosequi- verò similes amat & diligit. Ex quo Nasica
tur. à Senatu optimus iudicatus, ob id repul-
 sam bis passus est. Coriolanus, Camillus,
 innumerabilesque alij, honestissimi ciues
 contumelijs à populo affecti. Aristides co-
 gnomento iustus, hoc solo proscriptus,
 Socrates multatus morte, non modò ho-
 minum consensu, verum etiam Apollinis

Vulgi fa- oraculo sapientissimus existimatus. Vull-
bulas veri- bus fabulosas orationes libenter audit,
tatem pra- imò libentius quàm salutaria præcepta,
fert. calumnijs facillè credit. Pessimus rei bene
Vulgi ani- gerendæ auctor, pauca è veritate iudi-
mus & le- cans, ex opinione verò multa, Amicitias
uitas de- vitilitate probans & damnans quæ nescit.
scribitur. Et breuiter in eo non modo non est ratio,
 non (vt diximus) consilium, non modera-
 tio, non discrimen aut diligentia, verum
 etiam improbi plurimi, & vt quisq; auda-
 cissimus est, ita plurimum gratia & aucto-
 ritate pollet. Proindè qui gratum facere
 vulgo studet, non vtilissima, sed nugaci-
 sima quæque dicat & faciat, quia nullam

excel-

excellentiam æquo animo ferre potest, nec
 mente vitur sed abutitur, iudiciaque eius
 turbulenta, & omnino inconsiderata. Id-
 eò prudentes stultitiæ ipsius seruire non
 debent, nec pecorum ritu sequi anteceden-
 tium gregem, pergentes non quò eundum
 est, sed quò itur. Hinc vulgarem substi-
 tutionem, & quæstionem nostri appella-
 runt, id est vilem & quam quilibet ex vul-
 go facit. Et vulgarem vxorem ex vulgo. Et
 vulgarem actionis formulam ad exceptio-
 nem. Et vulgare pactum, & filium vulgò
 quæsitum, qui non nascitur ex iustis nu-
 prijs, & vulgarem clausulam. Quodque
 vulgaris actus à iure improbatus est, si non
 producat effectum legitimum. Et vulgare
 quid, hoc est illiberale, si vnum filium fe-
 cerit, alium verò priuignum, quandoqui-
 dem sit inter eos seruanda æqualitas. Sed
 hæc ad Iurisperitos potius pertinere vi-
 dentur, quare de vulgo pauca declarasse
 sufficiat.

Nemo dubitat propter immania & per- III.
 uersissima delicta orbis Remp. interdù per Munda-
 crueles & flagitiosos puniri Monarchas. Deo boni-
 Præcipuè cùm populus tanta dementia ho- magistra-
 die deprauatus sit, vt etiam Magistratum tum ob &
 quacunque viam ingredientē, & omnia ten- ria scelera
 tantē, quò vocationi suæ respondeat, calū- amplius
 niatur, irrideat, mēdacijs oneret, insidijsq; non mere-
 passim clandestinis adoriatur, ita vt longē tur.
 deterio.

Anabapti- deteriorē à Deo promereri indies soleat.
stas in sa- Stultitia igitur extremaq; obsecari amen.
nia decla- tia deliri videntur Anabaptistæ, qui som-
ratur. niant Magistratum aut plenè perfectèque
 debere officio legibusq; morem gerere, aut
 imperij honorem deponere. Superius di-
 ximus Magistratum si bonum nactus es,
 habes de quo indies Deo gratias agas. Sin
 malum, qui scis tibi in pœnam an gratiam
 positus sit, tuum propterea de eo liberius
 iudicare non est. Quamobrem omnes sine
 discrimine magistratum qualemcunque à
 Deo constitutum reuerentur, colantque
 & in omnibus ciuilibus honestisq; actio-
 nibus Deo gratiam habeant, Præsentem e-
 nim quem habes nosti, futurum ignoras,
 Præterea nemo exemplo peccantis Domi-
 ni se commoueri sinat, vt eius vitiosis vesti-
 gijs statim insistere velit. Plus enim semper
 in hac vita dominis licet quàm sibi. Et
 iam si autem potentia sua abutitur domi-
 nus legesque sacrosanctas contumaciter
 violat, propterea tamen eum dominatu suo
 seruus pellere non potest, multò minùs
 eundem supplicio afficere debet. Id enim
 Deo soli committendum est. Quare vbi
 peruersos domini mores famulus imitatus
 fuerit, exempla eum non excusabunt, sed
 suas iusto tempore luer pœnas.

Seruus à
domino di-
scriminis
plurimum
habet.

Dei est pu-
nire domi-
nos, sierra
uerint.

Detestabile igitur videtur, cum vul-
 gus primatis sui vitia æmulatur, & ipsa
 corrigere studet, quod magistratus nullo
 modo

modo ferre debet, ne eius confundatur au-
 thoritas, aut funditus eradicetur digni-
 tas. Hoc idcirco à me toties repetitur, *plebis non*
 quod nec his primoribus à Deo iam ordi-
 natis, digni esse videamur, cum longè peio-
 res imo pessimos nostris promeriti simus
 flagitijs. Tamen nec hic vllus tyrānidem,
 aut alium crudeliorem dominatum à me
 confirmatum velim: sed id quod textus
 requirit, breuiter significo. Ne quis aut *Plurimū la-*
 Ecclesiasticarum aut popularium perso-
 narum auctoritate & exemplo ad malè a-
 gendum impellatur. Earum enim lapsus *nem insti-*
 nihil te iustificat, neque tales in inferno
 præ te cruciabuntur, sed quisq; suum exol-
 uet debitum.

Accusatur hic præcipuè spiritualium
 personarum status, & multa de his ama-
 rulentia & dura textus commemorat. Ve-
 rum quia cuncti eas conuictijs proscindere
 & insectari solent, nos ea obiter percurrere
 mus saltem: huncq; perbreuem sermonem
 in duobus partemur membra. Ecclesiastico. Ecclesiasti-
 cum duo genera sunt hominum, alterum *corum duo*
 eorum qui sub matrimonio viuunt, & se genera-
 euangelicos nominari volunt. Alterum *Alterū est*
 qui coelibatui adherent, & Pontificijs se illorū, qui
 addixerunt ritibus. De verisque autem *exores, lo-*
 quotidianæ extant querimoniæ. De illis *gitimas ha-*
 lis qui vxores habent, conqueruntur quod *bent.*
 sint auari & insatiabiles, rapiant, furen-
 tur & compilent, quodq; liberos suos vxorū
 resq;

resq; in omni superbia & splendore, non nobilium educunt. Imo arrogantia & contumacia animisq; in flatu antiquitati generis nihil cedant, viuunt in delicijs, multa effutiant & doceant: ipsi verò nihil horum operibus demonstrent, adhæc inuidia, ira odioq; flagrant alijsq; infinitis vitijs immerfi succumbant.

Akerſe. De his qui cœlibes esse nituntur, rursus alie nascuntur querelæ, quod domi suæ nescio quas meretrices aut lupas alant, & quando illud scortum displicet, cum altero quod proximum est, volutant. Ciuum quascunque coniuges filias, que fallere possunt, liberrimè viciant. Et si quam diutius secum retinent, ita vt liberos ex ea procreent, & illos nobilitari volunt, nullis dignitatibus, præbendis aut honoribus se expleri sinunt. Mercantur & nundinantur, quo splendidius & magnificentiùs spurij illi vestiantur atque alantur. Alij quotannis censibus amplissimis, & tributis Principum maximis indigent, nec paruo esse contenti possunt. Quæ omnia non in licitos aut honestos vsus, sed comessationes, conuiuia, aleam, nutrienda scorta, & omnes voluptatis illecebras per luxuriam effundunt, & omnes fortunas consumunt: immemores officij quo pacto intereâ oues committere gantur aut pascantur.

Ad coniugatorum vitia quod spectat, certè

certè eos omni ex parte excusabiles non video, sed plurimos in grauissimis malis Coniugati deprauatos hæcere. Quanquam ita ferè se sacerdotes res habet, vt si iam centum aut ducenti omnino quotannis Ecclesiæ ministro numerentur excessuri aurei, omnes illicò obstrepant: Avaritiam non possunt eius insatiabiliter bonis expleri. Sic ubi pauper aliquis parochus annuos suos redditus reposcit, aut de diminutione eorum conqueritur, rursus eum satiari non posse omnes oblatrant, nemine intereâ considerante, quid ipsi in quotidiana deficit at sustentatione. Olim omnes lubenter sacerdotibus bona sua impartiebant *Lege bacho flor, et pon* & communicabant, vt sæpè vnus tantum *derata so-* elemosynæ, quantum iam salarij duobus *cum confu-* datur, acceperit. Iam si omnes prouincias, *dera.* vrbes, oppida & vicos sursus deorsum, que curfites, vix obulum, quo restimemas, in gratiam omnium sanctorum accipies: Adhæc vigiliæ, decimæ, sacra pro defunctis, & huiusmodi multa abrogata & irrita facta sunt. Considera iam temporis nostri calamitatem & longè eam grauior rem quam olim videbis. Mercator ea quæ coëmit, semper studet carius vèdere, quàm ipse emit, ita vt semper aliquid lucrifaciat. At sacerdos idem semper salarium habet, siue frumenti modius vno aureo, siue in caritate annonæ tribus aut quatuor detur. An igitur operarius non dignus mercede sua tibi videtur? An cum vxore & libe-

& liberis suis ostiatum victum querere debet? Si prius rudi indocto que sacrificulo scortum, cum aliquot spuris sustentare coactus es, qui nihil tibi in extremo spiritus solatij conferre potuit, & fabulas potius aniles, quam verum Euangelij textum recitare ausus fuit, quid obstat, quominus honestum & bonum virum, cum coniuge fidei, liberisque de mendicitatis pastu eruas? Hoc itaque apertum est, quod pauci pastorum paganorum in abundantia rerum vitant, & de avaritia eorum conqueri necesse non sit. Sin vero vrbani affluunt diuitiis, eo maiores etiam sumptus in vrbibus facere coguntur. Dignus enim est fidelis Dei seruus, vt honestam, non be-

*Dignus est
operarius
mercede
sua.*

ad 13.

quam

quam existat. Nam in eo, quod liberos bene fideliterque nutrire desiderant, reprehendi non possunt.

*Ne melius sit sacerdotibus
matrimonium habere aut
non matrimonium perire.*

*Quaestio
vulgaris à
vulgo in
stranque
partem ob-
iecta dissol-
uitur.*

Hic autem posset exoriri quaestio, an melius sit Sacerdotibus prohiberi mulieres, aut concedi, quia nullis impediti curis domesticis fidelius diligentiusque officio suo satisfacere possent. Aduersus id mouetur contraria quaestio, an melius sit nubere, quam vri: & verum praestet cum scorto, aut fidei & honesta vxore viuere. Hoc dissoluit Paulus, affirmans melius esse nubere, quam vri. Quamobrem igitur iubentur sacerdotes vri, & prohibentur à matrimonio? Scilicet respondent: quia Christianum & diuinum est, in sancta & bona militare militia, & castigare suam carnem, vt castus & mortificetur in te vetus ille Adam, nec fragilibus inseruias rebus, quae à seruitio Dei abstrahunt, sed mandata eius maiori cum spiritu & seruire exequi possis. Quod licet planè absurdum aut contemnendum non sit, tamen iuxta Pauli sententiam errare videntur. Nam quis in rerum natura extitit qui se leges Dei perfecte complere potuisset gloriari ausus fuerit? Nimirum si omnes Sacerdotes, qui & viuunt & victuri sunt, D. Pauli, & S. Iohannis Baptista à vestigiis ne latum vnguem discederent, aut electi serui Dei forent, facile omnis sopita fuerit disceptatio. Quia autem tales non sunt, à cogitationis peccato se continere

O

tinere nullo modo possunt. Quod si cogitatione peccant, vruntur, & sequitur quod melius sit nabere, quàm vri. Quod si consulerent, vt D. Paulus monet, abstineredum esse illi, qui continentie donum habent, eos meritò audiremus. Verùm isti deridendi esse videntur, qui sine coniugis conuersatione ardentius nos Deo seruire posse contendunt, & sacerdotibus coniugium inrerdicunt. Quod tamen nec ipse Paulus conatus est, qui ex S. S. gratia plenius sciuit, quid vile æquumq; foret, quàm omnes Episcopi & Pontifices. Vnde in plures animi fluctus, mentis procellas, & cogitationes malaque opera tales conijciuntur, magisq; à diuinis absterrentur officijs, quàm si legitimo vterentur connubio. Sed quia & hodie paucis & rarissimis matrimoniis dextere cedit, meam sententiam hac super re Deo optimo maximo, eiusq; sponsæ lectissimæ, Ecclesiæ nimirum vniuersalis iudicio subiectam volo.

V. Suprà etiam monuimus, propter errantium multitudinem neminem iustificari, caueat igitur sibi quisque, ne aliorum erratis innitatur, quicquid enim alterum confundit, tibi eandem inurit ignominiam. Quiuis ferè idiota & rusticus non doceri amplius, sed docere & reformare suum

VI. & hodie studet Parochum, quod & ipsum detestabile est. Quod si in peccatis ille viuat aut flagitijs immersus est: à legitimo magi-

stratu

stratu corrigatur: tibi non congruit: vt vi. *Es arrogātia eius diligentius quam verba obserues, tu hoc primum recognosce, & satis superque, cupis feceris, quod emendes, inuenies. Nec id quoq; dilato regnat.* xerim, quod sacerdotum lapsus notari non debeant, sed ne quilibet insulsus & quadratus rusticus, qui melius ligonem tractare, quàm literas nouit, Sacerdotes contemnere, vituperare & corrigere, nec non de arduis & spiritualibus rebus disputare & cū alijs conferre audeat.

Vt quisq; suo muneri & vocationi fideliter præsit, quod si secus fecerit, periculum quod illi imminet, alter nō perferet. Quisq; igitur sibi ipsi proximus sit, & caute prospiciat.

VII.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Simia Pontificis perstringit facta, quod omnino Romana virtus exulet à domo.

Heu mihi, Simiolas quos tempora nostra tulerunt,

Facta magi stratus qui vitiosa notant?

Veniſſe Vulpem Reiniken
Martinus intellexerat,

Qui tecta Roma querere

Longinqua destinauerat,

In Vulpe visa proximus

Fratrem salutet, talibus:

Amice iucundissime,

Martinus
hic appellatur simia,
suo enim festo multos plerumque efficit simias.
Martinus ad Reiniken oratio.

O 2

Aequam

Aequam memento perperam
In rebus afflictissimis
Seruare mentem Reinike:
Tu sicut in successibus
Et sortis alma commodis

Non alta tollis cornua,
Sed velaritè turgida
Vento secundo contrahis.
Nam Vulpis aëta subdola
Nihil latebant sinuum.

Ex arce cordis intima
Altum trahens suspirium,
Aut proteruus Reinike,
Martine rursus aspera
Perferre cogor fulmina,
Minaq; sortis perperiti:
En rursus indignissime
In iura ducor ultima,

Reinike in
gemiscens
suam Mar-
tino recen-
set calami-
tatem.

Vocorq;

Vocorq; quavis crimina.
Legatus ecce Regius
Rursus mihi transsumum
Verbis diem denunciat,
Vt mille totus anxius
Iam concoquar mœroribus.
Sed spes tamen relinquitur,
Tot inter infortunia,
Fouetq; curam credulam,
Quod nempe liber omnibus
Hu enolabo vinculis
Et dignitatem pristinam,
Meiq; famam nominis
Forti tuebor pectore.
Id nam remordet vnicum
Quod sim supremi Præsidi
Papa, per acres literas
Exclusus à fidelium
Et se regatus catubus,
Persuasor Isengrinio
Quod extitit nequissimo.
Vt ordinem relinqueret.
Id, vera si loqui velim,
Fecisse valde panitet.
Nam Rege coram maximo
Me pessimis conuictis
Perstringit, & calumnijs,
Omnesq; diras enomit.
Quod si coactus maximum
Adibo Romæ Praesulem,
Heu rebus in domesticis
Incomodi quid perferam!

Vulnus, re-
morsumq;
consciētis
antiquum
Martino a-
perit Rei-
nike.

Causam
quare à
summo pō-
tifice excō-
municatus
sit, ostendit
Reinike.

O §

Nam

Nam coniugem cum liberis
Vexabit! senegrinus
Modiq; laedet omnibus.

Nihil tamen negotia
Curare vellem cetera,
Si liberatus vinculis
Papa forem grauisimis.

Tunc esse vita praeclara
Integriori crederer,
Meamq; causam rectius
Et verius defenderem.

Martinus
Romā con-
tendēs Rei-
nikes con-
solatur,
quod eius
causam a-
pud sum-
mū pontifi-
cum actu-
rus sit.

Nil te molestant talia,
Martinus inquit, Reinike.
Cras quando mater Memnonis
Diem reducet iurecum:

Adibo Roma Praesidem,
Armisq; causam prouideis
Tuebor hunc prudentia,
Nec te propinquum deferam,
Sin amne curis confici,

Enitar atq; sedulo
Vi, quod reposcis, exequar.
Quin Urbis alta maximum

In ius citabo Praesidem,
Nouasq; lites ingeram.

Nec huc reuertar amplius,
Quousq; finem videris
Sortita res propterimum,

Mihiq; Patris optimi
Scribatur absolutio,
Nec me latet coemptio,
Qua Roma salua vitatur.

Cursumq;

Cursumq; gentis Italia
Vel ante lustra quatuor
Mirabiles cognoueram,
Vi fraudis haud sim nescius,
Ad hoc tuum quā plenius
Requiritur negotium.
Illic amicis plurimis
Meum Simonem praefero,
Qui dignitatis in gradu
Est collocatus splendido,
Qui fert opem promptissimam
Placatus amplo munere.

Hic proximus Schalcksfundus,
Et Doctor Heischgeldr. a. Sides.
Fraterq; Greiffzu cum suis
Nos affectis amplectitur.

Iam mensis ante tempora
Ad Praesulis palatium
Transmisimus pecunias,
Quibus parantur omnia.
His aucupamur gratiam,
Nec non f. uorem Principum.
His eleganter omnium
Connello causas hostium.

Et propter amplitudinem
Tuam vel omne perferam
Onus laboris ardui.

Quare nihil tristissimis
Palleſce curis amplius.
Hic vxor ecce Regia,
Coniuncta nobis fœdere
Qua coniugali, maximam

Martinus
se fraudis
Romanae
haud igna-
rū ostendit.
Martinus
Romanos
amicos e-
numerat.
Simon I.

II.

Schalcks-
fundus.

III.

Doctor
Heisch-
geldr.

IIII.

Greiffzu.
Martinus
pecunijs
Romae plu-
rimū posse
confici de-
monstrat.
Martinus
sux vxoris
Virtutes de-
pingit.

In Regis in festisimi,
Regalis atq; coniugis,
Quos vult, reponit gratiam.
Hac fraudibus plenissima,
Quacumq; vis excogitat:
Hunc alloquere liberè,
Mox ipsa machinabitur,
Lapsus tuos astutia
Vt nobili refarciat.

Hac in bonis sententijs
Excogitandis plurimum,
Dolusq; vassus praeualeat.
Et mentis ob clarissimum
Acumen, occultissima
In iure quauis perficiat.

Quin & meis cum liberis
Deliberato qua voles.

Quod si tibi negauerint
Editissimum omnia,
Faceffe possim certior.
Sic grande in miraculum
Breui videbis tempore:
Cum iunioribus senes
Viros, & omnes faminas,

Totius in Prouincia
His oppidis amplissimis,
Papa ligatos offeram,
Vt hos seuerioribus
Constringat ille Vinculis,
Ab optimisq; segreget.

Nam grandiori Pontifex
Confectus auro, tradidit

Muta sibi
praesumit
Martinus.

Pontifex.

Iam

Iam res agendas alteri,
Quod ob senectæ debilis
Parui aestimetur sarcinum.
Ite ergo Cardinalibus
Aulamq; Scribis credidit.
In hac vocatus nomine
Est Cardinalis Vngenug,
Qui pro sua libidine
Figit refugit omnia.
Est ipse formosissima
Amore captus femina:
Qua nota nobis optimè
Clam literas huic offeret.

Hac namq; voto supplici,
Quodcumq; poscit impetras.
Adhuc Iohann Parteischius,
Qui ritè Scriba munere
Amplissimo perfungitur,
Abundat atq; machinis
Dolusq; plenus omnibus.
Huic Schlesffius Notarius
Et iure Vvendes. fides
Viroq; Baccalaureus.
Prætor vocatur Munera,
Fauorq; Iudex dicitur.
Hic iura cui denunciant,
Nil queratur amplius.
Vt hos amicos integros
Seruem, studebo maxime,
Error per illos quilibet
Grauissimus remittitur
Et liberantur horrida

Cardinalis
Vngenug
describitur

Ioannes
Parteischi-
us Scriba
Romanus.

O 5

Quor

Quos carceres constrinxerint,
Et hinc tibi solatium
Vinum doloris colligas,
Iam Rex meam sententiam
Percepit in palatio
Sedis Latina maximo,
Quod te iuuare cogitem:
Ipsi nec est absconditum,
Benignitate qualiter
Me prosequantur aulici.
Nil ergo vobis asseri
Incommodum conferes.
Memorq; sortis improba
Recogitabis omnia,
Beatus horis omnibus
Quod nemo sit mortalium.
Nam Diua sana lubrica

Fortuna in
constantia
describitur

Fortuna soluit omnia,
Nunc auget hunc honoribus,
Nunc innocentem cladibus
Pennisq; rursus afficit,
Viroq; iustos sordida
Mendacitate prae grauat.
Erebus indignissimos,
Et impios nummis beat,
Caduca mundi gaudia,
Nunc luctus amens occupat,
Et atra se dignissimis
Miserent triumphis funera.
Et in super prosapia
Est Simorum nobelis,

Magnunq;

Magnunq; stemma Vulpium.
Nostraq; Rex industria
Et saperebus indiget.
Id te leuabit omnibus,
Confide, tempestatibus.
Astuta tum Vulpecula
Paucis renarrat, optime
Amice, nec non maxime,
Solutum quod anxio
In his procellis arduis
Tu fluctuanti porrigis,
Non excidet, dum sidera
Connexa adharent polo,
Agamq; semper gratias.
Id pollicetur Reinike,
Valeq; dicit simio,
Deinde cum Greuinchio
Leonis intrat atrium,
Nil gloriosum cogitans,
Ob partis aduersaria
Nimis molesta scomata.
Nam luor ater maxima
Plernunq; verbis impetit.
Quod nostra certe tempora
Modis probant quamplurimis
Quicunq; sese continet,
Malisq; factis abstinet,
Vitaq; viuit integer,
Ipse pondus est inutile.
Pepoq; terra dicitur.
Quis non procellas scando
In stare credat ultimas?

Inter vul-
pes & Simi-
as & hodie
coniunctio
est artissi-
ma.
Reinike
Martino co-
solanti re-
spondet, &
gratias a-
git maxi-
mas.

Pietas ubi-
que iam ex-
ulat.

Iam bella per ciuilia
 Fumare campos sanguine,
 Et arma tot squalentia
 Lum cerno, iam tumescere
 Opera possum praelia.
 Lum turbida Germania
 Cladem minatur horridam,
 Et fata Turcus ultima.
 Fas quippe versum concidit,
 Honor nec ullus amplius
 Datur decoris artibus.
 Lum fulx in enseni ferrea
 Constat omnis impium,
 Verna leges oppida
 Rupere, vulgus si. Quat,
 Cunctisq; Martis impetus
 Tumultuatur viribus,
 Rex in Getarum belluas
 Et arma Caesar induit.
 Vates vagantur exules,
 Musasq; mulas nominat
 Crudele vulgus militum,
 Heu sum nostra sit famet.
 Vale Camæna, pro mea
 Amore dulci patriæ,
 Nunc ensecingar horrido.
 Sacrumq; Musis optimis
 Caput premetur caeside,
 Portabit hastam dextera,
 Nouiq; mores militis
 Sumentur, & ferociam
 Fingemus alio pectore.

Iam

Iam iam sodales (ô dolor!)
 Valere delectabiles,
 Non futa me quiescere
 Sinunt acerba munuscula,
 O quanta corde gaudia
 Imoreuersus euasman,
 Cum Parcanostis offera
 Explet ad amnis patriam
 Concesserit remiseret

COMMENTARIA.

Ex capite hoc obseruabis, primò quòd
 fidelis amicus alter alterum libenter salu-
 ter, & cum eo colloquatur: ipsiq; in rebus
 perditis salutare impartiat consilium. A-
 micitiæ enim comes est concordia, veritas
 & religio, eiusdemque lex, vt bona omnia
 communia sint, nec minus amicum dili-
 gamus quàm nosmetipsos. Et vt denique
 finiamus cum Epicuro sentientes, qui di-
 cebat omnium rerum quas ad bene beateq;
 viuendum sapientia comparauit, nihil esse
 maius aut præstantius amicitiâ, nihil vbe-
 rius ac incundius, tales nobis amicos pa-
 rari optemus, non quales Brutus aut Cæsar. Quales a-
 sius, vel Ponti rex Prolomaus Cæsari & mici nobis
 Pompeio fuerunt, sed Pylades & Orestes, parandi
 Theseus & Pirithous, nec non Scipio & sint.
 Lælius, fuisse feruntur. Qualesq; sic excla-
 mans cecinit Poëta:

Felices ter & amplius

O T Quos

Horat.

*Quos irrupta tenet copula, nec malia
Diuulsus querimonij*

Supremacitius solues amor die.

Delphinum etiam puerum adamantem, vel aquilam virginis amore flagrantem, vel magnetem ferrum ad se trahentem imitati, ut ab amicis seu amicitia alieni non sumus.

II. Afflictus & tribulatus animi spiritus, non verbis asperis exagitandus, sed ad magnitudinem cordis excitandus & consolandus est.

III. Ne omnia, quæ in rerum natura tibi accidunt, Fortunæ adscribas, sed tuæ nonnō quam ipsius voluntati, cum ea interdum, quibus carere possis, tibi moribus, tuoque peruerso accersas genio.

III. Quod utile & Reipublicæ necessarium sit, eos qui in iudicio versantur, ad religiosam aliquam admitti affirmationem, nec singulari quadam petulantiæ lites alicui intendant, & iudices mendacijs onerent, vel à negotijs grauioribus auocent, aliaque multa incommoda parturiant, dum animi vafræ machinationibus, astutisque & malitiosis suis credunt procuratoribus. Multi enim quamuis causas turpissimas quasque habeant, tamen iura nihil expauescunt, imò se quidnis rabularum patrociniò obtinere posse confidunt.

X. Quicquid in hominem ingratum beneficij collocaueris, id omne amissum perditumque;

tumque est. Quamobrem nemo facile se in periculum aut odium alicuius, propter hominem quem semel ingratum expertus est, coniungere aut immergere debet. Ingratum enim cum dixeris, omnia vitia dixeris. Similis enim est bestiis & quouis cane perfidior. Ingratitudo liberalitatem ac munificentiam extinguit, foeda, turpis, & ab omni humanitate penitus aliena. Idem malle mori quisque debet, quam vlla vel minima ingratitude macula iniuri, & cupere ut non modò gratissimus habeatur & sit, verum etiam studere, ne (ut dicebat Simonides Poëta Græcus) beneficium cōsenescat. Et imitari Leonem, seu Draconem nutricium à latronibus obsecum eripientem, ne simus ingrati.

Quantum delirauerint illi, qui adolescentiores homines sine omni discrimine & iudicio carceribus Ecclesiasticis, seu cœnobijs concluderint non adhibito ætatis, personæ, aut naturæ respectu. Cum ne bestiarum quidem, quas delectationis causa includeris, facile sese patiuntur contineri. Et hinc tot errores, mala peccata, abususque grauissimi emerferunt.

VII. Vir bonus Vxorem, liberosque suos non *Vir bonus* secus ac creatorem suum diligit colatque, *qualiter ex* id qui non præstat, amore Dei indignissimus est. Superius idem monuimus, Eccle- *ga Vxorem suam affe-* siam frequentare, domesticas non remora- *Aut esse do-* tur actiones. Pauperibus elemosynas *beat.* conferre,

*Ingratitudo
denis opera*

VI.

conferre, nihil detrahit: Et bona malè quæ-
sita, malè dispercunt: Sed plerunq; obisur-
desimus, cum nobis de bonis nostris dici-
tur. Quæ in re certè omnes meminisse de-
bemus nos Christianos esse, ne, dum operi,
aut mundi consecramur gloriam, amitta-
mus sempiternam.

VIII.

*Amicos pa-
rare oportet synce-
ros.*

Cuius in vita tua actionibus & orna-
mentis semper aduersatus es, eū tibi nun-
quam reconciliari posse confidas. Quapro-
pter erga omnes te talem geras, vt in neces-
sitatibus tuis amicos inuenias sinceros, in
quibus aliquam dignitatis tuæ spem col-
locare possis. Nemo enim tam diues, po-
tens aut prouidus reperitur, qui non & a-
liorum ope & consilio interdum indigeat.

IX.

*Nemo ad
Magistratu-
m, qui in
aperis vi-
uit flagi-
tjjs, euehen-
dus est.*

Nemini, vt iuris edicta testantur, quia-
pertissimè in peccatis degit, aut manifestè
excommunicatus est, leges administrare,
aut quenquam accusare conceditur. Sed
hoc æuo idem est siue viri boni, siue adul-
teri, scortatores, prædones, aut alij affecti
ignominij, supremum in solio Iudiciali
occupè locum. Hinc illæ lachrymæ, quod
mulæ causam ex omni parte claudicantem
obtineant.

X.

Amicus certus & constans sodalem mu-
tua conspiratione consentientem obser-
uantia retinere, sed in illicito proposito
obdurantem tueri non obligatur.

XI.

*Curia quæ
tionis fructus, quem ex annuis recipiunt
centibus,*

centibus, & multa de curia prædicantur. *druplex*
Quæ in feudis quadruplex est, Domini, & *est.*

maiorum partium complexiue, partium ele-
ctarum, & iudicis ordinarij, & Romana,
quæ vbi est Papa, varia fragilis & incerta,
suis tamen temporibus sequenda. Et varia
propter mutationes Pontificum, audito-
rum, & aduocatorum, quia necesse etiam
est, vt obseruantias suas mutet, sequenda
tamen (vt dixi) quia magistra est omnium, *Curia Ro-*
stylusq; eius & consuetudo constitutioni *mana om-*
innititur, & pro constitutione obseruan- *nium est*
dus. Nam inter cetera orthographiam val- *magistra,*
dè curat, quia eius vi literæ Apostolicæ iu-
dicantur defectiuæ & rescribendæ, omnia
quæ subtilissimè ruminantur ibi, & trans-
eunt quasi per purgatorium quoddam. Ne-
que facile est cuiq; eam adire pro iusticia
obtinenda, ob sumptus expensas, quæ fiunt
ea de causa, Dicta ipsa quoque à cura, pro-
pter frequentes curas, quæ ibi adhuc sunt.
Cæterum possem ego multa hic in vitupe-
rium Romanæ curiæ, quæ textus requirit,
commemorare: verum quia maledictis nun-
quam certani, nec calumnia adhuc delector
(abest enim hoc à natura mea, abest à mo-
ribus plurimum.) Inuidiæ illa & obrecta-
toribus, aut potius nouatoribus exagi-
tanda relinquam: nam & antehac latius
quàm volui discussa, longiori explicatione
non indigent.

Quod munera & fauor iudices Roma-
nos

XII.

nos agant Sed nec illud solum Romæ, ve-
rùm alijs fermè omnibus in locis vulgatis.
simum esse coepit, nam iuxta Poëtam:

*Munera crede mihi, placant hominesq; Deos,
que,*

Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Sed iudices tales nimis amarulentum &
liquando pro delictis suis, luēt supplicium.

XIII.

Quod infinitum vulpium simiorumq;
genus in terris degat, id omnibus ita ante
oculos versatur, vt res nulla interpretatio-
ne indigeat. Porro de mea in militiam pro-
fectione, cuius obiter hic mentionem feci
(quia ex animo dolet) nihil superaddere
volo.

Finis libri secundi.

DIVO

DIVO MAXIMILIANO

secundo Romanorum, &c. Re-

gi, & Cæsari semper Augusto, Hartman-

nus Schopperus Nouoforensis No-

ricus, à Deo optimo maximo.

que felicitatem præ-
catur.

Plutus opes, longos dat Parca potentior an-
nos,

More Poëtarum si licet ista loqui.

Grana Ceres, Diana feras, meliorib; austriam

Dotibus vxorem donat amica Venus.

Mel Rheæ, nectâr & Ambrosiam largitur lac-
chus,

Pas calamos, Nympha lilia, Flora rosas.

Lætiâ Geniis, felices Aeolus Euros,

Neptunus pisces, Regia luno domos.

Donâ inuentus pretiosa dat Hercules Vxor,

Somniâ sed Morphæus, mille Cupido soles.

Dulcia suppeditant tibi Musæ carmina, solus

Immortale tibi donat Apollo decus.

Carmina pro nitido qua Regib; offerat auro,

Nil præter Vates ingenio sus habet.

Tertius hic igitur Rex Maximiliane libellus

Prouisa tutela pars sit, opusq; tua,

Quod me fortè putas hoc si meruisse labore

Gratia pro donis vt sis habenda meis,

Non precor vt dones mihi prædâ culta, vel
hortos,

Ingera facundi nec peto multa soli.

Hostis

*Elheicaron qui
nomes de rdi sui
Vani Elheicaron
sui, h nari dol.*

Hofis adest nobis noctesq; diesq; timendus
 Quineq; Germanus, est neg; Gallus homo.
 Sed qui pauperies cunctis odiosa vocatur,
 Vltior in hunc quaeso suffice tela mihi.
 Sic ego, quae tristes nunquam sensur aruina
 De lauro noctam seria virente tibi.
 Perq; Medusae tua fama vngabitur Orbi,
 Laudibus Et calor ibit ad vsq; Vale.

HART.

HARTMANNI SCHOP-
 peri, Nouoforensis Norici, de
 admirabili astutia & callacia vul-
 peculae Reinikes,

LIBER TERTIVS.

Cum terra sese fertile
 Vestiret alma gramine,
 Veru tepentis aureo
 Amabilisq; tempore,
 Dum sine tot carentium
 Certo recordor nubium,
 Spumantiumq; fluctuum,
 Hac inter infirma,
 Subibat indignissima
 Imago nostri carceris,
 Vbi Poetas optimos
 Brizota dignos, scilicet
 Honore tellus excipit,
 Sicut Friburgum: splendido
 In me probauit carcere,
 Quo Vinclopassus aspera,
 Fidemq; suprapertuls.

Iam cogitare ceperam:
 Offensa quam perpestio
 Sit nostra damna pluribus,
 Ingratusq; seculum,
 Henuq; perfidissimus,
 Mentem premebant debilem.
 Ergo relinquens omnia
 Tot cepta praeclarissima,

Descriptio
 temporis.

Deplorat
 Poeta cala-
 mitatem
 suam breui-
 terq; cau-
 sam quare
 in militia
 profectus
 sit reddit.

Annusq;

Annisq; scripta pluribus,
 Mauortii erro perfidi,
 Desertor ac Apollinis,
 Audax iuuenta feruida,
 Et in caloris impetu:
 Vexilla clementissimi
 Maximiliani bellica
 Sequi volebam Caesaris.
 Quem mox E& inter principes,
 Et nobiles Germania,
 Per mille casus turbidos
 Augusta cultrix gentium
 Mihi videndum praeiuit.
 Cum quo sed inter nobiles
 Virtute multa praeditos
 Istri secundo flumine
 In Austriam traiecimus.

Quomodo
 in Austria
 successerit,
 narrat.

Sed hic nec apta viribus
 Caeli meis clementia,
 Aut aura fultis lentior.
 Imò iacebam viribus
 Exhaustus aeger omnibus.

Nec in graui molestia,
 Aut funeris periculo,
 Nos vnus e sodalibus
 Mihi fonebat dextera,
 Solatiū nobili.

Recenset
 quam peri-
 culoso in
 Austria la-
 borauit
 morbo.

Sed ipse flagrantissimis
 Vrebar usq; febribus,
 Inops, egenus E& omnium.
 Vix ora vocis arida
 Iter dederunt amplius.

Labo-

Laboriosus in super
 Vix duxit auras spiritus,
 Sed euomebam languido
 E ventre fercula omnia.
 Nec somnus inquam lumina
 Mulcebat optatissimus:
 Non herba cum radicibus,
 Aut mixta succis, debili
 Opem ferebat amplius.
 Quin nec mihi decumbere
 Mollis licebat in thoro,
 Sed in platea dolio
 Cubare sordidissimo,
 Aut limen ante regium
 Iacens in atro puluere,
 Derisus, E& conuicijs
 Luctatus, impijsimos
 Cogebat inter milites
 Pudenda multa perpeti,
 Fameq; penè commori.
 De mille vix sodalibus
 Mei solus vnicus
 Restabat Hussnagelius
 Nec ante nobis cognitus,
 Quodam repente qui mei
 Honore raptus nominis
 Vixq; contemptissimum
 Filiolus erat spercore.
 Infensq; nobis Martinem
 Qualem mihi deterrimus
 In nocte fur suberaxerat
 Donabat atq; pallium.

Nec

Paulus Nec cura Phœbi Schedius,
 Schedius Nec scriba Martii Leuchius,
 Conrad. Muslerus aut Georgius:
 Leichterius Nec Paulus hac Fabricius,
 D. Georgi. Paulus medendi qualibet
 us Muelle- In arte præsantissimus,
 rus, Paulus Sambucus & doctissimus
 Fabricius Cæf. Math. Poëta Virg. splendidus
 Cæf. Math. Mibi relicto militi,
 Med D Io- Hac desuerunt & litta
 annes Sam- Neceſſitate: quæ meum
 bucus Pan- Fautore quique pro suo
 nonius. Ex parte morbum sustulit,
 Deo in pri- Nemo tamen præsentius
 mis acce- Me subleuauit perditum
 ptu Poëta Quam Rector ille cælitum,
 refert, Deuſ Deorum ſcilicet
 quod mor- Supremus immortalium
 bo grauiſſi Ter optimus, ter maximus.
 mo ere- Is liberauit febrium
 ptus fuerit

Deus grauidi præ-
 ces ſupplicium

A peste me grauiſſima,
 Preceſq; clementiſſima
 Audiuſ aure ſupplicis
 Et imia tot ſuſpiria,
 Is mille per moleſtias,
 Et tot procellas fluctuum,
 Imbres, nothosq; turbidos
 Nives, gelug; pallidum,
 Per ſaxa per cacumina
 Altissiſſorum montium,
 Per frigus & tumentium
 Fluenta rauca ſtuminum,

Priscam

Priscam reduxit ad domum;
 Nec non amicos nobiles.
 Nam cum viderem Martijs
 Turbat bellis omnia,
 In Austria nec finibus
 Meis Camæni Eſſiam
 Domum vacare commodam;
 Sed eſſe cæli numina
 Aduerſa nobis omnia,
 Inſtaret eſſi nitibus
 Autumnus cuius largior,
 Mutare terram duximus.
 Quare relicto omnibus
 Rerum Viator omnium
 Egenus, eger ambulo,
 Namq; repo maximam.
 Et iam racemos vndiq;
 Vndemitor collegerat:
 Menſuſq; tempus integri,
 Nouem diebus additis,
 Via tot ignauisſimis
 Erroribus conſumſeram,
 Repente cum Francfordia
 Propinqua circa Veſperem
 Paterq; Mænus cernitur.
 Ergo malorum cogitant
 Finemq; tot diſcriminum,
 Meum ſiluto Cnippium:
 Sedemq; noctis expeto:
 ſolus Eſtum lampade
 Lauoq; Camri frigore
 Me dicit haud cognoscere.

P

Quom.

Quousq; lingua prodidit
 Vultusq; voce cognitus
 Me comprobauit Veritas:
 Proinde consuetudine
 Plaq; ritu patris,
 Me fluctuantem suscipit:
 Cœnamq; præbet optimam,
 Et Vina iucundissima
 Virò bibenda porrigit.
 Is Et Vir humanissimus
 Est atq; iucundissimus
 Pater leporis Attici:
 Me cœptis dulci compulso
 Sermone scripta prosequi,
 Opusq; Pæcis aureæ
 Vocale carmen fingere.
 Is solus auctor extitit,
 Vt Reinikes absoluerem
 Libellulos Vulpecula.
 Quod ilicet promissimus
 Et dextera spondimus.

Vos ergo Musa Virgines,
Puellulaq; nobiles,
Deaq; mellissima,
Dulces, potentes, aureæ,
Puellula puellula
 Venustiores omnibus,
 Amore quarum maximo
 Percussus, atq; gratus,
 Perennè nomen ambio:
 Vos quaeso delicatula,
Pulchellula, Venustula,

Que

Qua, quando Vultus igneus
 Omnes ocellis gratias
 Spiratis, Et cupides:
 Labraq; mella pressulit,
 Papillulaq; saccharum
 Afflatis, aut si dulcius
 Quid inuenitur saccharo.
 Vos in recessus intimos,
 Simusq; delectabiles,
 Montesq; rursus Aonas
 Me fluctuantem ducite,
 Et similia dulci neclare
 De fonte limpidissimo,
 Vestro precor (terrerrimus
 Adhuc puellus intimo
 Qui Vos amant pectore)
 Donate Vati pocula.
 O gemma Virpuncula,
 Prostratus ad Vestros pedes
 Extendo Vobis brachia.
 Iam Vos alumnum perfidum
 Martusq; mercenarium,
 Apud Choros Apollinis
 Vestri priorem iuuenis
 In gratiam reponite.
 Mibi nec obste exuli,
 Quod sim secutus prælia.
 Eurentè Martus turbine,
 Imbuta nunquam sanguine
 Est innocenti dextera.
 Nec me rogos in fontibus
 Inuit casus supponere,

P 2

Aui

Austelia flammis frere.
 Quin inter enses & tubas,
 Poëma vobis coperam
 Et lene carmen fingere.
 Nec longa vixi tempora
 Mauortii inter milites,
 Stetitq; gressum retulit
 Ad vestra rursus ocia,
 Onus relinquens turbidum.

Vos ergo nunc ignoscite
 Scelus fatenti, Virgines:
 Errasse sit semel satis,
 Nam Martii in periculo
 Nunc discet esse cautior.

O fontis humor lucide,
 Qui tam potentum Virginum
 Vires sancta perfluit,
 Et ora sanctis irrigas —
 In orbe toto vatibus,
 O ceterorum fontium
 Ocelle, funde largius,
 Effunde lymphas & beres,
 Ut militari sordidum
 Vbiq; corpus puluere,
 Manusq; fuscas abluam.
 Illota membra candida
 Abominantur Virgines,
 Sed antra per Virentia
 Castum Poëtam culmina
 Ad montis alta dirigunt.
 Limis ocellis altera
 Arrisit ecce Virginum,

Figynopolis.

Et

Et ferrea pro cuspide
 Ruta Virentis germina,
 Laureosq; monstrat innubas.
 Quacumq; sis pulcherrima,
 Ex optimis sororibus
 Nonem Dearum Virginum,
 Omnibus beator,
 Rosaq; delucior,
 Olim Corinna, Lesbia,
 Lyda, Neara, Cynthia
 Praestantior, celebrior
 Meo futura carmine,
 Faucto saltem, quo breui
 Capium laborem finiam,
 Longiq; damna temporis
 Reuerentia sacram,
 Rerumq; magnitudine,

CAPVT I.

ARGVMENTVM.

Magnifici Vulpes Et Venit ad atria Regis,
 Vritur occulto protinus ipsa metu.
 Scilicet Et mens est, ita pectora cōcipit intra
 Quilibet ex factis spemq; metumq; suis.

Dum cum suo Greninckio
 Regis subibat atrium
 Inturius Reinike,
 Extemplo multos limidos

Reinke in
 trans Regis
 curiam in-
 numeros
 vbiq; ad-
 uersarios
 cōspicit, &
 clām terre-
 tur.

P 1

Hoffes

Hofles adesse confpici.
Omnesq; plenos fœmmate
Tumultuofe colligit.
Secumq; Voluens pectore
Recogitabat clanculum,

Iam mortis in discrimine
Sum constitutus ultimo.
Nam perpetravi plurima,
Qua cautus intermittere,
Et debuiffem linquere.
Tamen premebat asperum
Algo dolorem pectore,
Confifus hoc folamine,
Sibi quod ipfe plurimos
Viras amicos nobiles
In arte fpectet regia.
Spei inter & granes metus
Harere sentit anxiam

Vulpe.

Reinike iu-
xta Maro-
nis verfum,
Spem fimu-
lat vultu,
premit al-
tum corde
dolorem.

Vulpeculam Greenwich,
Solatur atq; talibus.

Quid in gemis is Reinike
Sepone curas feruidas,
Fortuna fortes adiunxit,
Vires trementes refpuit.

Pergrata nobis maxime
Est veftra confolatio,
Refpondet acer Reinike:
Nec immemor iam nobilis
Posthac ero folatij.
Sic inquit, & ciuilitate
Pedes ante regis
Flexo genu profternitur,
Humanitatemq; lenibus
Salutat ipfam Vocibus.
Hinc fatum immortalium
Reftor Deorum maximus
Regi Leoni fplendide
Mentem precor fortiffimam
Affiret & iuftiffimam,
Vifta nunc confultius
Acutiusq; iudicet,
Quinam fit innocentior
Et altero confpectior,
Infida mundus pectora
Habetq; fallaciffima,
Qui fingularis optimam
Virtutis Vmbra præferunt.
At intus ignauiffimi
Et nequiores fiant lupis
Raptores omnibus,

Tibul. Au-
daces for-
que Veni-
que iunat.

Reinike
quafi ex
mera fim-
plicitate
ante regis
pedes pro-
cumbit.
Reinikes
ad Regē o-
ratio, qua
ipfum ad re-
ctē beneq;
iudiciū
inducere
conatur.
Mundus fal-
laciſſimus.

*Si crimen omne quilibet
Vita sua mortalium
In fronte scriptum conserat,
Non resegeret testibus,
Tunc Rex mecum cognosceret
(Cui sit nefas diffidere)*

Ab ipsius
regis perso-
na captat
beneuolen-
tiam.
*Benignus innocentiam,
Sed nec qui deus pauescimur,
Nam tunc Regis gratia
Laudatur & clementia,
Quod nemo vel mortalium
Siti iuris obseruantior:
Is lance iusta ponderans
Responsiones omnium,
Suum cuiq; conseret.*

COMMENTARIA.

I. Prouerbiali dicitur sententia: Consci-
entia mille testes. Quapropter tu qui alio-
rum mores ambitiosos corrigere studes, ti-
bi ipsi in primis vt correctionem adhibeas,
facere necesse est. Nam & illic quod repre-
hendas, reperies. Cum ergo te omnino
culpa vacare non videris, indignatione aut
furore apud alios parum proficies. Quam-
obrem excusationem tuam ita trutina ex-
aminabis, ne ad probandum eum defeceris,
maiora incidas incommoda.

II. Quod poenitentia facti salubris in vita
necessaria sit, & quemlibet profecto erro-
rum ineptiarumque suarum poenitere de-
bet.

bet. Sed illa peccati recordatio ne duret in
vnum aut alterum diem, quemadmodum
furis, qui liberatus a suspendio in ipsa ho-
ra rursus furtum facit. Errare quidem se-
mel atq; iterum humanum, sed in errore
perseuerare, & semper post factum velle poe-
nitere, id Diabolicum est, & rarissime feli-
cem habebit euentum.

Vt sepe iam dictum est, ne cuius in tri-
bulatione aut calamitate magna constitu-
tus, animum tuum penitus denudes atque
aperias.

Quod plerumq; caeca volubilisq; fortu-
na amplissima quaq; munera non timidis
aut ignavis, sed audacibus atque elatis con-
ferat animis.

Quod consilio & solatio plus fido ami-
co interdum quam pecunia gratificari at-
que inseruire possimus. Quamobrem et-
iam quicunque in rebus turbulentis vn-
quam solatione aliqua opus habuit, is qua-
le sit in consolando officium, agnoscit, &
pro ea gratias agit quam maximas. Conso-
landum autem esse prae properè amicos, o-
stendunt Tyberij Imperatoris verba. Is e-
nim cum Drusum filium amisisset, Ille-
peratoris
fium legatis paulò serius consolantibus,
quasi oblitterata iam doloris memoria, irri-
dens respondit: se vicem dolere eorum, quod
egregium ciuem Hectorem amisissent.
Sic Solon, cum dolentem adolescentem
veller consolari, in arcem eum produxit,
hortatus.

hortatusq; est, vt per omnes subiectorum
edificiorum partes oculos circumferret.
Quod vt factum animaduertit: cogita nūc
tecum, inquit, quā multi luctus sub his
tectis & olim fuerint, & nunc sint & post
hac sint futuri.

VI. Quod Regibus, Principibus, alijsq;ue
Magistra- Monarchis debita sit exhibenda reueren-
tia. Deus enim ipse eos Deos appellat. Si
nos & ob- igitur ab ipso auctore nimirum Deo, ho-
noribus afficiuntur, cur ab hominibus mi-
seruandus nus colantur aut obseruentur? Adhæc pa-
est. rum aut nihilis impetrabit, qui coram iu-
dice, clamando & litigando causam suam
defendere aut obtinere voluerit. Nō enim
modò leges & mores, ac instituta maiorum
ab omnibus seruanda esse, verum etiam
magistratus, vrbium principes, honoran-
dos, eisq; obtemperandum pariter, quos
tanquam Heroes præstantioris animi de-
dit nobis Deus optimus maximus, egre-

ciuitas si- giè traditum est, vt sub eorum imperio pie,
ne pruden- sancteque & tranquille viueremus. Imo
ti. magi. quod sine magistratu prudentia ac di-
ligentia ciuitas esse non possit. Quodque
sistere non eliguntur etiam, vt omnium officiorum
potest. religione obstringantur, igitur ab omni-
Buturius bus honorandierunt. Buturius enim vl-
quare sup- timo affectus est supplicio, quia de via non
plicio affe- decesserat (vt moris erat) Trib. Plebis in
fuo fecit. foro deambulanti. Paruitque lictori Fa-
brius. bius cum filium consulem obuium habu-
isset,

isset, ex equo iussus descendere, ipsumque
magnopere collaudauit, quod Imperium
Populi Romani non indecorè retinuerit,
nec patri etiam pepercerit. Et plus quod
nostri hæc de re cæcum postulare prohi-
bent. Quia magistratum intueri non po-
test, ipsumque reuereri vt decet, his verbis.
Cæcum vtrisque luminibus orbatum Cæcus ad
Prator repellit, quod insignia Magistra- Pratorem
tus videre & reuereri non possit. Et certè non admis-
situr. qui magistratum venerari nescit aut non
curat, is se facile in quodlibet facinus pro-
lapsum arbitreretur. Et alibi serid obedi-
entia magistratui præstanda mandatur.
Qui non obedierit principi, morte moria-
tur. Quippe est lex animata in terris. Lex
verò inuentio quædam & donum Dei, do-
gma sapientum, correctio peccatorum, & natio qua
ciuitatis denique compositio, cui omnes
homines decet obedire, & secundum eam
vivere.

Iudex inprimis, antequam se in sellam VII.
aut tribunal conferat, gratiam à Deo o- Notent hoc
ptimo maximo pro sapientia, bonoq; iudi- iudicet.
cij intellectu deprecatur.

Quod fides nusquam tuta sit, multie- VIII.
nim aliud ore effutiant, aliud calant pe-
dore.

Neminem iudicandum aut condemnan- IX.
dum esse, nisi causa vtriusq; partis bene dis-
cussa & perspecta fuerit.

Vt Iudex amore solùm virtutis ad bonè X.
P 6 recte.

recteque iudicandum inflammetur, ne vn.
quam iniustum de illius ore processisse di-
catur iudicium.

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

Mirificis Vulpes confundit fraudibus hostem,
Seq; ream falsicriminis inquit, agi.
Scilicet ille parum valet accusator, iniquis
Absentem dictis rodere quousque amat.

Aulici mi-
rantur Rei-
nikes intre-
pidum ac-
cessum.

Mirantur omnes aulici,
In regium palatium
Accessionem Reinikes.
Et quilibet desiderat
Audire, causam qualibet
Suam dolus defenderet.

Sed

Sed ecce mentis impetu
Rex concitatus, crimina
Diffundit in Vulpeculam,
Verbisq; laedit asseris.

Maligne nequam Reinike,
Tu Vulpium deterrimus,
Mendacys suspendium
Mereris impudentibus,

Quam saepe scis, me subdolis
Verbis tuis deceperis:

Sed mentiendi clausulas
Iam terminabis ultimas.

Illam tuam quam pradicam

Cuniculi percussio,
Et atra corui vulnera

Testantur innocentiam.
Qua sola quamvis ceteris

Culpis vacares omnibus,
Furoris ansam praebeant.

Vbiq; Vulpus mobile
Narrat tuas fallacias.

Dolus refertus omnibus,
Celas latronem pectore

Furemq; peruersissimum.
Sed nolo longioribus

Certare tecum iurgijs,
Nam rem probabis exitu

Mortis tua grauissimo.
Hac audiens Vulpecula

Terretur, atq; fluctuat,
Domumq; saepe cogitat,

Qua nempe consultioribus

Rex ira in-
flamatus ac-
cusat Rei-
nikem.
Regis ora-
tio amara
lenta erga
Reiniken.

P 7

Ipsa

Reinike ta
cite cōme-
morat sua
in regem
beneficia.

*Ipsi videretur proximis,
Fatalis at necessitas
Concedit haud discedere.
Sic satur ergo scilicet
In mentis agitudine.
Rex quando Clementissime
Necem meremur vltimam,
Indicta fiet aequitas,
Ne propter vnum debitum
Quid detrahatur iuribus:
Submissus autem deprecor
Oratione supplicij,
Concedat vnum traditio,
Vt hostibus respondeam.
Cum Vestra me Clementia
In consulendo promidam,
Deliberando strenuum
Et aulicis negotijs
Non defuisse senserit,
De mille vobis vnicuique,
Bonis adhuc cum meis,
Cum ceteri discederent,
Vestrasque partes inquerent,
Qui nunc voluit innoxium
Privare Vestra gratia,
Meaque sic absentia
Iniuriose deserunt.
Quapropter oro fluctuans
Ne forte magnitudine
Audaciaque suppressar.
Id nam latebit neminem,
Ni mentis imperterrita.*

*Ita consilientia
non vincit pericula*

Forem.

*Foremque culpa confectus,
Non regium pratorium
Gradu subirem libero;
Sed terga vellem vertere,
Fugamque mox capesserem:
Nam tot caernas abditas
Spelaeas tot cognovimus,
Quibus manere clanculum
Possumusque delitescere.
Nigrande culpis omnibus
Vacare det salutum,
Quod mox patebit clarius,
Id prater vnum, Pontifex
Supremus excommunicans,
Quod me ligavit vinculo.
Quos spero, quamvis hostibus,
Rumpantur ipsi silia,
Elabor absque temporis
Cunctatione, vel mora
Nam nuper ut Crevincius
Me Regis inuictissimi
Rumoribus momorderat,
Mihique maturissime
Venire demandauerat,
Romana versus atria
Profectionem ceperam,
Vt expeditum casibus
Erumperem grauisime,
Sed obuianti Simio
In rure commodissime
Id omne declarauimus,
Qui per fidem sanctissime*

Promissi

*Liberum
enim erat
Vampi siue
comparere
siue alio
aufugere.*

*Reinike
rursus exco-
municatio-
ne Pontifi-
cis sua ob-
umbrat ne-
quitiam.*

Promisit almam dexteram
 Se Velle nostri gloriam
 Bonam tucri nominis,
 Nec non in Urbe Romulis ^{Roma}
 Id exequi negotium,
 Quod spectat ad partes meas.
 Nec est quod angat amplius,
 Mentimur nostram torqueas.
 Nam constat, haud formidine
 Quod hostium perterrear,
 Audire sed mendacia
 Sim preparatus omniū,
 Nunc ergo perfidissimos
 Nequam Velim procodere,
 Qui me remotum linidis
 Rosere tot conuictis.
 Praesente me licentius
 Nunc conguerantur omnia.
 Tamen patebit Veritas
 Peribit & mendacium.
 Nam iudicandum cognitis
 Vring; causis censeo.
 Hi sunt Latrones perditis
 Et cornus & cuniculus,
 In quos parum feliciter
 Benignitatis intima
 Tot collocavi munera,
 Nam proximè cuniculus
 Meritè circa vesperem
 Horas legentem debitas
 Salut at, Et charissimum
 Solet parentem filius,

Reinikes
 magnani-
 mitas.

Veritas
 semper vin-
 cit.

Reinike ad
 uersarijs
 collata ex-
 probrat be-
 neficia.

Fameq;

Fameq; dicit aspera
 Exhaustus, & ieiunio
 Iter coram maximum,
 Etoro vile pabulum.
 Ipsum miseri protinus ^{inopula hospitibus}
 In patris ades ducimus,
 Et dulce cum recentibus
 Lac casis apponimus.
 Nam tunc agebam Simonis
 Apostoli ieiunium,
 Ut carne nulla vescerer.
 Sed cum famem represserat,
 Cibiq; se replenerat,
 Natu minor de filijs
 Accedis & superflua
 Vult ferula mensa tollere:
 Insimulante dextera
 Quem percutit Cuniculus.
 Luctuq; nares vulnerat
 Largum vomentes sanguinem.
 Minoris id Fraterculus <sup>Amici autem in periculis non deserat, nisi
 ut minor frater statim</sup>
 Maiorq; natu viderat,
 Accurrit, & Cuniculo
 Necem parare nititur,
 Colloq; nectit vincula.
 Id fortè cum perspexeram,
 Compesco lites ilicet,
 Minusq; natus in gero.
 Hac ipsa, Rex, est Veritas.
 Quod porro cornus incipit
 Fidelio rem conquiri
 Se perdidisse coniugem,

Reinike
 nim mirū
 in modum
 ieiunia ob-
 seruabat.

Cunicull
 violētiam
 recantes,

Respondet
 corui que-
 relis Rei-
 nike.

Qua

Corui e-
nim à natu-
ra rapaces
& edaces
dicuntur.

Qua sua toto corpore
Mortem vorauit ultimam.
Impasta namq; pallidam
Volens famem restringere,
Pisces comedit integros,
Nec inde spinas eruit.
Si postea quid accidit,
Id ipse nouit optimè.

Quid ergo me proclamitat
Fuisse causam funeris,
Cum forsitan ipse perfidus
Hanc corui interfecerit.
Quem datur accuratius
Examinare si mihi
Semet reum cognosceret.

Hac namq; cum volueribus
Alis eat per aërem,

At ipse tardus ambulat,
Repamq; sicut quadrupes:

An qui uerim deprehenderet
Si quis tamen probabilis

Probare teste nititur,
Ut si uis antiquissimus

Id seruat inter nobiles,
Tunc ius mihi non amplius

Natum negabo sed feram.
Quod acce testimonium

Si nesciam conuellere,
Diem mihi certaminis

Isponat, arg; nobilem,
Parq; natum stemmate

Transmittat, & consuetibus

Reinike
vult queri-
monias ad
uersariorū
sibi testib.
coram pro
bati.

Reinike
vult pro di-
gnitate no-
minis sui
decertare.

Rem comprobemus mutuis.

Ex parte cuius Martia *Ex parte actus probat.*

Fortuna tunc pependerit,
Innocens putabitur.

Id moris inter principes
Virosq; non inglorios

In atrijs regalibus
Est, & meobis perpetuo.

Sic absq; labe nominis,
Honore stirpis integra

Enitar hinc discedere.

Quicunq; Verba Reinike

Audaci intellexerant,
Mirum stupebant in modum.

Quod rege coram maxima
re nuda, & ansis

Ausit dolis defendere,
Et tam potenter obloquitur.

Tum corui & cuiuculus

Atra pauens formidine
Fugam parabat ocyus,

Neutriq; Voce clanculum
Id esse dicunt integrum,

Ut vulpe cum nequissima
Se praparent certamini.

Nec candidi negotium
Firmare possunt testibus.

Quare dolose Reinike
Diras precantur impias

Demog; Regis excinit.

Omnes ad
rantur arti-
ficiosam
orationem
Reinike,

COMMENTARIA.

I. Ne vnquam illi quem semel fallacem cognoueris, fidem denudò adhibeas. Nam semper credere, leuiter credere non facile debemus, quoniam is qui citò credit, leuis est corde.

Magistratus equè tantam sibi in pauperibus ac pupillis defendendis atq; in diuicibus & potentibus curam incumbere sciatur: si modò officio suo correspondere, gratiamq; populi retinere velit.

III. Ne in absentia quicquam de altero male loquaris, ipso enim se defendente, iudicis, quòd insidiosè & immeritò à te accusatus sit, suspicionem adaugebis. Et pessima certe in homine consuetudo est. De reprehensione dignissima, aliorum dicta & opera reprehendere, & maximè absentium, quibus præcipuè parcere oportuit. Omnis namq; humanitatis obliti videntur hi, qui absentes præter meritum, ex mera linguæ petulantia, lædunt roduntq;e. Hos Horatius insectatur, ut digni sunt, his versibus:

*Absentem qui rodit amicum,
Qui non defendit, alio culpante solutor
Qui captat risus hominum, famamq; dilaciat:*

Fingere qui non visa potest, commissatacere

*Qui nequit, hic niger est, hunc tu Romani
caneto.*

Nec

Nec Augustini hac de te versus videntur negligendi:

*Quisquis amat dictis absentum rodere vitam,
Hanc mensam veritatem nouerit esse sibi.*

Ingenuus autem adolescens semper ob oculos habeat illud, quod veteres parietibus inscripserunt: *De absentibus nil nisi bonum.*

Sic se consuefaciant, sic ingenia attemperent, sic moderentur, ne quid de quoquam mali dicant, aut calumnientur absentium vitam, mores, dicta aut facta, nisi fortè sint talia, de quibus publica sit & vox, & fama, notoriaq; omnia, & infames isti, quorum sit mentio. In alijs modeste & circumspectè loquamur, ne quenquam absentium lædamus, sed de omnibus benè, aut certè, si res omnino secus fert, conditionaliter & non sine cautela sermonem instituamus. Experiuntur adolescentes hoc præceptum esse utilissimum in vita, & hac diligentia prudentiaq; omnibus modis opus esse in omnibus congressibus, & cum primis in peregrinationibus, ubi multis ignotis hominibus varia itinera nos coniungunt, cum quibus vnà cibum capere, dormire, proficisci, congregari cogimur.

Modeste & circumspectè loquendum.

Quod nemo, qui pœnam excommunicationis incurrit, aut iuris, aut Christianæ Ecclesiæ libertate uti possit.

IIII.

Quod is, qui absentem quempiam iudici defert, raro ea quæ veritati sunt consentanea proferat. Si vera enim essent, con-

V.

nexus

Delatorib.
clandest.
nis iudices
auscultare
nō debent.

nixus veritatis studio ea in faciem corda
aduersarii sui effunderet. Quare inprimis
iudices hac in re cauti & providi esse de-
bent, ne inuidis aut vasis illis delatoribus
auscultent, sed excusatione audita & re-
trinq; examinata iudicent,

VI.
Chilon La-
cedæmoni-
us nunquā
in vita sua
ingratitu-
dinis me-
minisse
fertur.

Quod homine ingrato nihil pestilenti-
us dici aut nominari possit. Pulcherrimū
fuisse Chilonis Lacedæmonij verbum a-
iunt quidam dicentis, cū esset vetulus,
se ingratitude sibi in tota vita consci-
um non esse. Quo vitio tamen laborant
multi aded execrando: vt eo nihil sit execra-
bilius, nec quicquam fit, quod eo pugnet
magis cum natura & societate humani ge-
neris. Nec ab re in ipsius detestationem
scriptum est, non recedet malum de domo
ingrati, qui reddit malum pro bono, non
recedet malum de domo eius, imo quod
morte plecti debeat ingratus, exilio verō
si quid per meritum facere prætermisisset,
vt putauit Hippocratides à Cariaë sarrapa
acceptis literis quid de ingrato agendum
foret.

Ingratitu-
do est ven-
tus vrens.

Et rectè à Bernhardo dictum est, quod
ingratitude sit ventus vrens siccans fon-
tem misericordiæ, rorem pietatis & fru-
ctum gratiæ, à superbix radice prouenit
ens & pullulans, quia plerique putant si
ibi deberi ab omnibus omnia. Et breuiter

ingra-

ingratus est qui non reddit, neque benefici-
cij accepti memor est, quique dissimulat, *Ingratum*
quis pro-
omnium verò ingratisimus qui obliui-
prie dicitur.
scitur, Philippi Macedonis miles naufragus
ab agricola seruat, benigneque acci-
pitur, cuius ille prædium à rege impe-
trat. Iniuriam verò agrè fert iste, & *Philippus*
Macedoni-
rem Philippo narrat, exauctoratur ita-
que miles, prædium agricolæ confirma-
tur, & exauctorati fronti, Philippi ius-
su, verba hæc inscribuntur: *Hesperus ingra-*
tus. Ingrati symbolum cuculus, qui incu-
bante curruca natus & nutritus, eam
crudeliter laceratam denorat, vt aquilæ
pullus è nido eiectus Kabin' auem alum-
nam suam similiter necat. Ingratus cleri-
cus prinatur Ecclesia. Maledictaque cun-
ctis dicemus, si ingratum dixerimus. *Ingrati*
Symbolum.

Qua-
tere maxime laudatur Cicero, qui quan-
quam effecisset omni obsequio vt Cæsari
esset charissimus, Pompeium tamen sequi
maluit, ne foret ingratus, veritus salutis
illius deesse, cū ipse aliquando (ab exilio
nim eum reuocandum curauerat) non
essuisset suæ: contra ingratitude exem-
pla quàmplurima reperiuntur. Aescula-
pius salutem mortalibus præstitit, &
philominus fulmen (istius enim pe-
sit) pro gratia reportauit Thimo-
on qui fratri patriæ salutem præstule-
at, fratricida appellatus. Et Socrates
deniq;

Ingratitudinis exem-
pla.

deniq; iniuste accusatus ab Atheniensibus
tanquam impius, Themistocles ac Miltia-
des post infinitas & innumerabiles victo-
rias, Græciæ proditiōis suspiciōe haud
caruerunt, & cum exilio Theseus etiā mul-
tatus fuit, & à Romanis ciuibus Camil-
lus, & ab urbe pulsus Apollodorus archi-
tectus Adriani iussu, postea occisus, alijs
que alia huiusmodi vulnera ab ingratis
hominibus acceperint, certè omnia vnde
que ingratitudinis nota aspersa atque et-
iam coinquinata penitus esse faciliè cuius
parebit.

VII.

Ne quis faciliè alteri collata tanquā im-
memori beneficia exprobrat, ea enim in re
seipsum perturbat & confundit.

VIII.

Hospit. ali- Quod honesto viro nihil magis conue-
na honestu niat quàm Hospitalitas. Est enim valde
viru decet decorum patère domos hominum illustri-
maxime bus, um illustribus hospitibus. Nam licet ea
qua decet liberalitate omnes tractare non
possis, tamen pro ea quam temporis occa-
sio patitur humanitate saltem bonum ex-
cipias amicū. Nescis enim vbi & quan-
do illius opera auxilioque & tu indigeas.
Præterea interdum beneficium, aut officii-
um, licet vilissimum, in necessitate admi-
nistratum, acceptius gratusque maximo
in nulla angustia allato habetur. Adhæc
hospitalitas maximam habet laudem,
contra verò Amixia inhospitalis reprehèn-
sionem rationabilem, Non ab re Abraham
ciuita.

ciuitatibus à Domino subuersis incendio
ob solitudinem aliò se transtulit, vt hospi-
taliorem exerceat. Quin & Iouem hospi-
talem coluit antiquitas, & si quis peregrini-
um post solis occasum non suscepisset, re-
us erat pœnæ. Vnde non absurdè Lycæ-
nem, quia susceptos hospitio necabat, ali-
quando in lupum à Ioue suscepto pariter,
postquam epulas ei apposuisset humanas,
cōuersum fuisse Poëtæ fabulantur. In lyn-
cem verò feram coloris varij à Cerere mu-
tatum Lyncum Scythiæ regem, quod Tri-
ptolemum ab ea missum frumenta homi-
nibus monstraturum interficere cogita-
set, vt in se gloria tanta migraret. Busris
etiam Nepruni filius hospites Dijs immo-
labat, & ipse quoque ab Hercule hospite
occisus est. A Theseo verò Sciron latro, ne
suos in mari, vt facere consueuerat, præci-
pites daret.

Busris.

Sciron.

Amicus candidus frustum siccipanis
aut casei pro tenuitate hospitis appositum
æqui bonique consulere debet, non secus
ac si lautissima principis in mensa delica-
tissima quæq; comederet.

IX.

Notantur hic sacerdotum ieiunia, qui
interdum illis diebus quibus carnibus ab-
stinent, se varijs omnium piscium generi-
bus ita referciunt gulæque inseruiunt, vt
lautius quàm alijs diebus, quibus carne
vescuntur, vixisse videantur.

X.

Ne quis pueris iniuriam, vim, aut ma-
nus

XI.

DE ASTVT. VVLPEC.

nus inferat, dementissimi enim sunt qui aut id faciunt, aut occasionem facti præbent.

XII. Quàm periculosum sit fratribus inuicem litigantibus se immiscere, dum alter enim alteri aduersatur, antequam res ad conflictum perueniat, in minimo rursus momento coniunctissimi sunt.

XIII. Omnibus pijs parentibus à teneris statim ad pacem concorsiamq; assuefaciendi educandiq; erunt liberi. Et si in aliquo contentionis, discordiæ, superbiæ aut contumaciæ lapsu deprehendantur, extemplo corrigi humaniter castigariq; debent.

XIII. Quicunque se pueris, mulieribus, aut stultis consociat, is stoliditatis suæ vel temeritatis pœnas æquo ut ferat animo, necesse est. Interdum enim detrimentum irrisionis accessio auget.

XV. Ne te ita cibo suffarcias, ut inter porcos videaris educatus. inprimis venustus est versus:

Quomodo Non viuas breuias, sed edas ut viuere possis.
comededi Turpe enim & detestabile est, ita ventrem
& libens replere, ut vix cibo sumpto tormina, alias,
dum sit. que toleret passiones. Nec quid maiorem
videtur irrisionem mereri, quàm si agritu-

Naturæ est dinis tuæ causam in superfluum cibum po-
paucis con tum. tumq; conferas infusum. Vidi ego olim in
inscriptis cantharis suis
hunc inscripsisse versum:

Sunt

REINIKES, LIB. III. 353

Sume merum modicè, modico naturafo-
uetur.

Periculi plenas esse quæstiones illas, quæ per tormenta adhibentur, ipsa coarguit ex perientia. Multos enim scimus vi tormentorum ed redactos, ut faterentur talia, ad quæ nunquam facienda perpetrandaq; animum induxerant. Tu considera qua ludicis conscientia aut salute id factum sit. Quapropter sine aliqua certa & evidenti cõiectura sollicitis illis inuestigationibus non utatur, aut si ed perueniatur, modum saltem non excedat. Iudex enim sine aliqua suspicione firmissima, si cuiquam in querendo temerè tormenta adhibeat, eadè pœna qua captiuus erat afficiendus, afficietur. Præterea si quis tormentis, ex iudicis violentia adhibitis necaretur, certè Iudex capitis reus esset.

Accusator locupletissimis certissimisque armatus sit testibus, nisi enim testimonijs delationem tuam confirmare poteris: accusatus siue nocens siue innocens absoluitur.

Non quoduis iocosum aut ridiculū valebit testimonium ad interficiendum hominem præcipuè liberalem & ingenuum. Idcirco iterum atq; iterum ponderandum & erutinandum est, quibusnam innitatur illerebus aut consilijs, qui auferre atq; eripere alicui vitam conatur.

Non autem is solus nobilis est, qui ex nobilia

Q 2

*Quis Verè nobili & antiqua oriundus profapia ma-
nobilis cen* iorum suorum innititur imaginibus: Sed
sendus sit. potius is qui factis præclaris & gestis illu-
stribus, vitaq; honestissimè acta suam te-
statur & probat nobilitatem. Ille enim de
alio, hic de suo sibi splendorem amplitudi-
nemq; gentis vendicat. Elegantes hac de
re extant Palingenij versus:

*Nimirum stultia hac sententia, si sit ab auro
Nobilitas, certè de terra nascitur aurum.
De fraude, & furto, de senore nobilitas: o
Iudicium vulgi insanum, o sine pectore
turba.*

*Nobilitate hominem nō ulla pecunia, nulla
Diuitia possunt: precio nam dignior omni
est*

*Nobilitas, hac non emitur, nec venditur
auro.*

*At genus ille suum iactat, laudesq; suorum
Inculcat, cum sit turpissimus: atq; recenset
Gesti patris, monumenta atavis, patruque
trophæa.*

*Et quinquam innumeris, ilemens, igna-
vis, abundet*

*Criminibus, virtutis inops, tamen esse pu-
tatur*

Nobilis est alto quonia de sanguine natus.

Cur aliena tibi tribuis, laudemq; tuorum

XX.
Nobilitas
omni homo
re digni
ma est.

*Esse tuam censet? Et reliqua ibi multa,
quæ breuitatis studio omittimus.*

*Nobilitas omni honore, vt respectus &
discrimen inter personas conseruetur, nec
impor.*

importuna fiat commixtio, dignissima est.
Verùm vt nobiles hanc suam dignitatem
conseruent, benè humaniterq; erga omnes
affecti esse debent: nec tamen cuius bubul-
co aut rustico temerè se agglutinabunt, ne
in contemptum veniant. Neceffe est enim
vt subditi dominos superioresq; suos re-
formident & timeant, ne perturbata aut
confusa aliqua exoriatu permittio.

Ne quis ingenio, potentia, viribusq; *XXI.*
suis tantum confidat, vt infirmitatem ini-
micorum suorum contemnere aspernariq;
omnino, deq; omnibus fortunis suis glo-
riæ aut iustitiæ causa dimicare velit. Is enim
tentat Deum, & impunitum id non au-
feret.

Ne quid maius viribus tuis aut ingenio *XXII.*
excellentiùs aggrediari, si quid enim ea ex
re detrimenti tibi acciderit, non solùm id
tacitè tolerari cogèris, verùm omnibus de-
spectui ludibrioq; habebèris. Quisq; igi-
tur conscientiam suam prius examinet, ge-
niumq; suum perspectum exploratumq; habeat.

Accusator quod & suprà monuimus in *XXIII.*
primis sit prouidus & circumspèctus. Res
enim veris incorruptisq; indiget testi-
monijs,

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

*Inter
Sua metuentis
pallens, de eo
inde notata mea
physica p[ro]p[ri]a;*

Cornus Et egressus fuit, atq; cuniculus aula,
Multa Bruno metuit, pluraq; dāna lupi.
Cōscia mēs sceleris minimis impellitur Euri
Pace vel in medijs vir timet arma malis.

Bruno & I-
sengrinus
discessum
corui & cu-
niculi gra-
uiter mole-
stusq; ferūt.
Rex dat ad-
uersarijs li-
centiā con-
querēdi in
iurias quas
aduersus
Reiniken
cōceperint

Timiditate
aduersarij
Reinike su-
am probat
innocētiā.

MEtu recenti pallidus
Tremebat Isengrinus,
Sed nec minus doloribus
Bruno molestus carpitur,
Quod cornus aulam regiam
Liquisset, Et cuniculus.
Tum Rex ait senexior,
De Reinikes iniurijs
Qui iam laborat conqueri,
Is, iuris Et vult regula,
Suas querelas proferat.
Quam miror hoc silentium
Obmutuere, qui prius
Queri solebant singuli.
An innocens Reinikes
Terremini praesentia

Profecto Rex clarissime
Sic est, refert Vulpecula.
Plerumq; multi fortius,
Absentibusq; durius
Queruntur aduersarijs,
In hostium praesentia
Qua fors in intermitterent.

Et cornus ignauissimus
Iam fecit Et cuniculus
Qui me fauore regio
Primare nec non pessimo
Leibostudebant tollere.

Qui mille nugacissimae
Absente me calumnias
Sparsere, nunc se subtrahunt.
Cum nempe praesens impia
Refellat mendacias
Quibus tamen, si me rogent,
Ob regis amplitudinem
Culpam velim remittere.

Tum Rex ferox interrogat,
Fraudator astutissime,
Et vane nequam Reinikes
Dic causa qua commouerit,
Quod nuntium lepisculum
In regijs negotijs
Tam turpiter necaueris.
Errata qua commiseras
In me, tibi donaueram
Hac lege, quod maturius
Sanctas adires insulas
Claras Iacobi nomine,
Exinde Roma Praesulem
Inuiseres ter maximum.
Quibus peractis in tuam
Tutus redires patriam.
Qua cuncta nos indulgentissimus
Vulpi tibi nequissima,
In posterum quod cauetur

Exprobrat
Vulpi Rex
beneuolen-
tiam suam.

Vitam sceleratam corrigas.
 Primum mihi sed omnium
 Quod contigit resciscere
 Correctione de tua.
 Id mors erat gr. uissima
 Miserrimi Lepusculi,
 Quem moribus durissimis
 Crudeliter necaueras
 Caputq; tabo squalidum
 Mihi ministrum Regium
 Per Bellinum transmieras.
 Pedum tuum cum saculo,
 Quibus Viator Vitur,
 Huc ipse nobis attulit.
 Qua propter acre Bellinum
 Vita tulit periculum,
 Tibiq; mox sicurie
 Continget idem perfide.

Reinike ex
 falso corde
 suspirat.

Tunc Reinike suspirium
E corde ducit intimo,
Et ter quaterq; largius
Incepit ingemiscere.
 Quid, inquit, an lepusculus
 Occisus est cum Bellino?
 Heu luctus, heu tristis dolor,
 Cur vel diem unum vidimus
 Amabilesq; lumnis
 Vitalis auras haurimus?
 Heu quanta Regum munera,
 Opesq; delectabiles
 Inops miserq; perdidit
 Quot mille Gazas Persicas,

Vide quanta
 Reinikes
 astutia sit
 in excogi-
 tatis dolis

Gem.

Gemmasq; nobilissimas
 Cum Bellino transmissimus?
 Quis crederet mortalium,
 Quod ampla propter munera
 Opesq; nostras Bellinus
 Necasset hunc lepusculum,
 Fidum laboris affectum,
 Viaq; serum lubrica?
 Qua Verba vix finierat
 Praestigiator Reinike.
 Rex mente perturbator
 Exurgit, Et cito subit
 Conclauis gressu regium:
 Furore summo percitus
 Quod aure nunquam dextera
 Perplexa Verba Reinikes
 Aperta posset noscere.
 Saus cum luctuoribus
 Donare iam decreuerat.

Sed in cubili Regio
 De publicis negotijs
 Regina cum lectissima
 Clam conferebat Rigens,
 Qua cum Leonem concitum
 Furoris iracundia
 Superuenire conspiciat,
 Non litis huius, aut noua
 Ignara controuersia
 Vulpi cupit succurrere:
 Atq; clementissime
 Quid, oro, Rex irascens?
 De stirpe cretus nobile

Rex rursū
 irascitur,
 doletq; Rei-
 nike adeo
 perplexe le-
 gem loqui.

Q 5

Est

Est Simiarum Reinike,
 Minusq; remuens omnium
 Et liber in pratorio
 Nullius aspectum paues,
 De patre nobilissimo
 Trahit genus clarissimum,
 It exitus virtutibus
 In omnibus spectabilis,
 Brunone tum praestantior
 Tum maior sengrino,
 Qui turis expertes nihil
 Interpretantur dextere.

Rex respon-
 det Rigena

Tum Rex ait, ne Rigena
 Mentem trahat miratio,
 Quod scilicet seuerius
 Irascat huic Vulpecula,
 Lepusculum qua finere
 Extinxit indignissimo,
 Et causa mortis Bellino,
 Multaq; pestis extitit.

Rigena tau-
 sam regi,
 quare Rei-
 nike tot i-
 nimicos ha-
 beat, ex-
 plicat.
 Rigena pru-
 dentia Rei-
 nikes ex-
 plo probat

Respondet ipsi Rigena,
 Presente nonne Reinike
 Prius locutos plurima
 Statim tacere vidimus?
 Quis ergo vera dixerit
 Qua conueruntur omnia?
 Ob singulare peccatoris
 Acumen Et solerriam,
 Odere cum Eli Reiniken.
 Nam Rex adhuc clarissimo,
 Facti recorder illius,
 Cum nuper inter Russicum

Ortaq;

Ortaq; lites aspidem
 Is vnicus componere
 Vassus Valeret fraudibus,
 Vi ipse Rex astutiam
 Extolleret Vulpecula
 Et predicaret gloriam.

COMMENTARIA.

Primo docetur hic accusationem clan-
 destinam ipsi fere auctori periculosissimam
 esse, vt saepe iam dictum fuit.

Quod quilibet Christianus, iuxta le-
 gem diuinam proximo suo errores delicta. *Dimittite mo-*
 que omnia teneatur ignoscere & dimitte. *bis debita*
 re, Quomodo enim pater coelestis ei qui nostra sic-
 alijs ignoscere dedignatur veniam conce- *ut, &c.*
 det? Praeterea is qui proximo non parcat,
 quotidie orationem Dominicam cum re-
 citat, seipsam condemnat & reum osten-
 dit.

Quod omnes tabellarij singulari qua-
 dam fruantur licentia. Quantumvis enim *Tabellarij*
 Princeps nullum maleficium impunitum *prae ceteris*
 praetermittere debeat: in primis tamen ta- *singulari*
 bellionum caueat securitati. Quibus si *quandam*
 nulla in prosecutionibus concedatur liber- *fruantur*
 tas, sed eos quisque pro suo arbitrio inua- *licentia.*
 dat, nulla ad quenquam saluæ peruentura
 essent literæ. Qua ex re sine dubio maximæ
 Rebus publicis erumperent clades.

Q 6

Quod

III. Quod non sit sapientis viri dicere, non putaram. Prudens enim vir non tantum presentia ponderare, verum & futura respicere in illudque animum intendere debet, quod humana voluntate nihil inconstantius, fideque perfecta nihil inueniatur rarius: Denique in omnibus humanis plus de mobilitate, quam stabilitate sibi persuadeat.

V. Periculosissimum esse alicui fidem temere adhibere: Quam nec inter fratres, sorores, aut proximos consanguineos hoc pestilentissimo seculo tutam inuenies. Quoniam secundum Poëtam verissimè,
Vulgus amicitias stultitate probat.

*Ouid. li. 2.
de Ponto.
VI.*

Quod meritò principes fidelium suorum consiliatorum liberos proregant, ament, ac defendant. Magna sanè est gloria, si honorificam de parentibus tuis audias fieri mentionem, apudque omnes propterea gratior acceptiorque fias. Quid autem peius aut detestabilius quam si titulis virtutibusque maiorum confusus in quævis corruas flagitia? Quamobrem is qui ad veram nominis acceditur gloriam, se humanum, affabilemque erga omnes ita gerat & exhibeat ut posteris non secus suos filios, atque ipse propter parentum amplitudinem acceptus fuit, charos commendatosque relinquat.

VII.

Vix maior in aulis principum esse pernicië quam cum omnes omnis eruditionis expertes,

perites, iurisque ignari sunt consiliarii. *Va. Quantum* ria enim subitaque quotidie incidunt negotia, quæ certè non nisi à prudentibus & in-*ceant illis* geniosis commodè apteque discerni explicarique possunt hominibus. Tum magni *uarij.* interest, ne Secretariorum negligentia in causis dijudicandis laus principis immuatur, salusque interdum omnino deseratur.

Quod maiorem ars non habeat inimicum quam ignorantem. Quemadmodum sapiens neminem nisi stultum odit. Quod autem plures stultos, hoc plures etiam habet inimicos. Simile enim simili gaudet.

*VIII.
Ars non habet inimicum nisi ignorantem.*

Ne amici laudem eloquentia tua ita cumules, ut inimicum factum non rursus culpæ, aut vituperare possis. Ceterum laudari potest homo, dum se laudabilem gerit. Qui idem ubi se culpabilem exhibuerit, culpandus erit maximè.

CAPVT IIII.

ARGVMENTVM.

*Historiam, Regi quò concilietur, anilem
Rigena de Vulpis calliditate refert.
Simplicitas nostro germana resignit auro,
Omnia sunt nugis, omnia plena dolis.*

Rex negat
se meminisse
se amplius
gestorum
Reinikes.
Hec Verba postquam Rigena
Rex auribus perceperat,
Quacumq; dicit, praeclara
Præclaræ gesta Reinikes
Diu vetustas obruit,
Mentisq; rapta sensibus
Obliuioni tradidit.

Respondet Vxor Simq;
Ni forsitan molestus
Sit auribus regalibus,
Aproxima Vulpecula
Narrabo res origine.

Narratio
de angue
& rustico.

Secundus annus ducitur,
Ni fallor, hic in compitis
Quod implicatus retibus
lacebat anguis maximus,
Extinctus & ieiunio
Fuisse improbus.
Viator ecce præterit,
Quem voce serpens inuocat,
Vi impeditum compede
Dissoluat, atq; liberet.

Anguis
frangit si-
dem.

Benignus inquit rusticus,
Fidem tuam certis mihi
Astrinxeris silegiis:
Nullum quod atro toxico
Inferre vis iniuriam,
Plagas resoluam nexiles.
Promittit anguis, dat fidem,
Sed quando iam durissimis
Solutis iret Vinculis:
Ieiunio, se corpore

Vi getur

Vi getur is grauißima,
Viroq; belli comparat:
Magnusq; cum stridoribus
Fulguribusq; profilit,
Vi innocentem rusticum
Nec queat demittere.

Toruo furem lamina
Viator ager respicit.
Atq; latro perfide,
Num sponsionis immemor,
Votiq; factus es datit
Respondet anguis rustico,
Fame premor grauißima
Qua multa suadet impia.

Iam mentis impositus rusticus
Procumbit, anguis supplicat,
Ah parce, Vitam per dico
Concede, donec quispiam
Huc appropinquans Venerit,
Qui iura nobis explicet,
Meamq; causam inducet.

Lethalis, inquit, Vipera
Volo tibi Volubilis
Per tempus hora parcere.

Sed dum potenter ambulat,
Duos agelli fertilis
In fossione Rusticus
Sedere cornos conspicit.
Quibus suam sententiam
Et narrat infortunium.
Vterq; porciunculam
Sperans rapina, Vipera

Fames &
necellitas
duo sunt
durissima
tela.

Rusticus ar-
guit anguē
tanquā per
fidū & fo-
disragum.

Rusticus an-
guē suppli-
cat, ut iudi-
cis alicui-
us aduen-
tū expectet

Anguis Ru-
stico horæ
spatium
concedit.
Duo corui
primi iudi-
ces.
Iudiciū cor-
uocumini-
quum.

EN-

Extollit amplius laudibus,
Bonumq; damnat Rusticum,
Qui territus sententia,
Huc ipse dicit Viperam
In parte nil concesserim,
Cornos rapaces odimus:
Vierq; prae do pessimus
Nil inuis in me continet.
Quin ergo dicit Viperam,
Nunc latius procedimus
Tunc obuiam decurrere

Vrsus & lupus secundum iudices.

Vrsus lupusq; cernitur,
Quorum miser sententiam
Expectat acrem Rusticus.
Vrsus lupusq; qui nouam
Litam volebant tollere,
Id ore firmant protinus.
(Cum praefenda legibus
Per sepe sit necessitas)
Vt absq; causa rusticum
Impastus anguis deuoret,
Famemq; duram comprimat.

Anguis rusticum
Tunc acris infit rusticus.
Nam sanus anguis denuo
Quod iura bis per arbitros
Pronunciata iam forent,
Hunc deuorare nititur.
Rusticus se qui rursus humanissimo
Se purgat ore Viperam,
Atq; quamuis arbitri
Die bis vno pessimi
Innoxium damnauerint,

Id

Id omne floccipendimus,
Ipsos enim sicarios
Fuisse constat iudices.
Hanc ergo controuersiam
Dabo ministris aulicis:
Hi quod sinistrum duxerint
Rectumue iudicauerint,
Ratum maneto perpetuum.

En parcimus diutius
Respondet Vrsus, cogitans
Ad regios deuenerit
Rustica si notarios,
Pronuntiata per lupum
Consentient sententia.
Ad Regis ut prae torum
Peruenerant, miserum
Tremis pauetq; Rusticus,
Opemq; Vestram fugitat
Iniuriasq; noxij

Serpentis omnes explicat.
Tunc Vestra Rex o dignitas
Hi condolebat plurimum.
Et iura providentius
Examinabat omnia.
Lex namq; causa Viperam
Mori vetabat rusticum.
At ceteri, ieiunio
Quod nil foret molestius,
Pronuntiabant legibus,
Quod iure posset optimo
Hunc deuorare Viperam.
Sic fluere Regem

Vrsi responsum.

Rusticus iudicium ad regios deferit consiliarios.

Iudicium regiorum consiliarios.

Capo.

Reinike li-
tes interan-
guem & ru-
sticum di-
ximit.

Reinikes
in iudicijs
acumen o-
scendit.

Reinikes
scientia &
virtus lau-
datur.

Regis vxor
& ipsa Rei-
niken com-
mendat.

Capere Secretarj,
Quisq; venit Reinike,
Qua rite causa cognita
Lites dixerunt omnium.
Nam consulebat, Vipera
Vi denno prioribus
Inuolueretur retibus.
At sic colonus aspidem
Cassides secundo rumpere
Aut sponte rursus solueret
Deberet omne perpeti
Quodcumq; serpens Rustico
Inferret infortunium.
At liberare Vipera
Si nolit ipsam Vinculis
Ad munus illud Rusticum
Nemo queat competere.
Sic vindicabat Reinike
Serpentis astum callidi,
Laudabiliq; Rustici
Euectus est praecario.
Is mille tot scientijs,
Sublimioris ingeni
Abundat atq; dotibus.
Idem Leonis ferijs
Regina Verbis approbat.
Non, inquit Isengrinus
Brunoq; sunt spectabiles
Et inter aula Regia
Viros habendi nobiles
Fortes, potentes, strenui,
Cedunt nec illa maxima

Velocitate

Velocitate corporis,
Audaciaq; virum,
Sed nil valet prudentia.
Sic in Gigantis sapiens
Robustiori corpore,

Inest parum solertia,
Saliq; nil absconditis.
Id omnibus concesserim.
Quod noctis atra tempore,
Ob robur ingens corporis,
Multis timentur aulicis,
Nec sumtuosis & spiam
Libenter absunt ferculis.
Iam Reinikes industria
In arduis negotijs
Perspecta multis est modis,
Brunonis aut ignavia,
Lupiq; negligentia,

Cunctis

Brunonis
& Isengri-
nij virtutes
recenset.

Reinikes
industria
multis mo-
dis est per-
specta.

Cunctis parant sustinuum.
Salem Valentis corporis
Cordisq; magnitudine
Nituntur, atq; viribus,
Cum res ad actum peruenit,
Et dimicandum coninus
Est forsitan, ignauissimus
Pierq; turpi cernitur
Fuga salutem quare.

Ursorum & Vrsi, lupiq; principum
Luporum Quarta turbant atria,
Proprietas Et dissipantes omnia,
Tribus a regum decogunt,
Pradantur & prouincias.

Nec astimant seu ciuium,
Domus sue Regis ardeat,
Riuatue, prunis dummodo
Se publicis calfecerint:
Sinunt perire cetera.
Carne & ossa deuorant,
Ollu inanis omnium
Rerum relinquant pauperi.
At iuris obseruantior

Reinke ut Boni, & iuri Reinike.
fis & lapis Qui cum semel negotijs
longe ex cellentior. In regijs deliquerit,
Id euenire pluribus

Poteit, quod illi contigit.
It in repertis principum
Regumq; factis omnium
Excogetandis praualet.
Rogamus ergo supplices

Rein

Rex in fauorem pristinum
Tuum reponas Reiniken.
Rex cautus inquit, Rigena
Nos inuicem de Reinikes
Virtute consultabimus:
Quamuis enim negotijs
Insustinendis dicitur
Exercitatus omnibus:
Dolo tamen circumuenit
Et fallit omnes fraudibus:
Moresq; Vulpis occultis,
Et facies omne negligit:
Sung; scit prestigijs
Se vinculis ex omnibus
Tam subdole subducere,
Nipse fallacissimas
Demirer eius machinas:
Catum, lupum, cuniculum,
Coruum, Brunonem, Bellinum,
Et omnes decipit.
Sic dicit atq; curiam
Alu subit atq;
Multos ubi Vulpescula
Vulgus hostes conspiciit.

Rex regina
ad petiti-
one respon-
det.

Rex mali-
tiam Reini-
kes innata
declarat.

Reinke o-
mnes deci-
pit.

COMMENTARIA.

Licet ex officio Christianae charitatis
alter alteri benefacere, & de quouis bene-
promereri teneatur: Tamen certum in con-
ferendis beneficijs personarum habere re-
spectum nulla lex prohibuit. Is enim cui
semel

Fidus pro semel liberam tuam gratificandi voluntas, missam non rem significaueris, ab eoq; deceptus & fraus soluendum datus fueris, is nec in posterum benemerenti refert gratiam.

II. Ne verborum tuorum pactionem quibus iusiurandum complexus es, facile dissoluas aut negligas, nisi extrema coactus necessitate, aut atatis tuæ imperitia, aut propter honorem Dei; dignitatemue nominis violare compellaris. Affirmationem enim religiosam qui diligentius ponderauerit, non facile eam, quam Deo teste promisit, fidem dissoluet. Quapropter beneficiunt iudices, qui non temerè ad iusiurandum compellunt alios. Si tamen veritatis explorandæ gratia aliter fieri non potest, prælestis explicatisque prius Sacramentis, arctiori ad stringendam fidem vtuntur vinculo.

III. Quam periculosum & graue sit coram linido & inuidioso, (qualis hinc per coruū significatur) Iudice habere causam.

IIII. Prætor nunquam solus causas capitales iudicare aut damnare contēdat: Verūm *Leuitatē in dices in da plures & prudentes in iudicium adhibeat mnando in dicandoq; Senatores. Non enim inanis aut leuis res est, alicui vitam adimere, quam, etiam si per mille annos pœnitentia ducaris, restituere nunquam potes.*

V. Quod nemo avarus aut scenerator, qui iniuriōsa alienorum laborat appetitione bonorum, ad Rempub. gubernandam munus

usue prætorium deligendus sit. Inueni. *Nemo autem gentur enim plurimi, qui inflammati ad diuitias ad manitias donisque corrupti aperta mendacia gistratus instruere, & manifestæ veritati se opponere officium deligendus est.*

Non minus difficile quàm tædiosum esse coram insulso, stulto, & illiterato Iudice causam orare. Cæcus enim de coloribus quid iudicet? Hoc itaq; officij onus bonis, doctis & prudentibus viris sine respectu interdum generis aut familiæ deferendum est.

Quod necessitas nullis astricta legibus *VII. terrum, filices & adamata frangat. Quam. Necessitas* vis autem per hanc quauis excusari non *non habet* possint flagitia, tamen in decidendis & di. *legem.* iudicandis causis nunquam negligenda est.

Quam iucundum & salutare sit, cum *VIII.* subditi omnium laborum suorum & solitudinem profugium & præsidium in Magistratu collocare & reponere possint, Quod facilius non fiet, quàm si à principe vel rege integris, pijs & incorruptis Reipublica gubernanda committatur hominibus.

Iudex semper in iudicando respectum dignitatis suæ celebritatemq; nominis inueni debet. Non enim leuis ignominia est tanquam iudicij corruptorem legumque violatorem digito omnium demonstrari.

Ingra-

IX. Index semper dignitate personæ suæ innuitur debet.

X. Ingratos sua haud dubiè pœna manet, *Ingratitu-* nec vlla ipsis vnquam fides apud eos, quib.
dimis pra- subdolè semel imposuerint, habebitur, &
minu. redeuntibus occinetur,

Senforis, & pausa, &c.

XI. Multò plus sapientiam & animi indu-
Sapientia striam in homine, quàm fortitudinem cor
audacia et poris atque audaciam extollendam & lau-
fortitudi- dandam esse. Ex his enim furiosa quædam
ni præfer- stultitia & inconsiderata persæpe oritur
da est. temeritas: Illis amplissimæ salus & vili-
tas conservatur prouinciæ. Quod nemini
qui in operosis quotidie Reipublicæ ver-
satur negotijs incognitum esse planè con-
fido.

XII. Quod lupi vrsq; voraces, id est, Auari.
Avaritia tia & Vsuræ non solum immensas destru-
& Vsuræ ant regiones, verùm etiam res omnes com-
omnia de- munem vtilitatem continentes labefactent
struant. & comminuant. Indies enim videmus,
quam difficiles emptiones, & subdoli con-
tractus ex clandestinis Danistarum in fo-
rum inuehantur insidijs. Nam etsi Deus
optimus maximus vbertim fructus terræ
largiatur, & abundanter omnibus profun-
dat: ipsi Timiopole (vt Græci vocant)
nullis exatiantur bonis, verùm omnia cœ-
munt & præmercantur, vt rerum pretia
accendant & annonam flagellent, labores-
que inopis populi longè durissimos exu-
gant. Tales autem vt accuratè impedian-
tur emptiones, magistratus officium pro-

prium

prium est. Nec ipsemet se talibus occupare
debebat negotiationibus. Si autem quis in
opia compulsus, frugum fructuumq; per-
ceptiones diuendere cupiat, æstimatione
adhibita incommodum pauperum, illud
ita facere poterit, ne emendi aut vendendi
quæstu & lucro ductus fecisse videatur. Ve-
rùm quis sua, inquiunt, sine remuneratione
abijciat? ita quilibet beneficium serere
contendit, vt & fructum inde metere pos-
sit vberimum. Dum itaq; pauperes ob pe-
nurias se inuicem iuuare nequeunt, diui-
tes autem erga inopes liberalitatem aliquā
exercere negant, qui Reipub. corpus sal-
uum & incolume esse poterit?

Quod viro bono & candido, qui semper
probitatis commendatione boni viri spe-
ciem tueri solitus est, si casu aliquo delin-
quat, ignoscendum sit, nec ignominiosè
propterea de eo loqui conueniat. Qui enim
sine vitio viuit, primus in eum lapidem ia-
ciat suum. At qui ex malo proposito perti-
naci in peccato obdurat atque perseue-
rat, is humanus non est, sed diabolicus. In
omnibus igitur erit modus pulcherrima
virtus, & medium tenebunt semper beati.

Principes fidelium, prudentiū, & litera-
torum hominum opera aut conuersatione
omnino carere non possunt. Quamobrè et-
iam ab ijs humaniter liberaliterq; tracta-
ri debent, ita ramen ne cuiusquam petu-
lantia aut iniuriosæ voluntati indulgeant.

R

CAPVT

*Quilibet iā
beneficium
serit, & &
fructū inde
metat suū.*

XIII.

XIIII.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

Innocuum Vulpes Lampiū maſſiſſe probatur,

Ipsa tamen mira calliditate negat.

Quam noſtris hodie fallacia regnat in aulis

Quam male mens illic ne ſcia fr. uſus agiſt

Rex de occi
ſo Lampo
examinat
Reiniken.
Reinike
crocodili
lacrymas
effundit.

Tvm denno Vulpeculam
Deſtebilit lepuſculi
Rex ſeiſcitur ſunere.
Fucofus inquit Reinike,
(Simulq; lumen humidum
Virumq; tergit dextera)
Mallem per auras aetheris,
Quod noſter euaneſceret,
Volaret atq; ſpiritus.
Tu quaſotantum regias
Benignus aures applicui

Moleſta

Moleſta nam conuſſia

ſi Veritate ſimplici

Vulgi ſurentis ſicero,

Mitu lubensq; perferam.

Per mixta nam conſtantia

In rebus artus lenitas,

Aduerſū vincit omnia.

At ſinocentem repperis,

Conuincor & lepuſculi

Viſatro crudeliſſimus,

Demitte morti noxium.

Non hora certa temporis

ſuſtollet a gritudinem

Mentis mea grauiſſimam.

Nec ulla me ſuſpirijs

Dies leuabit anxij.

Quod proditoris impiam

Per Bellini fallaciam,

Opes meas amiſſim.

Quibus pares nec India

Nec tota vidit Africa.

Quas propter is lepuſculo

Necem ſceleſtus intulit.

O qui ſel omnes ſedulo

Interrogando maximi

Rimetur orbis angulos

Viſas opes offenderet.

Mox inquit Exor ſimia,

Adhuc tuas capacios

ſi terra gemmas continet,

Confide, percontabimur

Regalis aula clericos

Patientia
omnia vin-
cit.

Reinike in
Bellinū cul-
pam trans-
feſt.

R 2

Vulgiſq;

Reinike ad
mirabilis
in mentien
do astutia.

Vulgiq; multitudinem.

Dic ergo gemma proprijs

Cuiusq; de virtutibus.

Reperior admirabilis

Dicebat astus Reinike:

Fuere nobilissima,

Id propter extimescimus:

Nam quicquid has inuenerit,

In scrinio reconditas

Seruabit occultissimo.

Heu sortis infelicitas,

Si namq; id affines mei,

Aut Vxor intellexerit:

In pristinam cum coniugo

Nunquam redibo gratiam:

Vetante qua negotium

Hoc Bellino commisiimus.

Quamuis enim propter meam

Absoluam innocentiam,

Nunquam tamen sedabitur

Hæc agritudo pectoris,

Quomq; maestas oppida

Vrbesq; perditissimis

Erroribus complerem,

Vi vel remotas omnium

Perconter oras gentium,

Et si grani periculo,

Et debeam cum sanguine

Vitam meam profunderem.

COMMENTARIA.

1. Diligenter iudicem omnia percurrant
debet,

debet, quo seuerius flagitia commissâ puni-
antur. Quamobrem nec quauis vana aut
ludicra excusatione contentus esse debet.

Quod in aduersis rebus nihil melius, ni-
hil præstantius, nihil deniq; nobilius pa-
tientia existere possit. Et iuxta Poëtam, Nihil sapiē-
tia præstan-
tius.

Leue fit, quod bene fertur onus.

Patientia autem constantiæ soror quā-
uis læsa in furorem sæpè conuerteretur, ta-
men exempla hîc bonorum fortiumq; vi-
rorum vnum atq; alterum, quia iucunda le-
ctu sunt, in medium adducam, quæ si ado-
lescentes imitanda proponent, non modò
non incident in illum hominum ingenio
inimicum furorem: sed & meliores fortio-
resq; , ac non sine immortalis admiratione
illustriores euadent. Dion Alexandrinus, Dion Alex-
Philosophus, multis conuitijs probrisq; a-
quopiam lacepsitus, non respondit. Cæte-
rum vbi intra ædium suarum vestibulum
venisset (nam eò vsq; conuictior in se-
tus fuerat) nihil se turbatū ostendens, hoc
tantum insinuauit, ne gry quidem. Conui-
ciator animi impotentia superatus, laqueo
vitam finiuit. Socrates à quodam calce per-
cussus, admirantibus illius patientiam di-
xit. Quid si me asinus calce impetisset, num-
illi diem dixissem? Idem colapho percussus,
nihil aliud fertur dixisse, quam molestum
esse, quod nescirent homines, quando cum
galea prodire deberent. Diogenes pinguem
saluam à Lentulo, in facie cum accepisset,

R 3 nihil

nihil motus ait: affirmabo ò Lentule, amo-
do falli omnes, qui negarent te os habere.
Aethiopes: Aethiopes, illos qui vltra finum Arabicum
sunt si quis ense percusserit, non diffugi-
unt, & verbera & iniurias perferentes: neq;
quisquam vel alterius vulnere vel damno
mouetur. Sed sæpè filios aut vxores, sine
vlllo dolore interfectos aspiciunt. Denique
omnia mala quieto animo perferunt, ad
percussores tantum prospectantes, ad fin-
Pittacus: gulosq; mouentes caput. Pittacus sapiens
cum conuiuio hospites accepisset, mulier
superueniens mentem ob iracundiam euet-
tit, turbatos hospites & ipse solatus est, &
patientissimo animo pertulit.

III. Quicunque res preciosas, aurum, gem-
mas, aut pecunias per ignotas transferre cu-
pit regiones, nulli eas communicet aut o-
stendat. Id enim periculosum in primis est,
multosq; sæpè nihil tale suspicantes, ad
maleficium compulit.

IIII. Vir se in ædibus suis dominum virum-
que esse meminerit, nec potestate aut arbi-
trio mulieris suæ (vt multis hodie accidit)
mo sua me conculcari patiat. Quod tamen non id-
circo dictum velim, vt quis vxorem quam
fidelem quasi domus custodem, rerumque
omnium procuratricem agnouit, abiectis-
simæ ancillæ aut pedissequæ loco habeat,
sed velut acerbitatis omnisq; hilaritatis so-
ciam amplectatur. Nec quisquam temerè,
quod res domesticas attinet, sine consilio
vxo-
ris

vxo-
ris adhibito & discesso commutet. Fi-
delis enim vxor ad suum commodum spe-
ctantia fideliter etiam considerat.

Ne quis leuiter aut improvidè ob fragi-
lia & caduca huius mundi bona se in peri-
culum vitæ conijciat. Ob splendorem au-
tem & gloriâ nominis tui quiduis potius
perferas. In exiguo enim temporis spacio sunt perse-
peræ erepta recuperatur pecunia. At vi-
renda.
tam semel amissam, aut dignitatem tuam
ademptam nūquam reparare aut redimere
poteris. Nec is qui vitâ lucri causa profun-
dit, detestabili caret ignominia & dedecore.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Plurima de gemmis recitat mendacia Vulpes,
Oculat & Verum simplice pelle lupum.
Sic homines stolidi falluntur imagine Veri,
Dum sibi quisq; sapit, Et sibi quisq; placet.

R Ex oro nobilissime,
Aut dolosus Remike,
Aurem fauentem præbeas,
Meas tibi clarissimas,
Per infidelem Bellinum
Malo remissas omne
Quousq; gemmas explicem.
Rex ergo, fandi copiam,
Aut tibi concedimus,
Tamen caueto fuitiles

Reinke
pergit de
gemis suis
nugari.

Pro more ne licentiū
Inepriū effuderis,
Aut forte longioribus
Viare nunc ambagibus.

Tunc multa versans pectore
Ordatur istis subdolum
Orationem Reinike.
Eheu mihi miserrimo,
Qui sortis amplas maxima
Possessiones perdi.

Primo recorder annulum
Amisimus mirabilem:
Hac dextera quem Bellino
Fideliter commiseram.
Qui totus illustrissimo
Lucebat auro splendidus.
Huic artifex incluserat
Miris lapillum dextera,
In ambituq; circuli,
Decircinarat prouide
Recentiores literas,
Triplexq; nomen additum.
Quod arte certe sculpsit
Magister admirabili.

In Regis alta curia
(Licet nec illum despuam)
Hac scriba nullus perlegat,
Nec Doctor illius explicet,

Magistra. Apella quam doctissimus
brionis lu- Noster Magister Abriou,
dzi laus. In Vrbe qui Tremonia
Aedes superba incolit.

Hule

Huic annulum pulcherrimum
Non occupato serijs
Negotijs offenderam.
Li asserbat annulo
Hoc esse nil praelarius,
Et inueniri rariū,
Inscripta namq; desuper
Ex patris horum optimi
Dei beatoribus
Seth aituisse nomina,
Qua si quis omni tempore
Oculta secum gesserit:
Illi nihil tonitrua
Aut Damonis praestigia
Vel iactus ingens ignei
Potest nocere fulminis.

Nec Bruna eam densissimas
Nives reportat horrida,
Periret acri frigore,
Nec in virente perditus
Aetate contabesceret,
Sed ut Vir annis integer
Polleret omni robore,
Dulcemq; securissima
Metam senectae tangeret.
Sed praeter hac in annulo
Auro lapis circumdatus
Erat niger carfunculus,
Qui noctis obscurissima
Graues tenebras auferens,
Dabat parenti lumina.
Hunc si quis ager dextera,

Annuli vi-
tutes in-
scri-
ptas.

R 6 Ant

Aut Veste saltem tangeret,
 Lues abibat ilicet.
 At in sinistra nobilem
 Hunc qui gerebat annulum,
 Securus orbis qualibet
 Abibat in provincias.
 Vim fluminum minacium,
 Ignemq; spernens fulguris
 Nec proditoris machinas
 Vilius expauesceret,
 Claudine possit carcere
 Quicumq; saltem gemmulam
 Ieiunus hanc afflexerit:
 Is mille quamuis agmina
 Vincibat vnus hostium.
 Adhuc Venena qualibet
 Virtute magna suffulit.
 Coramq; summis Regibus
 Manu ferentem dextera
 Is gratiosum reddidit,
 Quem propter excellentia
 Virtutis alma munera
 Regi tibi transferamus.
 Nam cogitabam pauperem
 Quod dedeceret nobilem,
 Et conueniret optimo
 Regiq; nobilissimo,
 A quo salus certissima
 Et subditorum dignitas
 Dependet omnis vnico.

COMMENTARIA.

Ne, quando Principibus loqui studeat,
 nisi

Non quē-
 uis decent
 annuli.

nisi cum magna res efflagitat, multis verbis I.
 perplexis, aut circuitionibus vtaris. Alia e. Quando
 nimi illis incumbunt negotia, quā vt tuis principib.
 ausculcent ineptijs. loquendum.

Cum iacturam aliquam fortunarū tua- sit.
 rum facis, virum te ostendito, nec statim II.
 muliebri cōsternaris animo, aut honorem In aduersis
 cū reti amisisse cogites. Illa enim quæ tan- fortiter a-
 tum pecuniæ causa conflata est gloria, va- gēdum est.
 riabilis & fucosa leuissimo quouis vento rebus.
 impellitur & commutatur.

Ne vnquam absentes calumnieris, aut III.
 eū de maiori honorificentius aut glorio-
 sius prædicas, minorem interea ne contem-
 nas aut culpes.

Vt Deo indies pro incredibilibus her- IIII.
 barum, lapidum, radicumq; potestatibus Deus om-
 ingentes agamus gratias. Tantam autem nia iuxta
 in ijs, atque in Deo ipso, spem locare, ita vt arbitrium
 non ad laudem eius, sed potius abusum di- suum mu-
 rigas, dementissimum est. Ipse enim pro ar- tare potest.
 bitrio suo & voluntate ineffabili omnia,
 quandocunque vult, mutare & variare po-
 test. & vt nostri testantur Iambi,

Adhuc Magister omnium
 Rerumq; factor permanet,
 Et permanebit omnia
 In sempiterna secula.

Quod certum & honorabile discrimen
 inter personas esse conueniat, quocirca se
 quisq; in tali habitu ornatuq; corporis ta-
 lem exhibeat, vt inter præstantiores possit.

R 6 tns,

tus, pro suæ dignitate personæ dignosci & censeriqueat.

171.

Quod, secundum Deum, vniuersa salus & Reip. perditio in magistratus auxilio & voluntate consistat. Is enim si fideliter prouinciam suam defendit & gubernat, ita ut bella, caritasq; annonæ, reliquaq; infinita incommoda exulent, feliciter prospereq; succedunt & administrantur omnia.

Subditima: Quamobrem subditi debita reuerentia, magistratum timore & pietate sic magistratum suum homo obseruent & colant, quo ad ardentiorum curam Reip. adhibendam inflāmetur. Porro cum prouinciæ alicui bonus & fidelis contingit princeps, nullo puncto temporis intermisso, populus pro eius conseruatione atque incolumitate apud Deum instare debet, ut ipsi ad communes utilitates pie & pacifice conseruandas, prauasq; hominum opiniones euellendas gratiam inspirare, & contra inimicos victoriam concedere dignetur.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

Magnifici memorat speculi vultus laudes,
Quale vel in terris amplius esse negat.
Quod maiora rudes homines mendacia fingit,
Hoc meliora graui tempore donaferunt.

Ad hactibi lectissima,
Cum Bellino pulcherrimum

Regina

*Regina mihi pectinem,
Vtrumq; splendidiſſimum,
His quale nemo finibus
Vidit, Videbit, aut Videt,
Propter tuam clementiam,*

Reinike de
speculo &
pectine me-
tici incipit.

*Et ſingularem gloriam,
Virtutis & praconium.
Adhuc recorde ſclicet,
Alto ſepulchra pectore
Tot ſigna manuſuetudinis
In me locata perditum.
Tu namq; tactum regio
Me ſubleuaſti fulmine,
Regina formoſiſſima,
De ſurpe nata maxima.
Vt Rex mihi conceſſerit
Vitamq; condonauerit.
Hoc ergo concinnauimus
Speculi tibi munuſculum:*

Reinike be-
neſicia re-
ginæ com-
memorat.

Speculi
pulchritu-
dinem ſi-
ramq; Rei-
nike decla-
rat.

R 7

Quod

Quod expolitum pumice
 Ignotioris bestia
 Ex osse fabricauerat
 Leui stupendus artifex,
 Id res ad Virilissimas
 Accommodatur plurimas,
 Nec non suauis proxima
 Odore complet omnia.

Fabulā Pa-
 ridis specu-
 lo inscul-
 ptā Reini-
 ke narrat.

In osse miris fabulas
 Coloribus distinxerat
 Regumq; claras aurifex
 Imagines inluserat.
 In montis Ida Vallibus
 Vi pastor ille Dardanius,
 Oblata dona Palladis
 Iunonis & contemserit:
 Deaq; ponum Cypria
 Dans, insit ipsum tollere,
 Duasq; forma Vincere.
 Hanc quisq; norat optime
 Leonis in palatio
 Narrationem Reinikes.

COMMENTARIA.

I. Quod matrona honesto oriunda gene-
 re, quæ se laudabilem gerit, omni laude sit
 dignissima, meritoq; apud omnes extolla-
 tur & prædicetur.

II. Obserua & perpende historiam Paridis,
 quæ certè, si rectè exponatur, multa iucun-
 dissima & utilissima lectu in se complecti-
 tur. De qua aliàs, cum per ocium licuerit.

CAPVT

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

Historiam speculi Vulpes in imagine narrat,
 Quam varia sculpsam fecerat arte faber.
 Fabula quàm nostro mendax oblectat in auro
 Hanc refer o vulgo qui plucuisse soles.

Nunc explicabo latius
 Speculi decus pulcherrimi.
 Ornabat illud ignea
 Glaucus Berillus lampade,
 Is omne quicquid accidit
 In quinq; miliaribus
 Mox retulit spectantibus.
 Hinc arboris carissimo
 Ligno fuit circumdatus,

Reinike
 pergit de
 speculo
 mentiri.

Pauli

Multa quod auro praeferunt.

Hic res vetustis temporis

Cum inuidia coloribus

Pictas licebat cernere.

Hic è vetustis erui. am

Annalium scriptoribus

Dignam relatu fabulam,

Speculoq; sculptam dixero.

Erant caballus inuidus

Qui cur suum certamine

Ceruo volens contendere,

Cuidam Bubulco supplicat,

Aitq; pastor optime,

Parere si michi voles,

Vbiq; nostro tergo,

Tecum volabo protinus

In lustra sylua proxima,

Vbi queas pinguisimum

Alis superbum cornibus

Tuis sagittis figere,

Humiq; cernuum fundere,

Rumore lato gestiens

Exultat veri gaudio,

Equoq; pastor insidet:

Pussis caballus alise

Sylvas opacas transulat

Cernuumq; pinguem conficit,

Quem dum laborat insequi,

Cerui fugacis segnior

Alacritate vincitur.

Nec non bubulum flagitat

Descendat & velociter.

Reinike al-
tera Histo-
ria speculo
in sculpta
recenset.

Inuidia e-
rum
plum.

Inuidia e-
qui ceruo
velocitate
inuidientis

Inuidia e-
rum

Aille lassi murmure

Nihil mouetur supplicis

Nec absistit, celerrimum

Quouq; cernuum sterneret.

COMMENTARIA.

Cui mendacia dicere studio est, is cir-
tunspetus erit, ne in absurda nimis impin-
gendo parum sibiipfi constet. Quamuis e-
nim homine mendace & periuro nihil sit ingeniosu
detestabilius, tamen in tempore ingeniosa tum per-
adhibere mendacia perutile multis fuisse tile est.
experientia comprobauit: Tria autem ab Tria men-
Augustino ponuntur mendacij genera, per-
nitiosum, officiosum & iocosum. Perni-
tiosum genus mendacij id recte dicitur, si sum genus
non habeas quem decipias, tibi mentiaris mendacij
& temetipsum fallas. Vt Psalmista testa-
tur: mentita est iniquitas sibi. Ab hoc men-
dacio cauendum sacre vbiq; scripturae mo-
nent: Sic Ambrosius inquit, cauetes fratres
mendacium, quia omnes qui amant men-
dacium, fratres sunt Diaboli, qui est pater
mendacij, & per illud homicida. Interdum
quidem concessum est Diabolo, Chryso-
stomo restante, vera proferre, sed non in a-
lium finem quam vt mendacium suum ra-
ra veritate commendet. Hinc consequitur
pestimum esse genus hominum qui men-
dacijs student, & praecipue in Doctrina re-
ligionis. Nam mendaciu in religionis cau-
sa, vna

Quare in-
terdu dia-
bolus vera
dicat.

*Secundum
mendacij
genus offi-
ciosum.*

sa, vnà cum corpore interficit & animam. Secundum dicitur officiosum, quod ita intelligendum est, vt in gratiam alicuius amici liceat mendacium comminisci & proferre. In mendacio autem qui esse potest officium, aut potestne virtuti cum mendacio commune aliquid esse? Sæpè accidit vt alicuius fortunas, vitam, pudicitiam & similia, commentitia narratione redimas, tum non propriè mentiri diceris, à proximo enim corpore, vita, bonis & dignitate auertere incommoda, veritatis adminiculum merito existimabitur. Si verò ad secreta reuelanda quis alludat, non obsto quo minus officiosè aliquid, quod vtile sit Reipub. aut Ecclesiæ, nec ad falsitatem, sed ad veritatis custodiam pertineat, si id necessitas postulet, excogites. Nam si fidelitatem in hac re, officioso huiusmodi commento redimere opus sit, non mentieris. Is enim qui honestam causam habet ingeniosè aliquid excogitandi, quod magnum malum publicè aut priuatim auertat, & acumine suo insidijs inquirentium arcana elabatur, veteratorumque tergiversationes eludat, mentiri dicendus non est. Tertium mendacij genus iocosum appellatur. Quod in iocosis salibus, lepore, & sermonis consistit comitate. Quamuis autem in gratiam amicorum veteres Philosophi, nihil veritati detrahi voluerunt, ad quem modum & Cicero dixit: Nulla est peccati excusa-

tio,

tio, si amici causa peccaueris. Quod & lex Christi testatur, cum dicit, sit sermo vester est, est, non, non. Et iuxta Menand. verum: Omnis prudens & sapiens odit mendacium. Tamen non omnino reprehendenda aut abiicienda videtur *ὁυτρεπνία*, nec volo ceu Curius aliquis, aut Heracitus, hominem statuæ similem perpetuè durum & tristem esse. Nam & maximi viri, Iulius *Maximi et* Cæsar, Augustus, Cicero, D. Hierony- *Viri iocis* mus, vt naturam aliquando in magnis sollicitudinibus molestijsque leuarent, ingeniumque licentius recrearent, iocis, lepore, & sermonis delectati sunt vrbauitate. Comitas enim veritate tineta sæpè ad leni- *Comitas* endos aliorum dolores, aut ad placandos in *Veritate* ira multum prodest. Quamobrem qui in *tineta mul* conuiujs honestis fabularum ex Poëtis, *tū prodest.* ænigmatum, & similium ex alijs scriptoribus recitationem vetant, dementissimi vocandi sunt. Sed hætenus de triplici mendaciorum genere dixisse sufficiat.

Ne, alicuius præclarum aut artificiosum *II.* opus cum vides statim æmulari aut imitari *Id enim si-* nitari, nam si ab eo quod exprimere cœperis, deerraueris, inimicis ludibrio eris tur- *miarum* pissimo. Ergo quam quisque Spartam na- *proprium.* ctus fuerit, hanc exornet, id est, quamcunque provinciam adeptus fuerit, huic se accommodet, & pro eius dignitate se gerat. III. Quod is qui singulari quodam odio in flam-

inflammatus in alterius detrimentum, curas, molestias & labores suscipit, merito, si ipsi secus quam expectarat, res eueniat, ab omnibus despectui habendus & ludificandus fit.

Inuidia duplex merces. Duplicem enim iure inuidia habet mercedem: Alteram, quod plerūq; periculum, aut dolus in proximum conflat & exco- gitatus in caput auctoris recedit: Alteram, quod sibi ipsi poena existit grauissima, de suo plus nocet, quam alterius corpori. Ut præclare diuinus noster Vergilius in Epigrammate de Liuore ostendit:

*Liur tabificum malis Venenum
Intus foras ossibus medullas.*

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

*Historiam Vulpes percenset iniqua secundam,
Picta super speculo qua radiante fuit.
Fallere qui didicit, felicibus vititur auris,
Gratus & in terras quaslibet hostes abit.*

Quoniam præter hanc & alteram
Audite præsci temporis
Rem, quam peritus artifex
Speculo meo depinxerat.
Asellus si planstrarius,
Canisq; blandus diuini
Inseruebant rustico:
Hæc catellus gratiam

Asellum

*Adeptus optatissimam,
In omnibus coniungo
Sedebat, atq; piscium
Et portiones carniū
Certas habebat omnium.
Herusq; dilectissimū
Velut tenellum filium,
Nunc in sinu reconditū
Fovebat, & molliſſimo
Dormire secum lectulo
Perebat, atq; ludere.*

*Asellus hoc intelligens
Se mille diuis denouer;
Vocatq; detestabilem.
Heu, inquit, ignauissimū
Noū herum fallacis,
Gnathonicūq; moribus
Cur palpitare nescio?
Quoniam ipsi blandiatur.*

Canisq;

Tertius Reinike speculo suo depictam enarrat historiam. Historia de Cane & Asello.

Canisq; mores induam:
Heriq; verbis lenibus
Sic aucupabor gratiam,
Pati labores asperos

*Invidia
exemplum*
Asini inui-
dia.

Nec cogar omni tempore.

Asellus ergo tardior
Rudens agresti murmure
Herum, Velut licentius
Canis solebat, proximum
Inuadit atq; suscipit,
Et ore lambit sordido.
Herum pauescit illico,

Invidia parua

Et in fugam conuertitur.

Tales asini Mox seruulorum clanculum
hodie innu Armata turba fustibus
merabiles Accurrit, & grauisimo
inueniuntur. Pulsans asellum verberare
Ad vsq; mortem percutit
Grauiq; claudit carcere.

COMMENTARIA.

I. Vt in sua quisq; quam à Deo accepit,
Quilibet in permaneat vocatione, nulliq; suam sortis
sua mane licet longè splèdidiorem inuideat: ad vnam
re debet vo enim eandemq; vitæ non sumus creati con-
satione. ditionem. Et secundum Tetrastichon no-

strum patet.

Quod si diuicias cuncti teneamus opimas,

Simus & equali conditione pares,

Hinc omnes mensa simul asideamus in Vna,

Qua so quis in mēsam ferula ferre velit?

Oportet in huius fragilis & ærum nolæ

viti

vitæ miseria alterum alteri inferuire, cer-
tisq; personarum delectum atq; discrimen
existere. Quapropter in suo quisq; obduret
statu, nec indecorè tentet artificium, cuius
est imperitus, & à quo natura eius abhor-
ret: vt multi inueniuntur, qui se omnibus
humanis absolutissimos credunt esse do-
ctibus, nec vllis officij aut magistratibus
serendis inutiles, imò qm̃ijum commercio
Principum dignissims arbitrantur, Ad
quæ vbi depenerint non aliter atq; asini ad
vras capellendas idonei inueniuntur.

CAPVT X.

ARGVMENTVM.

Tarpia adhuc alio rem Vulpes tempore gesta,
Qua fuit in speculi margine sculpta, refert,
Verbaq; de priscis ne semper inania fingat,
Ipsa sui memorat dedecus omne patris.

REX qua so clementissime,

Ne forte mente concipe

Hunc insolens fastidium,

Quod inuijs ambagibus

Verbuq; longioribus

Orationis erimur.

Sum præter hæc quæ diximus,

Calat. facta plurima

In speculo suere, qualiter

Statu parente cum meo

Et orbis in longissimis

Reinalke
quartæ regi
de speculo
recenter hi
storiam.

Profectus

*Profectus Vrbes exteras.
Nam pacem fecerant,
Fortuna siue lubrica
Noceret, aut successibus
Iuuaret ambos prosperis,
Labore Velle mutuo
Id ferre concordissimè.*

*Sed accidit dum pinguis
In rure querunt pabula,
Auctus molestis acerbis
Venator audax aduolat.*

*Tum felis inquit heu mihi
In rebus his arctissimis
Quis nunc queat succurrere?
Pater nihil perterritus,
Se gloriatur machinis
Et esse plenum fraudibus.
Respondet illumuriceps,
Nil prater Vnicum mihi*

Dolum

*Dolum relinquisentio,
In culmen huius arboris
Velocius conscendere.
At Vix parens euadere
Canum minas grauissimas
Valebat insequentium,
Quousq; sese turpiter
Atrix cavernis abdidit,
Opes tibi reconditas
Omnes habebat clanculum,
Quas tibi molestis fortibus,
Malusq; Venatoribus
Aclurus audax prodidit.*

COMMENTARIA.

I. Ne te in potestatem alterius, aut vllam societate vinculo arctiori, in re minus honesta, constringi & obligari patiaris. Qui enim ad id animum induxit, vt clandestinis cuiuspiam noceat insidijs, nec ei, cum quo societatem iniit, fidem seruabit. Et quamuis se omnibus religionis obstrinxerit votis, necessitate urgente fugit, suisque, quam maximè potest, rebus consulit atque prospicit.

II. Ne nimis insolèter de tuis glorieris virtutibus, aut efferaris scientia, nam cum res factis declaranda est, caue ne confusus, Lene velut rapido liquefit sub sole butyrum, Aut solet ad moto cera perire rogo, erubescas & despectui habearis, apudq; oēs malè audias. Quemadmodum & hic de

S suis

Gloriari
de seipso
non decet.

fuis vulpes gloriosè loquitur artibus. Quibus cùm vti debebat, inops expertq; confis-
lij quidnam inprimis aggredieretur, vix in
spelūca feruatur proxima. Sic multi hodie
depinguioris ingenij, tanquam sapientis-
simi Salomonis industria essent præditi,
caput prædicant & cristas attollunt, assi-
dente interim aliquo qui tacet suamq; oc-
cultat intelligentiam, quem tamen si glo-
rioso illi, aut iactatori, ingenij dotibus con-
feras: ne manus quidem digito correspon-
deat, sed in auricularis minimo vngui plus
salis, quàm alter in vasto crassoq; habet
corpore.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

Ore recenset adhuc altam vulpecula fallax
Historiam speculi qua super orbe fuit.
Scilicet interdum decet assentire loquenti,
Fabula si qua vetus, si qua iocosa placet.

Reinike
quintā regi
de speculo
suo recen-
set historiā

QVIn ES stupenda, qua loquar,
Speculo peritus sculptilis
Calator hoc dolauerat.
Vi scilicet deformius
Equi cadaver mortui,
Lupus vorax inuenerit.
At ossa diligentius
Proiecta cūm corroderet,
Incautus ingens deuorat
Os, quod vta tenerrimis

Harebat

Harebat arcta gutturus.

Hinc is dolores maximos

Molestiasq; perferens,

Promissiones ornantibus

Medicis facit fidelibus

Si forte quisquam tristibus

Eum leuet doloribus,

Huic Velle se pecunias

Remunerari maximas.

Sed ecce cūm iam neminem

Historia de
Lupo &
Grue expli-
catur.

Habere posset, proximam

Gruem salutans inuocat

Rubro decoram pileo.

O Doctor, inquit, maxime

Feras opem miserrimo,

Digno laborem munere.

Pensabo, tu nil ambigas.

His capta Grus fallacis

Orex hians gutture

S 2

Lupi

Lupus be-
ne merita
grui pmis-
sam abne-
gat merce-
dem.

Lupi potenter eripit.
Cui postulant primum,
Lupus quid, inquit, perfida
Reposcis à me prami?
Qui dente te discerpere,
Et colla duris morsibus
Mibi molesta fringere
Cum quiverim, miserrima
Donasse vitam nil putas?
An non tibi suffecerit
Mei fauoris gratia,
Quod te ream dimisimus,
Nec ore deuorauimus:
Cum penè nostrum rumpes
Et vulnerares guttura?
Hoc omnium stipendium
Est ritè seruientium.

Fidelis ser-
uus semper
a sinus est.

Hac cuncta qua narrauimus,
Speculo fuere lucido
Calata miris artibus.
Quod ipse, tanquam nobilis
Indignus isto munere,
Regina vobis miseram.
Sed iam latronem perfidum
Non credidissim Bellinum,
Quem laude summa pradium,
Et rebar integerrimum
Vel omnium mortaliū.
Spero amen gratissima
Dies quod olim dereget,
Quis litro crudelissimus
Viale lumen optimo

Ademerit

Ademerit lepusculo,
Aut fur rapaci dextera
Gemmae meas subduxerit.
Cruentata facta scilicet
Sicariorum turpium,
Vel vna formidabilis
Dies reuelat omnia.

COMMENTARIA.

Ut in honore fidelem habeas medicum, I.
à Deo enim tuum in commodum incolu- *Fidelis me*
mitatemq; creatus est. Quamobrem nemo *dicus hono*
mortalium medicinam aspernari aut con- *re est di-*
temnere debet, multis enim laborantibus *gnissimus.*
succurrit, ægris medetur, affictos excitat,
ut fugientē nonnullis persæpe sistat vitam
& valetudinem recuperet. Quamuis enim
vulgus vociteretur, quid ad me medici cu-
ratio? si moriendum est, moriar: sin viuē-
dum, voluntas diuina facile medicinā meo
applicabit morbo. Vult nihilominus certè
Deus ut intermedijs suis fruamur, & cum
gratiarum actione vtamur. Id enim Deum *Deum ten-*
esset tentare, si lecto decumberes, & ieiunio *ture, quid*
te continuo conficeres, expectans quousq; *sit, explicat*
angelus è cælo descenderet, & ægroto tibi
apportaret pharmacum: Posthabitis inte-
rim omnibus medijs, quæ ad vitæ necessita-
tem & sustentationem corporis creasset.
Deus enim non ad cuiusq; voluntatem li-
bidinemq; sua commutabit opera.

Quod iam sæpè inculcatum est, ne illi
S 7 quem

II.

quem semel fallacem aut peruersum exper-
tus es, nimium confidas: praesertim si in i-
pſius poteſtate relictum ſit, vt tibi nocere
poſſit: id qui ſecus agit dignus eſt qui de-
cipiatur, & deſpectui multis exponatur.

III. De vitio ingrati tudinis hīc monemur,
de quo ſuperius diffuſius & copioſius di-
xi mus.

IIII. Ne medico ſolutionem in longinquum
Medico ſi- differas tempus, Si enim illi qui inſirmiſſi-
deli liber. a. mae valetudini diligentiffimè inſeruit, pre-
luet eſt ſol- cium inhi bes, & pro operatibi locata mer-
uendum, cedem protrahis, inconfideratiſſimus de-
mentiffimusq; homo appellandus es, qui
diſcrimen inter incolumitatem vite, imbe-
cillitatēq; corporis humani non agnoſcis.

V. Quod veriſſimum hoc ſit prouerbium,
Nallū diu quo affirmatur, nullū a Deo homicidium
ocultari, diu occultatum aut impunitum præter,
preſt homi- mitti. Experientia enim iam edocuit eos,
cidium. qui homicidij rei eſſent, & per annos ali-
quot factum celafſent, potius quā flagi-
tium omnino deliteſceret, aut caſu aliquo,
aut importunitate, aut ebrietatis tormen-
to compulſos ſua in vulgus diſſeminafſe
maleſicia, & ante omnium oculos poſita
denudaſſe.

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

Enumerat

Enumerat benefacta ſui Vulpecula patris,
Qualia contulerit plurima Regis auro.
Signa vetuſtatis licet afferat omnia Vulpes,
Illa recordari Rex tamen æſt nonquit.

Non miror alius regibus
Quod mira vobis accidunt,
Et multa ſæpe deſidi
Obliuioni traditis.
Illum infelicioꝝ
Imago nunquid temporis
Subit tibi grauiffimi,
Cum peſte Geſter corporis
Correptus inſanabili
Parens thoro decumberet,
Nec inueniret quempiam.
Cruenta qui ſalubribus
Sanaret herbis vulneta,
Quomq; nempe literas
Meo parenti mitteret.

Reinike of-
ficia patris
fui, in Re-
gis paren-
tem colla-
ta comme-
morat.

Reinike pa-
rens Medi-
cus excel-
lentissimus
fuit.

*Qui mille perfectissimè
Artes medendi nouerat.
Huic passionēs maximas
Is explicabat pectoris.
Salubre miscens pharmacum
Parens meus fideliter
Hoc consulebat languido.
Lupi securi pinguis
Septennis herbis quattuor
Vi deuoraret additis.
Lupus quod è vestigio
Ferociens audiuert.
Annosq; sese comprobant
Vix esse natum quattuor.
Parens cachino diffinit,
Lupi q; lamentabilis
Nihil mouetur questibus,
An natus inquit quattuor
Annosue septem vixeris,
Patebit omne protinus
Iecur tuum cum videro.
Vocatur ergo carnifex,
Lupusq; pellem detrahit,
Epasq; Regi porrigit.
At ille colium deuorat,
Et conualescit illico,
Seruusq; mandat omnibus.
Doctoris ut clarissimi
Meum parentem nobili
Dignentur omnes nomine.
Quod ut tamen praeclarus
Foretq; circumspiciamus:*

Reinikes
parens infi-
gnia Docto-
ratus à Re-
ge impe-
trat.

Hac

*Hac posset atque ponderis
Habere plus authoritas,
Donabat ipsi pileum
Coloretinctum purpura,
Monile diues in super
Auro resurgens textili,
Plenumq; gemmis annulum.
Apparet at nunc verum,
Et eminet conspectus:
Quid ista secum tempora
Periculosa conferant.*

*Parentis ex industria
Nec hactenus percepimus
Vel omnium viliſsimos
In arce fructus regis.
At summa nempe gloria
Honoris est fastigia,
Mei relictiis omnibus
Locantur aduersarij.
Nihil valet prudentia,
Vel artium scientia
Praclaraliberalium,
Amore lucri quilibet
Sed quaestuoſo ducitur.
At forte si quis barbarus
Onus potentis nobilis
In Caesaris palatio
Illiteratus accipit:
Is est molestus omnibus:
Nec, ante tempus perbreue
Qualis fuisset, cogitat.
Tantumq; lucro sordido*

Reinike se
propter be-
neſicia pa-
rentis ſui à
rege nihil
amari de-
clarat.

S 5

Incumbit

Incumbit & pecunijs.

Hac Rex stupende singula

Speculo figuris aureis

Insculpta missi Bellinum

Tibi perimpissimum.

Quod fata si concederent

Hac comparare maximo

Vita velim periculo.

COMMENTARIA.

I. Certum est Principes & Reipu. guber.
Principum natorez quotidie molestis operosisque im.
ardua ope plicari negotijs, ita vt omnia recordari aut
rosaq; ne- omnium meminisse diuinum potius quam
got. u. humanum sit. Vnde mirum non est, si a.
Etio aut causa nonnunquam differatur,
aut in longinquum procrastinetur tem.
pus. Cuius rei idcirco hic mentionem fa.
cere libuit, ne quis in aulis, cum tardius
expeditur, propterea principibus indigna.
ri aut succensere velit. Debent tamen & illi
suo officio satisfacere, nec quenquam te.
merè causam eius de die in diem protrahen
do vexare, sed omnibus iustitiam, vt decet,
administrare.

II. Ne quicquam quantum ad morbu spe.
Medico ni- stat, non aliter quam reus aduocato suo
bilquod ad causam capitalem agenti omnes defectus
morbu spe aperit, medicum tuum celare velis. Id qui
stat celan- facere negligit, medico, quicquid in eare
dum. detrimenti accipit, imputare sine iniuria
non potest.

Notan.

Notantur hic imperiti & illiterati Me.
dici, qui consuetudinem agrotantis, aut *Medico ma*
naturam corporis non cognoscunt, imò *lo nihil pe-*
vbi casu leuiusculum aliquem curarunt *stilentium.*
morbum: confestim sine omni iudicio gra.
uioribus morbis periculosas curationes &
ancipites adhibere volunt, à talibus absti.
near, & nullo modo vir bonus se curari si.
nat. Nam & modico grauius agrotantes
sanare aut ingrauescentem ratione proui.
dere morbum difficile est: præsertim si cum
talibus ipsi res sit, qui iudicio minus pol.
lentes, suas passionis animique affectio.
nes expromere nesciunt, & doloris impa.
rientes pharmaca omnia potationesq; re.
spuunt.

Quod medico fido & perito pro labore
nihil detrahendum liberaliterque merces
soluenda sit, nihil enim charius aut precio
sua vita existit, & bona valetudo omnes
mundi antecellit diuitias.

Ne quis de prouidentia, honore, diui.
tiji aut amplitudine parentis sui tantum
sibi persuadaeat, vt in ea confusus in quoduis mines ad
flagitium ruere, & omnia ad voluntatem *Magistra-*
suam agere velit. Omnes potius ita benefi.
cij demereri studeat, vt & posteris liberos *di nō sunt.*
suos commendatissimos & charissimos re.
linquat.

Ne principes sordidos istos, tenaces &
auaros homines ad publica eleuent aut
promoueant officia. Non enim Domino

ipſi ſolam iniuria ſit, cum fortunæ ſacul-
tatesq; eiꝯ inſidioſè ſubtrahunt & cōpi-
lant, verum etiam ſubditos miſerè affligit,
excoriant & deglubunt. Vnde populus in-
dignè in odium principis dominiq; ſui de-
uotionem inflammatur & concionatur.
Quod inprimis magiſtratui ſummopere
cauendum eſt.

VII.

Quam nimis verum ſit, hoc noſtro in-
gratiſſimo ſeculo, lucro & pecuniæ virtu-
tes, omneſq; præclaras artium poſtponi
ſcientias, ita vt benè exclamare cum Tibul-
lo noſtro liceat:

*Heu malè nunc artes miſeras hæc ſecula tra-
ſtant,*

*Iam tener aſſueuit munera ferre puer,
Aut cum Horatio qui dicit:
O cines cines, quarenda pecunia primum,
Virtus poſt nummos.*

At noſ cum Lotichio noſtro potius hunc
in modum dicamus:

*Ab pereat quiſq; præfert Virtutib. aurum,
Ingenium cunctas nobile vincit opes.*

Verum miſerabilem plerunq; iſti bona-
rum artiũ & virtutis contemptores habent
exitum. Quotidiana autem nobis ob ocu-
los quia verſantur exempla: res testimonijs
prolixioribus non eget. Multi indies opu-
lenti mercatores breui tempore quæſtuo-
ſiſſima emendi & vendendi ſic emergunt
mercatura, vt

Iam iam taſturos ſidera ſumma putes.

At

At demum cum iam amplius cadere non
poſſe, atq; omni ex parte beatiſſimi omni-
no iudicantur: repente tandem tam igno-
minioſè & turpiter lapſi præcipitantur, vt
eos

Iam iam taſturos Tartara nigra putes.

Quod iſ qui ex humili aliquo genere aut
obſcuritate hominum in altum extollitur,
animo ſe nimium efferre aut intumeſcere
non debeat. Deus enim eum quem in alti-
tudinem gloriæ aut fortune extulit, rursus
de ſtatu honorifico deturbare, & cum de-
decore ſic vt omnibus ſit ludibrio, deiſcere
poſſeſt. Quamobrem quiſq; ſecum diligen-
ter animo perpēdat, quid fuerit, ſit, aut fie-
ri poſſit: ſemper memor, quam varia volu-
bilisq; fortunæ rota, huiusq; vniuerſæ hu-
manæ vitæ fluctuoſa exiſtat commutatio, ſe
erga omneſ benignum, affabilem & tracta-
bilem exhibeat. Vnde non illepidè Poëta
hortatur:

*Fortunam reuerenter habe, quicunq; repente
Diues ab exili progrediere loco.*

Licet quidè & ſas eſt, vt proximus quiſ-
que ſibi ipſe ſit, eaq; potiſſimum quæ ad
ſuum faciunt commodum, requirat: tamen
ſemper æquitatem & excellentiſſimam an-
te oculos habeat iuſtitia virtutem. Salo-
mone enim noſtro teſte:

*Parna Viri dominũ metuētis iugera præſtant
Hiſ, ſunt iniuſta qua bona partu manu.*

Iſ igitur qui honorem, fauorem populi,
S 7 ſplendo-

VIII.

IX.

Duo iustit
rat gratias: his duobus potissimum iustitig
cia funda innitatur fundamentis. Quorum primum
menta, est, vt ne cui noceatur, deinde vt communi
utilitati magis, quam priuatæ inferuiatur.

CAPVT XIII.

ARGVMENTVM.

Exprobrat hic Vulpes ipsi benefacta leoni,
Inu. diamq; lupo comparat inde grauem.
Hoc opus & labor est mendacia fingere. Iam
Hostibus vt noceas. subueniasq; tibi.

Rex de pa-
rente Rein-
ikes nihil
recordari
potest.

Rex in superba curia
Profatur ore talia:
Vt fas tuam Vulpecula
Percepimus sententiam.
Verum quod ad praconium
Tui parentis attinet,
Id ante non audiueram,
Eiusq; de virtutibus
Nihil recordor amplius.
Quin fors an ante seculum,
Qua tu renarras plurima,
Hac contigisse credimus.

Rex de i-
psius Rein-
ikes mali-
tia innata-
que nequi-
tia sibi plu-
rimum co-
mendaq; vita tempore

Sed de tui vilissima
Opinione nominis,
Et fraude detestabili
Nimis recordor plurima.
Et constat omni seculo
Mendaq; vita tempore

Vulpecula.

Vulpecularum plurimas
Fuisse semper machinas,
Nec quempiam mortalium
De dignitate Reinikes
Vel mentionem candidam
Fecisse, vel praconio
Hanc extulisse nobili.
At forte vulgi mobilis
Sisalunur mendacio,
Innoxiusq; pessimis
Iniurijs offenderis,
Id iure detestabilem
Certe tibi molestiam,
Et mentis aegritudinem
Afflictiorem adferat.

Hac audiens Vulpecula
Paulo dolebat acris:
At dignitatem nominis
Tuetur ore taliter:
Atq; in formidabilis
Rex, miror hoc licentijs
De me quis ausit spargere.
Nullaq; me quod dixeris
Vita diebus omnibus,
Fuisse laude praeditum.

Nam tempus illud excidit
Nec amplius recogitas
In te locatam gratiam,
Munusq; nunquid immemor
Benignitatis es meae?
Scis ante menses quindecim
(Sed absit exprobratio)

stare affir-
mat.Rex dicit
Reinikē à
nullo mor-
talium lau-
dari.Reinike di-
gnitatē no-
minis sui
defendit.Reinike be-
facta sua in
regem ex-
plicat.

Cum

Cum fortis Isengrinus
 Mecum colono diuiti
 Suem dolis exceperat.
 In pascuis improvidi
 Deinde quam multauimus.
 Ut vestra forte dignitas
 (Recordor) interuenerit,
 Grauiq; de ieiunio,
 Laboribusq; conquerens,
 Pro maxima pecunia
 Frustum rogari filius.

Inuidiā re- Amarus Isengrinus,
 gisq; odiū Non illa, dicit, vendimus
 Isengrinio Multo laboris improbi
 constat Re- Sudore qua parauimus,
 nique. Huiusmodiq; plurima
 Is obstrepebat murmurans:
 Tunc ipse lenioribus
 Verbis lupum demulceo,
 Et flagitans humillimè
 Vxore cum dulcissima
 Te reddo voti compotem.

Isengrinij Et diligenter sciscitor
 in distribu- Quis partitur fercula:
 endis fer- Iubetur Isengrinus.
 culis ini- Is sed triumphans gaudio
 quitas. Suoq; more diuidens,
 Tibi, tuaq; tertiam
 Dat portionem coniungi,
 Aurea suillas Et iecur
 Mibi relinquit, cetera
 Sibi reservat omnia.

At cum tuas absumpseras,
 Rex magnæ portuinculas,
 Illis nec indignissimam
 Ad huc famem sedaueras:
 Nunquam lupus voracior
 Valebat hoc aduertere:
 Sed ut proteruus belluo
 Is deuorabat omnia:
 Quapropter ipsum calcibus,
 Pugnisq; penè pessimis,
 Et confidisses inguibus.
 Nec lanculum se subtrahens,
 Boniq; pugnam consulens,
 In montium confinia
 Fugam dedisset vtilem.
 Quem tu Vocabas denuò,
 Et edocebas, qualibus
 Deberet vti moribus:
 Si regis in conuiuio,
 Vel assideret principis.

Possit imperabat regis
 Nobis duobus dignitas:
 Ex rure plura fercula
 Ut promeremus proximo.
 Statimq; iussis moriger
 Obediebam sedulo.

Ibamus ergo rustici
 Ad diuitis præsepia:
 Vinulumq; vobis attuli
 Primis minacem cornibus.
 Tunc euehebas laudibus,
 Et pradicabas Reiniken:

Lupi voraci-
 issimi no-
 jatur aua-
 titia.

Isengrini-
 us a rege
 mulctatur.

Reinikes
 obediētia.

Eratq;

Reinike o-
lim regi
charissi-
mus.
Reinike ar-
tificiose &
iuste parti-
tur fercula

Eratq; solus Reinike
Satelles acceptissimus.
Tunc imperabam Reinike
Partire tu charissime,
Fortuna quicquid obtulit.
Partem tibi mox alteram

Impartiebar integram,
Tua secundam coningi
Hinc obtuli, superflua,
Vi sunt lien, cor & iecur,
Tuis reliqui filijs:

Fibras, caputq; sumiger
Vorabat Isengrinus:
Pedes mihi vilissimos
Velut tenebam scrupulus,

Iam tu rogabas protinus,
Quis me magister optimis
His imbuisset artibus,
Quod separarem singulas
Bellesq; partes scinderem.

Id plaga me, respondeo,

Docebat Isengrinij.
Rex magne nunc considera
Benignitatem Reinikes
Meamq; gratitudinem,
Nam quicquid aut par animus
Aut indies laboribus
Adbuc parare possumus:
Vobis lubenter offeram.

Reinike se
ipsum lau-
dare non
vult.

Sed me tamen licentius
Laudare nolo, proprium
Cum sordet praconium.

Perpendo

Perpende Vulpis scilicet

Partitionem Reinikes,

Lupisq; portuunculae.

Et illico videbitur,

Quinam Vocandus integer.

Tibiq; sit fidelior.

Sed laudis ad fastigium

Euectus Isengrinus,

Praefectus est in omnibus.

Nihil tamen regalibus

Inseruit ipse commodis,

Sed belluatur improbe

Et impudenter omnia

Perdit, profundis decoquit.

Et quicquid aut deliberat,

Aut cum Brunone conficit,

Id sicut ex oraculo,

Lapsimne cedat athere

Tuis probatur auribus.

Sed nullus audit simplicem

Orationem Reinikes,

Non Rex negabo maxime,

Quod multa de me perfidi

Querantur aduersarij,

Sed ibo nunc audentius

Aduersa contra spicula:

Maliq; nolo cedere.

In arce si quis anticos

Versatur inter nobiles,

Qui Veritate praeclatus

Suas querelas firmiter

Probare norit testibus,

Ans

Isengrinij
flagitia re-
censet Rei-
nike.

Reinike
miserè vbi-
que conte-
mnitur.

*Aut copiam pecunia,
Is corpus aut oppignoret,
Si vana sit conquestio,
Mecum pacisci quod velit.
In vniuersa curia
Sed cerno talem neminem.*

COMMENTARIA.

I. Cū semel de aliquo sinistra increbuerit
Semel ma fama, aut rumor improbus dissipatus fue-
lus, semper rit, illi propter speciem quandā probitatis
presumi- aut virtutis fucosam vmbra ne faciliē vñ-
tur malus, quam credideris. Quamuis enim necessita-
te quadam coactus, aut aliam ob causam le-
honestum probumq; exhibeat, tamen na-
tura non exiit aut commutat. Quam ob-
rē famoso, quia rumor popularis non sem-
per fallit, ne nimium confidas homini:

II. Animaduerte quid ex disiunctione ani-
morum aut æquali proueniat societate.

III. Quemadmodum vna hirundo non facit
Vna pars ver. Sic nec vna candoris pars hominem
cādorū ho- virtutibus aut integritate fidei absolutum
minem ab efficit, qui aliās intus & extra cutem nebu-
soluitū non lonem sceleratum occultat.
efficit. Quod beneficium metu coactū non pos-

III. fit esse voluntarium. Vulpes hic multa in
Beneficiū Regem commemorat promerita, & tandem
metu coa- ipsamet fatetur se lupi exemplo deterritam,
tū non est id quadam ex animi timiditate præstitisse.
Volūtarīū. Vt subditi omnes possessiones suas for-

V. tunasque pro salute Magistratus sui redi-
menda

menda conseruandaque, libenter interpo-
nant: Deus enim ipse Principes terrestres *Principes*
appellat Deos, quia tāquam dij, adiuuant. *sunt tū-*
te tamē superna gratia, subditorum vitam, *quam ter-*
bona, opes, vxores, liberos, que contra inso- *restres dij,*
lentiam factumq; improborum tueri, de-
fendere & protegere coguntur.

Nota quod pueri ex Catone discunt.

VI.

*Nec te laudaris, nec te culpaueris ipse,
Id faciunt stulti, quos gloria vexat animis.*

Propria enim laus fordet, & ab omnibus
plerumque odio haberi solet.

CAPVT XIII.

ARGVMENTVM.

*Conciliat Vulpi mendax oratio Regem,
Huic ut is ignoscat protinus omne scelus.
Vincere magnates, & Reges fallere nugis,
Munus id astuta nobile Vulpis erat.*

*I*am Vincis o Vulpecula,
Rex inquit, inuicissimī
Fauore Regis quolibet
Est aqutis dignissima,
Vinnocentes Reinikes
Probetur excusatio
Cadantq; causa ceteri.
Nam iura contra regia
Punire nolo quempiam.
At plura se quis crimina
intendat, aut calumnias,

Rex recon-
ciliatur fal-
taciissime
Vulpi.

Pro

Pro turn antiquissima
 Is conqueratur regula,
 Testesq; secum conserat.
 Tunc exequemur omnia
 Quacunque comprobauerit
 Sed absq; testimonijs
 Damnare possum neminem,
 Nec amplius cuiuslibet
 Delationi creditur.

Reinike re
 gi agit gra
 tias pro tā
 beneuolo
 iudicio.

Tunc clatus inquit Reinike,
 Ago tibi clarissime
 Rex sempiternas gratias,
 Quod nec mihi miserrimo
 Statuta Regis abneges,
 Viroq; sicut nobile
 Nunc aequitatem conferas.

Nam Vinculis obstringere
 Possum fidem certissimis,
 Postquam Viator linquerem
 Cum Bellino lepuseulum,

Reinike se
 ante disces
 sum à Bel
 lino men-
 dacissime
 fleuisse af-
 ferit.

Valeq; triste dicerem,
 Prae nube mentis anxia,
 Angustiaq; pectoris,
 Me constat execrabili
 Fœdisse fletu lumina.
 Nec credidissim Bellinus
 Quod morte tali perderet
 Innoxium lepuseulum.
 Heu tale crimen quod cadat
 In quempiam mortaliū.

Ob Verba Vulpis talia,
 Quibus sibi gratissimam

Regis

Regis pararat gratiam,
 Fidemq; cunctis fecerat
 Astantibus certissimam,
 Assurgit in palatio
 Sceptrumq; ter Rex concussit,
 Et Verba satur talia:

Nunc denud Vulpesula
 Tibi damus licentiam,
 Per Regis Et prouinciam,
 Quocunq; Vis, liberrimè
 Tutus Viator ambules,
 Et se sciteris sedulo
 De perditis manusculis,
 Gemmisq; splendidissimis,
 Si forte diligenter

Quasitor expiscaberis,
 Opem meam promptissimam,
 Quamcunq; possum, suggeram.

Tunc eloquenter Reinike
 Concludit, inuicissime
 Rex atq; prestantissime,
 Noctes diemq; sedulo
 Enitar illud Vnicum.
 Nullas licet grauissimas
 Vias omitam carpere,
 Nec me grauant frigora
 Aut solus aestus ignis,
 Quouq; gemmis de meis
 Certi boniq; quippiam
 Repertor intellexero.

Vix talibus concluserat
 Orationem Reinike,

Rex in gra-
 tiam falla-
 cissimum
 recipit Rei-
 niken.

Reinikenu
 gacissimā
 suam con-
 cludit ora-
 tionem.

Nemo

Ifengriniij
innatum
odiu aduer
sus Reini
ken.

*Novus furor concitus
Tumultuatur, inton. it.
Iraque, frendens aspera
Exclamat Ifengrinus,
Rex gratiose quis furor
Te vexat, aut insana
Deceptor iste Reinke*

*Te credo nondum subdolis
Sattu fefellit fraudibus,*

Ifengrini
us viuis Rei
nikes scele
rosam ani
mū depin
git colori
bus.

*Quacunque nequam contumax
Ex ore spargit improbo,
Impurus sunt mendacia.
Quare canebo, ne tuam
Is, magne Rex, potent. am
Nugis laceffat amplius,
Istiusue liber horridus
Emergat hinc periculis.*

Ifengrini
us tres vul
pi indicit
calumnias

*Nam triplici de crimine
Nobis in hunc est actio,
Id propter haud dimittimus,
Vt testis Regis transeat.*

*Quod si querelas nescio
Probare testimonijs,
Mox conforemus dexterat,
Armusq; dimicabimus.*

Ifengrini
us cū Vul
pe dimica
revult.

*Res omnis haud praesentibus
Potest probari testibus.
Quapropter ex palatio
Non hunc sinam discedere,
Quin ante mecum praelia
Campis apertis miscat.*

COMMENTARIA.

Vt in omnibus actionibus iusticia pa
trocinemur, & cuius secundum edicta iu
ris libenter auxilium prestemus, omnibus
que causis, in primis rebus capitalibus, cui
dentia signa & certiora petamus testimo
nia, sine quibus nulli leuiter credendum
erit.

Vt superius dictum est, quod plerumq;
sub avaro & pecuniarum auido iudice si
nistre administratur iusticia. Quamobrem
tales ad officia Magistratus sustinenda de
ligendi non sunt: Imò potius supplicij &
penis grauioribus coercendi, vt alij, ne &
ipsi similiter iudicent, exemplo esse possint.
Vnde rebus publicis non exiguum accedet
emolumentum.

Magnopere placet mihi quod in qui
busdam locis prætores in curia diem aut
imaginem extremi iudicij adpingi curau
erint. Vnde iudices semper ante oculos ha
beant, & in memoriam reuocent, vt quisq;
remota omni fallacia, integrè, sincerè &
purè sententiam ferat, iudiciumque pro
nunciet, ne in formidabili illo Iesu Chri
sti die qui seuerissimus Iudex in horrendo
& terribili sedens apparebit tribunal, &
potestatem habebit proijciendi & demer
gendi animam simul cum corpore in Abyssum.
Iudicij ex
sum, eandem Iudicij sententiam accipiant, tremi for
quæ sic se habet: Abite maledicti in ignem a
ternum, in sempiterna tormenta & incessa
biles animi cruciatus, nulloque temporis
puncto

puncto intermissos conscientia remorsus, qua
à principio rerum vobis aternus pater desti-
navit & ordinavit. Ego ipse vos honoribus
affecti. Iudicium & iustitiam dextera vestra
commisi, Deosq; terrarum appellavi: Et ne
pauperum iura inflecteretis imperavi, mune-
rane acciperetis, prohibui, & quod excaca-
re oculos sapientum, & cor ad iniusti-
tiam impellerent, inculcavi. Vos autem fidem
meam, mandata & admonitiones paternam
petulanter & proterve contempsistis, & ca-
duca & fragilia pro sempiternis elegistis: nec
Deum illum in caelo habitare, aut iudicij di-
em futurum esse credidistis. Quod iam reipsa
verissimum experiemini.

Hartmanni Schopperi N. N. De admira-
bili fallacia & astutia Vulpeculae Rei-
nikes, libri tertij finis.

IN ZOILVM HART-
mannus Schopperus
Noricus.

Sed iam laboris ardui
Peracta pars est tertia,
Dolet, furitq; Zoilus,
Qui me ferebat aggredi
Maiores multo viribus.
An Martis erro, clamat,

Opus

Opus Marone dignius
Absolvat, aut praconia
Tam subdola vulpecula
Laboriosa finiat
Est Vilis, inquit, gloria,
Maiores quamvis vauibus
Quis auspicetur omnibus.
Fimre laus est grandior.
Cum Marte Musis est nihil
Commune, si se scilicet
Bonum poetam iactitat,
Quid Martis in discrimine
Rerumq; quarit turbine?
Sermocinator impudens,
Pudorq; nostri seculi,
Et efferate furcifer,
Quicumq; sis, nomen tuum
Calabo, ne superbias.
Sed interim nugas tuas
Quis, senties, remordeat.
Tu qui litro nequissimus
Meis triumphas casibus
Remq; vita perdis.
Me sine dempto nominas,
Horrenda ferri semina
Circum geris praecordia,
Et lac bibisti Tygridis,
Es saevior Busiride,
Es in super crudelior
Siculis Tyrannis omnibus,
Quid busta saxis omnibus
Vmbraeq; nostram proteris?

T 2

i. vi.

I, Victor arces subruo.
 Quid est, quid ultra, quò tamen
 Trux ira sese porrigat?
 Quid risse restat, quid meis
 Malis abesse cogit as?
 Quæ tot facere, sidera
 Quot alta lucent æthere,
 Quot sicca conchas littora,
 Amena quot rosaria
 In vere flores nutriunt.
 Baccas quot arbor Palladis
 Alitue sylua bestias,
 Quot obstrepentis aquoris
 Nutatur vnda piscibus,
 Auesq; pennis ætær
 Quot peruolant circumstitum.
 Tot damna, tot pericula
 Indigna Vite pertuli,
 Exilijs ut tantum modo
 Super sit Umbra nominis.
 Nunc ergo corde gaudia
 Tumultuoso concipe,
 Measq; penas quod velim,
 Ne forte credar fingere,
 Nunc experire protinus.
 Aus futura pestilens
 Sequentis exécratio,
 Quid te molestant carmina
 Melius dotes ingenij
 Deo iuuante maximo
 Quod inchoas, prosperè,
 Te spero, nequam contumax

In sanien

In saniente finiam,
 Villa cordis ilia
 Oculiq; luidissimi
 Labore Vatis strenuo
 Rumpantur indignissime.
 Tu nostra carpe carmina,
 Et rode Musas ut libet,
 Terrebor haud calumnijs.
 Liore quisquis improbo *Invidia bonæ felicitatis est in diuicijs.*
 Caret, vir est miserrimus.
 Nam summa liuor murmure
 Oppugnat æri, maxima
 Vi perstat Austro roboris.
 At forte si lucentia
 Te nostra ladijs, legibus
 Tu quaque certis exige.
 Heroicis ingentia
 Volunt referri praelia,
 Furor decet Tragediam
 Et lufuosus exitus,
 Elegiq; molles lusibus
 Amoribusq; perplacent.
 Sed Thais his in artibus
 Est nulla, nugis indigent,
 Lasciuiaq; pessima.
 At liber in calumnijs
 Et hostis insolentiam
 Iambus acer stringitur,
 Snamq; Vulpes prodita
 Defendit innocentiam.
 Cui nostra quamuis subdola
 Si scripta correfpondeant,

T 9

Ficis

Vicit Camæna iam mea,
Quam criminis falsi ream
Ferox ugebas Zoile.

Nunc ergo Linor rumpere,
Nam magna Vatis nomina
Habemus, & breuissimo
Maiores sient tempore,
Iuuante Rege calitum,
Nec non superna gratia.

Quantum Maroni Principi
Culex, Arator, Tityrus,
Lascivus aut passerulus
Docto Catullo debuit,
Tantum mihi Vulpecula
Debebit audax Reiniæ
Ad castranato Norica.

Nunc ergo linor rumpere,
At vos Camæna nobiles
Vestro Poëta parcite,
Si scilicet calumnia
Mordaciori carmine
Aures piæ offendimus
Nam concitavit improbus
Iram hosti atq; contumax,
Vt armati iusta sumerem.

DIVO

DIVO MAXIMILIANO
secundo Romanorum, &c. Re-
gi, & Cæsari semper Augusto, Hartman-
nus Schopperus Nouoforensis No-
ricus à Deo optimo maximoque
felicitatem precatur.

Carminē pro rigido si Charilus ille Philippus
Retulit acceptos arte poëta rudis,
Tympana si Macedū rex inter rauca tubasq;
Admiratus opus legit Homere tuum,
Suppositq; suis ea puluinibus ipsa
Militis indomiti qua tulit arma manu,
Carminē pro quouis sestetia si Maro dena
Cæsaris Otiani coniuge dante tulit:
MAXIMILIANE meam non aspernabere
Vulpem

Cæsar at exiguum spero probabis opus, tur,
Carminē amat certē qui carmine dignus habet.
Digna gerit quisquis carmine carminē amat.
Lōga dies ferrum consumit & omnia frangit.
Clara Poëtarum sed monumenta manent.
At tu Cæsar opus eum sponte feraris in istud,
Iam nihil hac nobis parte monendus eras.
Sed tamen interdum sessor calcaria subdit,
Sponte licet iusso tramite curvat equus,
Quod superest, gemmas nec Regis adopto, nec
aurum,

Diuitis aut Cræsi mille talenta rogo.
Ergo breui Cæsar tibi MAXIMILIANE
libello
Hoc ano gratis sit placuisse satis.

T +

HART-

HARTMANNI SCHOP-
peri Nouoforensis Norici, de
admirabili fallacia & astutia Vul-
pecula Reinikes,
Liber IIII.

Præfatio
cur canat.

Cum Maris in discrimine
Grauiq; nuper turbine
Tuba tremenda tristium
Ducum tonarem praelia,
Mibi sinistram militi
Vellebat aurem Cynthia.
Relinque, dicit, praelia
Regesq; formidabiles,
Præsumptam pauperem
Oues decebat pascere,
Humiq; vilem repere
Deducta per poemata.
Ergo tui sidignitas
Te tangit & illa nominis,
Musas redibis ad tuas,
Tuq; gesta Reinikes,
Ve inchoasti finies.
Tibi laborem maxima
Mercede componi solumus,
Fama datur nobilem
Viniacioris gloriam.
Vultu monentis territus,
Tabas procul recedere,
Et castra inuisi Casaria.
Sacerq; vati impetus

In

In nostra venit pectora:
Vi denouorem praelia,
Armisq; detestabiles
Diras precarer omnibus.
Nunc ergo me licentius
Iuuabit animum dulcibus
In artibus consumere,
Et eleganti carmine
Certare prisca vatibus.
Lepore quod mirabile,
Et suauitate posset
Moretur aures seculi,
Memorq; nostri nominis
Actas futura perlegat.
Sed nec canam vulgaria
Præsumpti laudis mendacia:
Mea puella perfidam
Nec conquerar superbiam,
Viam sed ipse nobilem.
Tentabo magnis viribus,
Quæ victor ora per viri
Volare possim strenue,
Humorq; me sustollere.
Vos ergo nobilissimæ
Adeste Musa Virgines,
Fallacis admirabilem
Actu futuro Reinikes
Testemur vi fallaciam.
Ex rebus abiectissimis
Poeta sepe maximam
Potest referre gloriam.

Propositio
quidnam
canere ve-
lit.

T 5

CAPVT

CAPVT I.
ARGVMENTVM.

*Insidiosa lupi truci accusatio Vulpem
Arguit ecce nomi criminis esse ream.
Quam vetat hoc a notenebris emergere liuor
Quam Violenta graui praelia dente mouet*

Rex iubet
Isengrinū
ordiri suā
accusatio-
nem.

*deus lupi ad lumen anni
salvati de mirandis & raptis
belibus vulpeculis fraudibus*

Isengrinij
querimo-
nia.

Primos suorum indices
In curia coegerat,
Cum Rex & inter nobiles
Secebat auro maximus.
Extemplo furi Martium
Suo decenter ordine
Inbebat Isengrinum.
Tunc f. Ausunt silentia
In arce linguis omnibus,
Disloq; parens regio,
Sic cepit Isengrinus,

Deceptor

*Deceptor iste Reinike
Impurus, illaudabilis,
Nefariusq; proditor,
In me genusq; patrium
Constringit impietissima
Eruktat & conuicta,
Tot ille contumelias
Mibi scelestus intulit,
Meaq; plura coniungi
Inussit &sq; crimina.*

Sic nuper illam simplici *L. Nauis*
Nil suspicantem pectore,
Cum frigus esset maximum,
Casusq; vix absconderet,
Ad stagna duxit humida,
Bonis referta piscibus.
Hunc Vxor Isengrinij
Hunc inquit, hunc in gurgitem
Demitte caudam clanculum
Et mille pisces Vnius
Habebis hora tempore.

Id stulta credens fallitur *L. i. facile* *est* *facile* *quod fallitur*
Paludis & Virentia
In stagna caudam deiecit
Qua congelatur licet
Disloq; quoniam ocyus
Fuit ligata frigore. *est*
Tunc Vxor amentissima
Tot corde pisces concepit
Quos hanc gravabant pondera,
Id Reinike praesentens
Accurrit imparissimus

Isengrin. vt
aduersario
plus noce-
at, nec vxor
ris propriæ
ignominia
conticet.
Reinike v-
xorem Isen-
grinij do-
cuit piscari

Reinike et
vxore Isen-
grinij com-
mittit a-
dulterium.

Adulter, illi vim parat.
In amne capitalubrico,
Valebat haud resistere
Sed triste perfert dedecus.
Vix dulce cum peregerat
Opus scelestus Reinike,
Hunc in recenti comperi
Dum praterire crimine.

Exclamo, mitte coniugem,
Scelestus quò te proripuit
At illo ridens auolat
Fugamq; tentat impiam.
Nator amnis illico
Labor per undas frigidi.
Gelu q. ioniq; rumperem,
Et brachijs discinderem.
Hinc è palude sordida

*Amoris coniugis
vir exemplum.*

*Emittor, ipsi clamat
Dolore praegravissimo,
Nam magna cauda linquitur
Pars alligata flumini.
Clamore moti rursus
Capere mox concuere:
Hic ense cinctus horrido
Accurrit, hic bipennibus:
Armatus alter lancea.
Certamen illo tempore,
Periculosum sustulit,
Currendo vix evasimus,
Tuiq; pendè coniugis*

Caudam

Caudam paludis lurido
In alveo reliquimus.
Crudele sed spectaculum
Tunc coniugis miserima
Me qualiter momor derit:
Vir quisque secum cogitet.
Rex iuste nunc considera,
Et crimen ingens pondera:
Fur, latro, machus, proditor, *conjugis*
Est factus illic Reinike,
Quod is fateri cogitur
Nec praeualebit callidis
Id machinis refellere.
Tu sume panas impio *conjugis*
Rex de latrone vindices,
Nervus ausit talia.

Reinike ab
Hengrinio
fur, latro,
adulter &
proditor
hoc vno fa-
cinore de-
claratur.

COMMENTARIA.

Ne mulieres aut virgines omnium ser-
monibus temerè credant, aut omnes sur-
sum deorsumque discurrendo inuestigent
angulos. Varia enim & stupenda inquie-
tis procacibusque illis puellis eueniunt.
Quamobrem nusquam lubentius quam
domi suae residere, & rem familiarem Do-
minorum suorum procurare debent. Ni-
mia autem curiositas, seu indagatio super-
flua rerum ad ipsas non pertinentium, de mala mi-
nimo nimirum in domum discursus, aut
nouos quotidie nunc captare, nunc in
vulgus disseminare rumores, perspicua &
eviden-

I.

*Perspicua
de mala mi-
nimo
aut
nunc
signa
qua sint.*

T 7

euidencia male mulieris signa sunt, nec etiam honestum quenquam decent virum.

II. Quam turpe & ignominiosum sit si a micorum tuorum aut consanguineorum vitia occultare nequeas, eosq; quibuscunque possis ignominijs afficias, talis enim seipsum diffamat, & magis ignominia, quam honoris causa ab omnibus nominari debet.

III. Qui vxorem suam vt hic lupus in adulterij flagitio deprehensam offendit & patitur, quales multos inuenire licet, vir bonus & innocens appellari non potest. Is enim improbissimus & peritissimus omni fide neglecta non solum totam provinciam tradere, verum suae ipsius salutem patriae hostibus nefarie prodere non erubesceret. Nunquam igitur huiusmodi impurissimi homini fides adhibenda erit. Porro autem nihil differt is a praenominato qui posthabita legitima vxore fornicatione aut adulterio se polluit. Nam id a boni viri candore & dignitate longe abesse debet. Talis autem neque fidem, neque salutem alicuius aut sui ipsius aestimationem videtur magnificare. Exant de quodam thalami violatore Sabini elegantes & iucundi Elegi, quos non solum propter suauitatem carminis, verum vt exemplo dehortemur adolescentiam a tam immani & execrando flagitio, vt videat quomodo Deus optimus maximus id grauissimè puniat, apponere

apponere libuit. Extat historia in Hódæporico itineris Italici, cum inquit:

*Inde Tridentina portas mirauimus Urbis,
Hospita nos illic excipiebat anus.
Qua iam fucila licet rugosa senilibus annis,
Esset, adhuc scorum Thaide peius erat.
Hac ad amatorem veniebat adultera noctis
Contemerare sui coniugis ausa thorum.
Atq; ita nescio quò discessit ab Urbe profectus
Vir meus, ante diem non rediturus, ait.
Dum locus ergo datur, cupidusq; occasio furti
Praebet hac nobis gaudia nocte VENVS.
Dixerat, ingreditur thalamos, & itroq; sequens
tem*

*Turpis amatorem duxit amica suum.
At simul in Venerem, sonnosq; fuere soluti
Criminis exigitur vindice poena Deo.
Vir, procul à laribus quem discessisse putabant,
Testa gradu strepitum non faciente subit.
Vidit & ingressa temerati crimina lecti,
Crimina cordato non patiunda viro,
Iutumuit, iustaq; fletum expalluit ira,
Vltrici gladium corripuitq; manu.
Conscia mens scelerum formidine terruit amicos,*

*Attoniti gelido stantq; paudentq; metu.
Iratumq; virum precio precibusq; fugant,
Cum precio Vanas respuit ille preces.
Fulmineoq; petens meretricia pectora ferro,
Perforat infida coniugis ense latius.
At se precipitem dedit ex bipatente fenestra
Legitimi thalami qui violator erat.*

Fugerat.

Historia de
anu libidinosa & adultera.

Iudicium
Dei effuge
re nō licet.

*Fugerat elapsus metuendi tela mariti,
Sed non iudicium fugerat ipse Dei:
Nam loca nocturnis tenebris dū ceca pererrat
In puteum fato mortis agente cadit.*

*Sic tibi præterijt vitæ monstra Charybdæ,
In Scyllam stolidus nauita tendit iter.
Reddidit hic animam fontē, culpamq; piavit,
Tanta sed fatus cū moreretur, ait.*

*Hec mihi quanta fero proiecti damna pudorū
Res est insani plena furoris amor.*

*Alterius violare thorum qui coniugis audes,
Hoc scelus exemplo discite cauere meo.*

1111.

*Cades &
proditio a-
dultcrium
comitari
solent.*

Quod adulterij flagitio cades & pro-
ditio coniunctissima & quadam societate
finitima esse soleat, & à mœchis non so-
lum in præsentī, verū etiam futuro secu-
lo Deus poenas exigit sempiternas, ex hi-
storia iam commemorata clarius perspicere
licet. Possent huiusmodi infinita adduci
exempla, verū temporis breuitas id pro-
hibet.

V.

*Vulgus a
natura in
adulteriū
propensum
est.*

Quod magistratus aut iudices in ani-
maduerfione poenæque adulterorum gra-
uiores & duriores censores esse debeant
adulteriū enim tale flagitiū est, in quod
a natura vulgus ignobile inclinatum at-
que propensum nititur. Id iam si magi-
stratus ipse non deuitet, neq; delinquen-
tes in eo acerbè & grauiter puniat: om-
nia reliqua cum isto indies maleficia sic
accrescunt atque augentur, vt tandem De-
us optimus maximus sine vllō discrimine
adhi.

adhibito seruos pariter atque dominos ab-
olere & præcipitare cogatur.

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

*Quā serus obiecit culpam lupo ore proteruo,
Diluit hanc Vulpes ingeniosa dolus.
Crimen honorificus graue posse refellere Ver-
Ingenij donum diuinus esse solet.* (bis)

*Oratio vulpi ad
lupum contra lu-
pum defensoria.*

Rex inquit, his super lupo
Deliberabo questibus,
Prius tamen Vulpesculam,
An cedat istis, audiam.
Respondet audax Reinike:
Non hac lupo concedimus,
Qua me, meumq; dedecent

Rex tanq̃
bonus iu-
dex Hengi-
nio, priusq̃
vulpem au-
diat, crede
re nō vult

Genus,

Reinike re Genus, nec Enquam feceram,
 futat dela- Sed hoc fateatur liberè,
 tionē Isen- Illius ipse coniugem
 griniij. In stagnis quod inuentia
 Reinike i. Ad hunc modum deduxerim
 psemet re- censet, quo Instruxerimq; talibus
 modo Isen- Vi ipsa pisces optimos
 griniij vx- Captare posset artibus.
 orem piscari Sed consulente provide
 docuerit. Spernebat ipsa Reinikeni
 Improvideque gurgiti
 Immergit Et stultissima
 Cens vacca caudam deiecit.

Vxor Isen- Quam si statuto tempore
 griniij non Traxisset aut maturius
 fuit mori- Non alligata frigore
 gera confi- Haesisset in paludibus.
 lijs Reini- Lubenter è periculo
 kes. Hanc subleuassent gurgiti.
 Sed maior ille viribus
 Erat labor Vulpecula.
 Contaminabat in super
 Me mille contumelijs
 Iratus Isengrinus,
 Minatur Et crudeliter
 Quod me Velut discerpere.

Fuga illu- Fugam capesso protinus
 dit Isengri- Camposq; libo cursibus.
 nio Reini- Conuersus ad blasphemias,
 ke. Tunc mille diras enomis
 Et latrat Isengrinus,
 Quousq; stagnis coniugem

Snam

Enam Vadosiseripit.
 Quod porro nos iniurijs
 De Rusticorum turbidis
 Accusat insequentium,
 Illud salubre corpori
 Fuitq; membris vitale. *In maleficio benevolentia.*
 Nam cursus is caloribus
 Refecit artus frigidus.

Sed vnde laudes ordiar
 Istius ignauissimi
 Lupiq; dementiissimi
 Infamiam qui propria
 Celare nescit coniugis
 Grauiq; pestilentior
 Quo fiat aduersario,
 Se cum suis contaminat.

Tunc Vxor Isengrinij
 Irata dicit, Reinike
 Fur omnium nequissimos
 Qui captiosus omnibus
 Illudis, Et nefarijs
 Omnes dolis circumueniis,
 An immemor fallacia
 Illius es trifurciferi
 Cam tristorem vidimus
 Scaturientis in cauo
 Sedere fontis Orco
 Nec posse pra formidine
 Gradum referre maxima.

Tui misera protinus
 Accedo, fatis condolens
 Et diligenter sciscitor,

Reinike I-
 sengrinij
 à propria
 confundit
 infamia.

Vxor Isen-
 griniij ina-
 leuolentiā
 Reinikes
 exacerbata.

Quia

Qua astu-
tia Reinike
ex puteo
ascenderit.

Quis casus hic dececerit.
Dolis refertus credulam
Cum me saluas famulum,
Nollemq; te per integram
Vorasse pisces optimos
Mox impudenter pradicat.

Exemplum me miserrimum
Tunc appetitus piscium
Nouusq; pulsus impetus.
Tuisq; iussus alterum
Conscendo fontis Orcum.
Rotamq; per Volubilem
Ad ima praecepta deferor.
In alta tu reuerteris
Et fonte liber exilis.

Caritas pi-
scium.

Hoc caritas in tempore
Est facta magna piscium.
Num dum proteruius Vitreae
Hauriret undas rusticus,
Suos sodales conuocat.
Qui duriter grauissimis
Me verberarunt fustibus,
Vt plena tabor luri do,
Vibicibusq; pessimis
Non absq; Vita maximo
Euaferim discrimine.

Reinike a-
cerba qua-
dā irrisio-
ne Lupi ve-
xat coniu-
gem.

Hic clanculum Vulpecula
Sermo cachinnum concitat:
Deo sit inquit gratia.
Quod vna saltem tristibus
Emerseris periculis.
Nam durior cauitibus

Hic

Has pelle plagas acruis
Tu sustinebas, qua meam
Cutem scidissent plumeam.
In posterum sis cauitior
Et negligenter omnibus
Non crede nugatoribus.
Fidemq; nunc mortalium
Scias in orbis omnibus
Non esse tutam partibus.

Tunc dicit Isengrinus,
Id te esse te lenissime
Probabo Verum Reinike.
Qui semper infortunia
Atque reperi maxima.
Scis qualibus fallacijs
Me tradidisti sapius,
Omnesq; concitaueris
Cercopitheci fidos,
Vt voce me lacefferent,
Et Vnguis discenderent.

Amarulem
ta ironia.

Nusquam
tura fides.

Isengrini-
us aliud ob-
ijcit vulpi
flagitium.

COMMENTARIA.

Quod nunquam de vilius etiam causa, I.
nisi vtriusq; audita controuersia & libere. Alexandri
ne perspecta, iudicium pronuntiandum Macedonis
sit. Hic non incommode in iudices iniquos exemplum
Alexandri Macedonis torquetur exem-
plum, qui orante accusatore alteram manu cultor.
aurem solebat occludere, vt ipsa reo con-
seruaretur.

Brutis animalibus potius quam ra- II.
tione

tione præditis conuenire, si omnibus, quæ passim sparguntur, sine iudicio admissis, an veritati etiam consentanea sint, fidem adhibeant. Vnde Seneca non illepidè ait: Vtrunque vitium est, omnibus credere, & nulli: sed alterū honestius dixerim vitium, alterum tutius.

III. Quod conueniat frui tempore, seruire, quæ scænz utiq; foro, vt dicitur, omnia quæ quodam astu, consilio & prouidentia incipienda & perficienda sint, vnde non immeritò Thales sapientissimum esse tempus, quod omnia inueniret, affirmavit.

IIII. Quàm periculosus animæ laqueus sit avaritia, non enim vllis potest satiari rebus, qui ea semel captus fuerit, quousque in ipso cupiditatum congelatur, & duret gurgite, ex quo salua & integra cauda non emergit, sed partem digniorem & maiorem niue pruinaque auiditatis concretam relinquere, id est, non solum detrimentum famæ nominisque sustinere, verum etiam sempiternam cœli beatitatem deserere, & in ipso mortis spiritu iacturam omnium diuitiarum facere cogitur. Ex tant in historijs multa passim præclara exempla & facinora quæ instigante avaritia fuerunt confecta & perpetrata. Tyberius Imperator adeo avaritiæ obnoxius fuit, vt Galliarum, Hispaniarum, Syriæque

*Avaritia
anima la-
queus peri-
culosissimus.*

*Temporis
Avaritia
exempla.
Tyberius
Imperator.*

quæ & Græciæ principes confiscavit ob leue impudensque calumniarum genus, vt quibusdam non aliud sit obiectum, quàm quod partem rei familiaris in pecunia haberent: C. Cassius tam nefariæ homo fuit avaritiæ, vt Syllum & Calpurnium cum pugionibus occidendi eius gratia deprehensos, quinquagies sestertium ab illo, ab hoc sexagies pactus, dimiserit. Vespasianus Imperator tam indomitæ fuit avaritiæ, vt appositis amphoris in vijs ad vrinas excipiendas, quæ fullonibus venderentur, etigal commentus sit, sed increpatus à Tito conticuit. Mox verò pecuniam ex prima pensione ad nasum filij admouit, sciscitans num odore offenderetur? Illo negante, atqui ait è lotio est. Midas Phrygiæ Rex cum incredibili amore auri tene- retur, Deos precatus, vt, quicquid attingeret, in aurum commutaretur, exorauit. Sed mox cum omnia quæ apponebantur ad mensam, aurum fierent, inedia miserabiliter interijisset, nisi voti secuta fuisset relaxatio, vt est in fabulis. Idem Midas cum Celenum Phrygiæ oppidum haret, atque plures domus cum mortalibus absorptæ essent, monitus oraculo, vt res preciosas ed conijceret, nihil attulit. Vnde optimè à Platone dictum; ei qui velit esse diues, non cumulandam pecuniam, sed minuendam cupiditatem. Hæc & alia res.

Cassius.

Vesp. Imperatoris avaritia.

Midas Regis Phrygiæ stulticia cupiditas.

Platonis legens diam.

& alia multa peperit habendi libido, aded vt in prouerbum cesserit: Auaros nisi cum moriuntur, nihil rectè facere.

V. Qui omnibus calamitates, angustias, & miseras suas recitare & commemorare cupit: à multis interdum despectui habeatur oportet.

VI. Dementissimus homo est, qui sua vitia dedecusq; proprium, aut amicorum infamiam, quo alijs tantum noceat, detegit ac reuelat. Nam si in proposito malo decipitur, alterq; cui insidias fecit, immunis atq; liber elabitur, is meritò ab omnibus deridetur, & ludibrio exponitur.

VII. Quod meritò in turpissima quæq; incidunt opprobria, qui aded gulæ ventriq; deserviunt, vt vel ob sumptuosiora vnus cœnæ fercula, in quæuis flagitia abhorrenda antecessores comitentur. De voluptatibus

Voluptas omnia vi- hic multa dicenda forent, quæ omnium vitiorum pestilentissimæ radices præstantissimè limos etiam homines nonnunquam inest radix. horribilia & extrema cum animæ tum corporis conijciunt pericula. Aded vt D. Hieronimus inter illecebras voluptatum & libidine doferreas mentes libidine domari affirmare

manetur. ausus sit. Verùm quia vulgaria & quotidiana satis ob oculos versantur exempla, diutius hic immorandum non existimo.

VIII. Animaduerte cui fidas, non enim illepidum extat Prouerbum, quo dicitur,
Fide,

Fide, cui autem, vide: Cum in primis hoc seculo Fides tuta aut illaesa nusquam, aut apud rarissimos inueniatur.

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

*Fasti modis Vulpes sua gradib; enehit audax,
Inuidiaq; Lupo non leue constat onus.
Scilicet interdum misere sacrata prophæis
Conuenit, & Verum dissimulare suauit.*

ME quando rursus nominat,
Infamiam nec propriam
Occultat Isengrinus,
Rem dicit acer Reinike,
Narrabo vobis integram,
Nam se recorder optime,

V

Secundus

Reinikeno
uā de Isen-
grini inso-
lencia na-
rationem
instituit.

Secundus annus ducitur:
Quod ambo perierat in sinibus
Oras potentis Misina
Et nationes Saxonum.

Immanis ecce cernitur
Spelunca montis ardui.
Vt vidit antrum serapeum,
Ex corde mastra clanculum
Lupus trahens suspiria
Famelicosus ingemit.

In satlabi-
lis Isengri-
nij voraci-
tas.

Quem penè nullus ferculis
Explebilem praesensimus,
Vt rite posset omnium
Pestis vocari maxima.

Quapropter illum Vocibus
Instigo sic mordacibus.
In hoc specu recondita
Dapes latent laetissima.

Reinikes
astutia in
excogitan-
dis consi-
lijs.

Quid immoratur incolam
Cito petamus impetu,
Quod situmen ferocior
Resistat, aut cibaria
Nobis molestus abneget,
Hunc ense perforabimus.
Dilecte perge Reinike,
Exclamat Isengrinus,
Hic immorabor interim.

Reinike in
antru mon-
tis rept.

Tu diligenter omnia
Perquire montis ostia,
Et redde, si quid inuenis,
Me certiore protinus.
Sodalis Isengrinij

Meiq;

Meiq; Venteris gratia,
In antra repo proxima,
Fossaq; diligentius
Inquiro montis singulas.
Offendo tandem lividos
Matris trahentes Ubera
Cercopitheci filios.
Hiq; omnium nigerrimi
Erantq; crudelissimi:
Vel angue quouis sauius
Oculi micabant ignes,
Vt totus expauescerem.
Hic cogitabam quippiam
Auferre qui Vult, maxime
Huic est necesse moribus
Vtatur Vt Gnathonicis,
Verbisq; demulcentibus.

Reinike in
antro Cer-
copithecis
inuenit.

Lenis ora-
tio mitiga-
tam.

Quare saluto lenius,
Matrisq; blandientium
Primos honores defero,
Mihq; iunctam sanguine
Appello, laudo, prae dico:
Modestiamq; factum
Admiror, atq; laudibus
Extollo pulchritudinem.
Id complacebat auribus;
Eratq; dulcis cantio.
Mox adferunt cibaria,
Laetamq; mensam praeparant.
Tam sumptuosius fercula
Mirarer Vt conuiuij,
Et iure quia recogiter.

Reinike
splendido
conuiuio à
Cercopi-
thecis exci-
pitur.

In rupe montis inuisa,
 Rerumq; solitudine
 Quibus pararent fraudibus.
 At cum famem sedaueram,
 Carnem fugacis optinam
 Mater ferebat hinnuli:
 Hanc, inquit, adfer filijs,
 Tuq; porta coniungi:
 Ago perennes gratias,
 Valeq; dicens ultimum,
 De Valle montis exeo.
 Hic omnium miserimus
 Ragi sub Umbra proxima
 Sedebat Isengrinus
 Illius indignissimam
 Miseratus vnicè famem,
 De carne pinguis hinnuli
 Huic offerebam pallido
 Bolum sed optatissimum,
 Quod ipse dudum pessima
 Oblivioni tradidit:
 Memor nec optat amplius
 Mihi referre gratiam.

Isengrini-
 us inexpli-
 bilis descri-
 bitur.
 Reinike
 qualitatē
 situmq; an-
 tri Isengri-
 nio expli-
 cat.

Obiecta postquam pabula
 Ieiunus & famelicus
 Vorasset Isengrinus,
 Nondum refertus vndique
 Aut ferculis explibilis
 Situm requirit cunctis
 Et qualitatem liminis.
 Spelunca dico, quam videt,
 Sinus habet mirabiles:

Tamen

Tamen sodalis Et meo
 Fratri, quod Utilissimum
 Videtur esse, consulam:
 Adire rupis limina
 Aut hic m. inere, liberum
 Tuis relinquo partibus.
 Intrare si sententia
 Stat: delicata fercula
 Mensa dabuntur optima.
 Sed Veritati parcere,
 Et multa debes fingere.
 Nam Vera si loqui voles,
 Hoc frater antrum desere,
 Et linque limen impium.

Qui Veritatem dicere
 Incantus omni tempore
 Connititur, mendacis
 Et nescit hanc conspergere,
 Is fluctibus grauisimis
 Lasciatur & tumultibus,
 Et multa perfert aspera.
 Respondet Isengrinus,
 Meas amice Reinike
 Obtundis aures fibulis.
 Hac nostra prouidentia
 Auduit à cunabulis,
 Sic satur & rupem petit.
 Cum mox marinas simias,
 Ceu distis atrifilias
 Cum matre turpi conspicis,
 Exclamat atq; talibus:
 Heu quid sibi deformia

Veritas non facile hospitiis excipitur

*Veritas non
 omni loco
 & tempore
 dicenda est*

*Isengrini
 stulta arro-
 gantia.*

*Isengrini-
 us & ipse
 inuadit an-
 trum.*

V 3

Orca

Ifengrinij
inconfide-
rata oratio

Orci Volunt hac ponderat
Dic mater ô turpissima
Talcine gignis liberos
Aut ex paludis infera
Suam trahunt originem
In omnium deterrimo
Vel Damonum cognomine,
Suffige tales in crucem,
Aut semen hoc inutile
Immerge ripa proximo,
Quod sua dant in flumine.
Fortuna si tales mihi
Habere donet filios,
Omnes profecto pessimam
Hos ad crucem remitterem,
Aut mox Abyssi luridos
Venarè illis incolas.
Hac Verba postquam percipit
Mater furens irascitur,
Atq; quid vniussime
In rupe nostra quaritas?
Nos nunquid omnes ludicras
Tu veris esse Simias?
Quid forma nostri stemmatis
Te vexat, atq; liberit
Heroas amplos vidimus
Qui laude summa pradiis
Mibi melius filijs
Non intulere dedecus.
Sic noster illos Reimike,
Rerum peritus omnium,
Ad astra celi sustulit.

Obsequium auctoris
veritas aduersus pra-
uitiam.

Cercopi-
thecorum
mater in I-
fengrinij
stomachata-
tur.

Tunc

Ifengrini-
us pergit
conuictari
simijs.

Tunc pergit Ifengrinus
Conuictari simijs,
Dapesq; iure postulat,
Matremq; dementissimam
Turpissimamq; nominat.
At illa iuncta filijs
Vires suas recolligit
Lupumq; plagis anxium
Discendit indignissimis,
Vt plenus atro sanguine
Taboq; vix discederet.
Qua cuncta, Rex, incommoda
Ex mentis impudentia
Sibi lupus confecerat,
Parère dum vult nemini.
Quod se mihi Vulpecula
Vnquam fuisse moriger
His sortis infelicitè
Non actus esset studiis.

COMMENTARIA.

Rursus perstringitur auaritiæ vitium, I.
nam verissimè hoc seculo iuxta Poëtam

Creuerunt & opes, & opum furiosa cupido,
Vt cum possideant plurima, plura petant.

Elegans sanè & perutilis hic de veritate. II.
attingitur locus: Nempe vt is qui in secu-
lo hoc versari cum hominibus, desiderat, ita tēporis
ita affectus sit, vt opportunitatem tempo-
ris, loci & personæ in omnibus seruet & que ita ob-
respiciat, linguamque ad ea & omnes seruanda.

V 4

aquis

454 DE ASTVT. VVLPEC.

actus suos dirigat & disponat. Nemo enim
 viuuit, qui semper id quod cupit, loqui au-
 deat, aut perpetuo veritatis nitatur studio,
 Quamobrem pro commoditate temporis
 adhibenda & dicenda erit veritas. Omnes
 quomodo quidem aperti, simplicis veritatis cultores,
 Et quando fraudisq; inimici adhibito tamen discrimi-
 nando mine esse debebamus. Mea enim quid in-
 terest, quid Romæ, Venetijs, aut alibi ge-
 ratur? At si quando ab aliquo tanquam te-
 ste veritas exigitur & extorquetur, tunc
 noli parcere, imò in veritatis lucem defen-
 sionemque aliorum omnia quæ potes, pro-
 fer. Sed illud hominis acuti & ingeniosi
 proprium erit, veritatem suo loco sine ali-
 qua nominis, famæque detractione aut de-
 decore occultare. Et hoc de seculi huius re,
 in diuinis rebus & moribus dictum velim. Nam in di-
 uinis rebus veritas uinis rebus veritas etiam è medijs nubibus
 calarum erumpat oportet, & si fractus illabatur or-
 non debet bis, tamen per veritatis studium vult lau-
 dari Deus, & ab omnib; gloriosè prædicari,

CAPVT IIII.

ARGVMENTVM.

Vult cū Vulpe lupus confingere cominus armis,
 Cum sua verba graui teste probare nequit.
 Omnia vir sapiens prius experiatur, ad arma
 Quam ruat, aut hostem cominus ense petat.

Tunc

REINIKES, LIB. IIII. 455

Tunc rursus implacabilis
 Exardet sengrimus:
 Imbellis, inquit, femina
 Quid more litigabimus,
 Verbisq; disceptabimus?
 Quis sit reus vel innocens
 Disso patebit ocys.

Has Chirothecas accipe:
 Nosti quid illa denotent,
 Quod conferemus dexteris,
 Pugnaq; dimicabimus,
 Ne probra tanta scilicet,
 Tuumq; postis longius
 Celare cunctos plagium.
 Tunc Reinike subtristior
 Rerum mearum cogitat
 Et corporis periculum
 Iam sustinebo maximum.
 Nam robur ingens corporis

V s

Habetq;

Habetq; vires, is mihi
Si conferatur Herculis.

Idcirco vulpinabimur,
Nouasq; cogar subdole
Excogitare machinas.
Audacter ergo Martium
Accedit isengrinum:
Si sumis, inquit, cornua,
Et me laceſſis in super,
Aut poſcus in certamina,
Licet mihi Vulpecula
Sit dextra beſſo frigida,
Tamen nec omni Reiniken
Spe decidiſſe ſenties,
Nec hoſte viſo pronus.
Agni inſtar expauſcere.

Si Martē, Rex exclamitat,
Vobis lubet decernere,
Eidem pijs adſtringite
Verbisq; compromittite,
Vadesq; coram ſiſtite,
Quod nempē ſtellas tertia
Aurora cum fugauerit,
Ambo ſelut dexteram
Coſſerre more bellico.

Non immemor Vulpecula
Catui lupi pro partibus,
Brunoq; ſpondet inuidus.
At vota pro Vulpecula
Cum iunior ſimij
Dat ſilio Gremiūq;

Rex vades
certaminis
repoſcit.

COMMENTARIA.

Non eſſe boni viri officium, nec robuſti
vel excelsi animi indicium, ſi cum aduerſa-
rio tuo multis contendas verbis, aut diem
(vt vetulæ loquaces ſolent) altercatione
abſumas. Proinde breuibus tantum re-
ſponde & ſeſquipedalibus fulminantem
relinque litibus, aut ſi honori tuo quic-
quam detrahit, viriliter & honeſte de-
fende.

Vt omnis qui candidè & apertè pu-
gnare aut dimicare vult, prius inimicitias
bellumq; ſuo indicat aduerſario. Id e-
nim ſi negligit, & vincitur, ignominiam
& infamiam cum dolore refert maximam.
Sin vincit, cum dedecore & contumelia
vincit, omnesq; eum non apertè aut pa-
lām, ſed occultis ex inſidijs, dolis, atq; ma-
chinis à tergo aggreſſum ſuperāſſe aſſir-
mabunt.

Quod multa conſilio & prudentia in re-
bus humanis gerantur, quæ viribus aut
potentia conſici non poſſunt.

Multa de equeſtribus nobilium cer-
taminibus dici poſſent, ſed ea iam nihili nō poſſunt.
penduntur omnia, quod varietas com-
mifcuit, & ſurſum deorſumq; abiecta
verſauit fortuna. Multi iam magnificè ver equeſtria
bis ſua ſtemmata prædicant, ſed interim certamina
annonam flagellantes ſordidam mercatu-
ram exercent & negotiantur, nec vnquam penduntur.

COM.

V 6 toto

toto vitæ spacio ad equestre se conferunt exercitium, aut in certamen descendunt. Magnifica certè olim & præclarissima res fuit inter nobiles talibus vacare ludis & spectaculis. Quæ nisi denuò instaurentur, *Equestres* salus sperari nulla potest. Nobiles enim *nisi res*andum negociatur, nunquam, quamuis vno *renus* anno tanta vbertas frugum, quantum alijs *di* nulla sit tribus terræ foetu profundatur, vilescit *an*. *lus* commissa nona, quæ in bono si foro non est, nec *ca* *nis* sperari, itera minoris æstimantur omnia. Porro in *potest*. dies omnia magis magisque pœnis deficientibus accrescunt flagitia. Quis autem verè nobilis, quis generosus ea puniet? Num qui ipse immersus vitijs volutatus foedissimis, sibi quæ ipse diffidit, ne redatur, guatur, & ex proprio oculo festucam extrahere iubetur.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

Vagitur Vnguento Vulpes, Variatq; capillos:

Ne capiat grauius Vulpes ab hoste lupus.

Vxor simj; *lus* super instruitur quib. artib. ipsa triumphum
Reiniken
instruit g-
bus artib.
ant fallacijs
Itengui
nū deuin-
cere possit. *Vxor*q; *ch*ara simj;

AT Vulpis intellexerant
Hoc cum propinquit nuncium,
Mox congregati consulant,
cere possit. *Vxor*q; *ch*ara simj;

Romam

Romam profecti *Regena*

Sic prima fatetur omnium:

Dilecte frater Reinike,

Via te tibi Victoria

Det gloriosam maximam

Ex hoste victo gaudium:

Præcepta qua præscribimus,

Seruare discas omnia.

Nam dira contra Vulpes,

En scisq; præsentissimam

Benedictionem nouimus,

Quam munè quisquis dixerit

leuimus, is leuissimè

Aduersa vincet omnia.

Sed interim considera,

*Tuas*q; partes respice.

Murtis priusquam feruidi

Feraris in certamina,

Tuos capillos radere

Debebis & perungere

Liquore myrrha nobili,

*Succo*q; fragrantissimo.

At hinc rotunda circuli

In septacum peruenieris,

Sis cautus atque prouidus,

*Primum*q; velocissimis

Lupum fatiga cursibus,

*Tuum*q; fontem detine,

Nec ante minge, quam prius

Lupus potenter urgeat,

Et inisset importunus.

Tunc largiore propriam

V 7

Per.

1 Præceptū
de benedi-
ctione ad-
uersus vul-
nera.

2 ablatio
capillorū.
3 Vnctio
capitis.

Quomodo
in circulo
se Reinike
gerere de-
beat.

Perminge candam summe,
 Et turpis senegrinij
 In ora spargens percute,
 Vrina sic mordacior
 Virung; lumen hauriet,
 Nec quid videbit amplius.
 Ventum notabis in super,
 Aspiret unde sibilat:
 Vt in sequentis aptius
 In ora spargas puluerem,
 At inde cum laboribus,
 Erug; fessus cursibus,
 Apprende tunc velociter
 Illud quod est charissimum, *f. membrum geni.*
Pra melle, pra pecunia
 Bonisq; semper omnibus,
 Amant quod omnes famina,
 Scis quid notemitu dextera
 Id apprehensum comprime,
 Sic est dolo nequissimus

Reinike o-
 ratione Ri-
 genæ cōso-
 latus, respi-
 rat & timi-
 dirate ex-
 pulsa con-
 fert se cu-
 bitum.
 Reinike à
 rustico ad
 ientaculū
 donator
 auferre.

Vincendus Isenegrinus.
 Qua dicta consolantis
 Cum Reinike percepit:
 Dolor lenatus paululum
 Verbis resedit mollibus.
 Dat fessis somno corpora,
 Quomq; pulcher alterum
 Diem referret Lucifer.
 Exurgit acer Reinike,
 Cum dines ipse Rusticus
 Fit obuiam feliciter,
 Gratulatur & villoriam,

Pinguem.

Pinguemque donat auferens
 Ad lautius ientaculum.
 Hoc absoluto Martium
 Circum petebat Reinike.

Absoluto
 ientaculo
 Reinike pe-
 tit circum;

COMMENTARIA.

Vt in necessitatibus tuis angustijs.
 que amicos synceros & fideles cognoscas, *Exemplum*
 eosq; ad exemplum Augusti Cæsaris non *Augusti*
 facile quidem admittas, sed admissos con- *Cæsaris in*
 stantissimè retineas. Amicitia autem spe- *amicis re-*
 cies tres ponit Plato: Naturalem, qua pa- *icipiendis*
 rentes naturæ instinctu in liberos afficiunt, *imitadum*
 tur, aut cognati in cognatos, in ceteros, *est. Triplex am-*
 que animantes est diffusa. Socialem, quam *icitia*
 sine consanguinitatis vinculo sola con-
 fuerudo conciliat: cuiusmodi Pyladis fuit
 atque Orestis. Hospitalem, qua ex com-
 mendatione vel hospitio iungimur. Ami-
 citia autem nihil melius esse multa passim
 exempla indicant. Sic Dion de regno in- *Amicitia*
 quit, soli amicitia contingit, vt rerum o- *omnia re-*
 mnium sit utilissima arque iucundissima, *rum est.*
 Sed Cicerone teste: Prima lex in amicitia *lystima.*
 hæc sanciat, vt ab amicis honesta petā- *Prima lex*
 mus, amicorumque causa honesta facia- *in amicitia*
 mus. Amicorum autem paria quæ celebren- *qua sit san-*
 tur à veteribus, vide L. Domitij Brusonii *cienda.*
 Contursini Lucani viri clarissimi libros,
 vbi multa scitu digna de amicitia ponun-
 tur exempla.

Quam

II. Quàm superstitiosum & alienum à
Dei pote- vero pietatis cultu fit, nimirum Dei opti-
stas Verbis mi maximi potestatem & vim certis qui-
aut radici busdam verbis, radicibus, lapidibus & her-
bus alliga- bis tam arctè alligare & obstringere, vto-
ri se non minipotentia numinis posthabita plus crea-
patitur. tis, quàm ipsi creatori attribuat. Supe-
 rius etiam monuimus, quod illis tanquam
 medijs quibusdam vtendum sit, non ta-
 men omninò fidendum, aut contumaciter
 inhærendum, quasi ea Deus ad suum ar-
 bitrium voluntatemq; diuinam commu-
 tare, aut aliquid ijs detrachere non possit.
 Ipso enim non cooperante, creata nihil o-
 perantur.

III. Quod sapientia in agendis administran-
Sapientia disque rebus potentia, quæ in vi & armis
potentia posita est, praualeat. Non enim in commo-
praualeat. dè Afranius Poëta tam vsus, memoria quæ
 filiam appellauit, constat enim scientia &
 exercitatione: Eius versus sunt,
Vsus me genuit, mater peperit memoria,
Sophiam vocant me Graij, vos sapientiam.

IIII. Quod fidele & prouidens consilium, i-
 pso facto non opportunè adhiberi, longè
 salubrius & gratiarum actione dignius
 meritò dicatur.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Et lupus et Vulpes circū clauduntur in Vnum,
Saniq; collato pralio Marte gerunt.

Quis-

Quisquis honor fisco te iactas stemmate natum,
Fac maneat Vera nobilitatis amans.

Rex perpetuum Reiniken
Aromatum liquoribus,
Tonsoris & nonaculis
Vbiq; rasum conspicit:
Miratur, atque sedulo
In arma verbis incitat.

Nunc macle totis viribus,
Virumq; praesta Reinike,
Vt Martis è certamine
Veram reportes gloriam.

Agit modeste grauias,
Genuq; flexo principi,
Nec non Leonis coniugi,
Cumleisq; spectatoribus,
Suos honores exhibet.
Potacer intrat circulum,
Alacriterq; persidum
Tuetur hostem Reinike,
Oculis tibi flammantibus,
Nimisq; stendens dentibus
Astibat Isengrinus.

Praefectus at certaminis
Virique votum postulat:
Mox quisq; iurat alterum
Cadaver esse pestimum,
Scelusq; detestabile.
Id propter ambos asperum
In pralium descendere,
Et velle iam configere.

Rex rasura
 & perunctus
 Reiniken
 admiratur.

Reinike
 suum cuiq;
 debitū ex-
 hibet ho-
 norem.

Isengrinij
 ferocia.
 Praefectus
 certaminis
 ab utroque
 votum po-
 sulat.

Magr.

Magister
claudit cir-
culum pes-
fulo.
Magister inde circulum
Claudit patrem pessulo,
Et dimicantes deserit.
Hic rursus Vxor simij
Inuitat ore Reimigum,
Mandata ne grauisima
Obliuioni traderet.

Rigene cu-
riositas p-
parte Rei-
nikes.
Timere parce Rigena,
Modestus inquit Reimig.
Id omne prudentissimè
Quod imperasti persequar,
Agoq; summas gratias.

COMMENTARIA.

I. Ne amici tui consilium, si ab optima fi-
de, & optimo proficiatur animo, abijci-
as, quod humaniter & beneuolè susceptū,
gratiarum potius actionem desiderare vi-
detur. Nam iuxta rythmos Germanicos à
nobis conuersos:

Consilium fida qui respuit Vtile mentis,
Omnia pro libitu qui Violenter agiti
Numina fortan & nihil astat ille potentis,
Sed miser in curas & mala quæq; ruct.
Vir sapiens nunquā mandata salubria spernit,
Atq; probat leges Vtilitate datas.
Plurib. Vrbis constat quò consultoribus auctis,
Pluribus hoc etiam rebus abundat opum.
Stultus is est canis doctus qui posthabet artes,
Quæ magis aut catus, Vell tyr. rauca inuat.

II. De veterum nobilium exercitijs ludo-
que

que equestri proximè monuimus, de vera
autem nobilitate, pauca quædam adijci-
da videntur, quæ Platone teste, quadrifa-
riam diuiditur. Prima est eorum qui clau-
ris, bonis, iustisq; maioribus fuerint orti.
Secunda, quorum parentes, principes, po-
tentesue fuerint. Tertia eorum qui sint
aut fama, aut opinione celebres, cum ex re-
bus bellicis, præclaris gestis vel certamini-
bus coronas reportauerint. Quarta & præ-
stantissima, cum quis per se animi ingenuitatem
nobilitate excellit, illum enim dici verè nobilem,
cui non aliena, sed sua virtus ad nobilita-
tem opitulatur. Sed merito mihi hæc tem-
pestate nobilitatem nunciandi Lector idem
quod Euripides olim patri dicat: Pater no-
bilitatem mihi noli enarrare, hæc enim in
pecunijs est sita, eas mihi tantum relinque,
nam ex seruo statim nobilis euadam.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

Aptant se pugna lupus, & Vulpecula fallax
Viribus hic præstans corporis, illa dolis.
Quæ trucis exuperat crudelia membra. Gigan-
tis,
Sapè brevis Virtutis corpore magna latet.

Robustus

Ifengrinij
in Reinikē
rabies.

Fraus Rei-
nikes.

Robustus Ifengrinus
Lituore plenus impio,
Et extimendus Vnguibus,
Risū suos grauiſſimi
Diſſendit inſtar fulminis,
Omniq; totus impetu
Irrumpit in Vulpeculam.
Qua nixa miris fraudibus
Reſiſtit ipſi fortiter:
Contraq; nunc aſſultibus
Inſurgit & contrarijs
Eludit Vrgens iſtibus.

Reinike
poſt mul-
tas vexatio-
nes à lupo
deprehen-
ditur.

At quando iam Viriliter
Se ſat ſuperq; geſſerat
Memorq; ſemper Rigens
Olenſe cauda plurimum
Diuq; multis curſibus
Vexarat Ifengrinum:
Et inſequentem inſerat

Pedum

Pedum citiſ ambagibus,
Tandem lupo comprehenditur
Ferocientis Vnguibus.

Tunc qui prius maledixerat,
Verbuſq; fulminauerat:
Hoſtemq; ſat notabile
Vexatione carperat,
Lum piſce quouis mutior
Silebat ager Reinike.
Lupusq; magnis Viriam
Quaſſibat illum motibus
Vt de ſalute corporis
Actum putaret iſ ſui.

Quare lupo Maucortio
Manus inermes porrigens
Iſ ſupplicabat talibus.

Perte per omnes Cœlites,
Per oſſu matris optima
Maneſq; patris comprecor
Vocem precantis accipe
Vitamq; ſerues integram
Tibi quouq; Vixero
Me dedo totus in iugum
Lubenter atq; ſeruiam
Dum ſenſu hoc in corpore
Latebit atq; ſpiritus
Sed id furens Vulpecula
Recuſat Ifengrinus
Vitamq; ſauus abnegat,
Haud Verba dudum talia
Dabas, aut nequiſſime,
Bonos, & iuſq; nobiles

Reinikes
calamitas.

Reinikes
ad Ifengri-
nium de-
precatio.

*Ita animalibus nihil est
maius.*

Vera forti-
tudo neq;
maledica,
neq; minax
eſſe debet.

Ille

Illam fallacia,
Et ore mendacissimo
Iam defines laceffere,
Opprobrijq; ludere.
Non te sepultum splendide
Plorabit vxor marmore,
Charine fiebant liberi,
Sed prada turpis omnibus
Cornu eris rapacibus.

Insultat vi-
dx vulpi I-
fengrinus
Aut te profundo gurgiti
In amne mersum virens
Cibum relinquam piscibus,
Vt atra lambant vulnere
Et dente morsum distrabant.

Reinikes
cū Ifengri-
nio admi-
rabilis Mo-
mochia.
Hac ore dum durissimo
Profundit Ifengrinus,
Vulpes memor recentia
Consulta versat, altera
Manuq; mirum per modum
Lupi pudenda corripit
Hostiliterq; comprimit:
Dolore pra grauiſſimo
Vt maximis resolveret
Os turpe cum clamoribus.

Astuta Vulpes interim
Ex hostis ore subtrahit
Manum potenter alteram,
Hic pugna surgit aspera:
Vt atq; nam cum Reinike
Manus haberet liberat,
Duosq; pugnos fecerat,
Lupum molissimum vinculis

Conſtrin-

Constringit arctioribus,
Remordet, urget, opprimit,
Vt cordis ex angustia
De ventris antro turgida
Ingens onus reponeret
Largumq; steruus omnium
In vultibus spectantium
Cacares Isengrinus
Clamaret atq; mordio.

Id intuentes proximi
Turbantur omnes & lupi
Confusioni condolent,
Statimq; Regi supplicat,
Misertus vtsinem graui
Imponat huic certamini.
Ex templo Rex benignior
Suis ministris imperat,
Vt bellis dimicantium,
Pugnamq; tollant horridam.

COMMENTARIA.

Ut locis omnibus atque temporis mo-
mentis fortunæ inconstantiam confide-
remus, quàm incertus & instabilis sit o-
mnium causarum ex fato originem tra-
hentium concursus. Quamobrem in re-
bus prosperis maximè cauendum, ne ani-
mo plus quàm decet, efferaur, aliosque
aspernemur. Is enim qui florente & beni-
gnâ vititur fortunâ, aduersam afflictam
que expectet, oportet. Nam plerumque
hæc

I.
Fortuna cū
blanditur,
maximè mo-
ro caput.

hæc (vt vocatur) Dea xum blanditur, maxime nocere cupit.

II.

Cum in militia alicui conditio pacis offertur, melius & securius est eam accipere, quam incertum exitum, & ancipitem belli expectare fortunam. Hostis enim tenuior quamuis nec plenis pecunijs copiosius abundet maximis, tamen contemnendus non est. Nam ubi deficit potentia, plerumque abundat scientia, & rerum omnium salubris atque prouidens gubernatio, per quam non minus quam potestate opibusq; violentis confundi & superari poterit aduersarius. Possem rem hæc grauissimis non solum veterum, sed & recentiorum authorum diligentissimè comprobare testimonijs, quæ breuiter summatisq; hoc tempore descripsisse sufficiat.

*Vbi deficit
potentia, ab-
undat sci-
entia.*

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

Rex inimicitias deponere mandat Gering;
Marius & abrupti prælia sua iubet (ptat);
Hæc miser & ferus est qui bella frequenter.
Quam pacem, melius quam nihil orbis habet.

Postquam nouum silentium
Rex imperasset omnis,
Iubet & certamina

VI

*Vt luctuosa tollerent,
Cum lynce pardus ilicer
Intrant capacem circulum,
Et iussa Regis explicant.*

*Te magne Victor Reinike
Rex deprecatur optimus
Ob laudis, & pulcherrimam
Palma recentis gloriam,
Victo salutem conferas,
Lupumq; vinculum compede
Dignis ipsi tradere.
Omnes tibi Victoriam
Nec non triumphum deferunt,*

*Ob gloriosa Reinike
Trophæa mox alacrior,
Exultat, dicit, gaudio,
Et corde lator intimo,
Quod nostra venit in diem
Integritas clarissimum,
Meaq; Vita sanctitas
Aperta constat omnibus
Nunc Regis exoratio
Et caterorum supplicum
Me tangit intercessio,
Quapropter Isengrinio
Non immemor volubilis
Et sortis & Victoria,
Mea subacta dextera
Piam lubenter gratiam
Nec non salutem largiar,
Idem mei tantummodo
Si nunc amici sentiant.*

Pardus in-
tu Regis a-
pud victorē
Reiniken
pro Isengri-
nio inter-
cedit.

Reinike de
victo Isen-
grinio tri-
umphum
canit.

Reinikes
in hostem
pictas.

Gloria vi-
ctori est vi-
ctis donare
salutem.

I

In

471 DE ASTVT. VVLPEC.

In astra clamor omnium
Mox ibat assidentium,
Fiat Voluntas Regis.
Finita sic certamina

*Tempore felix in
si nunciatibus amicis*

Finis præ-
lii inter
Reinikē &
Isengri-
nium.

At tunc amicos cernere
Statim licebat plurimos,
A parte stare Reinikes,
Ipsū prius qui lurido
Serpente peius oderant
Necemq; votis omnibus
Ipsū exoptauerant.
Omnes triumphant gaudio,
Mox ante regis atria
Cum tympanis & fistulis
Deducitur vulspecula,
Iog; vulgus mobile,
Io triumphē clamitat.

At Reinike ciuilitex
Regis pedes amplectitur,
Tenditq; supplex brachia.
Vt vidit hunc procumbere
Rex, ipse dextra subleuat,
Additq; Verbis in super:
Exurge Victor Reinike,
Nam iure nunc lataberis:
Quod nempe partes ad tuas
Deflexit Victoria,
Faussoq; pugnas omne
Vt lex iubet commiseris:
Opus sed esset vos duos
In gratiam componere,

At

REINIKES, LIB. IIII. 472

At cum sit Isengrinus
Defectus a ger viribus,
Viroq; pūssu claudicans,
Concordia placatio
In tempus ista proximum
Vt differatur, impero.

COMMENTARIA.

Perpende vulgare & commune adula-
torum genus & vitium pestilēs, qui tuam, *I.*
cum omnibus abundas & circumfluis re-
bus, blanditijs & assentionibus aucupan-
tur gratiam, at cū duriore, mala afflicta-
que conflictatus fueris fortuna, te omnes
abiectum, contemptum despectumque eo-
dem proterent & conculcabunt pede. *Adulaterū
quale ge-
nūs sit.*

Quā inconsiderata & demens sit teme-
ritas contra aliquem facere atq; instruere
bellum, in quo cades indignissima maxi-
maq; sunt, multumq; Christiani profun-
ditur sanguinis, qui aduersus scelerosos il-
los autores discordiaq; impulsores & so-
cios sceleris in extremo illo iudicio clama-
bit. Finito enim prælio multi in vallo fos-
saq; oppidi, qui corporis, vitæ & animæ ir-
reparabile bonum pro exigua vendiderunt *conflictum
feri meri-
to debet.*
pecunia, calamitosē & miserrimē trucidati,
truculenterq; pluribus vulneribus con-
fossi inueniuntur. Tunc demum induci-
as facere, pacemq; inter hostes volunt con-
ciliare, quæ ramen longē facilior iustiorq;

X 2 ante

ante conflictum fieri poterat. Profectò in formidabili illo Dei Optimi Maximi iudicio, quisque omnium rerum operumque perfectam exponet dabitque rationem. Quare semper ita viuamus, vt vitiosa emendata consuetudine de omnibus verbis, factisque rationem nobis æterno illo iudici reddendam arbitremur.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

*Quã sit auaritia graue, quã miserabile crimẽ,
Historia Vulpes non rudioe probat.
Tristibus emer sit tenebris Vbi ferrea Virtus,
Inuidia clam luor suppressit ora malus.*

Reinikes
ad regẽ de
victoria
sua oratio.

Tunc Victor inquit Reinike,
Quacumq; mandas optime
Rex, atq; nobis præcipis,
Hac me decet capessere:
Tibiq; summo principi
Parere quous tempore.
Capere multi conuerſi,
Quos ipse nec conuicijs,
Iniurijsue laſeram,
Vestris priusquam regijs
In Vultibus comparui.
Nam quisq; diligentius
Decus favorem, gloriam,
Pecunias, potentiam

Notabat

Notabat Isengrinij.

*Nunc sorte pressus aspera,
Nec Vnicum de millibus
Sibi Vile et succurrere.*

*Iam nil Potes carmine
Recordor esse Virtus:
Tu donec, inquit, ditior,
Fruere rebus prosperis,
Latos habebis omnibus
Locis amicos plurimos:
Aduersa sed cum depriment,
Te fata telis inuidis,
Mox solus, inter maximo
Qui cinctus ibas agmine,
Dessebis atra tempora.
Tales amicos perplacet
Turba canum componere:
Stans in coquina limine,*

X 3

*Cum fortuna perit
Nullus amicum erit.*

Tẽpore felici multi
numẽratur amici,
Tẽpora cũ fuerint nubila, solus
eris.
Reinike amicos infideles canibus comparat.

Qua

Qua de cibis herilibus
Dapum solebat indices
Caprare frustra Vilia.
Canum sed alter proprio
Nickel Vocatus nomine,
Carnem coquo subtraxerat,
Qui terga furis in mali
Aguas calentes fuderat.

Canes sed ante ianuam
Hunc cum Viderent egredi,
Et portionem carniū
In ore ferre maximam,
Omnes loquuntur talia,
Si frustra tanta carniū
Cupit diebus omnibus,
Sodalis hic est intimus,
Cociq; frater optimus.

Nickel sed illud audiens,
Combustus pallientibus
Aquis abent tergora
Ostendit, atq; pustulas.
Quas cum Viderent ceteri,
Quid hic moramur, inquit,
Diutiusq; sistimus?
Fratres fugam cape site,
Et Diu hoc à luridi
Procul sodale cedite.

Hac magne princeps principum
Oratione criminor
Nec non anaros arguo,
Qui nempe propter gloriam
Optumae magnitudinem,

Lanta.

Lantaq; mensa commodū
Falsos amicos induunt.

Quod ipse Vrans sedulo
Studebo sanctimoniam,
Et fata post nouissima
Fuisse dicar integer,
Scelerumq; purus omnium.

COMMENTARIA.

Quod vir natura peracutus & prudens
nec suæ nec alterius potentie, fauori, copijs
aut facultatibus tantum confidere aut in-
niti debeat, vt ob eas sibi inimicitias gran-
des, aut exercitus perditorum hominum
clandestino scelere, aliudue magnum ma-
lum conflare & conficere repente audeat,
Honor enim, potentia, corporis fortitudo, Nihil in ter-
innumerabilis pecuniæ potestas, omnia ris est du-
deniq; sub sole vniuerso fluctuant, mutan-
tur, imò breuissimo minimi temporis pun-
cto, etiam quæ tu firmissima arbitraris, sen-
sim obscurata euanescent & occidunt. Id
qui certo iudicio studiosè diligenterque
ponderauerit, is hercle sine dubio nullas
scelerum nefarias pactiones societatesq;
conglutinabit, imò scelerose conspirationi
ne mediocri quidem sermone & congressu
coniungeretur.

Quod in aliorum amicitia beneuolen-
tiaq; hominum potentum, aut principum
familiaritate magnopere confidere non

X 4 de.

Canis
Nickel.I.
Potentia aut
diutius nō
confiden-
dum est.Nihil in ter-
ris est du-
rabile.Omnia sub
sole flu-
ant.

II.

debeamus. In illa enim amoris constantia calamitosa fortunæ aduersantis non perseuerant tempore.

III. Nihil esse miserabilius aut periculosius *Nihil aulicæ vitæ, quæ innumerabiles vitæ ærum-
nas molestiasq; quotidianas in se comple-
ctitur, ita vt sine labore ac sudore maximo
ibi nihil acquirere aut comparare possit.
Quâobrem aulicis possessiones suas inui-
dere nemo debet. Porro vltimatissimum &
frequentissimum est, ab aula sine indigna-
tione, odio, ira, & principum offensione
recedere facillè neminem.*

CAPVT X.

ARGVMENTVM.

*Augusta Vulpes fit consiliarius aula,
Scriiniolus Regis præsiciturq; sui.
Quicquid adhuc hodie Vulpes conatur, agnūq;
Innumeris gratum regibus esse solet.*

*S*edens in alta curia
Rex inquit ornatissimus,
Quid indiget res pluribus
Verbūq; longioribus?
Satis superq; Reinike
Causam tuam cognouimus
Et petus intelleximus.
Iam digna reddens præmia,
Inter supremos regia

Viros.

*Virosq; nobilissimos,
Te collocabo curia,
Noctes diesq; singulos
Tu Regis vt negotia
Secreta tractes omnia,
Meisq; præsens serijs
Deliberationibus.
Non interesse negligas
Per me salutem pristinam
Nunc restitutam suscipe.
Pro dignitate regia
Tu diligenter excubas
Et aufer infortunia
Ab arce nostra, munera
In functione peragis
Tum cuncta sollers omnibus
Interpretare candidè
Suasore te duntius
Nequit senatus curia
Carere, nec collegia.
Illis tuis fallacijs
Dolis stupendis in super
Ad nostra tandem commoda
Piaris negotia
Sic in supremo Regia
Splendore collocaberis,
Et ante nostri spiritus
Relinquet ossa corporis,
Quam denuo vel inuidi
Vilius & illas aulici
De te, querelas audiam.
Meoq; cuncta nomine*

X 5

Legatio.

Officium
fidelis can-
cellarij.

7. *Legationum munerā*
Obis, atque singula
 Reinike Re- *Responſa poſces omnium,*
 gius effici- *Regnūq; Cancellarius*
 tur Can- *Ab omnibus Vocaberis.*
 cellarius, *Et iam tuā committimus*
Fidei Sigillum Regum.
Tu quicquid obſignaueris,
Notaris, atque ſcripſeris,
Ratum manebit perpetuum.
 Reinike a- *Sic Reinike fideliſſimus*
 pud omnes *Adbuc in aulā principum,*
 adhuc con- *Et omnibus negotijs*
 ſiliarius *Conſultor eſt chriſtiſſimus.*
 manet ac- *Nam ſeu ſalutem patriæ,*
 ceptiſſi- *Seu damna fallax paraturit:*
 mus. *Is ceteris fidelior,*
Præſtantiorq; creditur.

COMMENTARIA.

10. *Fidelis conſiliarij officium quod ſit, ni-*
Fidelis conſiliarij mirum omnia honeſtè, apertè & candidè
quod ſit agere, omnia mitiorem in partem ſcientiſſ.
munus. ſimè interpretari, ut negotia quæ ſunt ad
 domini ipſius commodum, tum etiam Rei-
 publicæ ſubditorumque vtilitatem cedant
 communem, denique ad honeſtum & lau-
 dabilem dirigantur exitum.

11. Quod calliditas hominum vaſerrimo-
 rum, malicioſorum, & veteratorum, qui
 ad quaſuis machinationes, fraudes atque
 infidi-

infidias excogitandas idonei reperiuntur,
 non vera appellanda ſit prudentia, ſed is
 iure ſapiens dicendus, qui admirabili in- *Quis ſit me*
 flammatus gloria ingenij omnem intelle- *rito dicen-*
 ctum & acumen ad ſancta & caſta incredi- *duſ ſapiēs.*
 bilium virtutum dirigit officia.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

Offiij Vulpes & honoribus auſta recedit,
Ex patriam repetit nobilitata domum.
Victor ad exemplum quicūq; ſubegeris hoſtes,
Mane Deo grates, Veſpere rurfus agas.

Fraſus ſed ingens cornibus
 Opprobrium recolligens,
 Et huc & illuc fluctuat
 Incertus ſenegrinus,
 An propter ingens dedecus
 Grauemq; contumeliā
 Mucrone ſe ſua exuat,
 Aut monte celſo proximi
 In amnis undas deferat,
 Ne rumor ingens dedecus
 Labemq; victis latius
 In orbis oras ſpargeret.
 At hoſtes ex opprobrio
 Multum triumphans Reinike,
 Spes corde magnas concepit

ſenegrini
 us propter
 opprobriū
 ſibi à vulpe
 illatum in
 mortē fer-
 mē vltro
 ruit.

Reinike lu-
 po deuicto
 triumphās
 itineri ſe
 ad ædes ſu-
 as præparat.

Viaq; sese preparat,

Ut Dux amicus cum suis.

Rex hono-
rificentiss-
me dimi-
tit Reini-
ken.

At Rex honoris gratia

Huius commectum maximum

Adiungat atq; Principes

Qui Reiniken fideliter

Donum reducant ad suam,

Ipsamq; dictis insuper

Hortatur ut frequentius

Aulam reuolat regiam.

Nec ipse continentia

Ignarus, aut modestia

Caput renudat Reinike.

Et osculatur dexteram,

Pedesq; flexo poplite

Procumbit ante regios.

Valeq; dicit vltimum

Non absq; splendidissima

Orationis gratia.

Rex summe, Rex pijsime,

Et feminarum principum

Regina nobilissima:

Et ceteri virtutibus,

Virique laude praediti,

Sit silua vestra dignitas,

Seros in annos Nestoris,

Omniq; tempus aureum

Beata parte transgat.

Sic dicit, et velociter

Non absque Regis gratia,

Applausibusq; principum

Profectionem suscipit.

Sed

Sed in vi. sequentium

Is affectarum pectora

Mulcebat huius solatijs:

Nunc plenus luctus tempora,

Grauesq; curas pellite,

O chura fratrum portio,

Durate, vosmet integrè

Mecum quietis sedibus,

Rebusq; post molestias

Servate felicissimis.

Fauore Regis optimi,

Vos vni omnes ceteris

Beabo pra mortalibus.

Nam quicquid ore flagito

A Rege, Victor impetro.

Est ergo gemmis omnibus

Prastantior solertia

Auroq; fuluo pulchrior.

Sic Regis audax Reinike

Receptus est in gratiam,

Dolos obumbrans pectoris

Et insanigricantibus

Iniquiora nubibus.

Adhuc in isto seculo

Qui non ita artem Reinikes,

In omnibus negotijs,

Et rebus est gratissimus.

Quicumq; sed fallaciam

Vulpemq; peruersissimam

Calare nescit pectore,

Vocatur ater omnibus,

Inutilisq; creditur

X 7

Iacet.

Reinikes
in itinere
ad comites
suos con-
solatio.

Sapientia
est auro
quouis p-
stantior.

Quicumq;
didicit Rei-
nikes artē,
est ubiq; ac-
ceptissi-
mus.
Pauper &
in mundo
iustus ubi-
que iacent.

*laceq; plenus puluere
Vbiq; sordidissimo.*

COMMENTARIA.

I. Quod fama indelibata nominisq; exi-
Fama bona stimatio non minoris quàm ipsa vita sa-
luta prefelutque corporis æstimari debeat. Dignus
renda est. enim multoq; præstantius est, cum aliqua
famæ celebrare mori, quàm cum dedecore
& ignominia viuere.

II. Quod is, qui mundanis se implicat ne-
gotijs & in mundo versari cupit, artē, præ-
ceptionem, & Reinikes fallaciam

Nocturna versetq; manu, versetq; diurna.

Quæ quidem per se malitiosa non est. Idem
enim hæc iuuentuti inculcantur & pro-
ponuntur, vt, quicquid hæc in disciplina
bonum rectumq; perspexerint, sequantur,
reliqua verò inhonestæ & scelerosæ quouis
angue peius fugiant & detestentur; Ho-
minibusq; potentioribus se insinuare per
animantium exempla, eorumque moribus
accommodare sciant.

III. Quod multi se penumero fauore, aurâq;
populari ad maxima dignitatum euehan-
tur fastigia. Quamobrem cum omnium re-
rum, quas ad beatè viuendum sapientia cō-

Nihil ma-
ius amici-
stiamuent-
tur. quibuscunque poteris artibus, aut mutuis
officijs, beneuolentiæque homines tibi de-
uincies quamplurimos: Nec id ex malo
animi

animi proposito, sed ad tuam necessitatem
& gloriam. Hoc enim seculo, vbi gratia
deficit, multi sub iudice aduerso offensoq;
etiam iustissima cadunt causæ.

Scientiam multò nobiliorem & excel- *IIII.*
lentiorē auro esse, hæc enim aurum, opes, *Omnia sa-*
fauorem, amicitias, potentiamq; acquirere *pietia cō-*
potes plenissimam, imò ea omnia, quæ alijs *parantur.*
nullis in vniuersa rerum natura compa-
rantur rebus, hæc vna facillè conficies &
impetrabis.

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

*Quod pater ereptus sit tempestatibus atris,
Filioli Vulpis gaudia magna ferunt.*

*Nempe pererrato pax Et fit gravior orbe,
Sic exhausta iuuat commeminisse mala.*

*A*dcusatem Reinikes,
Maleparta dicta quæ fuit,
Vt commentes Venerant,
Stans ante lumen Reinike
Suis amicis omnibus
Summas agebat gratias,
Quod fortis his in tristibus
Fidelitatem suis libus
Non denegassent vilem,
Sed quilibet pro maximis

Ciuitas
Reinikes
Maleparta
dicta est.

Reinikes
pietas & in-
dustria er-
ga amicos
tuos.

Opem

Opem tulisset Viribus.
 Quare fauorem debitum
 Fidemq; rursus omnibus
 Spondet suis sodalibus.
 Deinde dat licentiam
 Cuiuscumdi quod lubet.

At rumor Velar' Stimus
 Vxor's aures contigit,
 Virum Venire Reiniken,
 Præmaximo liberrimè
 Gestire caput gaudio,
 Quare relictis omnibus
 Rebus potenter aduolat
 Cum liberis charissimis,
 Et gloriosum dulcibus
 Verbis maritum suscipit.
 Et quid sit actum sedulo
 In arce Regis quatit.

Relaxat

Relaxat ora risibus,
 Et sic profatur Reinike:
 Immensa regis gratia
 Fat's mihi felicibus
 Summos honores obulit,
 Regisq; Cancellarius
 Nec non Senator nominor,
 Et omne quicquid Reinike
 Scribit, facit, deliberat,
 Id esse scriptum candidè
 Et corde prudentissimo
 Deliberatum creditur.
 Quodq; amplius, fortissimum
 Potenter Isengrimium
 Hac dextera compefcus,
 Meisq; Girci Viribus,
 De me querelas funderè
 Vi ausu haud in posterum.
 Sed nunc Velut pedisequum
 Subiectus ipse Reinikes
 Cogatur esse legibus.
 Illius Et potentiam,
 Genus, propinquos, filios,
 Vnius astis astimem.

Hac Vulpis Vxor audiens,
 Magis magisq; gaudio
 Triumphat, atq; plausibus
 Gratantur iidem liberi,
 Omnesq; lato murmure,
 Valete cura clamitant:
 Nunc secla semper aurea
 Diesq; candidissimos

Reinike
 sibi de Isen-
 grino con-
 fuso cõgra-
 tulatur.

Vxor & filij
 omnes pa-
 rent s Rein-
 nikes viro
 rix applau-
 dunt.

Age.

*Agemus, & prioribus**Medebimur molestijs**Quiere, lusu, gaudio.*

Reinikes
felicitas ad
huc in om-
nibus ob-
durat nego-
tiji.

*Præ cæteris mortalibus**Sic est adhuc felicitior,**Beuiorq; Reinike.**Curusq; liber omnibus,**Amore, pace, gratia.**Abundat & sodalibus.**Vi carmen hæc libelluli,**Laborq; satis explicat.*

COMMENTARIA.

I. Quod homine grato nihil præstantius
aut laudabilius inueniri possit: Isq; omni-
bus virtutis præclarissimæ dignissimus sit
præconijs.

II. Quam iucundū, delectabile & Christia-
num sit maritos cū vxoribus liberisq; con-
cordes vna eademq; mentis affectione con-
iunctissimos aspicere, in prosperis nimirū
pariter gaudere, simulq; aduersis condole-
re rebus. De execrabili autem meretricum
amore nihil hic dictum velim, qui primo
aspectu libidinosus leuiter accenditur, le-
uius cōfiscitur, leuissimè autem refrigescit
& extinguitur, verū de amore sanctissimi
matrimonij, q̄ incredibilis & perpetuus est.

III. Quam graue & periculosum sit, cū
in potestatem violentiamq; aduersarij tui
venias, Quamobrem operam nauare decet
maximeq;

maximeq; in id incumbere, vt erga omnes
te affabilem beneuolumq; ostendas & ex-
hibeas, quo paucorum hominum odium
inuidiamq; in te concites. Nemo enim scit
quidnam varia volubilisq; Fortunæ ratio
nunc per illum, nunc per alterum hodie
depressum cras rursus eleuatū parturire
possit inimicum. Sæpè enim vilissimæ &
abiectissimæ persona ad tantos honores e-
mergit, vt omnibus mirationem faciat
mortalibus. Contemptos idcirco noli hoc-
cipendere inimicos, is enim iam mundi
cursus est, vt alter extollatur, alter deijcia-
tur.

Ne propter collatos honores potenti-
amq; adeptam superbiamus, aut ob res
secundas effrenata quadam efferamur vio-
lencia, nam iuxta Poëtam:

Multa cadunt inter calicem supremæq; labris. Horat.

Et hæc de Reinikes fallacia pro angustia
temporis qua circumscribor, donec plus
ocij habuero, breuiter absoluteq; scri-
pissè nunc sufficiat. Spero autem plane-
que confido, hac breuitate me apertam
planamq; adolescentibus parefecissè vi-
am, qua maiora & vtiliora animo concipere
& excogitare possint. Nec insti-
tueram initio hunc ad vnguem castigare
aut perficere omninò librum, tam innu-
mera enim hinc inde perpendenda &
examinanda occurrunt, vt vel opus Ili-
de prolixius ex eo quis conficere posset.

Quam.

Quamobrem interdum longius, quàm de-
cebat, digressi sumus ex alijsq; autoribus,
quorum hic mentio nulla fit, exempla ad-
duximus: Lectori nimirum ansam pręben-
tes, vt ipse plus temporis hęc meditatio-
nibus impertiat. Et ad vsum vitę quoti-
dianum sibi inde quasdam recolligat &
contextat obseruationes, quomodo nimi-
rum se in omnibus negocijs & functioni-
bus gerere, quid credere & expectare, lau-
dare & vituperare, suadere & dissua-

dere, agere & omittere de-
beat & possit.

PERO.

TVlector ergo cande
Para tibi scientiam,
Ipsumq; pro pecunijs,
Terraq; donis omnibus
Ama, teneto, percipe.
Virtutis & Vestigia,
Malum relinquens, elige,
Vitęq; simplicissima
Sectare sanctimoniam.
At qua libellus per breuius
Iuuabit iste non nihil
Si diligens frequentibus
Hunc & sibus contrinueris,
Quem condidi florentibus
HARTMANNVS annis integer,
Ad castra natus Norica
Cum quattuor natalibus
Annus videns vigesimum,
Dum Caesar inferos Getas
SECUNDVS armis fortibus
MAXIMILIANVS fulminat,
Hunosq; bello subiecit,
Viamq; victor arduam
In alta cęli triplicis
Affectat & sq; sidera.
Illo fovebat tempore,
Videbat & contexere
Hos Vulpis astus improba,
In Vrbe me Franciscus dia
Potens ocellus amittit,

Diuus Ma-
ximilia-
nus Austrig
secundus
Romanorū
Bohemiq;
Rex, Cęsar
semper Au-
gustus, &c.

Decemq;

Inuehitur
in Turcam
Poëta.

Decusq; Magnæ Urbium.
O Turca peruersissime,
Crudelis, ater, improbe,
Inter Poëtas nobiles
Dudum Volasset Reimike,
Nisi fuisses seculi
Tu grande nostri dedecus,
Quare tibi, quod aureum
Errando tempus perdidisti,
Exopto nunc potentium
Aduersa Vatum spicula,
Omnesq; diras imprecor,
Vt arma formidabilis
Nunc expauescas Caesaris,
Et Vincla luridissimo
Collo gerens immanis,
Huic ante Vultus procidas,
Captamq; tradas Turciam,
Vt ora rursus Pannonis
Metu soluta bellico
Concepta ducat gaudia.
Tunc Victor ausim Caesaris
Tuba tonare praelia.
Modo Redemptor omnium
Protektor & mortaliū
Vitam mihi concesserit.
Quid ergo Liur amplius,
Annos inertes obijcis
Opusq; mentis desidis
Imbelli carmen nominas?
Quod more patris strenui
Dum fortis atas sustinet

Ad liuorē
& maledi-
cos, quod
Poëtarū fa-
ma sempi-
terna sit.

Nec

Nec bella secler horrida,
Aut militarem gloriam
Nec ora nostra iurgijs,
Vel artesurū excolim.
Vanum, caducū, perbreue
Id est opus quod exigui
Nam fama clari nominis
Mibi perennis quaritur,
Vt gloriosus maximo
In orbe semper concinar.

Dum clara lucent sidera &
Viuunt Poëta nobiles.
Dum pura Rheni flumina &
Aguas habebunt limpidas,
CELTES legetur inclutus
Qui primus in Germaniam
Phæbeia duxit numina.

HVTTENVS ortus nobilis
Ex stirpe patrū, Nestoris
Centena viuet secula.
In anne meritis Musico,
Phæboq; plenus HELIUS,
Vatum suo Rex tempore
Cantabitur dum nobiles
Vires habebunt posteri.
Dum MARTIALIS Vixerit,
CORDVS legetur callidus.
Nec GLAREANVS occidet,
Dum poma cum stamentibus &
Autumnus Vitis proferet.
Spes magnanec iacebitur
Sui MICTLLVS temporis,

Ouid.
Nil peti-
tur sacris
nisi tantū fa-
ma Poëtis.

Carmenibus fama & nominis
paratur immortalitas.

Conradus
Celts Ger-
manorum
poëta pri-
mus.
Ulrichus
Huttenus
eques au-
ratus.
Helius.
Eobanus
Hessius.
Euricius
Cordus Si-
mclusius.
Heinricus
Glareanus
Helactius.

Iacob. Mi-

Dum

cyllus Ar- Dum rure sub Germanico
 genitorum. Curnis Ceres agrestium
 tenfis. Cadit reseda falcibus.
 Philippus Nec illate MELANTHON A
 Melantho Aetas PHILIPPVM nesciet.
 Brettanus. Cum solis alit lumine
 Ioach. Ca- CAMERARIVS laudabitur.
 merarius NASONE Sulmo dum suo,
 Papeber- Et cum TIBVLLO nobis
 genlis. Vrbis Romuli superbiat
 Georg. Sa- SABINVS ET GEORGIVS,
 binus Bran- Et omnium cultissimi
 deburgen- Mei SECVNDI CLAVDIA,
 sis. Legentur ob mirabilis
 Pet. Loti- Reperta clara carminis.
 chius secu- Par Vena prisca STIGELII
 dus, Solita. Canetur omni tempore.
 rienfis. SIBERVS inter optimos
 Ioan. Stige Nec ipse Vates occidet.
 lius. FIDLERVS arte praeclitus,
 Adamus Fidisq; praestans aureis,
 Siberus. Perenne nomen abstulit.
 Felix Fidle- Nouem Dearum LEMNIVS
 rus. In amne lotus Musica
 Simon Le- Punctur inter nomina,
 nius Empo- Dum Luna curret aurea,
 ricus. Qua carmen atas nesciet
 Ioan. Ma- MAIORIS aut ACONTII
 ior Ioachi- Dum terra flores proferet.
 mus. Erit per antra cognitus
 Melchior Phaebea SECCERVITIYS.
 Acontius. Belli fabri GEORGII
 Ioan. Sec-
 cernitius
 Vratislau-
 ensis.
 Georgius
 Fabricius.

Deo

Deo sacra carmina

Nullo peribunt tempore.

Nec stellae Phaebe POSTHIVS.

BOCERVS aut faciebitur,

Dum terra portat robora.

SCHOSSERVS & CODICIYS

Versu pararunt nomina,

Casura nullo tempore.

Cum tempus ergo conterat,

Et cuncta lamentabilis

Absumat aui terminus,

Caret POETA funere,

Rogosq; sola carmina

Vincunt potenter & domant

Cedant triumphis Vatis,

Cedantq; Reges carmini,

Et diues auri copia.

Muretur hic ignobile

Vulgus caduca munera.

Nobis APOLLO pocula

Impleta sacro neflare,

Versusq; dulces suggerat.

Post fata liuor gluma

Quiescit atq; proprius

Honor tuetur quemlibet

Vniq; tantum pascitur.

Ergo loquar vel inuidis

Nunc mille circumstantibus.

Quod hos libellos Reinken

De callidis Vulpes

Subtilioris astibus

Iouis nec ira, nec ferrox

Y

Ignis

Ioanes Po-
 sthius Ger-
 mershemi-
 us. Ioann.
 Bocerus.
 Ioannes
 Schofferus
 Amilia-
 nus.
 Lactatius
 Ioannes
 Codicius.
 Poeta so-
 lus immor-
 talis.

Invidia post mortem quiescit

Ignis trisulci fulminis

Delebit, aut potentia

Romana terra maxima.

Nec curo quando finiam

Aevi Volantis terminum,

Diæne nigra Venerit,

In membra saltem corporis

Caduca nostri ius habens.

Tamen superstes nomine

Cantabor indelebili.

Quin astuant in super

A solis ortu, frigidum

Ad Occidentem cognitus,

Si Vera sunt præfugia,

Succerq; Vatum spiritus

Nil suggerit mendacij,

Per orbis omnes incolæ

Per cuncta Victor seculis

Legetur iste Reique.

F I N I S.

Sit Trinitati gloria
In sempiterna secula.

INDEX

INDEX RERVM

& verborum Alphabeticus.

A Brionis Iudæi laus	bile est	179
382	Adulteri pœna	78
de Absentibus semper bene loquendum	Adulterij crimen is. abominabile	77
346	Aethiopum, qui sunt ultra sinum Arabicum	380
Absoloni casus	35	patientia
Absolutio Greuincij	98	Affectib. imperandū
Abstine & sustine	64	285
Abyron cur terra absump- tus	114	Agelai in calumniantes odium
Accusatio clādestina ipsi autori quandoq; periculossima	361	294
Accusator qualiter instructus esse debeat	353	Agrestium furor
Achitophel perfidiæ suæ pœnas luit	25	57
Adolescentia in libidines prona	104	Agricultorum felicitas
in Aduersis fortiter agendum	385	11
Adulationis pestis	85. 179	Alciati festiū de effigie magistratus emblemata
Adulatorū duplex genus	18. ingenium	443. virtus in audien- dis causis
483. pro- prietas	9	2:9
Adulatorum omnes effugere infidias, impossi-		Amantes cur de forma iudicare nō possint
		2:6
		Ambitio est miserrima
		232
		Amicitia 264. rerum omnium præstantissima
		315. 461. &
		494
		Y 2
		Ami.

Amicitia triplex. 461.
Amicitia 264. rerum omnium præstantissima
315. 461. &
494
Y 2
Ami.
Amicitia triplex. 461.
Amicitia 264. rerum omnium præstantissima
315. 461. &
494
Y 2
Ami.

INDEX.

Amicitia regum qualis sit	100
202	Annuli non quemuis de-
in Amicitia lex prima	cent.
quæ 471. pestis maxi-	384
ma quæ 49	Apologus de sele
Amicus sincerus auro &	106
gemmis præferendus	69
23	Aristides Iustus
Amici fidelis officium	296
261. 315	Aristophanes
Amici quales parandi 315	159
Amici Reinikes à rege pe-	Aristoteles cur rege adeo
tunt abeundi licenti-	vsus sit semper propi-
am 118. canibus compa-	tio 9
rantur 485	Arrogans libi in omnib.
Amicorum suorum vitia	blanditur 282
aperire odiosum & tur-	Arrogantia Isengrinij
pe 436	272
Amicorum vulgarium in-	Arrogantiæ vitium quale
genium 485	fit 275
in Amicis recipiendis Cæ-	Ars non habet inimicum
saris Augusti imitan-	nisi ignorantem 365
dum exemplum 461	Arx nulla hoc tempore
Anabaptistarum insania	munita 223
298	Arcis Reinikes descriptio
de Angue & rustico nar-	42
ratio 364	Astutia Reinikes 53. &
Animus anceps 106	221
Amici mali signa 133	Attila Dei flagellum 384
Annuli virtutes inæsti-	Auaritia detestabilis 99
mabiles 383	anime laqueus pericu-
Annulum arctum non ge-	losissimus 444 om-

*Amicus est qui
in omni re
est utilis.*

INDEX.

non debet 373. 409	Bellum rusticum 114
Audaces forsque Venus	Bellum Troianum 172
que iuuant 333	Belli incommoda 163
ad Audiendam veloces ef-	ad Bellum que requiran-
se debemus 31	tur 162
Augustus nec adoptitiu	Benedicere & malè ope-
bonum habuit filium	rari, est seipsum dam-
269	nare 289
Aula quos oderit viros, &	Benedictio aduersus vul-
cur 17. 39	nera 459
in Aulis principum quid	Beneficia collata nō sunt
tractetur 8	exprobranda 350
Aulica vita nihil misera.	Beneficium metu coactū,
bilius 488	non est voluntarium
Aulici quæ cauere debe-	423
ant 10	Bibendum qualiter 352
Auro pulsa fides, auro ve-	Rona dominorum ad
nalitatura 127	quos spectent 10
Ausonij de Cræso & Dio	Bonorum societas 50
gene epigramma 164	Busiridis immanitas 351
<i>Astutia non sunt in omni re sed in malis.</i>	Buturius cur ultimo sup-
B	plicio affectus 336
Beatum ab omni parte	<i>Bona paratissima sunt in sua dea patribus frequentibus theatra & comitiis.</i>
in mundo nihil est 60	Calumniari alios malæ
Bellinus fraudis inscius	indolis indicium 145
seipsum reum efficit	Calumnix parui facien-
230. moram Lampi in-	de 292. & 294.
crepat 225	ontra Calumniam reme-
Bellum ante conflictū ho-	dium 295
sti est indicendum 457	Calumniatorum pesti-
<i>Blasphemia quæ non blasphemica quæ sunt de deo blasphemica sunt da. 273.</i>	Y 3 lentis.
<i>Bona confectio non timet pericula. 300.</i>	

*Blasphemia quæ non blasphemica quæ
sunt de deo blasphemica sunt
da. 273.*

I N D E X.

lentissimum genus de- re non potest 396
scribitur 292 Cleri libido 84
Camillus 269 Cæcus cur ad Prætorem
Cancellarius fidelis & e- non admittatur 337
ruditus nullo auro per Comedendum qualiter
solui potest. 233 352
Cancellarij officium pro- Commercia praua vitan-
priè quæ requirat 232 da 50
479 Commestrationes virgini-
Canones antiqui de con- bus fugiendæ 100
iugio 84 Commutatione loci as-
Cardinalis Vngenug de- fiduâ esse periculosam
scribitur 311 222
Castor scriba regius, vt Concilium secundum a-
litteras Reinikes aperi- uiu & quadrupedum
at, aduocatur 230 244
Cato maior Satana imi- Concionatorum mores
206 reprehenduntur 207
Causa incognita nemo Confessio coacta aut fu-
iudicetur 36 cara est inutilis 93
Cercopithecorum mater Confessio criminum ex-
in Isengrinium stoma- piatio 90
chatur 452 Confessio Reinikes 125
Chilon Lacedæmonius Conscientia mille testes
nunquâ in vita sua in- 92. & 334
gratitudinis meminisse fertur 343
Choreb cur terra absum- Corui rapacitas & edaci-
ptus 114 tas 344
Chryssippi stultitia 373 Coruorum iudicium ini-
Ciuitas sine prudentia quum 365
magistratus consiste- Credens temerè, temerè
373 fallitur 100
Credere non facillè debe-
mus 31. 50. 346. & 423
Credulitas stulta 53
Crotone salubrior, pro-
uerb. 226

Con-
Con-
Con-

I N D E X.

Consiliarij illiterati quâ- Cuniculi oratio ad Regis
tum principi noceant proceres 244
363 Curia Rom. quadruplex
Consiliarij quales esse de 318 omnium est magi-
beant 38 stra 319
Consilia interdum pecu- Curia vnde sit dicta 319
nijs longè præstât 335 Cyri Persarum regis ca-
& viribus 457 sus 32
Consortia quæ sint vitan- Cyrilli apologus 80
da 221
Consuetudo cum quib. Curia iuramentis sine imbecies 374
habenda 55 Cum strebena periti nullus amicus erat 479
Consuetudo est altera D
natura 106
Contumeliosi ingeniu 17
Conuersatio malorū cor-
rumpit bonos mores 55
Coriolanus 296
Correcturus alios, te pri-
mum ipse redargue 334
Corui rapacitas & edaci-
tas 344
Coruorum iudicium ini-
quum 365
Credens temerè, temerè
fallitur 100
Credere non facillè debe-
mus 31. 50. 346. & 423
Credulitas stulta 53
Crotone salubrior, pro-
uerb. 226
Cuniculi oratio ad Regis
proceres 244
Curia Rom. quadruplex
318 omnium est magi-
stra 319
Curia vnde sit dicta 319
Cyri Persarum regis ca-
sus 32
Cyrilli apologus 80
Curia iuramentis sine imbecies 374
Cum strebena periti nullus amicus erat 479
D
Damnationis æternæ
cum voluptate fra-
gili collatio 285
Danistæ 374
Daphitas Grammaticus
293
Dathan cur terra absum-
ptus 114
Dauidis poena ob adulte-
rium commissum 78
Defensio nulli prohibita
37
Defensio pupillorum 7
Delatoribus non temerè
est credendum 236. &
343
Deus decipi non potest
214. iuxta arbitrium
suum, omnia mutare
potest 335. solus est sa-
piens
X +

I N D E X.

fapiens 276
 Dei est punire dominos,
 si errauerint 298
 D. i potestas verbis aut ra-
 dicibus alligari se non
 patitur 462
 Diligentia iudicis 6
 Diogenis patientia 379
 Dion Alexandrinus 379
 Diuitiæ 164. animæ salu-
 ti non sunt præfere-
 da 209
 in Diuinis veritas celari
 non debet 454
 Doctrinæ magis quam o-
 peribus insistendum 288
 Dominis plus licet in hac
 vita quam seruis 298
 Donatus Florentinus
 sculptor 283
 Durabile in terris nihil
 est 487
 E
 Ebrietas animi fucū tol-
 lit 138
 Ecclesiasticorum duo ge-
 nera 299
 Epaminondas arrogan-
 tiæ quantopere timue-
 rit 276

*Exhibet autem probat 288.
 Ex more præsumptiuus Maxima
 hoc mentium capitis Remouet 223.
 Ex maleficio beneuolentium. 222.*

Epicuri arrogantia 281
 Episcopus vnus debet
 esse vxoris maritus 84
 Episcoporum cæcitas 211
 Epitaphiū gallinæ a vul-
 pe occisæ 34
 Errare humanum 253
 Euripides 153
 Excommunicatio apud
 pontificios multorum
 inauditorum flagitio.
 rum origo 188
 Excommunicatio vera in
 ecclesia maximè neces-
 saria 189
 Exempla clarissimorum
 virorum qui inuidiæ
 pestem effugere nō po-
 tuerunt 298
 Exempla liberorum, qui
 a magnis orti parenti-
 bus degenerarunt 268
 Exempla neminem excu-
 sant 211
 Exequiarū ceremoniæ 35
 Expostulatio felis cum
 vulpe 76
 Ethnicorum opinio de deo
 222. E

F
 Actum quod est, ferat,
 non culpes 59

*Fratrium tunc accendi videtur a facto
 legatum est 222.*

I N D E X.

a Facto si caueris, menda-
 ciuntandem euane-
 scet 240
 Fama 198
 Fama bona vitæ præfere-
 da 494
 Fames & egestas 273. duo
 sunt durissima tela
 365
 Familiaritas nimis vbi-
 que parit contemptū
 Fatum inuitabile 121
 Fauor principum com-
 mutabilis 10
 Felis vult videri 73
 Felis calamitas 79
 Fidelitas consiliariorum
 hodie in aulis fructu
 caret 89
 Fidelitas sapientiæ con-
 iuncta, plurimum in
 rebus gerendis valet
 38
 Fidendum, sed cui viden-
 dum 29
 Fides nusquam tuta 23.
 443
 Figmenti de vulpecula v-
 tilitas 3
 Fodius quemadmodum
 faciendum 24 pro-

missum non soluendum
 372
 Fœmina in consiliū non
 adhibenda 171. & 237
 Fœminarum garrulitas
 141. vnde 172
 Fortitudo vera in. neque
 maledica, neque minax
 esse debet 467
 Fortuna audacibus ple-
 runque fauet 335. cum
 blanditur, maximè no-
 cere cupit 469. tam
 prospera quam aduer-
 sa prudentia regenda
 est 65
 Fortunæ inconstantia
 199. 228. & 312
 Fortunæ non omnia ad-
 scribenda 316
 Fratrum similitas 325
 Fraus indefessa Reinikes
 70
 Functio cancellarij non
 cuius est idonea 232
 Furor & ira arma mini-
 strant 57. mentē præ-
 cipitant 58

*Felle, quem facinorosi aliqui parant
 cibus. 286. G*

G
 Alliquerela 27
 Gaudiū matrimonij
 Y 5 fan-

INDEX

sanctissimum 498
 Gloria quibus paretur
 modis 362
 Gloriantes de bonis suis
 operibus, plerumque
 sunt nequissimi 105
 Gloriatio stulta 53
 γλωσσογάρω 9
 Gorgia Leontini arro-
 gantia 282
 Gratiarum actio Reini-
 kes pro accepto benefi-
 cio 176
 Gratitude nihil prae-
 stantius 498
 Grimhart qui & Greuin-
 ckius 19. 90. ad Reini-
 ken professionem sus-
 cipit, ut est de indigna-
 tione Regis certiorum
 faciat 160. & 262

H

HAeresis origo & fons
 276
 Haereticus quis 176
 Hectoris magnanimitas
 254
 Heracliti arrogantia 277
 Hercules à Deianira ex-
 tinctus 172
 Heroum filij noxae 266

Hesiodi de male partis sen-
 tentia 175
 Hippasus Metapontinus
 Pythagoricus cur nil
 scripserit 294
 Historia de quodam Ae-
 gyptio 130. de libidino-
 sa & adultera 437. de
 quodam parocho 280.
 de quodam vagabun-
 do scholastico 190
 in Homine nobilissimum
 quod 295
 Horatius 139
 Hospitalitas honestu vi-
 rum maxime decet 350
 Hospitis diligens habenda
 cura 71
 Hypocritarum simulata
 & fucosa probitatis
 species 219

I

Imprium quot & quae
 conferunt 6249
 Impietatis fructus 3
 Incognitis miscere nemo
 se debet 231
 Inconstantia vulpis 106
 Incontinentia omniū per-
 turbationū mater 40

Inconstantia 287.
Inconstantia 287.
Inconstantia 287.
Inconstantia 287.
Inconstantia 287.

Inconstantia 287.
Inconstantia 287.
Inconstantia 287.
Inconstantia 287.
Inconstantia 287.

INDEX

Ingratitudo est ventus y-
 rens 348
 Ingratitudinis opera 317
 premium 374
 Ingratus quis propriē di-
 cendus 349
 Ingrati symbolum ibid.
 Inimico temerē fides ad-
 hibenda non est 31. i.
 gnoscendum 128
 Innocens non curat accu-
 sationes 93
 Inobedientia quid incom-
 modi parturiat 251
 Invidi ingenium 18. 227
 Ioannes Cnapius Andro-
 nicus secundus 327
 Ioannes Parreischius scri-
 ba Romanus 311
 Isengrinus cum Vulpe
 dimicare vult 422. pe-
 nē à rusticis occisus
 434
 Isengrinij stulta arrogan-
 tia 451. ferocia 463.
 Iniquitas 434. Inpa-
 tum odium adversus
 Reinikē 422. oratio pa-
 rum considerata 452.
 qua regem ad bellum
 incitat contra Reini-
 ken oratio 256. queri-
 monia 422. voracitas
 448
 Iudex cur duas aures ha-
 beat 37
 Iudex occupatus affecti-
 bus veritatis inquiren-
 da rationem amittit
 259
 Iudex sapiens offensionē
 vitat 84
 Iudicis officium 115. 122.
 & 363
 Iudices auari plerumque o-
 mnia sinistrē faciunt
 423
 Iudices in damnando iu-
 dicandoque vitare le-
 uitatem debent 372
 Iudicibus notanda 337
 Iudicium regionum con-
 siliariorum 367
 Iudicij extremi formida-
 bilis sententia 423
 Iudiciū Dei effugere ne-
 mo potest 438
 in Iudicio quae sint loque-
 da 117
 Iuramentum coactū Deo
 displicet 221
 Ius gērium violari per re-
 gem non debet 84
 Iura hospitum 301

INDEX.

Iustitiæ duo fundamenta 412
 Iustitiæ Romanæ exemplum 195
 Iustus ubiq; iacet 186. 403
 Iuuenalis 130
*Insuper bona felicitate periculisque
 laetitia periculis quibus est.*
L Aconis cuiusdã venu-
 rum apophthegma 172
 Læticia vulpis, quam con-
 cipit ex salamitate ini-
 mici 62
 Lampus mendacia Reini-
 kes confirmat 183. cum
 vulpe arcem ingredi-
 tur 215
 Leæna meretrix silentij
 exemplum mulieribus
 garrulis proponitur 173
 Leo ferarum omnium
 princeps 2
 Legis definitio quæ sit 337
 Legem diuinam implere
 perfecte nemo potest 303
 Leges aranearum telis cõ-
 paratæ 130
*Leoni Reini res suas periculisque
 infestis, & à laqueo protulisse alijs
 rebus.*

Lycaon-
 44.

Liberi quemadmodum
 educandi 92. & 267
 Libidinis vis 446
 Literæ quæuis non teme-
 re à quouis recipiendæ
 231
 Loci descriptio 177
 Loquendum modeste &
 circumspecte 347
 P. Lorichij secundi de vi-
 ra humana sententia
 286
 Ludi equestres nisi re-
 staurantur, nulla salus
 communis sperari po-
 test 458
 Lupus arrogantia suæ
 poenas luit 273. pilum
 mutat, non mentem 31
 quandoq; monachus
 fuit 184
 Lupi infelicitas 97. inso-
 lentia 118. perfidia 91.
 voracitas 127
 Lupi cur ouibus in ho-
 diernum usq; diem ini-
 micissime insidientur
 232
 Luporum proprietates 370
 Luxus monasteriorum
 adhuc inter plerosque
 regnat Abbates 288

Lycaon-

INDEX.

Lycaonis fabula vnde or-
 ta 251
M Agistratus à Deo 4. à
 sece plebis non patia-
 tur se corrigi 299. cur
 dicatur sedere 5. cur
 fingatur carere oculis
 6. sol mundi 12. hono-
 randus est 336
 Magistratus malus vnde
 297
 Magistratus præcipuum
 officium quod sit 4. 123
 Magistratus boni fru-
 ctus 7
 Magistratus poena non à
 subditis sed à Deo exi-
 gi debet 254
 Magistratus mali fructus
 7
 Magistratui quæ debean-
 tur 112
 à Magistratu arceri qui
 debeant 318
 Magnitudo animi quid
 sit 111
 Maleparta Reinikes ci-
 uitas 495
 Maleuoli ingenium 18
 Malitia Reinikes 77
 Malus cum se simulat bo-
 num est pessimus 131
 Malus qui semel est, sem-
 per præsumatur malus
 77. 418
 Mantuanus de mulieri-
 bus 172
 Martialis in maledicum
 epigramma 293
 Martinus aliàs simia, &
 cur ita 305. Romanos
 amicos enumerat 309
 Matronæ honestæ virtus
 quæ 253. officium 258.
 Memnon 293
 Menecratis medici arro-
 gantia 282
 Mendacium 161. per se-
 uanescit 89
 Mendacia interdum multis
 prodesse 177. 179
 Milites honesti 161
 Militum ingenium 159
 Modum esse in rebus om-
 nibus seruandum 52
 Mœchorum poena 78
 circa Moneram quanta
 impostura 188
 Mora 119
 Mortis hora incerta 119
 Mulieris malæ perspicua
 Y 7 signa

Mantuanus manu scribit.
 Mithridatis vulpiscula.
 Membræ virile.
 49.
 185.
 460.

INDEX.

signa quæ	435	Natura rerum omnium	
Mulierem quid maximè		domina & princeps	
ornet	172		243
Muliere mala nihil peius		Naturæ ordinatio	67
172		Naturâ expellas furca, ta	
Mulieres malè quib. phar		men usq; recurrit	102
macis sint compescen		Necessitas ingens telum	
dæ	259	57.365. ignauiam acu-	
Mulierès omnium calami		it 59. non habet legem	
tatum multis auctores			373
extiterunt	172	Nickel canis	486
Mulierum crudelitas 58.		Nobilis verè censendus	
studia & malitia	174	quis sit	354. 465
Multitudo errantiū non		Nobilium equestria cer-	
excusat delictum	287	tamina iam paruipen-	
Multitudo popularis tor		duntur	457
renti comparata	296	Nobilitas à Platone qua-	
Multitudini cedendum 87		druplex constituitur	
Mūdus fallacissimus	333	465. omni honore di-	
Mundi peccata	286	gnissima est	354
Munera accipere magi-		Nosse semetipsum, quan-	
stratui non licet	5	ta virtus	276
Midæ regis Phrygiæ stu-		Nox & amor vinumque	
ra cupiditas	445	nihil moderabile sua-	

N

Narratio superstitiosa	
in confitendo super-	
uacanea est	93
Natura paucis contenta	
352	

Nurquam tanta fides. 443.

Natura rerum omnium	
domina & princeps	
243	
Naturæ ordinatio	67
Naturâ expellas furca, ta	
men usq; recurrit	102
Necessitas ingens telum	
57.365. ignauiam acu-	
it 59. non habet legem	
373	
Nickel canis	486
Nobilis verè censendus	
quis sit	354. 465
Nobilium equestria cer-	
tamina iam paruipen-	
duntur	457
Nobilitas à Platone qua-	
druplex constituitur	
465. omni honore di-	
gnissima est	354
Nosse semetipsum, quan-	
ta virtus	276
Nox & amor vinumque	
nihil moderabile sua-	
dent	70
Numa Pompilius	269

Non facilius quæ respicitur, quàm
cui, in quæ uultus præstitus est, præst
muntur. 111 70. 71. 72.

Natura rerum omnium	
domina & princeps	
243	
Naturæ ordinatio	67
Naturâ expellas furca, ta	
men usq; recurrit	102
Necessitas ingens telum	
57.365. ignauiam acu-	
it 59. non habet legem	
373	
Nickel canis	486
Nobilis verè censendus	
quis sit	354. 465
Nobilium equestria cer-	
tamina iam paruipen-	
duntur	457
Nobilitas à Platone qua-	
druplex constituitur	
465. omni honore di-	
gnissima est	354
Nosse semetipsum, quan-	
ta virtus	276
Nox & amor vinumque	
nihil moderabile sua-	
dent	70
Numa Pompilius	269

Obsequium vir uxori

mutuum tenetur

præstare 351

Obsequium virgini. 65

Oculus vnus non omnia

videt 66

Occasio facit furem 210

Officiorum contemptus

280

Operarius dignus est mer

cede 302

Opilius Macrinus Imp.

quo pacto solitus sit

tractare delatores 193

Oportunitas temporis &

loci ubiq; obseruanda

453

Oratio ad Deum qualis

esse debeat 214

Oratio corui 246. cuni-

culi ad regis procures

244. Greuincij 81. &

81. Isengrinij 256.

Martini ad Reiniken

305. regis ad cætera a-

nimantia 192. ad Reini-

ken 339. Reinikes 90.

& 167

Oratio lenis mitigat iram

449

Offentatio stultorū pro-

pria 281

P

Palæmonis grammatici

arrogantia 282

Palingenij de nobilitate

versus 359

Pandora Hesiodea 172

Parasitorum improbitas

87. ingenium 9

Parasitorum singula ver-

ba bene examinanda &

ponderanda sunt 179

Pardus apud victorem

Reiniken pro Isengri-

nio regis iussu interce-

dit 481. Isengrinium

& Brunonem conso-

latur, & carcere educit

238

Pardus ad Leonem oratio

233

Parrhasius pictor 283

Parra malè, peius dilabi-

tur 22. & 166

Paridis historia 398

Patientia constantiæ so-

ror 379. omnia vincit

ibid.

Patientiæ exemplum ibid.

Patria non temerè muta-

da 220

Paulus Fabricius Cæsa-

ris Mathematicus 326

Pauper ubique contem-

nitur 493

Paxante conflictum fieri

meritò debet 483

Pecu-

Obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

obsequium a rebus pueris

INDEX.

Oculus vnus non omnia	
videt	66
Occasio facit furem	210
Officiorum contemptus	
280	
Operarius dignus est mer	
cede	302
Opilius Macrinus Imp.	
quo pacto solitus sit	
tractare delatores	193
Oportunitas temporis &	
loci ubiq; obseruanda	
453	
Oratio ad Deum qualis	
esse debeat	214
Oratio corui 246. cuni-	
culi ad regis procures	
244. Greuincij 81. &	
81. Isengrinij 256.	
Martini ad Reiniken	
305. regis ad cætera a-	
nimantia 192. ad Reini-	
ken 339. Reinikes 90.	
& 167	
Oratio lenis mitigat iram	
449	
Offentatio stultorū pro-	
pria	281
P	
Palæmonis grammatici	
arrogantia	282
Palingenij de nobilitate	
versus	359
Pandora Hesiodea	172
Parasitorum improbitas	
87. ingenium	9
Parasitorum singula ver-	
ba bene examinanda &	
ponderanda sunt	179
Pardus apud victorem	
Reiniken pro Isengri-	
nio regis iussu interce-	
dit 481. Isengrinium	
& Brunonem conso-	
latur, & carcere educit	
238	
Pardus ad Leonem oratio	
233	
Parrhasius pictor	283
Parra malè, peius dilabi-	
tur	22. & 166
Paridis historia	398
Patientia constantiæ so-	
ror 379. omnia vincit	
ibid.	
Patientiæ exemplum ibid.	
Patria non temerè muta-	
da	220
Paulus Fabricius Cæsa-	
ris Mathematicus	326
Pauper ubique contem-	
nitur	493
Paxante conflictum fieri	
meritò debet	483
Pecu-	

Obsequium vir uxori

mutuum tenetur

præstare 351

Obsequium virgini. 65

Oculus vnus non omnia

videt 66

Occasio facit furem 210

Officiorum contemptus

280

Operarius dignus est mer

cede 302

Opilius Macrinus Imp.

quo pacto solitus sit

tractare delatores 193

Oportunitas temporis &

loci ubiq; obseruanda

453

Oratio ad Deum qualis

esse debeat 214

Oratio corui 246. cuni-

culi ad regis procures

244. Greuincij 81. &

81. Isengrinij 256.

Martini ad Reiniken

305. regis ad cætera a-

nimantia 192. ad Reini-

ken 339. Reinikes 90.

& 167

Oratio lenis mitigat iram

449

Offentatio stultorū pro-

pria 281

P

Palæmonis grammatici

arrogantia 282

Palingenij de nobilitate

versus 359

Pandora Hesiodea 172

Parasitorum improbitas

87. ingenium 9

Parasitorum singula ver-

ba bene examinanda &

ponderanda sunt 179

Pardus apud victorem

Reiniken pro Isengri-

nio regis iussu interce-

dit 481. Isengrinium

& Brunonem conso-

latur, & carcere educit

238

Pardus ad Leonem oratio

233

Parrhasius pictor 283

Parra malè, peius dilabi-

tur 22. & 166

Paridis historia 398

Patientia constantiæ so-

ror 379. omnia vincit

ibid.

Patientiæ exemplum ibid.

Patria non temerè muta-

da 220

Paulus Fabricius Cæsa-

ris Mathematicus 326

Pauper ubique contem-

nitur 493

Paxante conflictum fieri

meritò debet 483

Pecu-

INDEX.

Pecuniarum studium 159
 Peregrinatio ad sancto-
 rum castella vana & stol-
 ida fuit 189
 Perfidia ubiq; regnat 23
 Periuurium 161
 Inter Personas discrimen
 esse debere 385
 Pestilentia Gnathonica
 88
 Phidiae exemplum 173
 Philippus Macedonicus
 349
 Phormionis delirium 283
 Pietas ubiq; exultat 133
 Pindari de turpi lucro
 sententia 166
 Piscium caritas 443
 Pittaci sapientis patien-
 tia 380
 Platonis in auaros elegas
 dictum 445
 Plebis incōstantia & scur-
 rilitas 295
 Poenarum qualitas 17
 Poenitentia imponitur
 vulpi 98
 Poenitentia omnibus ne-
 cessaria 335
 Poeta calamitatem suam
 deplorat 323
 Poeta ad Musas virgines

*Poenitentia non est differenda. Præcipue aut Inducit nos Prin-
 cipis asperit sed elementis accipiet
 aliquando. 323.*

INDEX.

Principibus quatenus fi-
 dendum 164
 Principatus non temere
 alteri committi debet 239
 Probitas laudatur & al-
 get 290
 Prudentis officiū 75-337
 Punire magistratus quan-
 do præcipue debeat
 236
 Pyrrho cur nihil scripse-
 rit 294
 Pythagore modestia 277

Q Vintilius Varus cum
 legionib. suis à Ger-
 manis olim deletus 32

R Amboc & Lampus ad
 domū propriam cō-
 mitantur Reinike 213
 Ranarū fabula quid nos
 doceat 142
 Rationis officium 285
 Reinike à Lupo compre-
 henditur 466. ad Re-
 gem profecturus rem
 familiarem liberosque
 vxori commendat 267
 benefacta sua in regem
 explicat 412. condem-
 natur 115. corui vxorē

discepit 247. croco-
 dili lachrymas effundit
 376. cur à summo pon-
 tifice sit excommunica-
 tus 307. deuicto Isen-
 grinio triumphum ca-
 nit 471. ducitur ad sus-
 pendium 117. ex puteo
 qua astutia ascendit
 442. in gratiā regis re-
 cipitur 421. indutus
 exuijs hostium ipsis
 insuper illudit 204. in
 sæculo hoc neminem
 pie viuere posse affir-
 mat 279. spem vultu
 simulat, premit alcum
 corde dolorem 332. Lā-
 pum seu proditorem
 occidit 117. lites inter
 anguem & rusticū di-
 rimit 308. mira astutia
 in dolis excogitandis
 229. nec vltima vitæ
 necessitate abstinere cō-
 uitij 119. omnes deci-
 pit 374. pro literis ca-
 put occisi Lampi Bru-
 nonis inuoluit pellib.
 229. pro successu itine-
 ris reliquarum bestia-
 rum vota implorat 112.
 Regis

INDEX.

Regis efficitur cancel-
larius 490. regem allo-
quitur, & benedictio-
ne à sacerdote sibi dari
postulat 206 restitui-
tur in integrum 132
rursus excommunica-
tione pontificis suam
obumbrat nequitiam
341 sibi malè conscius
locum cum vxore sibi
cōmutādum existimat
218. splendido cōiunio
à Cercopithecis excipi-
tur 449 vrsis & Lupis
longè excellēior 370
vult pœnitēciam agere
90 vult pro dignitate
nominis sui decertare
344
Reinikes admirabilis in
mentiēdo astutia 488
ad regem oratio qua
ipsum ad rectè beneq;
iudicandū inducere
conatur 333. ad Regem
de victoria sua oratio
484 cū Ifengrinio ad-
mirabilis monoma-
chia 468. fraus 466 in
hostem pietas 481 in
itinere ad comites suos
consolatio 493 liberi
265 magnanimitas 342
misericordia 244 pietas er-
ga amicos 495 scelera
271 virtutes 169
Regina miseretur Reini-
kes 132 eumq; consola-
tur 168
Remedium contra calum-
niam 295
Regis ad exemplum totus
componitur orbis 9
Regis ad Reiniken ama-
rulentia oratio 339
Regis est non facillè cre-
dere 169
Regis iracundia 80 offi-
cium 65. 252
Regem esse quid sit 7
Regibus longas esse ma-
nus 256
cum Regibus quemadmo-
dum sit loquendum
9
Rigena causam regi, quā
re Reinike tot inimi-
cos habeat, explicat
360
Rigens curiositas pro par-
te Reinikes 464
Romæ pecunijs pluri-
mū posse confici Mar-
tinū 48
2. 49. 48. in omni scilicet. tinū
habet requirere.

INDEX.

tinus demonstrat 309
Romulus 269
Rusticorum insolentia &
arrogantia hoc præci-
puè seculo regnat 304
S
Sacerdos bonus rara a-
uis 73
Sacerdotum auaritia 280
flagitiosa reprehendi-
tur vita 287 & 291. ie-
iunia 351
Seculi nostri calamitas
301
Sapientia audaciæ & for-
titudini præferenda
Sapientia nihil præstan-
tius 379. & 493
Sapientia sine fidelitate
nihil valet 38
Sapientiæ principium quod
276
Sapientia comparantur
omnia 495
Sapiēs verè quis 277. 491
Sapientis non est dicere,
non putāram 361
Satanas pater arrogantium
282
Sciron latro 351
Scelerum omnium collu-
tio hoc tēpore regnat
291
Securitas Reinikes 107
Securitas Vrsi 53
Sedendi verbum magistra-
tui aptè attributum 5
Senatus prudentis offi-
cium 38
Sententia supremi iudi-
cis aduersus magistra-
tum impium 210
Sepulchri descriptio 34
Seruitia principum per se
mala non sunt 39
Seruus fidelis semper as-
nus 10
Sexti principum in aulis
quo modo se gerere de-
beant 201
Sext. Pōpeij stulticia 283
Silentiū ubiq; tutū 24. 64
Simiæ personatæ ad falsā-
dum productæ 250
Simile gaudet simili 8
Simulachrum apud The-
banos magistratum re-
præsentans 5
Socij qui fugiendi 312
Socratis modestia 277
patientia 379
Solon 335
Studioforū ignauorū no-
tata

I N D E X.

rata arrogantia 275	ris 1
Subditi in principes ple-	Tomyris Scytharum re-
runque, si quid finistrè	gina 32
accidit, culpam confe-	<u>Tormenta nulli mortali-</u>
runt 240	<u>um temere adhibenda</u>
Subditorum officium 254	353
& 393	Tyranni ingenium 32
<u>Sueuiæ descriptio & en-</u>	V
<u>comium 217</u>	<u>V Eris descriptio 1</u>
Superstitio 69. pernitio-	Veritas nō omnino lo-
sa 74	ac tempore dicenda est
Suus esse qui potest, aste-	451. quomodo & quan-
rius non sit 88	do dicenda 454. fem-
T	per vincit 86. 342
<u>T Abellari præ cæteris</u>	Veritatis vis quanta 89
<u>ingulari quadam</u>	Vesibiles Imperatoris
<u>fruantur licentia 301</u>	avaritia 473
Tamerlanus Scythæ gen-	Vexatio dat intellectum
tium terror 284	63
Tarditatem supplicij gra-	Victoris gloria maxima
uitate Deus compen-	que 471
sat 21	Vincere si vis, multa pri-
Temporis descriptio 323	us discere pari 201
Testimonia à iudice bene	Vinum dari regibus, in
ponderanda sunt 353	sacris, cur sit prohibi-
Thebanorum providen-	tum 138
tia 115	in Vino veritas 138
Theopompi Lætonici di-	Vir se virum esse in domo
ctum 249	sua meminere 980
Tyberij Imperatoris ver-	in Viro magno quodam
ba 335	fit præstantissimū 164
Timor Dei ciuitatis tur-	Vir bonus qualiter erga

Tyrannus in titulo. 233.
Tyrannus in exercitio. 236.
Tempore solis multi numerantur
dentis. 232.

INDEX.

vxorem suam affectus esse debeat	317	Vulgus amicitias vitilia teprobat	362
Virginitas irreparabilis 10 o. Virtus 284. ma- xima quandoq; sub vi- li later corpore	69	Vulgus inter malas besti- as merito numeratur	296
Virtus vna probum non reddit	418	Vulgi imperiū quale 60. ingenium	296
Vita humana omnibus fortunæ telis exposita	123	Vulgo nihil inconstan- tius	60
Vita monastica	104	Vulpium est proprium fallere	169
Vita nihil pretiosius 409		inter Vulpes & simias et- iam hodie arctissima coniunctio	313
Voluntas laudanda, licet vires desint	87	Vxor fidelis non est sper- nenda	380
Voluntate humana nihil inconstantius	362	Vxor simij Reiniken ad pugnam instruit	458
Voluptas 284. omnium vitiolorum pestilentissi- ma est radix	446	X	
Vrsus ad Reiniken lega- tus mittitur	41	Xenophanes Colopho- nius	293
Vrsorum proprietates 370		Z	
Vsura & auaritia omnia destruunt	374	Zeuxis pictor	283
		Zoilus Sophista Ho- meromastyx	299

Valde periculosum est abortum qui
potest perire ad principem & p[ro]p[ri]um
d[omi]ni 258. E I N

[illegible]

FINIS.

IMPRESSVM FRANCOFVR.
ti ad Mœnum, apud Nico-
laum Bassæum.

M. D. LXXIX.

Summum & Lib.

Heinrichau.

Robt Wiegand
1946

